

GRUPA KAPITAŁOWA
POWSZECHNEGO ZAKŁADU UBEZPIECZEŃ
SPÓŁKI AKCYJNEJ

SKONSOLIDOWANE SPRAWOZDANIE FINANSOWE
ZA ROK ZAKOŃCZONY DNIA
31 GRUDNIA 2011 ROKU
ZGODNE Z MIĘDZYNARODOWYMI STANDARDAMI
SPRAWOZDAWCZOŚCI FINANSOWEJ
WRAZ Z OPINIĄ NIEZALEŻNEGO BIEGŁEGO REWIDENTA

SPIS TREŚCI

SKONSOLIDOWANE SPRAWOZDANIE Z SYTUACJI FINANSOWEJ	4
SKONSOLIDOWANY RACHUNEK ZYSKÓW I STRAT	6
SKONSOLIDOWANE SPRAWOZDANIE Z CAŁKOWITYCH DOCHODÓW	7
SPRAWOZDANIE ZE ZMIAN W SKONSOLIDOWANYM KAPITALE WŁASNYM	8
SKONSOLIDOWANE SPRAWOZDANIE Z PRZEPŁYWÓW PIENIĘŻNYCH.....	10
INFORMACJE DODATKOWE I NOTY OBJAŚNIAJĄCE	12
1. Wstęp.....	12
2. Skład Grupy PZU.....	12
3. Podstawowe zasady (polityka) rachunkowości	18
4. Kluczowe założenia przyjmowane do oszacowań rachunkowych.....	37
5. Subiektywne oceny dokonane w procesie wyboru i stosowania zasad (polityki) rachunkowości.....	39
6. Sprawozdawczość dotycząca segmentów	41
7. Zarządzanie ryzykiem	46
8. Zarządzanie kapitałem własnym.....	71
9. Wartości niematerialne	73
10. Wartość firmy	74
11. Rzeczowe aktywa trwałe	76
12. Nieruchomości inwestycyjne.....	78
13. Aktywa finansowe	78
14. Należności, w tym należności z tytułu kontraktów ubezpieczeniowych	96
15. Udział reasekuratorów w rezerwach techniczno-ubezpieczeniowych.....	97
16. Utrata wartości aktywów finansowych i należności	98
17. Szacowane regresy i odzyski	102
18. Aktywa z tytułu odroczonego podatku dochodowego.....	103
19. Należności z tytułu bieżącego podatku dochodowego.....	104
20. Odroczone koszty akwizycji.....	104
21. Rozliczenia międzyokresowe.....	105
22. Inne aktywa.....	105
23. Środki pieniężne i ekwiwalenty środków pieniężnych	105
24. Wyemitowany kapitał podstawowy oraz rezerwy przypisywane akcjonariuszom jednostki dominującej.....	106
25. Różnice kursowe z przeliczenia.....	109
26. Rezerwy techniczno-ubezpieczeniowe.....	109
27. Kontrakty inwestycyjne	111
28. Rezerwy na świadczenia na rzecz pracowników.....	112
29. Inne rezerwy	114
30. Rezerwa z tytułu odroczonego podatku dochodowego.....	117
31. Zobowiązania z tytułu bieżącego podatku dochodowego	118
32. Inne zobowiązania	118
33. Rozliczenia międzyokresowe i przychody przyszłych okresów	119
34. Składki ubezpieczeniowe przypisane brutto.....	120
35. Przychody z tytułu prowizji i opłat	121
36. Przychody netto z inwestycji.....	121
37. Wynik netto z realizacji i odpisy z tytułu utraty wartości inwestycji.....	122
38. Zmiana netto wartości godziwej aktywów i zobowiązań wycenianych w wartości godziwej.....	122
39. Pozostałe przychody operacyjne	123
40. Odszkodowania i świadczenia ubezpieczeniowe	123
41. Świadczenia oraz zmiana wyceny kontraktów inwestycyjnych	127
42. Koszty akwizycji.....	127
43. Koszty administracyjne	128
44. Koszty pracownicze	129
45. Pozostałe koszty operacyjne	129
46. Koszty finansowe.....	130
47. Różnice kursowe	130

48. Podatek dochodowy	130
49. Przychody pochodzące z wymiany towarów i usług.....	131
50. Aktywa stanowiące zabezpieczenie należności, zobowiązań oraz zobowiązań warunkowych	131
51. Aktywa i zobowiązania warunkowe	132
52. Sprawy sporne	132
53. Zatrudnienie	142
54. Pozostałe informacje	142

SKONSOLIDOWANE SPRAWOZDANIE Z SYTUACJI FINANSOWEJ

w tys. zł

Aktywa	Nota	31 grudnia 2011	31 grudnia 2010	31 grudnia 2009
Wartości niematerialne	9	166 038	109 067	85 069
Wartość firmy	10	8 716	8 381	19 631
Rzeczowe aktywa trwałe	11	1 055 381	990 411	1 043 811
Nieruchomości inwestycyjne	12	534 222	441 014	346 552
Jednostki wyceniane metodą praw własności		-	-	-
Aktywa finansowe				
Instrumenty finansowe utrzymywane do terminu wymagalności	13.1	21 659 505	20 305 758	23 327 568
Instrumenty finansowe dostępne do sprzedaży	13.2	7 851 903	8 623 082	10 027 845
Instrumenty finansowe wyceniane w wartości godziwej przez wynik finansowy	13.3	10 814 619	12 118 252	10 213 631
Pożyczki	13.4	6 449 332	4 297 940	4 668 549
Należności, w tym należności z tytułu kontraktów ubezpieczeniowych	14	1 734 636	1 734 274	1 495 207
Udział reasekuratorów w rezerwach techniczno-ubezpieczeniowych	15	700 713	771 850	748 313
Szacowane regresy i odzyski	17	83 117	77 812	82 330
Aktywa z tytułu odroczonego podatku dochodowego	18	8 600	16 645	24 913
Należności z tytułu bieżącego podatku dochodowego	19	8 582	9 958	87 599
Odroczone koszty akwizycji	20	569 843	540 729	518 279
Rozliczenia międzyokresowe	21	125 890	194 226	215 804
Inne aktywa	22	120 461	7 455	15 781
Środki pieniężne i ekwiwalenty środków pieniężnych	23	237 724	423 703	366 556
Aktywa związane z działalnością kontynuowaną		52 129 282	50 670 557	53 287 438
Aktywa trwale przeznaczone do sprzedaży i aktywa wchodzące w skład grup do zbycia		-	-	-
Aktywa, razem		52 129 282	50 670 557	53 287 438

Warszawa, dnia 14 marca 2012 roku

Załączone noty stanowią integralną część skonsolidowanego sprawozdania finansowego

SKONSOLIDOWANE SPRAWOZDANIE Z SYTUACJI FINANSOWEJ (KONTYNUACJA)

w tys. zł

Kapitały i zobowiązania	Nota	31 grudnia 2011	31 grudnia 2010	31 grudnia 2009
Kapitały				
Wyemitowany kapitał podstawowy oraz inne kapitały przypadające udziałowcom jednostki dominującej				
Kapitał podstawowy	24.1	86 352	86 352	86 352
Pozostałe kapitały		7 948 386	6 649 782	5 802 568
Kapitał zapasowy		7 711 818	6 296 313	5 485 014
Kapitał z aktualizacji wyceny	24.2	268 831	392 268	340 970
Różnice kursowe z przeliczenia jednostek podporządkowanych	25	(32 263)	(38 799)	(23 416)
Niepodzielony wynik		4 748 424	6 063 666	5 377 826
Zysk (strata) z lat ubiegłych		2 403 000	3 624 435	2 365 282
Zysk (strata) netto		2 345 424	2 439 231	3 762 945
Odpisy z zysku netto w ciągu roku obrotowego		-	-	(750 401)
Udziały niekontrolujące		86 343	126	133
Kapitały, razem		12 869 505	12 799 926	11 266 879
Zobowiązania				
Rezerwy techniczno-ubezpieczeniowe	26			
Rezerwa składek i rezerwa na pokrycie ryzyka niewygasłego		4 521 396	4 315 675	4 189 849
Rezerwa ubezpieczeń na życie		14 595 112	14 570 725	14 582 590
Rezerwy na niewypłacone odszkodowania i świadczenia		5 429 481	5 157 080	4 456 464
Rezerwa na skapitalizowaną wartość rent		5 088 626	4 862 552	4 874 653
Rezerwy na premie i rabaty dla ubezpieczonych		7 192	6 177	5 071
Pozostałe rezerwy techniczno-ubezpieczeniowe		581 155	614 692	698 918
Rezerwy techniczno-ubezpieczeniowe dla ubezpieczeń na życie, jeżeli ryzyko lokaty ponosi ubezpieczający		2 299 767	2 296 089	2 017 501
Kontrakty inwestycyjne	27			
- o gwarantowanych i ustalonych warunkach		2 330 870	2 270 568	2 632 054
- na rachunek i ryzyko klienta		1 140 902	1 273 947	1 094 475
Rezerwy na świadczenia pracownicze	28	255 576	257 916	260 946
Inne rezerwy	29	322 063	212 559	314 595
Rezerwa z tytułu odroczonego podatku dochodowego	30	109 716	404 956	444 053
Zobowiązania z tytułu bieżącego podatku dochodowego	31	7 570	1 743	3 056
Instrumenty pochodne		93 443	11 730	3 533
Inne zobowiązania	32	1 789 951	1 132 079	5 974 052
Rozliczenia międzyokresowe i przychody przyszłych okresów	33			
Rozliczenia międzyokresowe kosztów		669 048	474 272	464 126
Przychody przyszłych okresów		17 909	7 871	4 623
Zobowiązania związane z działalnością kontynuowaną		39 259 777	37 870 631	42 020 559
Zobowiązania bezpośrednio związane z aktywami trwałymi zakwalifikowanymi jako przeznaczone do sprzedaży		-	-	-
Zobowiązania, razem		39 259 777	37 870 631	42 020 559
Kapitały i zobowiązania, razem		52 129 282	50 670 557	53 287 438

Warszawa, dnia 14 marca 2012 roku

Załączone noty stanowią integralną część skonsolidowanego sprawozdania finansowego

SKONSOLIDOWANY RACHUNEK ZYSKÓW I STRAT

w tys. zł

Skonsolidowany rachunek zysków i strat	Nota	1 stycznia - 31 grudnia 2011	1 stycznia - 31 grudnia 2010
Składki ubezpieczeniowe przypisane brutto	34	15 279 262	14 541 022
Udział reasekuratorów w składce ubezpieczeniowej przypisanej brutto		(285 386)	(200 853)
Składki ubezpieczeniowe przypisane netto		14 993 876	14 340 169
Zmiana stanu rezerwy składki ubezpieczeniowej netto		(103 348)	(127 156)
Składki zarobione netto		14 890 528	14 213 013
Przychody z tytułu prowizji i opłat	35	281 351	288 037
Przychody netto z inwestycji	36	1 970 254	1 824 518
Wynik netto z realizacji i odpisy z tytułu utraty wartości inwestycji	37	(187 247)	199 451
Zmiana netto wartości godziwej aktywów i zobowiązań wycenianych do wartości godziwej	38	(189 181)	753 805
Pozostałe przychody operacyjne	39	485 481	89 297
Odszkodowania, świadczenia oraz zmiana stanu rezerw techniczno-ubezpieczeniowych	40	(10 373 521)	(10 939 234)
Udział reasekuratorów w odszkodowaniach, świadczeniach oraz zmianie stanu rezerw techniczno-ubezpieczeniowych		152 399	555 172
Odszkodowania i świadczenia ubezpieczeniowe netto		(10 221 122)	(10 384 062)
Świadczenia oraz zmiana wyceny kontraktów inwestycyjnych	41	32 512	(177 549)
Koszty akwizycji	42	(1 961 986)	(1 911 255)
Koszty administracyjne	43	(1 383 897)	(1 505 784)
Pozostałe koszty operacyjne	45	(759 966)	(301 386)
Zysk (strata) z działalności operacyjnej		2 956 727	3 088 085
Koszty finansowe	46	(49 152)	(58 654)
Udział w zyskach (stratach) netto jednostek wycenianych metodą praw własności		-	-
Zysk (strata) brutto		2 907 575	3 029 431
Podatek dochodowy	48		
- część bieżąca		(826 397)	(639 298)
- część odroczone		262 769	49 096
Zysk (strata) netto z działalności kontynuowanej		2 343 947	2 439 229
Zysk (strata) netto, w tym:		2 343 947	2 439 229
- zysk (strata) przypisywany(a) właścicielom kapitału własnego jednostki dominującej		2 345 424	2 439 231
- zyski (straty) przypisywane właścicielom udziałów niekontrolujących		(1 477)	(2)
Zysk (strata) netto z działalności kontynuowanej		2 345 424	2 439 231
Zysk (strata) netto z działalności zaniechanej		-	-
Podstawowa i rozwodniona średnia ważona liczba akcji zwykłych		86 352 300	86 352 300
Podstawowy i rozwodniony zysk (strata) z działalności kontynuowanej na jedną akcję zwykłą (w zł)		27,16	28,25
Podstawowy i rozwodniony zysk (strata) z działalności zaniechanej na jedną akcję zwykłą (w zł)		-	-
Podstawowy i rozwodniony zysk (strata) na jedną akcję zwykłą (w zł)		27,16	28,25

Warszawa, dnia 14 marca 2012 roku

Załączone noty stanowią integralną część skonsolidowanego sprawozdania finansowego

SKONSOLIDOWANE SPRAWOZDANIE Z CAŁKOWITYCH DOCHODÓW

w tys. zł

Skonsolidowane sprawozdanie z całkowitych dochodów	Nota	1 stycznia - 31 grudnia 2011	1 stycznia - 31 grudnia 2010
Zysk (strata) netto		2 343 947	2 439 229
Inne całkowite dochody:	18, 30	(116 887)	35 910
Aktywa finansowe dostępne do sprzedaży		(162 649)	641
Różnice kursowe z przeliczenia jednostek podporządkowanych		6 550	(15 388)
Reklasyfikacja nieruchomości z rzeczowych aktywów trwałych do nieruchomości inwestycyjnych		39 212	50 657
Dochody całkowite netto, razem		2 227 060	2 475 139
- dochody całkowite przypisywane właścicielom kapitału własnego jednostki dominującej		2 228 523	2 475 146
- dochody całkowite przypisywane elementowi kapitałowemu z umów zawierających uznaniowe udziały w zyskach		-	-
- dochody całkowite przypisywane właścicielom udziałów niekontrolujących		(1 463)	(7)

Warszawa, dnia 14 marca 2012 roku

Załączone noty stanowią integralną część skonsolidowanego sprawozdania finansowego

SPRAWOZDANIE ZE ZMIAN W SKONSOLIDOWANYM KAPITALE WŁASNYM

w tys. zł

Sprawozdanie ze zmian w skonsolidowanym kapitale własnym	Kapitały oraz rezerwy przypisywane właścicielom kapitału podstawowego jednostki dominującej							Udziały niekontrolujące	Kapitał własny, razem
	Pozostałe kapitały				Niepodzielony wynik				
	Kapitał podstawowy	Kapitał zapasowy	Kapitał z aktualizacji wyceny	Różnice kursowe z przeliczenia	Zysk (strata) z lat ubiegłych	Zysk (strata) netto	Razem		
Stan na dzień 1 stycznia 2011	86 352	6 296 313	392 268	(38 799)	6 063 666	-	12 799 800	126	12 799 926
Zmiana wyceny instrumentów finansowych dostępnych do sprzedaży	-	-	(162 649)	-	-	-	(162 649)	-	(162 649)
Różnice kursowe z przeliczenia	-	-	-	6 536	-	-	6 536	14	6 550
Reklasyfikacja nieruchomości z rzeczowych aktywów trwałych do nieruchomości inwestycyjnych	-	-	39 212	-	-	-	39 212	-	39 212
Zwiększenia (zmniejszenia) rozpoznawane bezpośrednio w kapitale, netto (po uwzględnieniu podatku dochodowego), razem	-	-	(123 437)	6 536	-	-	(116 901)	14	(116 887)
Zysk (strata) netto roku obrotowego	-	-	-	-	-	2 345 424	2 345 424	(1 477)	2 343 947
Zwiększenia (zmniejszenia), razem	-	-	(123 437)	6 536	-	2 345 424	2 228 523	(1 463)	2 227 060
Pozostałe zmiany, w tym:	-	1 415 505	-	-	(3 660 666)	-	(2 245 161)	87 680	(2 157 481)
Podział wyniku finansowego	-	1 415 325	-	-	(3 660 485)	-	(2 245 160)	(2 830)	(2 247 990)
Objęcie konsolidacją Grupy Armatura	-	-	-	-	-	-	-	88 679	88 679
Inne	-	180	-	-	(181)	-	(1)	1 831	1 830
Stan na dzień 31 grudnia 2011	86 352	7 711 818	268 831	(32 263)	2 403 000	2 345 424	12 783 162	86 343	12 869 505

Warszawa, dnia 14 marca 2012 roku

Załączone noty stanowią integralną część skonsolidowanego sprawozdania finansowego

Grupa Kapitałowa Powszechnego Zakładu Ubezpieczeń Spółki Akcyjnej
Skonsolidowane sprawozdanie finansowe wg MSSF za rok zakończony 31 grudnia 2011 roku

w tys. zł

Sprawozdanie ze zmian w skonsolidowanym kapitale własnym	Kapitały oraz rezerwy przypisywane właścicielom kapitału podstawowego jednostki dominującej							Udziały niekontrolujące	Kapitał własny, razem
	Pozostałe kapitały				Niepodzielony wynik				
	Kapitał podstawowy	Kapitał zapasowy	Kapitał z aktualizacji wyceny	Różnice kursowe z przeliczenia	Zysk (strata) z lat ubiegłych	Zysk (strata) netto	Razem		
Stan na dzień 1 stycznia 2010	86 352	5 485 014	340 970	(23 416)	5 377 826	-	11 266 746	133	11 266 879
Zmiana wyceny instrumentów finansowych dostępnych do sprzedaży	-	-	641	-	-	-	641	-	641
Różnice kursowe z przeliczenia	-	-	-	(15 383)	-	-	(15 383)	(5)	(15 388)
Reklasyfikacja nieruchomości z rzeczowych aktywów trwałych do nieruchomości inwestycyjnych	-	-	50 657	-	-	-	50 657	-	50 657
Zwiększenia (zmniejszenia) rozpoznawane bezpośrednio w kapitale, netto (po uwzględnieniu podatku dochodowego), razem	-	-	51 298	(15 383)	-	-	35 915	(5)	35 910
Zysk (strata) netto roku obrotowego	-	-	-	-	-	2 439 231	2 439 231	(2)	2 439 229
Zwiększenia (zmniejszenia), razem	-	-	51 298	(15 383)	-	2 439 231	2 475 146	(7)	2 475 139
Pozostałe zmiany, w tym:	-	811 299	-	-	(1 753 391)	-	(942 092)	-	(942 092)
Podział wyniku finansowego	-	811 115	-	-	(1 753 219)	-	(942 104)	-	(942 104)
Inne	-	184	-	-	(172)	-	12	-	12
Stan na dzień 31 grudnia 2010	86 352	6 296 313	392 268	(38 799)	3 624 435	2 439 231	12 799 800	126	12 799 926

Warszawa, dnia 14 marca 2012 roku

Załączone noty stanowią integralną część skonsolidowanego sprawozdania finansowego

SKONSOLIDOWANE SPRAWOZDANIE Z PRZEPLÝWÓW PIENIĘŻNYCH

w tys. zł

Skonsolidowane sprawozdanie z przepływów pieniężnych	1 stycznia - 31 grudnia 2011	1 stycznia - 31 grudnia 2010
Przepływy środków pieniężnych z działalności operacyjnej		
Wpływy	19 725 868	18 470 571
- wpływy z tytułu składek ubezpieczeniowych brutto	14 929 349	14 521 524
- wpływy z tytułu kontraktów inwestycyjnych	3 054 350	2 787 658
- wpływy z tytułu prowizji reasekuracyjnych i udziałów w zyskach reasekuratorów	20 513	10 779
- wpłaty reasekuratorów z tytułu udziału w odszkodowaniach	385 775	466 219
- pozostałe wpływy operacyjne	1 335 881	684 391
Wydutki	(18 138 296)	(18 001 148)
- składki ubezpieczeniowe zapłacone z tytułu reasekuracji	(174 369)	(154 254)
- wypłacone prowizje i udziały w zyskach z tytułu reasekuracji czynnej	(4 679)	(4 152)
- odszkodowania i świadczenia wypłacone brutto	(9 026 567)	(9 295 988)
- wypłacone świadczenia z tytułu kontraktów inwestycyjnych	(3 068 852)	(3 026 424)
- wydatki z tytułu akwizycji	(1 483 488)	(1 450 351)
- wydatki o charakterze administracyjnym	(2 073 279)	(2 135 292)
- wydatki z tytułu odsetek	(146)	(225)
- wydatki z tytułu podatku dochodowego	(904 071)	(110 228)
- pozostałe wydatki operacyjne	(1 402 845)	(1 824 234)
Przepływy pieniężne netto z działalności operacyjnej	1 587 572	469 423
Przepływy środków pieniężnych z działalności inwestycyjnej		
Wpływy	259 765 786	270 016 909
- zbycie nieruchomości inwestycyjnych	13 282	-
- wpływy z nieruchomości inwestycyjnych	8 763	5 628
- zbycie wartości niematerialnych oraz składników rzeczowych aktywów trwałych	27 905	7 859
- zbycie udziałów i akcji	4 372 949	4 416 405
- realizacja dłużnych papierów wartościowych	65 465 651	31 510 882
- likwidacja lokat terminowych w instytucjach kredytowych	130 812 922	129 179 172
- realizacja pozostałych lokat	58 512 745	103 641 528
- odsetki otrzymane	450 899	1 191 346
- dywidendy otrzymane	98 101	64 089
- zwiększenie stanu środków pieniężnych z tytułu objęcia konsolidacją nowych podmiotów	2 569	-
Wydutki	(260 054 472)	(264 687 431)
- nabycie nieruchomości inwestycyjnych	-	(1 329)
- wydatki na utrzymanie nieruchomości inwestycyjnych	(11 581)	(8 152)
- nabycie wartości niematerialnych oraz składników rzeczowych aktywów trwałych	(168 435)	(155 850)
- nabycie udziałów i akcji	(4 561 634)	(4 561 101)
- zmniejszenie stanu środków pieniężnych z tytułu zaprzestania konsolidacji funduszy inwestycyjnych	-	(201)
- nabycie instrumentów dłużnych	(63 630 331)	(27 390 996)
- nabycie lokat terminowych w instytucjach kredytowych	(132 934 922)	(127 601 087)
- nabycie pozostałych lokat	(58 733 953)	(104 929 875)
- pozostałe wydatki na lokaty	(13 616)	(38 840)
Przepływy pieniężne netto z działalności inwestycyjnej	(288 686)	5 329 478

Warszawa, dnia 14 marca 2012 roku

Załączone noty stanowią integralną część skonsolidowanego sprawozdania finansowego

SKONSOLIDOWANE SPRAWOZDANIE Z PRZEPŁYWÓW PIENIĘŻNYCH (KONTYNUACJA)

w tys. zł

Skonsolidowane sprawozdanie z przepływów pieniężnych	1 stycznia - 31 grudnia 2011	1 stycznia - 31 grudnia 2010
Przepływy środków pieniężnych z działalności finansowej		
Wpływy	39 242 376	578
- kredyty, pożyczki oraz emisja dłużnych papierów wartościowych	39 242 376	578
Wydutki	(40 728 208)	(5 728 563)
- dywidendy wypłacone właścicielom kapitału własnego jednostki dominującej	(2 163 206)	(921 239)
- dywidendy wypłacone właścicielom udziałów niekontrolujących	(2 830)	-
- spłata kredytów, pożyczek oraz wykup własnych dłużnych papierów wartościowych	(38 556 267)	(4 807 324)
- odsetki od kredytów, pożyczek oraz wyemitowanych dłużnych papierów wartościowych	(5 905)	-
Przepływy pieniężne netto z działalności finansowej	(1 485 832)	(5 727 985)
Przepływy pieniężne netto, razem	(186 946)	70 916
Środki pieniężne i ich ekwiwalenty na początek okresu	423 703	366 556
Zmiana stanu środków pieniężnych z tytułu różnic kursowych	967	(13 769)
Środki pieniężne i ich ekwiwalenty na koniec okresu, w tym:	237 724	423 703
- o ograniczonej możliwości dysponowania	26 841	22 426

Warszawa, dnia 14 marca 2012 roku

Załączone noty stanowią integralną część skonsolidowanego sprawozdania finansowego

INFORMACJE DODATKOWE I NOTY OBJAŚNIAJĄCE

1. Wstęp

Niniejsze skonsolidowane sprawozdanie finansowe Grupy Kapitałowej Powszechnego Zakładu Ubezpieczeń Spółki Akcyjnej (odpowiednio „skonsolidowane sprawozdanie finansowe” oraz „Grupa PZU”) zostało sporządzone zgodnie z Międzynarodowymi Standardami Sprawozdawczości Finansowej („MSSF”) zatwierdzonymi przez Komisję Wspólnot Europejskich („Komisja WE”).

Niniejsze skonsolidowane sprawozdanie finansowe zostało sporządzone za okres 12 miesięcy od dnia 1 stycznia do 31 grudnia 2011 roku.

Niniejsze skonsolidowane sprawozdanie finansowe zostało podpisane i zaakceptowane do publikacji przez Zarząd Powszechnego Zakładu Ubezpieczeń Spółki Akcyjnej („PZU”, „jednostka dominująca”) w dniu 14 marca 2012 roku i będzie podlegało zatwierdzeniu przez Walne Zgromadzenie Powszechnego Zakładu Ubezpieczeń Spółki Akcyjnej.

Jednostki Grupy PZU prowadzą swoje księgi rachunkowe zgodnie ze standardami rachunkowości przyjętymi w kraju siedziby danej jednostki, a niniejsze skonsolidowane sprawozdanie finansowe zawiera korekty wprowadzone w celu doprowadzenia danych finansowych tych jednostek do zgodności z MSSF.

Waluta funkcjonalna i prezentacyjna

Walutą funkcjonalną i prezentacyjną Grupy PZU jest polski złoty. O ile nie zaznaczono inaczej, wszystkie kwoty przedstawione w niniejszym skonsolidowanym sprawozdaniu finansowym wykazane są w tysiącach złotych.

Założenie kontynuowania działalności

Niniejsze skonsolidowane sprawozdanie finansowe zostało sporządzone przy założeniu kontynuowania działalności gospodarczej przez jednostki Grupy PZU w dającej się przewidzieć przyszłości, tj. w okresie co najmniej 12 miesięcy po zakończeniu okresu sprawozdawczego. Na dzień podpisania niniejszego skonsolidowanego sprawozdania finansowego nie istnieją fakty i okoliczności, które wskazywałyby na zagrożenia dla możliwości kontynuacji działalności przez jednostki Grupy PZU w okresie 12 miesięcy po zakończeniu okresu sprawozdawczego na skutek zamierzonego lub przymusowego zaniechania bądź istotnego ograniczenia dotychczasowej działalności.

Działalność zaniechana

W 2011 roku objęte konsolidacją jednostki Grupy PZU nie zaniechały prowadzenia jakiegokolwiek rodzaju działalności.

Nie objęta konsolidacją spółka zależna ICH Center SA od początku 2011 roku zaniechała swojej działalności statutowej (tj. obsługi likwidacji szkód w ramach Zielonej Karty), a uchwałą NWZ z dnia 8 marca 2012 roku postanowiono o otwarciu procesu likwidacji spółki z dniem 16 marca 2012 roku.

2. Skład Grupy PZU

2.1 PZU

Jednostką dominującą w Grupie PZU jest PZU - spółka akcyjna z siedzibą w Warszawie przy Al. Jana Pawła II 24. PZU powstał z przekształcenia Państwowego Zakładu Ubezpieczeń w spółkę akcyjną Skarbu Państwa, na mocy art. 97 Ustawy z dnia 28 lipca 1990 roku o działalności ubezpieczeniowej - tekst jednolity Dz. U. Nr 11 z 1996 roku, poz. 62 z późn. zm.

PZU jest wpisany do Krajowego Rejestru Sądowego w Sądzie Rejonowym dla Miasta Stołecznego Warszawy, XII Wydział Gospodarczy Krajowego Rejestru Sądowego, do rejestru przedsiębiorców pod numerem KRS 0000009831.

Podstawowym przedmiotem działalności PZU według Polskiej Klasyfikacji Działalności są pozostałe ubezpieczenia osobowe oraz ubezpieczenia majątkowe (PKD 65.12), a według Europejskiej Klasyfikacji Działalności są ubezpieczenia rzeczowe (EKD 6603).

Grupa Kapitałowa Powszechnego Zakładu Ubezpieczeń Spółki Akcyjnej
Skonsolidowane sprawozdanie finansowe wg MSSF za rok zakończony 31 grudnia 2011 roku

2.2 Spółki Grupy PZU

L.p.	Nazwa podmiotu	Siedziba	Data objęcia kontroli / znaczącego wpływu	% kapitału akcyjnego/udziałowego posiadanego bezpośrednio lub pośrednio przez PZU		% głosów posiadanych bezpośrednio lub pośrednio przez PZU		Przedmiot działalności
				31 grudnia 2011	31 grudnia 2010	31 grudnia 2011	31 grudnia 2010	
Jednostki objęte konsolidacją								
1	Powszechny Zakład Ubezpieczeń SA	Warszawa	nd.	nd.	nd.	nd.	nd.	Ubezpieczenia majątkowe i osobowe.
2	Powszechny Zakład Ubezpieczeń na Życie SA („PZU Życie”)	Warszawa	18.12.1991	100,00%	100,00%	100,00%	100,00%	Ubezpieczenia na życie.
3	Powszechnie Towarzystwo Emerytalne PZU SA („PTE PZU”)	Warszawa	08.12.1998	100,00%	100,00%	100,00%	100,00%	Zarządzanie funduszami emerytalnymi.
4	PZU Centrum Operacji SA („PZU CO”)	Warszawa	30.11.2001	100,00%	100,00%	100,00%	100,00%	Działalność pomocnicza związana z ubezpieczeniami i funduszami emerytalnymi.
5	Tower Inwestycje Sp. z o.o. („Tower Inwestycje”)	Warszawa	27.08.1998	100,00%	100,00%	100,00%	100,00%	Pozostała finansowa działalność usługowa, z wyłączeniem ubezpieczeń i funduszy emerytalnych.
6	PrJSC IC PZU Ukraine („PZU Ukraine”)	Kijów (Ukraina)	01.07.2005	100,00%	100,00%	100,00%	100,00%	Ubezpieczenia majątkowe.
7	UAB DK PZU Lietuva („PZU Lietuva”)	Wilno (Litwa)	26.04.2002	99,76%	99,76%	99,76%	99,76%	Ubezpieczenia majątkowe.
8	Ogrodowa-Inwestycje Sp. z o.o.	Warszawa	15.09.2004	100,00%	100,00%	100,00%	100,00%	Nabywanie, eksploatacja, wynajem i zbywanie nieruchomości.
9	Armatura Kraków SA ¹⁾	Kraków	07.10.1999	63,83%	64,63%	63,83%	64,63%	Produkcja baterii łazienkowych i kuchennych.
10	Armatoora SA ¹⁾	Nisko	10.12.2008	63,83%	64,63%	63,83%	64,63%	Produkcja grzejników i odlewów aluminiowych.
11	Armatoora SA i wspólnicy sp. k. ¹⁾	Kraków	10.02.2009	63,83%	64,63%	63,83%	64,63%	Wykorzystanie wolnych środków, inwestycje rozwojowe.
12	Armagor SA (do 5 kwietnia 2011 roku: Armagor Sp. z o.o.) ¹⁾	Gorzów Śląski	06.09.2009	63,83%	64,37%	63,83%	64,37%	Produkcja zaworów, usługi narzędziowe.
13	PZU Specjalistyczny Fundusz Inwestycyjny Otwarty Dłużny ²⁾	Warszawa	15.12.2009	100,00%	100,00%	nd.	nd.	Lokowanie środków zebranych od członków funduszu.

Grupa Kapitałowa Powszechnego Zakładu Ubezpieczeń Spółki Akcyjnej
Skonsolidowane sprawozdanie finansowe wg MSSF za rok zakończony 31 grudnia 2011 roku

L.p.	Nazwa podmiotu	Siedziba	Data objęcia kontroli / znaczącego wpływu	% kapitału akcyjnego/udziałowego posiadanego bezpośrednio lub pośrednio przez PZU		% głosów posiadanych bezpośrednio lub pośrednio przez PZU		Przedmiot działalności
				31 grudnia 2011	31 grudnia 2010	31 grudnia 2011	31 grudnia 2010	
Jednostki zależne niekonsolidowane								
14	Towarzystwo Funduszy Inwestycyjnych PZU SA („TFI PZU”)	Warszawa	30.04.1999	100,00%	100,00%	100,00%	100,00%	Tworzenie, reprezentowanie i zarządzanie funduszami inwestycyjnymi.
15	PZU Asset Management SA („PZU AM”)	Warszawa	12.07.2001	100,00%	100,00%	100,00%	100,00%	Zarządzanie cudzym pakietem papierów wartościowych na zlecenie.
16	PZU Pomoc SA	Warszawa	18.03.2009	100,00%	100,00%	100,00%	100,00%	Usługowa działalność assistance.
17	UAB PZU Lietuva Gyvybes Draudimas	Wilno (Litwa)	26.04.2002	99,34%	99,34%	99,34%	99,34%	Ubezpieczenia na życie.
18	PrJSC IC PZU Ukraine Life Insurance („PZU Ukraine Life”)	Kijów (Ukraina)	01.07.2005	100,00%	100,00%	100,00%	100,00%	Ubezpieczenia na życie.
19	Międzyzakładowe Pracownicze Towarzystwo Emerytalne PZU SA („MPTE PZU SA”)	Warszawa	13.08.2004	100,00%	100,00%	100,00%	100,00%	Zarządzanie pracowniczym funduszem emerytalnym.
20	Ipsilon Sp. z o.o.	Warszawa	02.04.2009	100,00%	100,00%	100,00%	100,00%	Usługowa działalność assistance oraz świadczenie usług medycznych.
21	Ipsilon Bis SA	Warszawa	02.09.2011	100,00%	nd.	100,00%	nd.	Spółka nie prowadzi działalności.
22	Omicron SA	Warszawa	13.09.2011	100,00%	nd.	100,00%	nd.	Spółka nie prowadzi działalności.
23	Syta Development Sp. z o.o. w likwidacji	Warszawa	29.04.1996	100,00%	100,00%	100,00%	100,00%	Nabywanie i zbywanie nieruchomości, pośrednictwo w obrocie i administrowanie nieruchomościami.
24	Sigma Investments Sp. z o.o.	Warszawa	28.12.1999	100,00%	100,00%	100,00%	100,00%	Działalność inwestycyjna.
25	LLC SOS Services Ukraine	Kijów (Ukraina)	01.07.2005	100,00%	100,00%	100,00%	100,00%	Usługi assistance.
26	Company with Additional Liability Inter-Risk Ukraine („Inter Risk”)	Kijów (Ukraina)	01.07.2005	100,00%	100,00%	100,00%	100,00%	Usługi prawne.
27	LLC Finansowa Kompania Idea-Kapitał	Kijów (Ukraina)	06.10.2011	100,00%	nd.	100,00%	nd.	Usługi finansowe.
28	ICH Center SA ³⁾	Warszawa	31.01.1996	90,00%	90,00%	90,00%	90,00%	Obsługa likwidacji szkód w ramach Zielonej Karty (od początku 2011 roku spółka nie prowadzi działalności).

Grupa Kapitałowa Powszechnego Zakładu Ubezpieczeń Spółki Akcyjnej
Skonsolidowane sprawozdanie finansowe wg MSSF za rok zakończony 31 grudnia 2011 roku

L.p.	Nazwa podmiotu	Siedziba	Data objęcia kontroli / znaczącego wpływu	% kapitału akcyjnego/udziałowego posiadanego bezpośrednio lub pośrednio przez PZU		% głosów posiadanych bezpośrednio lub pośrednio przez PZU		Przedmiot działalności
				31 grudnia 2011	31 grudnia 2010	31 grudnia 2011	31 grudnia 2010	
Jednostki stowarzyszone								
29	Kolej Gondolowa Jaworzyna Krynicka SA	Krynica	17.08.1998	37,53%	37,53%	36,71%	36,71%	Prowadzenie wyciągów narciarskich i turystycznych.
30	Nadwiślańska Agencja Ubezpieczeniowa SA	Tychy	08.06.1999	30,00%	30,00%	30,00%	30,00%	Obsługa ubezpieczeń.

¹⁾ Objęta konsolidacją metodą pełną od dnia 1 stycznia 2011 roku. Kwestia opisana w punkcie 3.4.1.

²⁾ Objęty konsolidacją metodą pełną od dnia 30 czerwca 2011 roku. Kwestia opisana w punkcie 2.3.1.

³⁾ Uchwałą NWZ z dnia 8 marca 2012 roku postanowiono o otwarciu procesu likwidacji z dniem 16 marca 2012 roku.

Grupa Kapitałowa Powszechnego Zakładu Ubezpieczeń Spółki Akcyjnej
Skonsolidowane sprawozdanie finansowe wg MSSF za rok zakończony 31 grudnia 2011 roku

Tabela poniżej prezentuje podstawowe dane finansowe jednostek Grupy PZU za rok zakończony 31 grudnia 2011 roku.

Lp.	Nazwa jednostki	% kapitału akcyjnego/udziałowego posiadanego bezpośrednio lub pośrednio przez PZU na 31 grudnia 2011	Zysk (strata) netto	Przychody ze sprzedaży i przychody finansowe	Suma aktywów	Zobowiązania i rezerwy na zobowiązania	Kapitały własne
1	Towarzystwo Funduszy Inwestycyjnych PZU SA 1/6/	100,00%	13 581	49 295	54 115	11 339	42 776
2	PZU Asset Management SA 1/6/	100,00%	3 188	23 951	16 614	4 038	12 576
3	PZU Pomoc SA 1/6/	100,00%	(1 037)	6 275	19 871	3 429	16 442
4	UAB PZU Lietuva Gyvybes Draudimas 1/2 /3 /4/	99,34%	36	22 845	77 647	48 773	28 874
5	PrJSC IC PZU Ukraine Life Insurance 1/5/	100,00%	4 588	34 116	80 607	59 729	20 878
6	Międzyzakładowe Pracownicze Towarzystwo Emerytalne PZU SA 6/	100,00%	532	1 751	1 387	188	1 199
7	Ipsilon Sp. z o.o. 1/6/	100,00%	(3)	2	41	1	40
8	Ipsilon Bis SA 6/	100,00%	(4)	1	99	3	96
9	Omicron SA 1/6/	100,00%	(1)	1	99	-	99
10	Syta Development Sp. z o.o. w likwidacji 1/6/	100,00%	(189)	1 650	6 463	11 714	(5 251)
11	Sigma Investments Sp. z o.o. 1/6/	100,00%	(5)	-	27	1	26
12	LLC SOS Services Ukraine 1/ 5/	100,00%	185	4 176	1 107	237	870
13	Company with Additional Liability Inter-Risk Ukraine 1 /5/	100,00%	178	2 547	788	373	415
14	LLC Finansowa Kompania Idea-Kapitał 1 /5/	100,00%	(286)	32	1 419	1	1 418
15	ICH Center SA 6/	90,00%	(1 191)	226	5 053	460	4 593
16	Kolej Gondolowa Jaworzyna Krynicka SA 6/	37,53%	(4 056)	15 920	50 240	13 111	37 129
17	Nadwiślańska Agencja Ubezpieczeniowa SA 6/	30,00%	592	4 081	2 736	212	2 524

1/ Dane niezbadane przez biegłego rewidenta.

2/ Pozycja "Przychody ze sprzedaży" rozumiana jest jako suma składki przypisanej brutto oraz pozostałych przychodów technicznych na udziale własnym.

3/ Pozycja "Przychody finansowe" rozumiana jest jako różnica pomiędzy pozycjami "Przychody z lokat" i "Niezrealizowane zyski z lokat" a "Koszty działalności lokacyjnej" i "Niezrealizowane straty na lokatach".

4/ Dane wg standardów rachunkowości obowiązujących na Litwie.

5/ Dane wg standardów rachunkowości obowiązujących na Ukrainie.

6/ Dane wg standardów rachunkowości obowiązujących w Polsce.

2.3 Zmiany organizacji Grupy PZU

2.3.1. Ufunduszowanie części lokat finansowych

W dniach 30 czerwca i 29 września 2011 roku dokonano przeniesienia części obligacji wyemitowanych przez Skarb Państwa należących do PZU Życie i zakwalifikowanych do portfela instrumentów finansowych wycenianych w wartości godziwej przez wynik finansowy - zakwalifikowanych do tej kategorii w momencie pierwszego rozpoznania, o wartości rynkowej na dzień przeniesienia odpowiednio 954.210 tys. zł i 1.004.266 tys. zł do PZU Specjalistycznego Funduszu Inwestycyjnego Otwartego Dłużnego, którego jedynym uczestnikiem jest PZU Życie.

Przeprowadzone działanie ma na celu poprawienie efektywności procesu zarządzania lokatami finansowymi m. in. poprzez optymalizację podatkową (w zakresie podatku CIT od zysków kapitałowych i podatku VAT płaconego dotychczas innym spółkom Grupy PZU za usługi zarządzania portfelem papierów wartościowych i niepodlegającemu odliczeniu przez PZU Życie).

Powyższe transakcje nie miały wpływu na aktywa netto ani wynik finansowy Grupy PZU.

Nie zmieniła się także prezentacja, kwalifikacja i sposób wyceny przedmiotowych aktywów w niniejszym skonsolidowanym sprawozdaniu Grupy PZU, a fundusz PZU Specjalistyczny Fundusz Inwestycyjny Otwarty Dłużny został objęty konsolidacją metodą pełną od dnia 30 czerwca 2011 roku.

2.3.2. Przeniesienie spółek PZU CO, TFI PZU i PZU AM z PZU Życie do PZU

W dniu 27 września 2011 roku (po otrzymaniu w dniu 26 września 2011 roku zgody KNF na taką transakcję w przypadku akcji PZU AM i TFI PZU) PZU nabył wszystkie należące do PZU Życie akcje:

- 50.000 akcji imiennych spółki PZU CO (100,0% akcji) za cenę 40.605 tys. zł, odpowiadającą wartości akcji PZU CO wykazanej w księgach PZU Życie na dzień podpisania umowy sprzedaży akcji (wg PSR);
- 13.000 akcji imiennych spółki TFI PZU (100,0% akcji) za cenę 38.364 tys. zł, odpowiadającą wartości akcji TFI PZU wykazanej w księgach PZU Życie na dzień podpisania umowy sprzedaży akcji (wg PSR);
- 25.001 akcji imiennych spółki PZU AM (50,002% akcji) za cenę 5.617 tys. zł, stanowiącą równowartość aktywów netto PZU AM przypadających na nabywane akcje, wynikającą ze sprawozdania finansowego tej spółki sporządzonego za ostatni okres sprawozdawczy (wg PSR).

Obecnie jedynym akcjonariuszem ww. spółek jest PZU. Transakcja została przeprowadzona w związku z m.in. poszerzeniem Podatkowej Grupy Kapitałowej, opisanym w punkcie 54.4.

2.3.3. Przeniesienie z PZU Życie do PZU CO Centrum Obsługi Ubezpieczeń w Warszawie oraz części Telecentrum

W październiku 2011 roku, w wyniku restrukturyzacji, przeniesiono z PZU Życie do PZU CO Centrum Obsługi Ubezpieczeń w Warszawie (dalej „COUW”) oraz część Telecentrum. Liczba pracowników przeniesionych w przypadku COUW i Telecentrum wyniosła odpowiednio 107 i 58. COUW to jednostka organizacyjna odpowiedzialna za świadczenie usług związanych z kompleksową obsługą niektórych produktów ubezpieczeniowych PZU Życie.

Spodziewane korzyści dla PZU Życie wynikające z przekazania COUW i części Telecentrum do podmiotu zewnętrznego obejmują:

- redukcję kosztów operacyjnych poprzez koncentrację na podstawowej działalności biznesowej;
- możliwość dalszej optymalizacji czynności związanych z kompleksową obsługą produktów ubezpieczeniowych poprzez ich koncentrację w wyspecjalizowanym podmiocie.

2.3.4. Sprzedaż spółki Inter-Risk

W dniu 22 grudnia 2011 roku PZU Ukraine i PZU Ukraine Life zawarły z Powszechną Kasą Oszczędności BP SA („PKO BP SA”) umowę sprzedaży spółki Inter-Risk za łączną kwotę 2.500 tys. zł.

W dniu 16 stycznia 2012 roku prawo własności akcji Inter-Risk zostało przeniesione na nabywcę. Zrealizowany zysk na sprzedaży akcji wyniósł 2.286 tys. zł.

3. Podstawowe zasady (polityka) rachunkowości

Niniejsze skonsolidowane sprawozdanie finansowe zostało sporządzone zgodnie ze standardami MSSF zatwierdzonymi przez Komisję WE, co oznacza, że jest ono zgodne ze wszystkimi standardami oraz interpretacjami zatwierdzonymi przez Radę Międzynarodowych Standardów Rachunkowości, które na dzień 31 grudnia 2011 roku zostały opublikowane i weszły w życie oraz zostały zatwierdzone przez Komisję WE.

Proces sporządzania sprawozdania skonsolidowanego wymaga dokonania określonych szacunków oraz subiektywnych ocen przy stosowaniu zasad rachunkowości. Obszary wymagające kompleksowych ocen oraz obszary w największym stopniu uzależnione od przyjętych założeń i dokonanych szacunków zostały przedstawione w punktach 4 oraz 5.

Niniejsze skonsolidowane sprawozdanie finansowe jest sporządzone zgodnie z koncepcją kosztu historycznego, z wyjątkiem aktualizacji wyceny nieruchomości inwestycyjnych i niektórych instrumentów finansowych.

3.1 Wprowadzenie nowych MSSF

3.1.1. Standardy i interpretacje oraz zmiany standardów wchodzące w życie od 1 stycznia 2011 roku

W niniejszym skonsolidowanym sprawozdaniu finansowym zastosowano po raz pierwszy następujące standardy i interpretacje oraz zmiany standardów, które weszły w życie od 1 stycznia 2011 roku:

Nazwa standardu/interpretacji	Data wejścia w życie dla okresów rozpoczynających się od dnia	Rozporządzenie Komisji WE zatwierdzające standard lub interpretację
Zmiana do MSR 32 – Klasyfikacja emisji praw poboru	1 lutego 2010	1293/2009
Zmiana do MSSF 1 - Zastosowanie MSSF po raz pierwszy: ograniczone zwolnienie z obowiązku prezentowania danych porównawczych wymaganych przez MSSF 7	1 lipca 2010	574/2010
Zmiana do KIMSF 14 – Przedpłaty minimalnych wymogów finansowania	1 stycznia 2011	633/2010
Znowelizowany MSR 24 - Ujawnianie informacji na temat podmiotów powiązanych	1 stycznia 2011	632/2010
KIMSF 19 - Konwersja zobowiązań finansowych na instrumenty kapitałowe	1 lipca 2010	662/2010
Udoskonalenia do MSSF (opublikowane przez Międzynarodową Radę Standardów Rachunkowości w maju 2010)	Różne daty, najwcześniejsza to 1 lipca 2010	149/2011
Zmiany do MSSF 7 – Instrumenty finansowe: ujawnianie informacji	1 lipca 2011	1205/2011

Powyższe standardy oraz interpretacje nie mają wpływu na zmianę zasad rachunkowości w odniesieniu do całkowitych dochodów ani kapitałów własnych Grupy PZU prezentowanych w niniejszym skonsolidowanym sprawozdaniu finansowym.

3.1.2. **Standardy i interpretacje oraz zmiany standardów, które zostały wydane, ale jeszcze nie obowiązują**

Następujące standardy i interpretacje oraz zmiany standardów zostały wydane, ale jeszcze nie obowiązują:

- niezatwierdzone przez Komisję WE:

Nazwa standardu/interpretacji	Data wejścia w życie dla okresów rozpoczynających się od dnia (wg Rady Międzynarodowych Standardów Rachunkowości)
MSSF 9 - Instrumenty finansowe	1 stycznia 2015
MSSF 10 – Skonsolidowane sprawozdania finansowe	1 stycznia 2013 *
MSSF 11 – Wspólne ustalenia umowne	1 stycznia 2013 *
MSSF 12 – Ujawnienia na temat zaangażowania w inne jednostki	1 stycznia 2013 *
MSSF 13 – Wycena w wartości godziwej	1 stycznia 2013
Znowelizowany MSR 27 – Jednostkowe sprawozdania finansowe	1 stycznia 2013
Znowelizowany MSR 28 – Inwestycje w jednostkach stowarzyszonych oraz wspólne przedsięwzięcia	1 stycznia 2013
Zmiana do MSR 12 - Podatek odroczonej: realizacja aktywów	1 stycznia 2012
Ciężka hiperinflacja i usunięcie sztywnych terminów dla stosujących MSSF po raz pierwszy (Zmiany do MSSF 1)	1 lipca 2011
Zmiany do MSR 1 – Prezentacja składników innych całkowitych dochodów	1 lipca 2012
Zmiany do MSR 19 – Poprawki do rachunkowości świadczeń po okresie zatrudnienia	1 stycznia 2013
Zmiany do MSSF 7 - kompensowanie aktywów finansowych i zobowiązań finansowych	1 stycznia 2013
Zmiany do MSR 32 - kompensowanie aktywów finansowych i zobowiązań finansowych	1 stycznia 2014
KIMSF 20 – Koszty usuwania nadkładu na etapie produkcji w kopalniach odkrywkowych	1 stycznia 2013

* W dniu 9 grudnia 2011 roku European Financial Reporting Advisory Group („EFRAG”) zaproponowała przesunięcie terminu przyjęcia na późniejszy z dwóch: 1 stycznia 2014 roku lub 12 miesięcy po publikacji obydwu dokumentów - zmian do MSSF 10 i standardu dotyczącego konsolidacji jednostek inwestycyjnych.

Oczekuje się, że zastosowanie ww. standardów, interpretacji i zmian standardów nie będzie miało istotnego wpływu na całkowite dochody i kapitały własne Grupy PZU, za wyjątkiem:

- MSSF 9 - w przypadku którego, z uwagi na odległy termin wejścia w życie i oczekiwane dalsze zmiany zasad rachunkowości dotyczących instrumentów finansowych, związane m.in. z obecnie prowadzonymi pracami nad stopniowym zastępowaniem aktualnie obowiązującego MSR 39 nowymi regulacjami, nie dokonano oszacowań wpływu zastosowania MSSF 9 na całkowite dochody i kapitały własne Grupy PZU;
- MSSF 10 – w przypadku zastosowania którego zakres jednostek objętych konsolidacją może ulec poszerzeniu, jednakże z uwagi na odległy termin wejścia w życie (wynikający także z ww. propozycji EFRAG) nie dokonano analizy wpływu zastosowania MSSF 10 na całkowite dochody i kapitały własne Grupy PZU.

3.2 **Zmiany zasad (polityki) rachunkowości**

W 2011 roku dokonano następujących zmian zasad (polityki) rachunkowości opisanych w punktach poniżej.

3.2.1. **Zmiana zasad rozpoznania składki przypisanej brutto w PZU**

Od 1 stycznia 2011 roku PZU dokonał zmiany polegającej na rozpoznawaniu przychodu z tytułu przypisu składki w dniu zawarcia umowy ubezpieczeniowej zamiast w dniu rozpoczęcia odpowiedzialności ubezpieczeniowej, wynikającej z zawartych umów ubezpieczenia (drugostronnie odraczanego poprzez rezerwę składki). Dodatkowo, analogicznej zmianie podlegała data rozpoznania w rachunku zysków i strat kosztów prowizji dotyczących zawieranych umów (także bez wpływu na zmianę wyniku finansowego poprzez mechanizm drugostronnego odraczenia tych kosztów w czasie).

Przyjętą zasadę rozpoznawania przychodu z tytułu przypisu składki cechuje większa przydatność, przy zachowaniu wiarygodności stosowanych zasad rachunkowości w porównaniu do sposobu stosowanego uprzednio, m.in. z uwagi na:

- zapewnienie ujawniania całości przychodów z tytułu składki i związanych z nimi pozycji aktywów (tj. należności od ubezpieczających dotyczących składek nieotrzymanych do daty bilansowej) i zobowiązań (rezerwy składki) wynikających ze wszystkich zawartych umów ubezpieczenia na datę bilansową niezależnie od ustalonego w nich okresu ochrony ubezpieczeniowej;
- zgodność z interpretacjami i zaleceniami regulatora polskiego rynku ubezpieczeniowego – Komisji Nadzoru Finansowego („KNF”) wymaganych dla potrzeb raportowania regulacyjnego w zakresie prawidłowości ustalania wielkości rezerwy składki i właściwego pokrycia rezerw techniczno-ubezpieczeniowych lokatami;
- zapewnienie analiz porównawczych z polskim rynkiem ubezpieczeniowym za pomocą kryterium wielkości przypisu składki.

Zmiana nie miała wpływu na skonsolidowany wynik finansowy ani na skonsolidowane aktywa netto Grupy PZU.

3.2.2. Alokacja ABC

3.2.2.1. Wprowadzenie modelu alokacji ABC w PZU

W 2011 roku w PZU wprowadzono model alokacji kosztów pośrednich na poszczególne produkty ubezpieczeniowe wg rachunku kosztów działań („rachunek ABC” – ang. activity based costing).

Celem wprowadzonej w 2011 roku alokacji kosztów wg rachunku ABC jest:

- dokładniejsze ustalenie rzeczywistych kosztów produktów oferowanych przez PZU;
- dokładniejsze ustalenie rzeczywistych narzutów kosztów ogólnych (oraz zasad ich alokacji) obciążających poszczególne produkty.

Alokacja kosztów wg rachunku ABC zakłada podział kosztów pośrednich na produkty, a także wydzielenie z kosztów administracyjnych: kosztów akwizycji, kosztów likwidacji szkód i windykacji regresów, kosztów działalności lokacyjnej oraz pozostałych kosztów operacyjnych. Przyjęta metodologia opiera się na ustaleniu:

- rodzaju i wielkości zasobów alokowanych;
- działań umożliwiających przypisanie zasobów;
- nośników kosztów umożliwiających alokację zasobów na działania;
- obiektów kosztowych, na które alokuje się zasoby;
- nośników kosztów umożliwiających przypisanie działań do obiektów kosztowych.

Alokacji podlegają jedynie: pośrednie koszty akwizycji, pośrednie koszty likwidacji szkód, pośrednie koszty dochodzenia regresów, część kosztów administracyjnych (opisana powyżej), koszty utrzymania nieruchomości przeznaczonych na cele inwestycyjne, pozostałe koszty działalności lokacyjnej.

Model jest aktualizowany na bazie kwartalnej w zakresie uwzględnianych w nim zasobów i działań, a źródłem danych kosztowych jest system finansowo – księgowy (księga główna i poszczególne moduły).

3.2.2.2. Zmiana w modelu alokacji ABC w PZU Życie

W 2011 roku w PZU Życie wprowadzono nowy model alokacji kosztów pośrednich na poszczególne produkty ubezpieczeniowe wg rachunku kosztów działań.

Nowy model oparty jest o następujące założenia: uproszczenie struktury w stosunku do poprzedniego modelu, zwiększenie transparentności modelu oraz wyników obliczeń, zwiększenie użyteczności modelu dla celów zarządczych, zwiększenie elastyczności modelu poprzez zapewnienie jego łatwiejszego dostosowania do zmian organizacyjnych.

Wprowadzone kluczowe zmiany (w stosunku do poprzedniej wersji modelu) obejmują ograniczenie listy zasobów oraz działań przyjętych w kalkulacji (agregacja), określenie nowych nośników podziału dla zasobów oraz dla działań, rezygnację z ankiet czasu pracy wypełnianych przez wszystkich pracowników określonych komórek organizacyjnych na rzecz ankiet czasu pracy wypełnianych przez kierowników określonych komórek organizacyjnych.

3.2.3. Wpływ zmian na dane porównywalne

W tabelach poniżej zaprezentowane wpływ powyższych zmian na dane finansowe za okres porównywalny.

Aktywa	Punkt	31 grudnia 2010	Zmiana	31 grudnia 2010	31 grudnia 2009	Zmiana	31 grudnia 2009
		dane historyczne		dane porównywalne	dane historyczne*		dane porównywalne
Należności, w tym należności z tytułu kontraktów ubezpieczeniowych	3.2.1	1 597 549	136 725	1 734 274	1 383 978	111 229	1 495 207
Odroczone koszty akwizycji	3.2.1	502 815	37 914	540 729	481 139	37 140	518 279
Rozliczenia międzyokresowe	3.2.1	232 140	(37 914)	194 226	252 944	(37 140)	215 804
Aktywa, razem		50 533 832	136 725	50 670 557	53 176 209	111 229	53 287 438

Kapitały i zobowiązania	Punkt	31 grudnia 2010	Zmiana	31 grudnia 2010	31 grudnia 2009	Zmiana	31 grudnia 2009
		dane historyczne		dane porównywalne	dane historyczne*		dane porównywalne
Rezerwa składek i rezerwa na pokrycie ryzyka niewygasłego	3.2.1	3 975 861	339 814	4 315 675	3 846 600	343 249	4 189 849
Przychody przyszłych okresów	3.2.1	210 960	(203 089)	7 871	236 643	(232 020)	4 623
Kapitały i zobowiązania, razem		50 533 832	136 725	50 670 557	53 176 209	111 229	53 287 438

* Dane zaprezentowane w skonsolidowanym sprawozdaniu finansowym za 2010 rok.

Skonsolidowany rachunek zysków i strat	Punkt	1 stycznia - 31 grudnia 2010 dane historyczne	<i>Zmiana</i>	1 stycznia - 31 grudnia 2010 dane porównywalne
Składki ubezpieczeniowe przypisane brutto	3.2.1	14 544 457	<i>(3 435)</i>	14 541 022
Składki ubezpieczeniowe przypisane netto	3.2.1	14 343 604	<i>(3 435)</i>	14 340 169
Zmiana stanu rezerwy składki ubezpieczeniowej netto	3.2.1	(130 591)	<i>3 435</i>	(127 156)
Składki zarobione netto		14 213 013	-	14 213 013
Przychody netto z inwestycji	3.2.2	1 828 584	<i>(4 066)</i>	1 824 518
Odszkodowania, świadczenia oraz zmiana stanu rezerw techniczno-ubezpieczeniowych	3.2.2	(10 854 407)	<i>(84 827)</i>	(10 939 234)
Odszkodowania i świadczenia ubezpieczeniowe netto		(10 299 235)	<i>(84 827)</i>	(10 384 062)
Świadczenia oraz zmiana wyceny kontraktów inwestycyjnych	3.2.2	(176 765)	<i>(784)</i>	(177 549)
Koszty akwizycji	3.2.2	(1 851 404)	<i>(59 851)</i>	(1 911 255)
Koszty administracyjne	3.2.2	(1 663 163)	<i>157 379</i>	(1 505 784)
Pozostałe koszty operacyjne	3.2.2	(293 535)	<i>(7 851)</i>	(301 386)
Zysk (strata) z działalności operacyjnej		3 088 085	-	3 088 085
Zysk (strata) netto		2 439 229	-	2 439 229

3.3 Zmiany sposobu sporządzania skonsolidowanego sprawozdania finansowego w stosunku do roku poprzedniego

W 2011 roku nie dokonano zmian w sposobie sporządzania skonsolidowanego sprawozdania finansowego w stosunku do sprawozdania finansowego Grupy PZU za rok 2010 z zastrzeżeniem, że Grupa PZU skorzystała ze zwolnienia zawartego w pkt. 25 znowelizowanego MSR 24 „Ujawnianie informacji na temat podmiotów powiązanych” umożliwiającego odstąpienie od ujawniania niektórych informacji w odniesieniu do transakcji z podmiotami powiązanych poprzez fakt znajdowania się pod kontrolą, współkontrolą lub stowarzyszonych z tym samym rządem, ograniczając się do przedstawienia kwot składek przypisanych oraz wolumenów z tytułu kontraktów inwestycyjnych w transakcjach z tymi podmiotami. Jednocześnie, zgodnie z definicją zawartą w pkt. 9 znowelizowanego MSR 24 ujawnieniami objęto transakcje z podmiotami zależnymi, współkontrolowanymi i stowarzyszonymi z tym samym rządem, a nie jak w latach poprzednich – jedynie transakcje z podmiotami pod wspólną kontrolą tego samego rządu (tj. jedynie z podmiotami zależnymi od tego samego rządu).

3.4 Zasady konsolidacji

W roku obrotowym zakończonym 31 grudnia 2011 roku dokonano konsolidacji wszystkich istotnych jednostek zależnych. Przy określaniu istotności brane są pod uwagę kryteria osiągniętych przychodów, wartości bezwzględnej wyniku finansowego oraz sumy bilansowej.

Niniejsze skonsolidowane sprawozdanie finansowe obejmuje salda jednostki dominującej oraz jednostek zależnych po wyeliminowaniu wzajemnych transakcji.

Aktywa i zobowiązania zagranicznych jednostek zależnych przelicza się na walutę polską po obowiązującym na koniec okresu sprawozdawczego średnim kursie ustalonym dla danej waluty przez Narodowy Bank Polski („NBP”). Pozycje rachunku zysków i strat przeliczane są po kursie stanowiącym średnią arytmetyczną średnich kursów NBP na dzień kończący każdy miesiąc roku obrotowego. Powstałe na skutek tych przeliczeń różnice kursowe wykazuje się w kapitale własnym w pozycji „Różnice kursowe z przeliczenia”.

3.4.1. Objęcie konsolidacją Grupy Kapitałowej Armatura

Począwszy od 1 stycznia 2011 roku skonsolidowane dane finansowe Grupy Kapitałowej Armatura („Grupa Armatura”, obejmujące dane finansowe następujących jednostek – Armatury Kraków SA, Armatoory SA, Armatoory i wspólnicy sp. k. oraz Armagora SA) podlegają konsolidacji metodą pełną w skonsolidowanych sprawozdaniach finansowych Grupy PZU. Objęcie konsolidacją Grupy Armatura jest efektem przekroczenia przez jej skonsolidowane dane finansowe progów istotności przyjętych przez Grupę PZU dla potrzeb skonsolidowanej sprawozdawczości finansowej.

W tabeli poniżej zaprezentowano główne pozycje skonsolidowanego sprawozdania z sytuacji finansowej Grupy Armatura wraz z uzgodnieniem do kwoty skonsolidowanych aktywów netto Grupy Armatura wg stanu na dzień 1 stycznia 2011 roku (wycenione zgodnie z zasadami rachunkowości Grupy PZU):

Uzgodnienie aktywów netto Grupy Armatura na dzień 1 stycznia 2011 roku	Wartość
Rzeczowe aktywa trwałe	159 199
Nieruchomości inwestycyjne	23 767
Należności	102 419
Środki pieniężne i ekwiwalenty środków pieniężnych	1 849
Aktywa przeznaczone do zbycia (nieruchomość inwestycyjna)	76 000
Inne aktywa	123 895
Aktywa łącznie	487 129
Zobowiązania	(236 582)
Udziały niekontrolujące	(75)
Aktywa netto	250 472

Różnica pomiędzy wartością bilansową akcji Armatury Kraków SA na dzień 1 stycznia 2011 roku a udziałem Grupy PZU w aktywach netto Grupy Armatura w kwocie 118.916 tys. zł została odniesiona na wynik finansowy 2011 roku i wykazana w pozycji „Pozostałe przychody operacyjne” skonsolidowanego rachunku zysków i strat.

Wpływ na skonsolidowany wynik finansowy Grupy PZU objęcia konsolidacją Grupy Armatura	Wartość
Wartość bilansowa akcji Armatury Kraków SA (wycena wg historycznego kosztu nabycia z uwzględnieniem odpisów z tytułu utraty wartości)	42 952
Wartość skonsolidowanych aktywów netto Grupy Armatura na dzień 1 stycznia 2011 roku	250 472
Udział Grupy PZU w skonsolidowanych aktywach netto Grupy Armatura na dzień 1 stycznia 2011 roku (64,6250%)	161 868
Wpływ na skonsolidowany wynik finansowy Grupy PZU	118 916

3.4.2. Ufunduszowanie części lokat finansowych

Zagadnienie zostało opisane w punkcie 2.3.1.

3.5 Kursy walutowe

W niniejszym skonsolidowanym sprawozdaniu finansowym przyjęto następujące kursy walutowe:

Kursy walutowe przyjęte do przeliczenia danych finansowych zagranicznych jednostek podporządkowanych	1 stycznia – 31 grudnia 2011	31 grudnia 2011	1 stycznia – 31 grudnia 2010	31 grudnia 2010	31 grudnia 2009
LTL	1,1990	1,2792	1,1597	1,1469	1,1898
UAH	0,3716	0,4255	0,3830	0,3722	0,3558

Kursy te są:

- dla pozycji sprawozdania z sytuacji finansowej – kursami średnimi NBP na dzień bilansowy;
- dla pozycji rachunku zysków i strat, sprawozdania z całkowitych dochodów oraz sprawozdania z przepływów pieniężnych – kursami wyliczonymi jako średnia arytmetyczna z kursów NBP, obowiązujących na ostatni dzień każdego z miesięcy danego okresu.

3.6 Wartości niematerialne

Wartości niematerialne rozpoznaje się, jeżeli jest prawdopodobne, że w przyszłości spowodują one wpływ korzyści ekonomicznych, które mogą być powiązane z tymi aktywami i obejmują nabyte, zaliczane do aktywów trwałych, prawa majątkowe nadające się do gospodarczego wykorzystania, o przewidywanym okresie użyteczności dłuższym niż rok, przeznaczone do używania na potrzeby własne.

Wartości niematerialne obejmują w szczególności: oprogramowanie komputerowe, autorskie prawa majątkowe, licencje oraz koncesje.

Wartości niematerialne wycenia się według ceny nabycia powiększonej o koszty bezpośrednio związane z nabyciem i przygotowaniem do użytkowania, pomniejszonej o odpisy amortyzacyjne, a także o odpisy z tytułu utraty wartości.

Wartości niematerialne amortyzuje się przy zastosowaniu metody liniowej przez przewidywany okres użytkowania, zgodnie z planem amortyzacji, w okresie od dwóch do dziesięciu lat.

3.7 Wartość firmy

Wartość firmy ustala się według wartości godziwej możliwych do zidentyfikowania aktywów, zobowiązań i zobowiązań warunkowych na dzień objęcia kontroli nad jednostkami podporządkowanymi, proporcjonalnie do nabywanych udziałów w kapitale tych jednostek. Wartość firmy nie podlega amortyzacji, lecz na koniec każdego okresu sprawozdawczego dokonuje się testu w celu stwierdzenia lub wykluczenia utraty wartości.

3.8 Rzeczowe aktywa trwałe

Składniki rzeczowych aktywów trwałych wykazuje się według ceny nabycia powiększonej o wszystkie koszty bezpośrednio związane z zakupem i przystosowaniem składnika majątku do stanu zdatnego do użytkowania, pomniejszonej o dotychczasowe umorzenie oraz odpisy z tytułu utraty wartości.

Amortyzacji podlegają wszystkie rzeczowe aktywa trwałe oraz ich istotne komponenty, z wyjątkiem gruntów oraz rzeczowych aktywów trwałych w budowie. Amortyzacja przeprowadzana jest od pierwszego dnia miesiąca następującego po miesiącu, w którym dany składnik przyjęto do użytkowania, metodą liniową przez oszacowany okres użyteczności tych aktywów.

Poniżej przedstawiono roczne stawki amortyzacji dla istotnych składników aktywów:

Kategoria aktywów	Stawka
Prawo wieczystego użytkowania gruntów	10%
Spółdzielcze własnościowe prawo do lokalu mieszkalnego oraz spółdzielcze prawo do lokalu użytkowego	2,5%
Budynki i budowle	1,5% - 4,5%
Maszyny i urządzenia techniczne	10% - 40%
Środki transportu	18% - 33%
Sprzęt informatyczny	18% - 30%
Pozostałe aktywa trwałe	7% - 20%

Aktywa utrzymywane na podstawie umowy leasingu finansowego amortyzuje się przez okres ich użyteczności, chyba, że nie występuje prawdopodobieństwo ich zakupu lub przeniesienia własności. W takim przypadku amortyzuje się je przez okres nie dłuższy niż przez okres trwania leasingu.

3.9 Utrata wartości rzeczowych aktywów trwałych oraz wartości niematerialnych

Na koniec okresu sprawozdawczego dokonuje się przeglądu składników aktywów w celu stwierdzenia, czy nie występują przesłanki wskazujące na możliwość utraty ich wartości.

Uznaje się, że utrata wartości składników wartości niematerialnych oraz rzeczowych aktywów trwałych wystąpiła, jeżeli w wyniku zmian technologicznych, przeznaczenia do likwidacji, wycofania z użytkowania lub wystąpienia innych przesłanek wskazujących na zmniejszenie przydatności danego składnika aktywów zmniejszeniu uległa wartość przewidywanych korzyści ekonomicznych związanych ze składnikiem wartości niematerialnych lub rzeczowych aktywów trwałych.

W przypadku stwierdzenia takich przesłanek, przeprowadza się test na możliwość utraty wartości danego składnika aktywów mający na celu określenie jego wartości odzyskiwalnej i w razie

konieczności dokonuje się odpisu aktualizującego do wartości odzyskiwalnej. W sytuacji, gdy składnik aktywów nie generuje przepływów pieniężnych, które są w znacznym stopniu niezależne od przepływów generowanych przez inne aktywa, analizę przeprowadza się dla najmniejszej możliwej do zidentyfikowania grupy aktywów generujących niezależne wpływy pieniężne, do której należy dany składnik aktywów.

3.10 Nieruchomości inwestycyjne

Nieruchomości inwestycyjne wykazuje się na koniec okresu sprawozdawczego w wartości godziwej. Zyski i straty wynikające ze zmiany wartości godziwej nieruchomości inwestycyjnych ujmuje się w rachunku zysków i strat w pozycji „Zmiana netto wartości godziwej aktywów i zobowiązań wycenianych w wartości godziwej” w okresie, w którym powstały.

Budynki i budowle oraz grunty i prawa wieczystego użytkowania gruntu, częściowo wykorzystywane na własne potrzeby, a częściowo wynajmowane na rzecz osób trzecich, kwalifikuje się do właściwej kategorii nieruchomości w sposób następujący:

- część obiektu, która na koniec okresu sprawozdawczego nie jest wykorzystywana na własne potrzeby zaliczana jest do nieruchomości inwestycyjnych, a pozostała część obiektu – do nieruchomości wykorzystywanych na potrzeby własne;
- wartości części nieruchomości zaliczonych odpowiednio do nieruchomości inwestycyjnych lub do nieruchomości wykorzystywanych na potrzeby własne ustala się według metrażu;
- jeśli w nieruchomości częściowo wykorzystywanej na własne potrzeby, a częściowo wynajmowanej, na wynajem przeznaczona jest nie więcej niż 10% powierzchni, to cały obiekt zalicza się do nieruchomości wykorzystywanych na potrzeby własne.

Podziału nieruchomości, o którym mowa powyżej dokonuje się, gdy części te mogą być oddzielnie sprzedane lub oddane w leasing finansowy.

W przypadku gdy nieruchomość wykorzystywana na własne potrzeby staje się nieruchomością inwestycyjną, wykazywaną w wartości godziwej, amortyzacja jest kontynuowana do dnia reklasyfikacji, a ustalona na ten dzień różnica pomiędzy wartością bilansową a jej wartością godziwą odnoszona jest na kapitał z aktualizacji wyceny.

3.11 Instrumenty finansowe

Aktywa i zobowiązania finansowe ujmuje się w sprawozdaniu z sytuacji finansowej w momencie, gdy jednostka Grupy PZU staje się stroną wiążącego kontraktu, z którego wynika, iż ponosi ona ryzyko i staje się beneficjentem korzyści związanych z instrumentem finansowym. W przypadku transakcji zawieranych na zorganizowanym rynku i na przyjętych na tym rynku warunkach rozliczenia transakcji, nabycie bądź sprzedaż aktywów i zobowiązań finansowych ujmuje się w księgach w dacie zawarcia transakcji.

Instrumenty finansowe kwalifikuje się w momencie nabycia do poszczególnych kategorii określonych w MSR 39 i ujmuje w wartości godziwej skorygowanej o koszty transakcji, które mogą być bezpośrednio przypisane do nabycia lub wystawienia danego instrumentu finansowego (z wyjątkiem instrumentów zakwalifikowanych jako wyceniane w wartości godziwej przez wynik finansowy, w przypadku których koszty transakcyjne ujmuje się oddzielnie w pozycji „Przychody netto z inwestycji”). Wartością godziwą instrumentu finansowego w momencie jego początkowego ujęcia jest zwykle jego cena transakcyjna, o ile charakter instrumentu finansowego nie wskazuje, że jest inaczej.

W przypadku instrumentów finansowych przynoszących przychody odsetkowe, odsetki nalicza się począwszy od następnego dnia po dniu rozliczenia transakcji.

Rozchód instrumentów finansowych ustala się według zasady „pierwsze weszło – pierwsze wyszło” (FIFO), a w przypadku instrumentów nabytych w tym samym dniu – według zasady „najdroższe weszło – pierwsze wyszło” (HIFO).

Wartości godziwe instrumentów finansowych określa się na podstawie dostępnych publicznie kwotowań na aktywnym rynku, a w przypadku ich braku – przy wykorzystaniu modeli wyceny odnoszonych do publikowanych notowań instrumentów finansowych, stóp procentowych i indeksów giełdowych. W wycenach uwzględnia się implikowane zmienności podawane przez banki. Współczynniki korelacji pomiędzy cenami instrumentów finansowych są kalkulowane na bazie obserwacji z przeszłości.

Akcje i udziały, których wartości godziwej nie można wiarygodnie oszacować, wycenia się wg kosztu nabycia z uwzględnieniem odpisów z tytułu utraty wartości.

3.11.1. Instrumenty finansowe utrzymywane do terminu wymagalności

Instrumenty finansowe utrzymywane do terminu wymagalności wycenia się według skorygowanej ceny nabycia, a wyniki wyceny ujmuje w pozycji „Przychody netto z inwestycji”.

3.11.2. Należności i pożyczki

Do należności i pożyczek zalicza się w szczególności:

- dłużne papiery wartościowe nabyte w ramach kontraktu, z którego wynika, iż zbywający nie utracił kontroli nad tymi papierami;
- dłużne papiery wartościowe nienotowane na aktywnym rynku;
- należności z tytułu zawartych umów ubezpieczeniowych (w tym również reasekuracji);
- inne należności.

Należności i pożyczki, z wyjątkiem należności z tytułu zawartych umów ubezpieczeniowych wycenia się na koniec okresu sprawozdawczego według skorygowanej ceny nabycia.

Należności z tytułu zawartych umów ubezpieczeniowych, ze względu na ich krótkoterminowy charakter, wycenia się w wartości nominalnej z uwzględnieniem odpisów z tytułu utraty wartości należności wątpliwych (sposób oszacowania tych odpisów został opisany w punkcie 4.1).

Skutki wyceny należności i pożyczek do wysokości wyceny według efektywnej stopy procentowej wykazuje w pozycji „Przychody netto z inwestycji”.

3.11.3. Instrumenty finansowe dostępne do sprzedaży

Do instrumentów finansowych dostępnych do sprzedaży zalicza się instrumenty finansowe niezakwalifikowane do innych kategorii.

Instrumenty zaliczone do tej kategorii wycenia się w wartości godziwej. Różnicę pomiędzy wartością godziwą na koniec okresu sprawozdawczego a ceną nabycia odnosi się bezpośrednio na kapitał z aktualizacji wyceny. W przypadku dłużnych papierów wartościowych odsetki naliczone przy wykorzystaniu efektywnej stopy procentowej ujmuje się w pozycji „Przychody netto z inwestycji”, a w kapitale z aktualizacji wyceny ujmuje się różnicę pomiędzy wartością godziwą a wartością według skorygowanej ceny nabycia.

3.11.4. Instrumenty finansowe wyceniane w wartości godziwej przez wynik finansowy

Instrumenty finansowe wyceniane w wartości godziwej przez wynik finansowy obejmują:

- instrumenty finansowe przeznaczone do obrotu - aktywa nabyte w celu ich sprzedaży w bliskim terminie lub zobowiązania zaciągnięte w celu ich odkupienia w krótkim terminie oraz instrumenty pochodne;
- aktywa finansowe zaliczone w momencie nabycia do kategorii wycenianych w wartości godziwej przez wynik finansowy, o ile ich wartość godziwą można wiarygodnie oszacować. Do takich instrumentów finansowych zalicza się niektóre instrumenty, które zgodnie z Ustawą z dnia 22 maja 2003 roku o działalności ubezpieczeniowej (Dz. U. Nr 11 z 2010 roku, poz. 66 z późn. zm. – dalej „Ustawa o działalności ubezpieczeniowej”) są przeznaczone na pokrycie rezerw techniczno-ubezpieczeniowych oraz kontraktów inwestycyjnych w ubezpieczeniach na życie. Przyjęta klasyfikacja tych instrumentów eliminuje lub znacząco ogranicza niedopasowanie w zakresie wyceny i rozpoznawania aktywów i zobowiązań, których te pierwsze stanowią pokrycie;
- instrumenty finansowe zaliczone w momencie nabycia do kategorii wycenianych w wartości godziwej przez wynik finansowy - zarządzane i oceniane, zgodnie z udokumentowanymi zasadami zarządzania ryzykiem, w oparciu o wartość godziwą. Do niniejszej grupy zalicza się m. in. kontrakty inwestycyjne na rachunek i ryzyko klienta (unit-linked).

Skutki zmiany wyceny instrumentów finansowych wycenianych w wartości godziwej, w tym odnoszące się do nich przychody z tytułu odsetek ujmuje się w rachunku zysków i strat w pozycji „Zmiana netto wartości godziwej aktywów i zobowiązań wycenianych w wartości godziwej” w okresie, którego dotyczą.

3.11.5. Instrumenty pochodne

Instrumenty pochodne (w tym wbudowane instrumenty pochodne podlegające wyodrębnieniu) ujmują się w księgach rachunkowych w wartości godziwej na dzień zawarcia transakcji i w późniejszych okresach wycenia się w wartości godziwej.

Wartość godziwa instrumentów pochodnych takich jak np. kontrakty forward oraz kontrakty zamiany oprocentowania typu interest rate swap (IRS) nienotowanych na aktywnym rynku określana jest metodą zdyskontowanych przyszłych przepływów pieniężnych, a dane do wyceny tych instrumentów pozyskiwane są z rynku pieniężnego.

Wartość godziwa opcji związanych z lokatami strukturyzowanymi określana jest na podstawie wycen podawanych przez wystawców tych opcji, z uwzględnieniem weryfikacji tych wycen przeprowadzanej przez spółki Grupy PZU w oparciu o posiadane własne modele wyceny.

Zmiany wartości godziwej instrumentów pochodnych niebędących instrumentami zabezpieczającymi ujmują się w rachunku zysków i strat okresu sprawozdawczego, w którym nastąpiło przeszacowanie, w pozycji „Zmiana netto wartości godziwej aktywów i zobowiązań wycenianych w wartości godziwej”.

Spółki Grupy PZU nie stosują rachunkowości zabezpieczeń.

3.11.6. Zobowiązania finansowe inne niż zobowiązania wyceniane w wartości godziwej

Zobowiązania z tytułu dostaw i usług wykazuje się w wartości nominalnej, ze względu na ich krótkoterminowy charakter.

Pozostałe zobowiązania finansowe wycenia się według skorygowanej ceny nabycia.

Do zobowiązań finansowych wycenianych według zamortyzowanego kosztu zalicza się kontrakty inwestycyjne o gwarantowanych i ustalonych warunkach. Wyniki wyceny tych kontraktów ujmują się w pozycji „Świadczenia oraz zmiana wyceny kontraktów inwestycyjnych”.

Na mocy postanowień zmian MSR 39 i MSSF 4 obowiązujących od 1 stycznia 2006 roku zasady rachunkowości dla kontraktów ubezpieczeniowych stosowane są również w odniesieniu do gwarancji finansowych, spełniających zarówno definicję umowy ubezpieczenia, jak i instrumentu finansowego.

3.11.7. Utrata wartości aktywów finansowych

Ocena, czy występują obiektywne dowody utraty wartości składnika aktywów finansowych lub grupy aktywów finansowych, dokonywana jest na koniec każdego okresu sprawozdawczego.

W przypadku wystąpienia obiektywnych dowodów utraty wartości wynikających ze zdarzeń mających miejsce po pierwotnym ujęciu składników aktywów finansowych i powodujących zmniejszenie oczekiwanych przyszłych przepływów pieniężnych dokonuje się stosownych odpisów w ciężar kosztów bieżącego okresu. Nie ujmują się oczekiwanych strat z tytułu utraty wartości w wyniku przyszłych zdarzeń, bez względu na stopień prawdopodobieństwa ich zajścia.

Do obiektywnych dowodów utraty wartości zalicza się informacje dotyczące następujących zdarzeń:

- istotne trudności finansowe emitenta lub dłużnika;
- naruszenie warunków umowy (takie jak np. zaległości w regulowaniu odsetek lub spłat kapitału);
- przyznanie dłużnikowi specjalnych udogodnień, wynikających z trudności finansowych dłużnika, które nie zostałyby udzielone w innym przypadku;
- wysokie prawdopodobieństwo upadłości lub innej reorganizacji finansowej dłużnika;
- zanik aktywnego rynku dla danego instrumentu finansowego ze względu na trudności finansowe emitenta;
- dostępność danych wskazujących na możliwy do zmierzenia spadek oszacowanych przyszłych przepływów pieniężnych związanych z grupą aktywów finansowych od momentu ich początkowego ujęcia, mimo iż brak jest dowodów utraty wartości dla pojedynczego składnika grupy aktywów finansowych, w tym:
 - negatywne zmiany dotyczące statusu płatności dłużników w grupie (np. wzrost liczby zaległych płatności) lub
 - niekorzystne zmiany sytuacji gospodarczej w danej branży, regionie itp., które wpływają na pogorszenie zdolności płatniczej dłużników;

- znaczący i przedłużający się spadek wartości godziwej inwestycji w instrument kapitałowy poniżej kosztu nabycia;
- niekorzystne zmiany środowiska technologicznego, rynkowego, gospodarczego, prawnego lub innego, w którym działa emitent instrumentów kapitałowych, które wskazują na możliwość nieodzyskania kosztów inwestycji w ten instrument kapitałowy.

W przypadku wystąpienia dowodów utraty wartości instrumentów finansowych dostępnych do sprzedaży, rozpoznane uprzednio w kapitale z aktualizacji wyceny straty z wyceny odnosi się w ciężar rachunku zysków i strat.

Odpisy z tytułu utraty wartości instrumentów finansowych dostępnych do sprzedaży odniesione w ciężar rachunku zysków i strat:

- w przypadku instrumentów kapitałowych nie podlegają odwróceniu;
- w przypadku instrumentów dłużnych mogą zostać odwrócone, o ile w następnych okresach wartość godziwa danego instrumentu dłużnego wzrośnie, a wzrost ten może być obiektywnie łącznie ze zdarzeniem następującym po ujęciu straty z tytułu utraty wartości w rachunku zysków i strat.

W przypadku sprzedaży instrumentów finansowych dostępnych do sprzedaży wartość kapitału z aktualizacji wyceny dotyczącego sprzedawanych instrumentów finansowych jest wyksięgowywana i ujmowana w rachunku zysków i strat w pozycji „Wynik netto z realizacji i odpisy z tytułu utraty wartości aktywów finansowych”.

Założenia wykorzystywane do oszacowania grupowych odpisów na należności od ubezpieczających zostały zaprezentowane w punkcie 4.1.

3.12 Regresy i odzyski po szkodach w ubezpieczeniach majątkowych i osobowych

W przypadku niektórych grup (rodzajów) ubezpieczeń majątkowych i osobowych, po dokonaniu wypłaty odszkodowania lub świadczenia może dojść do przejścia przez ubezpieczyciela roszczeń wobec osób trzecich (regresy) lub prawa własności do ubezpieczonego majątku (odzyski).

Odzyski prezentuje się w sprawozdaniu z sytuacji finansowej jako zapasy w pozycji „Inne aktywa”, a ich oszacowana wartość wg wartości godziwej na dzień fizycznego przejścia pomniejsza koszty odszkodowań i świadczeń wypłaconych danego okresu.

Oszacowaną wartość przewidywanych przyszłych zwrotów kosztów zakładu na skutek przejścia roszczeń wobec osób trzecich oraz przejścia prawa własności do ubezpieczonego majątku ujmuje się w sprawozdaniu z sytuacji finansowej w pozycji „Oszacowane regresy i odzyski”.

Oszacowane wartości regresów i odzysków, ujęte w księgach rachunkowych w danym okresie pomniejszają koszty utworzenia rezerw na niewypłacone odszkodowania i świadczenia tego okresu.

3.13 Koszty akwizycji oraz odroczone koszty akwizycji

Koszty akwizycji obejmują koszty związane z zawieraniem i odnawianiem umów ubezpieczenia. Do bezpośrednich kosztów akwizycji zalicza się między innymi koszty prowizji pośredników ubezpieczeniowych, koszty wynagrodzeń pracowników związane z zawieraniem umów ubezpieczenia, koszty atestów, ekspertyz, badań związanych z przyjmowanym przez zakład ubezpieczeń ryzykiem. Do pośrednich kosztów akwizycji zalicza się koszty związane z reklamą i promocją produktów ubezpieczeniowych oraz koszty związane z badaniem wniosków i wystawianiem polis.

W celu zachowania współmierności przychodów i kosztów, koszty akwizycji podlegają rozliczaniu w czasie.

Aktywowane w sprawozdaniu z sytuacji finansowej odroczone koszty akwizycji dotyczące zarówno ubezpieczeń majątkowych i osobowych, jak też ubezpieczeń na życie podlegają testom na utratę wartości poprzez ich uwzględnienie w teście adekwatności rezerw.

3.13.1. Ubezpieczenia majątkowe i osobowe

Koszty akwizycji dotyczące ubezpieczeń majątkowych i osobowych odraczane są na zasadach stosowanych przy ustalaniu rezerwy składek i amortyzowane w ciężar rachunku zysków i strat (wykazywane w pozycji „Koszty akwizycji”) przez okres ochrony ubezpieczeniowej.

3.13.2. Ubezpieczenia na życie

W ubezpieczeniach na życie stosuje się metodę Zillmera do rozliczania kosztów akwizycji w czasie w przypadku tradycyjnych produktów z udziałem w zysku (ubezpieczenia na życie lub dożycie oraz zaopatrzenia dzieci).

3.13.3. Ubezpieczenia emerytalne

Koszty poniesione w związku z akwizycją na rzecz OFE „Złota Jesień”, zarządzanego przez PTE PZU („OFE PZU”), rozliczane są liniowo przez okres dwóch lat. Odroczone koszty akwizycji w ubezpieczeniach emerytalnych ujmuje się w sprawozdaniu z sytuacji finansowej w pozycji „Rozliczenia międzyokresowe”.

3.14 Środki pieniężne i ich ekwiwalenty

Środki pieniężne i ekwiwalenty środków pieniężnych obejmują między innymi środki pieniężne w kasie oraz na bieżących rachunkach bankowych.

Środki pieniężne wykazuje się w wartości nominalnej.

3.15 Kapitały

3.15.1. Kapitał podstawowy

Kapitał podstawowy ujmuje się w wysokości określonej w statucie jednostki dominującej i zarejestrowanej w Krajowym Rejestrze Sądowym.

3.15.2. Kapitał zapasowy

Kapitał zapasowy tworzony jest i podlega dystrybucji zgodnie z postanowieniami Kodeksu spółek handlowych (Dz. U. nr 94 z 2000 roku, poz. 1037 z późn. zm.) oraz statutów spółek Grupy PZU.

3.15.3. Kapitał z aktualizacji wyceny

W pozycji „Kapitał z aktualizacji wyceny” ujmowane są skutki:

- przeszacowania aktywów finansowych zaliczonych do kategorii aktywów dostępnych do sprzedaży;
- przeszacowania wartości nieruchomości do ich wartości godziwej na dzień ich przekwalifikowania z nieruchomości wykorzystywanych na własne potrzeby do nieruchomości inwestycyjnych.

3.15.4. Niepodzielony wynik

W pozycji „Niepodzielony wynik” wykazuje się:

- zysk netto lat ubiegłych, który nie został podzielony przez Walne Zgromadzenie / Zgromadzenie Wspólników;
- wynik finansowy netto bieżącego okresu;
- niepokrytą stratę netto.

Podziału zysku (względnie pokrycia straty) netto jednostki dominującej oraz spółek Grupy PZU dokonuje się wyłącznie w odniesieniu do zysków (straty) netto wykazanych w jednostkowych sprawozdaniach finansowych tych podmiotów sporządzonych zgodnie ze standardami rachunkowości przyjętymi w kraju siedziby danej spółki.

3.16 Klasyfikacja produktów ubezpieczeniowych

Zgodnie z wymogami MSSF 4 dokonuje się klasyfikacji umów na umowy ubezpieczeniowe, które niosą za sobą znaczące ryzyko ubezpieczeniowe oraz umowy inwestycyjne, które niosą ze sobą ryzyko finansowe bez znaczącego ryzyka ubezpieczeniowego.

3.16.1. Ubezpieczenia majątkowe i osobowe

Wszystkie bezpośrednie ubezpieczenia majątkowe i osobowe transferują istotne ryzyko ubezpieczeniowe w rozumieniu MSSF 4. W przypadku umów reasekuracji dokonuje się transferu albo przejęcia ryzyka ubezpieczeniowego lub ryzyka ubezpieczeniowego i finansowego jednocześnie.

W przypadku bezpośrednich ubezpieczeń majątkowych i osobowych umowy ubezpieczenia nie zawierają elementu depozytowego, który mógłby być wydzielony z właściwej umowy ubezpieczenia.

Umowy reasekuracji biernej, których stroną są spółki Grupy PZU, zawierają klauzule podziału zysku reasekuratora według schematu i w terminach określonych w umowie. W rezultacie część składki płaconej reasekuratorom z tytułu zawartych umów reasekuracji biernej może być traktowana jako element depozytowy.

Na koniec okresu sprawozdawczego ujmuje się wszelkie prawa i obowiązki związane z elementem depozytowym, w tym w szczególności składnik aktywów reasekuracyjnych odpowiadający należności z tytułu elementu depozytowego wynikającego z umowy reasekuracji biernej z uwzględnieniem wszystkich warunków umownych, takich jak np. przenoszenie strat w poszczególnych latach. Na podstawie zapisu paragrafu 10 MSSF 4 nie jest dokonywane wyodrębnienie elementu depozytowego z zawartych umów reasekuracji biernej.

Do umów reasekuracji czynnej stosowane są zasady rachunkowości jednolite z zasadami rachunkowości dla ubezpieczeń bezpośrednich. Na koniec okresu sprawozdawczego należności depozytowe od cedentów wycenia się wg skorygowanej ceny nabycia (określonej zgodnie z warunkami umowy reasekuracji) z uwzględnieniem odpisów z tytułu utraty wartości.

3.16.2. Ubezpieczenia na życie

Zgodnie z założeniami przyjętymi przez Grupę PZU z istotnym ryzykiem ubezpieczeniowym mamy do czynienia wtedy, gdy wystąpienie zdarzenia objętego ubezpieczeniem pociąga za sobą wypłatę świadczenia co najmniej o 10% wyższego od świadczenia, jakie byłoby wypłacone w przypadku gdyby zdarzenie nie wystąpiło. Na podstawie tego kryterium kontrakty zawierane przez PZU Życie ujmowane są albo zgodnie z MSSF 4 albo zgodnie z MSR 39.

W trakcie przeprowadzonej klasyfikacji nie zidentyfikowano żadnych umów ubezpieczenia na życie, w przypadku których następuje transfer zarówno ryzyka ubezpieczeniowego jak i finansowego, dla których wymagane byłoby wydzielenie części ubezpieczeniowej i inwestycyjnej (ang. *unbundling*). W odniesieniu do umów, w przypadku których wydzielenie wbudowanych opcji (takich, jak prawo do wykupu umowy, zamiany na umowę bezskładkową, gwarantowaną wysokość renty za umówioną z góry składkę, indeksację sum ubezpieczeń i składek) jest możliwe, ale nieobowiązkowe, stosowana jest zasada, iż element inwestycyjny nie jest wydzielany.

3.16.2.1. Umowy ubezpieczeniowe i umowy inwestycyjne z DPF

Zarówno umowy ubezpieczeniowe jak i inwestycyjne mogą zawierać uznaniowe udziały w zyskach (ang. *discretionary participation features*, „DPF”), uprawniające ubezpieczonego do otrzymania dodatkowego świadczenia lub premii jako dodatku do świadczenia gwarantowanego, przy czym świadczenie to jest znaczącą częścią całego kontraktowego/umownego świadczenia, jego kwota lub okres trwania są umowne i zależne od decyzji ubezpieczyciela, a jego wystąpienie zależy od:

- przebiegu określonego zbioru lub określonego typu umów;
- zrealizowania lub niezrealizowania zysków z określonych aktywów;
- osiągnięcia zysków lub strat przez ubezpieczyciela, fundusz lub inną jednostkę związaną z umową.

Wszystkie kontrakty zawierające uznaniowy udział w zyskach, który może być określany jednostronnie przez zakład ubezpieczeń są wyceniane zgodnie z MSSF 4 na zasadach wyceny umów ubezpieczenia.

3.16.2.2. Ubezpieczenia z ubezpieczeniowym funduszem kapitałowym (unit-linked)

Umowy ubezpieczeniowe na życie z ubezpieczeniowym funduszem kapitałowym zawierane są zarówno w formie zbiorowej, jak i indywidualnej.

3.16.2.3. Umowy inwestycyjne bez DPF

Zasady prezentacji i wyceny umów niespełniających według MSSF 4 kryteriów klasyfikacji jako umowy ubezpieczenia, a więc klasyfikowanych jako umowy inwestycyjne, określone są przez MSR 39. W odniesieniu do umów inwestycyjnych stosuje się zatem zasady wyceny zobowiązań finansowych: wycena wg zamortyzowanego kosztu z zastosowaniem metody efektywnej stopy procentowej lub wycena w wartości godziwej przez wynik finansowy. Skutki wyceny zobowiązań finansowych wynikających z umów inwestycyjnych odnosi się w ciężar rachunku zysków i strat i wykazuje w pozycji „Świadczenia oraz zmiana wyceny kontraktów inwestycyjnych”.

3.17 Umowy ubezpieczeniowe

3.17.1. Składka przypisana i rezerwa składki

3.17.1.1. Ubezpieczenia majątkowe i osobowe

PZU, PZU Lietuva i PZU Ukraine są stronami umów ubezpieczeniowych w ubezpieczeniach majątkowych i osobowych oraz mogą być stronami umów reasekuracji czynnej i biernej w tym zakresie. Znacząca większość zawartych kontraktów ubezpieczeń majątkowych i osobowych jest kontraktami krótkoterminowymi, przykładami kontraktów długoterminowych są niektóre ubezpieczenia sprzedawane we współpracy z bankami i ubezpieczenia o charakterze gwarancji finansowych.

Przypis składek rozpoznaje się w dniu zawarcia umowy ubezpieczenia.

Przypis składek rozpoznaje się jako przychód proporcjonalnie do okresu objętego ochroną ubezpieczeniową. Część składki przypisanej dotyczącej okresu ochrony ubezpieczeniowej przypadającego po końcu okresu sprawozdawczego ujmuje się w rezerwie składek. Rezerwę składek ustala się na koniec każdego okresu sprawozdawczego metodą indywidualną, z dokładnością do jednego dnia.

W przypadku, gdy wskaźnik szkodowości (stosunek odszkodowań i świadczeń, z uwzględnieniem zmiany stanu rezerw na niewypłacone odszkodowania i świadczenia, do składki zarobionej; przy kalkulacji wskaźnika uwzględnia się koszty likwidacji szkód i windykacji regresów oraz regresy i odzyski otrzymane) przekracza 100%, tworzy się rezerwę na ryzyka niewygasłe - jako uzupełnienie rezerwy składek. Rezerwę na ryzyka niewygasłe ustala się metodą ryczałtową, jako różnicę pomiędzy iloczynem rezerwy składek i wskaźnika szkodowości danego roku obrotowego a rezerwą składek – dotyczącymi tego samego okresu ubezpieczenia.

Mechanizm tworzenia rezerwy na ryzyka niewygasłe odpowiada minimalnym wymaganiom dla testu adekwatności rezerw określonym w punkcie 16 MSSF 4.

Udział reasekuratorów w składce, rezerwie składek oraz rezerwie na ryzyka niewygasłe ustala się w wysokości zgodnej z warunkami odpowiednich umów reasekuracyjnych.

3.17.1.2. Ubezpieczenia na życie

Składki przypisane w ubezpieczeniach na życie obejmują kwoty należne z tytułu umów ubezpieczenia zawartych w trakcie okresu sprawozdawczego, bez względu na to, czy kwoty te odnoszą się do całości, czy części okresu sprawozdawczego. Składki te koryguje się o zmianę stanu rezerwy składek w ciągu okresu sprawozdawczego, a także zmniejsza o składki należne reasekuratorom. Rezerwę składki tworzy się jako tę część składki przypisanej, która przypada na przyszłe okresy sprawozdawcze proporcjonalnie do okresu, na który składka jest przypisana i wykazuje w rezerwach techniczno-ubezpieczeniowych.

3.17.2. Koszty odszkodowań i świadczeń wypłaconych oraz rezerwy techniczne

3.17.2.1. Ubezpieczenia majątkowe i osobowe

W kosztach okresu sprawozdawczego ujmuje się wszelkie koszty wypłaconych odszkodowań i świadczeń z zawartych umów ubezpieczenia wraz z bezpośrednimi i pośrednimi kosztami likwidacji szkód i windykacji regresów oraz zmianę stanu rezerw na niewypłacone odszkodowania i świadczenia. Koszty odszkodowań i świadczeń pomniejsza się o wszelkie otrzymane regresy i odzyski, a także zmianę stanu oszacowanych regresów i odzysków.

Udział reasekuratorów w odszkodowaniach i świadczeniach ustala się dla tych grup ubezpieczeń, dla których istnieje pokrycie reasekuracyjne, w takiej części, w jakiej reasekuratorzy uczestniczą w odszkodowaniach i świadczeniach, zgodnie z odpowiednimi umowami reasekuracyjnymi.

Rezerwa na niewypłacone odszkodowania i świadczenia obejmuje:

- rezerwę na niewypłacone odszkodowania i świadczenia za szkody i wypadki zaistniałe i zgłoszone do końca okresu sprawozdawczego;
- rezerwę na szkody i wypadki zaistniałe do końca okresu sprawozdawczego i niezgłoszone;
- rezerwę na koszty likwidacji szkód;
- rezerwę na skapitalizowaną wartość rent.

Rezerwę na szkody zgłoszone niezlikwidowane i zlikwidowane niewypłacone („RBNP”, ang. *Reported But Not Paid*, lub „I rezerwa”) ustala się w wysokości średniej szkody dla szkód nieoszacowanych przez likwidatora lub w wysokości określonej przez komórki likwidacji szkód. Utworzona rezerwa uwzględnia udział własny ubezpieczonego, oczekiwany wzrost cen towarów i usług naprawczych i nie może przekraczać sumy ubezpieczenia lub sumy gwarancyjnej. Rezerwę aktualizuje się niezwłocznie po uzyskaniu informacji mających wpływ na jej wysokość, metodą indywidualnej oceny lub szacunku szkód i świadczeń.

Rezerwę na szkody i wypadki zaistniałe i niezgłoszone („IBNR”, ang. *Incurred But Not Reported*, lub „II rezerwa”) tworzy się na szkody i świadczenia, które nie zostały zgłoszone do dnia, na który tworzona jest rezerwa. IBNR wylicza się przy wykorzystaniu metod analizy trójkątów szkód: uogólnionej metody Chain Ladder, ewentualnie metody Bornhuettera-Fergusona w podziale na lata, w których powstały szkody. Podstawą do wyliczeń są roczne trójkąty zarówno szkód wypłaconych, jak i szkód zgłoszonych.

Rezerwa na bezpośrednie koszty likwidacji dla szkód zgłoszonych ustalana jest przez jednostki operacyjne, zaś dla szkód zaistniałych i niezgłoszonych jest ustalana przy wykorzystaniu uogólnionej metody Chain Ladder, na podstawie analizy trójkątów kosztów, w podziale na lata, w których powstały szkody.

Rezerwa na pośrednie koszty likwidacji szkód tworzona jest jako procent sumy rezerwy na szkody zgłoszone nieuregulowane i rezerwy na szkody i wypadki zaistniałe i niezgłoszone oraz rezerwy na bezpośrednie koszty likwidacji szkód.

Rezerwy I i II oraz rezerwę na koszty likwidacji szkód ujmuje się w wartości nominalnej, tj. bez ich dyskontowania.

Rezerwę na skapitalizowaną wartość rent wylicza się indywidualnie, jako wartość obecną renty (dożywotniej lub czasowej), płatnej z góry.

Na koniec każdego okresu sprawozdawczego tworzy się również rezerwę na skapitalizowaną wartość rent, ze szkód zaistniałych po 31 grudnia 1990 roku i do końca okresu sprawozdawczego nieujawnionych jako renty (IBNR rentowy).

Na koniec każdego okresu sprawozdawczego ustala się wysokość dodatkowej rezerwy przeznaczonej na pokrycie zobowiązań wynikających z podwyższania świadczeń rentowych pochodzących z tzw. starego portfela. Doszacowania dokonuje się dla tych rentobiorców, dla których wyliczono analogiczną rezerwę na koniec 1997 roku, a których świadczenie nie osiągnęło na koniec danego okresu satysfakcjonującej wysokości. Satysfakcjonującą wysokość świadczeń przyjęto jako ustalony procent średniej obecnej wartości wynagrodzeń w latach 1960-1990. Dla różnicy pomiędzy świadczeniami satysfakcjonującym, a świadczeniem faktycznym oblicza się, zgodnie z obowiązującymi zasadami, skapitalizowaną wartość renty.

Udział reasekuratorów w rezerwach na niewypłacone odszkodowania i świadczenia ustala się w wysokości zgodnej z warunkami odpowiednich umów reasekuracyjnych.

3.17.2.2. Ubezpieczenia na życie

W kosztach okresu sprawozdawczego ujmuje się wszelkie koszty wypłaconych odszkodowań i świadczeń z zawartych umów ubezpieczenia wraz z bezpośrednimi i pośrednimi kosztami likwidacji szkód oraz zmianę stanu rezerw na niewypłacone odszkodowania i świadczenia.

Koszty odszkodowań i świadczeń wypłaconych

Świadczenia wypłacone obejmują wszelkie wypłaty i obciążenia dokonywane w okresie sprawozdawczym z tytułu świadczeń powstałych w okresie sprawozdawczym i w okresach ubiegłych (w tym również świadczenia rentowe i wykupy), łącznie z wszelkimi bezpośrednimi i pośrednimi, zewnętrznymi i wewnętrznymi kosztami likwidacji świadczeń. Koszty likwidacji obejmują również koszty postępowań spornych.

Wartość świadczeń ujmuje się w wysokości faktycznie wypłaconej, po potrąceniu zwrotów i refundacji (z wyjątkiem refundacji z tytułu reasekuracji biernej), powiększonej o zmianę stanu rezerwy na niewypłacone świadczenia oraz pomniejszonej o udział reasekuratorów w wypłaconych świadczeniach i rezerwach.

Rezerwa ubezpieczeń na życie

Wysokość rezerw ubezpieczeń na życie odpowiada wartości zobowiązań wynikających z zawartych umów ubezpieczeń i jest ustalana jako różnica pomiędzy wartością bieżącą oczekiwanych świadczeń, a wartością bieżącą oczekiwanych składek przy zastosowaniu tzw. metody składki netto.

Oznacza to, że w kalkulacji rezerw uwzględnia się wszystkie świadczenia oraz składki przewidziane w umowach jako kontraktowe zobowiązania i należności bez względu na fakt, czy umowa będzie przez ubezpieczającego realizowana do końca umówionego okresu, czy też będzie przez niego wypowiedziana. Przyjęte założenia dotyczące częstotliwości występowania zdarzeń objętych ochroną ubezpieczeniową, tj. śmiertelność, zachorowalność i wypadkowość ustala się na podstawie publicznie dostępnych statystyk, takich jak Polskie Tablice Trwania Życia („PTTŻ”) lub w oparciu o statystyki własne opracowane na podstawie danych historycznych z poszczególnych grup produktów znajdujących się w portfelu.

Założenia stosowane w kalkulacji rezerw ubezpieczeń na życie określa się odrębnie dla poszczególnych produktów ubezpieczeniowych w momencie ustalania taryf składek i wprowadzenia danego produktu do sprzedaży (tzw. *lock-in-assumptions*). Każdorazowo, przy sporządzaniu sprawozdania finansowego założenia te weryfikuje się pod względem adekwatności. W przypadku stwierdzenia nieadekwatności danego założenia jest ono weryfikowane, co bezpośrednio prowadzi do zmiany wysokości rezerw prezentowanych w sprawozdaniu finansowym. Rezerwy ubezpieczeń na życie określa się metodami aktuarialnymi w następujący sposób:

- ubezpieczenia grupowe pracownicze i indywidualnie kontynuowane – w oparciu o metodę aktuarialną prospektywną polegającą na ustaleniu rezerwy dla każdej umowy ubezpieczenia oddzielnie, w oparciu o określone dane statystyczne; odpowiada ona bieżącej wartości oczekiwanych świadczeń jakie wyniknąć mogą w związku z udzieloną ochroną ubezpieczeniową pomniejszoną o bieżącą wartość przyszłych składek;
- ubezpieczenia związane z ubezpieczeniowym funduszem kapitałowym – rezerwa ta tworzona jest w celu pokrycia bieżących świadczeń z tytułu udzielonej ochrony ubezpieczeniowej ponad wartość środków zgromadzonych w funduszu, odpowiednio dla poszczególnych rodzajów ubezpieczeń, zgodnie z ich warunkami ogólnymi; jej wysokość odpowiada części opłat pobranych z tytułu udzielonej ochrony ubezpieczeniowej przypadającej na przyszłe okresy sprawozdawcze;
- pozostałe ubezpieczenia – metodą aktuarialną prospektywną, indywidualnie dla każdej umowy ubezpieczenia i odpowiada różnicy pomiędzy oczekiwaną wartością bieżącą gwarantowanych świadczeń, a wartością bieżącą należnych składek z tytułu umów ubezpieczenia.

Rezerwy ubezpieczeń na życie nie są pomniejszane o wartość odroczonej kosztów akwizycji.

Rezerwa dla ubezpieczeń na życie z ubezpieczeniowym funduszem kapitałowym

Rezerwy dla ubezpieczeń na życie z ubezpieczeniowym funduszem kapitałowym tworzy się w wysokości sumy wartości udziałów w funduszu znajdujących się na rachunkach ubezpieczonych wycenianych według wartości godziwej na koniec okresu sprawozdawczego.

Rezerwa na niewypłacone odszkodowania i świadczenia

Rezerwę na niewypłacone odszkodowania i świadczenia tworzy się niezależnie na:

- świadczenia zgłoszone niewypłacone – metodą indywidualną lub w przypadku braku możliwości oceny wysokości świadczenia, jeżeli występowanie świadczeń jest zjawiskiem masowym, metodą średniej wysokości świadczenia z ostatniego kwartału poprzedzającego okres sprawozdawczy;
- świadczenia zaistniałe niezgłoszone - metodą ryczałtową jako procent świadczeń wypłaconych za okres ostatnich dwunastu miesięcy.

Rezerwa na niewypłacone odszkodowania i świadczenia obejmuje również rezerwę na koszty likwidacji świadczeń.

Rezerwy na premie i rabaty dla ubezpieczonych

Rezerwa ta odpowiada przewidywanym wysokościami udziałów w zyskach ubezpieczyciela zarachowanych na koniec okresu sprawozdawczego, które zostaną przyznane po zakończeniu okresu rozliczeniowego.

Pozostałe rezerwy techniczno-ubezpieczeniowe

Pozostałe rezerwy techniczno-ubezpieczeniowe w ubezpieczeniach na życie obejmują:

- rezerwę na rewaloryzację świadczeń z ubezpieczeń jednostkowych na życie i rent przejętych z Państwowego Zakładu Ubezpieczeń („stary portfel”);
- rezerwę na prowadzone procesy sądowe oraz świadczenia w związku z orzeczeniami sądowymi (na podstawie art. 358 § 3 Ustawy z dnia 23 kwietnia 1964 roku Kodeks Cywilny (Dz. U. Nr 16 z 1964 roku poz. 93 z późn. zm., „Kodeks cywilny”) w sprawie zmiany wysokości lub sposobu spełnienia świadczenia pieniężnego;

Wyżej wymienione rezerwy na postępowania sporne odpowiadają przewidywanej wartości dodatkowych świadczeń wynikających z postępowań spornych, w oparciu o posiadane przez PZU Życie informacje dotyczące trendów zawartych uгод i zakończonych procesów sądowych.

- rezerwę na wypadek wystąpienia niskich stóp procentowych - związaną z przewidywanym obniżeniem się rentowności lokat funduszu ubezpieczeniowego w przypadku ubezpieczeń jednostkowych na życie, ubezpieczeń jednostkowych z rosnącą sumą i składką, ubezpieczeń grupowych typu Firma oraz ubezpieczeń rentowych tworzoną metodą aktuarialną indywidualnie dla każdej umowy ubezpieczenia w wysokości odpowiadającej różnicy pomiędzy:
 - wysokością rezerw matematycznych ustalonych przy użyciu odpowiednich formuł matematycznych i zastosowaniu zmodyfikowanych stóp technicznych uwzględniających przewidywaną ich obniżkę w przyszłości oraz
 - wysokością rezerw matematycznych ustalonych zgodnie z obowiązującymi regulaminami tworzenia rezerw, przy oryginalnej stopie technicznej, jaka miała zastosowanie w taryfikacji tych produktów.

3.17.3. Testy adekwatności rezerw

Na koniec każdego roku PZU Życie dokonuje prognozy przebiegu umów dla poszczególnych grup produktów opartych na dotychczasowych trendach i ekstrapolacji zidentyfikowanych trendów dotyczących śmiertelności, wypadkowości, rezygnacji oraz przewidywanych kosztów obsługi i likwidacji świadczeń. W ramach testu porównuje się obecną wartość zdyskontowanych prognozowanych przepływów pieniężnych z wysokością rezerw wykazywaną na koniec każdego roku. W przypadku stwierdzenia niewystarczalności rezerw w stosunku do wartości zdyskontowanych przepływów dokonuje się zmiany założeń w zasadach wyznaczania rezerw i automatycznej korekty wysokości rezerw technicznych.

3.18 Świadczenia na rzecz pracowników

3.18.1. Programy określonych składek

Składki na ubezpieczenia społeczne

Spółki Grupy PZU podlegają, wynikającemu z przepisów prawa kraju siedziby spółki, obowiązkowi ponoszenia przez pracodawcę części lub całości kosztów składek stanowiących ustawowe narzuty na

wynagrodzenia pracownicze. W Polsce obejmują one części składek na ubezpieczenie emerytalne i rentowe oraz całość składek na ubezpieczenie wypadkowe, Fundusz Pracy i Fundusz Gwarantowanych Świadczeń Pracowniczych. Spółki Grupy PZU są zobowiązane do zapłaty określonych składek i nie posiadają zobowiązań prawnych lub zwyczajowych do uczestniczenia w wypłacie przyszłych świadczeń na rzecz pracowników z ww. tytułów.

Płatności do programów emerytalnych określonych składek obciążają rachunek zysków i strat w okresie, którego dotyczą.

3.18.2. Programy określonych świadczeń

3.18.2.1. Rezerwy na odprawy emerytalne

Zgodnie z zasadami wynagradzania obowiązującymi w spółkach Grupy PZU, mających siedziby w Polsce, pracownicy tych spółek mają prawo do odpraw emerytalnych w momencie przejścia na emeryturę. Wysokość świadczenia jest uzależniona od długości okresu zatrudnienia i średniego miesięcznego wynagrodzenia.

Koszty odpraw emerytalnych oszacowane metodami aktuarialnymi rozpoznaje się memoriałowo przy zastosowaniu metody prognozowanych uprawnień jednostkowych.

Zyski i straty aktuarialne rozpoznaje się w całości w okresie, w którym wystąpiły.

3.18.2.2. Rezerwy na świadczenia pośmiertne

Na mocy przepisów Ustawy z dnia 26 czerwca 1974 roku Kodeks Pracy (tekst jednolity: Dz. U. Nr 21 z 1998 roku, poz. 94 z późn. zm., „Kodeks Pracy”) pracownicy spółek Grupy PZU, mających siedziby w Polsce są uprawnieni do otrzymania świadczeń pośmiertnych. W razie śmierci pracownika w czasie trwania stosunku pracy lub w czasie pobierania zasiłku z tytułu niezdolności do pracy wskutek choroby, rodzinie przysługuje od pracodawcy świadczenie pośmiertne, którego wysokość jest uzależniona od okresu zatrudnienia pracownika w spółkach Grupy PZU i stanowi równowartość wynagrodzenia za okres od 1 do 6 miesięcy.

Zobowiązanie z tytułu świadczeń pośmiertnych prezentowane w sprawozdaniu z sytuacji finansowej wycenia się w wartości bieżącej zdyskontowanych przepływów finansowych.

3.18.3. Rezerwy na świadczenia socjalne po okresie zatrudnienia

Na mocy Ustawy z dnia 4 marca 1994 roku o zakładowym funduszu świadczeń socjalnych (Dz. U. Nr 70 z 1996, poz. 335 z późn. zm.) oraz regulacji wewnętrznych spółek Grupy PZU posiadających siedziby w Polsce i tworzących ZFŚS, do korzystania ze świadczeń i usług finansowanych z funduszu uprawnionymi są między innymi emeryci i renciści (byli pracownicy tych spółek) oraz ich rodziny. Zobowiązanie z tytułu świadczeń socjalnych po okresie zatrudnienia prezentowane w sprawozdaniu z sytuacji finansowej wycenia się w wartości bieżącej zdyskontowanych przepływów finansowych.

Koszty świadczeń socjalnych po okresie zatrudnienia oszacowane metodami aktuarialnymi rozpoznaje się memoriałowo przy zastosowaniu metody prognozowanych uprawnień jednostkowych.

3.18.4. Rezerwy na nagrody jubileuszowe

Zgodnie z zasadami wynagradzania obowiązującymi w spółkach Grupy PZU, mających siedziby w Polsce, pracownicy tych spółek mają prawo do nagród jubileuszowych po osiągnięciu określonej liczby lat pracy. Wysokość świadczenia jest uzależniona od długości okresu zatrudnienia i średniego miesięcznego wynagrodzenia.

Koszty nagród jubileuszowych oszacowane metodami aktuarialnymi rozpoznaje się memoriałowo przy zastosowaniu metody prognozowanych uprawnień jednostkowych.

Zyski i straty aktuarialne rozpoznaje się w całości w okresie, w którym wystąpiły, a koszty przeszłego zatrudnienia w rozumieniu MSR 19 rozpoznaje się natychmiast w rachunku zysków i strat.

Zobowiązanie z tytułu nagród jubileuszowych prezentowane w sprawozdaniu z sytuacji finansowej wycenia się w wartości godziwej.

3.18.5. Koszty urlopów pracowniczych

Pracownikom spółek Grupy PZU przysługuje prawo do urlopów na warunkach określonych w aktach prawnych z zakresu prawa pracy (w Polsce - w Kodeksie Pracy). Koszt urlopów pracowniczych uznaje się na bazie memoriałowej, stosując metodę zobowiązań. Zobowiązanie z tytułu urlopów pracowniczych ustala się w oparciu o różnicę pomiędzy faktycznym stanem wykorzystania urlopów przez pracowników, a stanem, jaki istniałby, gdyby urlopy były wykorzystywane proporcjonalnie do upływu czasu w okresie, za które te urlopy przysługują pracownikom i wykazuje w pozycji „Rozliczenia międzyokresowe kosztów”.

3.19 Rozpoznawanie przychodów

Rozpoznawanie przychodów z tytułu kontraktów ubezpieczeniowych zostało opisane w punkcie 3.17.1.

Odsetki

Przychody z tytułu odsetek rozpoznaje się w oparciu o efektywną stopę procentową i ujmuje w rachunku zysków i strat w okresie, którego dotyczą, w pozycjach „Zmiana netto wartości godziwej aktywów i zobowiązań wycenianych w wartości godziwej” oraz „Przychody netto z inwestycji” (dla pozostałych aktywów).

Dywidendy

Dywidendy ujmuje się jako przychody w momencie nabycia prawa do dywidendy z zastrzeżeniem, że - w przypadku dywidend wypłacanych z zysków wypracowanych przed nabyciem akcji i udziałów wycenianych wg kosztu nabycia - wartość należnej dywidendy pomniejsza wartość nabycia akcji lub udziałów. Przychody z tytułu dywidend wykazuje się w skonsolidowanym rachunku zysków i strat w pozycji „Przychody netto z inwestycji”.

Przychody z tytułu usług zarządzania funduszem emerytalnym

Przychody z tytułu usług zarządzania OFE PZU rozpoznaje się w okresach, w których usługi te zostały wykonane. Przychody te obejmują w szczególności:

- opłaty od składek przekazanych przez Zakład Ubezpieczeń Społecznych („ZUS”) do OFE PZU w wysokości określonej w statucie OFE PZU, z uwzględnieniem limitów określonych w Ustawie z dnia 28 sierpnia 1997 roku o organizacji i funkcjonowaniu funduszy emerytalnych (tekst jednolity: Dz. U. Nr 34 z 2010 roku, poz. 189 z późn. zm. „Ustawa o funduszach emerytalnych”),
- opłaty za zarządzanie aktywami OFE PZU - w wysokości ustalonej w statucie OFE PZU z uwzględnieniem limitów określonych w Ustawie o funduszach emerytalnych,
- inne opłaty określone w statucie OFE PZU.

Przychody z działalności operacyjnej PTE PZU wykazuje się w pozycji „Przychody z tytułu prowizji i opłat”.

3.20 Podatki

Podatek dochodowy wykazany w rachunku zysków i strat obejmuje część bieżącą i odroczoną.

Bieżące zobowiązania z tytułu podatku dochodowego nalicza się zgodnie z przepisami podatkowymi obowiązującymi w kraju siedziby spółki.

Wykazywana w rachunku zysków i strat część odroczonego stanowi różnicę pomiędzy stanem rezerw i aktywów z tytułu podatku odroczonego na koniec i na początek okresu sprawozdawczego z zastrzeżeniem, że rezerwy i aktywa z tytułu odroczonego podatku dochodowego dotyczące operacji rozliczanych z kapitałem własnym, odnosi się na kapitał własny.

Wysokość rezerwy i aktywów z tytułu odroczonego podatku dochodowego ustala się metodą bilansową przy uwzględnianiu stawek podatku dochodowego od osób prawnych, które - zgodnie z oczekiwaniami - będą obowiązywały w momencie realizacji aktywa lub rezerwy, zgodnie z przepisami prawa podatkowego w krajach siedzib poszczególnych spółek Grupy PZU, wydanymi do końca okresu sprawozdawczego.

3.21 Ujmowanie transakcji i sald wyrażonych w walutach obcych

Transakcje przeprowadzane w walucie innej niż polski złoty ujmuje się po średnim kursie waluty obowiązującym na dzień transakcji ustalonym przez NBP. Na koniec okresu sprawozdawczego, pozycje pieniężne denominowane w walutach obcych przelicza się według średniego kursu NBP obowiązującego na ten dzień. Pozycje niepieniężne wyceniane w wartości godziwej i denominowane w walutach obcych wycenia się według kursu średniego NBP obowiązującego w dniu ustalenia wartości godziwej. Zyski i straty wynikłe z przeliczenia walut odnosi się bezpośrednio do rachunku zysków i strat. Wyjątek stanowią zyski i straty wynikłe z przeliczania walut obcych dotyczące kapitałowych instrumentów finansowych zaliczonych do portfela aktywów dostępnych do sprzedaży, które odnosi się na kapitał z aktualizacji wyceny.

4. Kluczowe założenia przyjmowane do oszacowań rachunkowych

4.1 Należności od ubezpieczających

Należności od ubezpieczających poddaje się przeglądowi w celu stwierdzenia, czy nie istnieją przesłanki wskazujące na możliwość utraty ich wartości.

W zakresie, w którym nie dokonano oszacowania w drodze oceny indywidualnej (jako odpis celowy - określony w oparciu o dokonaną ocenę sytuacji gospodarczej i majątkowej dłużnika), oszacowania utraty wartości należności dokonuje się jako oceny zbiorczej - w drodze łącznej oceny ryzyka utraty wartości dla portfela należności od ubezpieczających w oparciu o historyczne informacje o przepływach pieniężnych występujących dla należności od ubezpieczających.

4.1.1. Ubezpieczenia majątkowe i osobowe

Dla ustalenia wysokości odpisu na bazie zbiorczej na należności od ubezpieczających stosuje się wypracowany model jego szacowania w zakresie łącznej oceny ryzyka, uwzględniający sumę oczekiwanych przepływów finansowych:

- dotyczących należności zapadłych, opartą na historycznej analizie ściągalności należności zapadłych oraz
- dotyczących należności niewymagalnych, opartą na historycznej analizie dotyczącej odsetka należności niespłacanych w terminie połączonej z historyczną analizą ściągalności, jak w przypadku należności zapadłych.

4.1.2. Ubezpieczenia na życie

Do oszacowania wysokości utraty wartości należności przyjęto następujące współczynniki:

- dla należności od ubezpieczających – współczynniki wynikające z historycznej analizy spłat należności przeterminowanych przy uwzględnieniu specyfiki poszczególnych produktów, wynikającej z ogólnych warunków ubezpieczeń;
- dla należności spornych – współczynniki oparte o historyczną analizę spłat wynikających z decyzji sądowych oraz analizę przypadków odstąpienia przez PZU Życie od ściągania zaległych należności.

4.2 Założenia przyjęte w procesie szacowania rezerw technicznych w ubezpieczeniach majątkowych i osobowych

Szacowana wartość ostateczna wypłacanych odszkodowań i świadczeń pokazana została w trójkątach rozwoju rezerw w punkcie 7.4.1.1. Techniki stosowane przy wyliczaniu rezerwy IBNR zostały opisane w punkcie 3.17.2.

Przy wyliczaniu rezerwy na skapitalizowaną wartość rent, przyszły wzrost średniej renty szacuje się na podstawie danych historycznych z uwzględnieniem innych informacji mogących mieć wpływ na przyszły wzrost rent.

Przyszłą rentowność portfela lokat pokrywających rezerwę na skapitalizowaną wartość rent ustala się jako przewidywaną rentowność portfela obligacji utrzymywanych do terminu wykupu liczoną zgodnie z zasadami ostrożnej wyceny.

Na dzień 31 grudnia 2011 roku i na dzień 31 grudnia 2010 roku dla rent pochodzących z wypadków objętych umowami ubezpieczenia zawartymi do 30 kwietnia 2006 roku zastosowano stopę techniczną w wysokości 3,7%, a dla pozostałych odpowiednią maksymalną stopę techniczną publikowaną przez Komisję Nadzoru Finansowego („KNF”). Jednocześnie w oparciu o prognozy inflacji oraz wzrostu wynagrodzeń, zarówno na dzień 31 grudnia 2011 roku, jak i na dzień 31 grudnia 2010 roku, została przyjęta stopa wzrostu rent w wysokości 3,7%.

Dla rent dożywotnich okres, przez jaki renta będzie wypłacana ustala się na podstawie PTTŻ za 2010 rok (na 31 grudnia 2010 roku na podstawie PTTŻ za 2009 rok) publikowanych przez Główny Urząd Statystyczny. Dodatkowo, przy ustalaniu rezerwy na skapitalizowaną wartość rent uwzględnia się koszt przyszłej ich obsługi w wysokości 3% wartości wypłacanych świadczeń.

Metodologia szacowania rezerw na stary portfel została opisana w punkcie 3.17.2.

4.3 Założenia przyjęte w procesie szacowania rezerw technicznych w ubezpieczeniach na życie

Kluczowe założenia przyjęte w procesie szacowania rezerw technicznych w ubezpieczeniach na życie, odnoszące się między innymi do przyjętych częstotliwości występowania zdarzeń objętych ochroną ubezpieczeniową, zostały opisane w punkcie 3.17.2.2.

Ubezpieczenia grupowe pracownicze typ P i ubezpieczenie indywidualnie kontynuowane typ P oraz rodzinne wypadek śmierci typ D obejmują ochroną ubezpieczeniową, oprócz osób ubezpieczonych zwanych głównymi ubezpieczonymi, również członków ich rodzin. Ze względu na fakt posiadania informacji wyłącznie o głównych ubezpieczonych objętych ubezpieczeniami kontynuowanymi oraz z uwagi na brak pełnych informacji na temat wieku, płci oraz stanu cywilnego i rodzinnego osób ubezpieczonych w ubezpieczeniach grupowych, na początku 2004 roku przeprowadzono badanie statystyczne dotyczące struktury wieku i płci osób objętych ubezpieczeniami grupowymi oraz członków ich rodzin. Na tej podstawie określono również założenia dotyczące struktury rodzinnej osób objętych ubezpieczeniami indywidualnie kontynuowanymi.

Przyjęte na podstawie wyników badania statystycznego założenia do stosowanej metody ustalania rezerw dla ubezpieczeń grupowych, opartej na rachunku prawdopodobieństwa i statystyce pozwalają na uwzględnienie struktury wieku i płci ubezpieczonych oraz członków ich rodzin i wiarygodne oszacowanie rezerw zbiorczo dla całego portfela.

PZU Życie regularnie dokonuje oceny adekwatności wszystkich przyjmowanych w kalkulacji zobowiązań założeń, w tym również stosowanych stóp technicznych. W przypadku wystąpienia w przyszłości przesłanek o potencjalnym spadku rentowności aktywów na pokrycie zobowiązań z tytułu kontraktów ubezpieczeniowych, przyjmowane obecnie założenia dotyczące stosowanych stóp technicznych zostaną zrewidowane.

Rezerwa na waloryzację świadczeń z ubezpieczeń „starego portfela” oraz rezerwa na prowadzone procesy sądowe

Kluczowe założenia dotyczące sposobu ustalania rezerwy na waloryzację świadczeń z ubezpieczeń „starego portfela” oraz rezerwy na prowadzone procesy sądowe zostały opisane w punkcie 26.2.2.

Testy adekwatności rezerw

Zasady przeprowadzania testów adekwatności rezerw w ubezpieczeniach na życie zostały opisane w punkcie 3.17.3.

4.4 Odroczone koszty akwizycji w ubezpieczeniach na życie

Zasady rachunkowości związane z rozliczaniem w czasie odroczonej kosztów akwizycji w ubezpieczeniach na życie zostały opisane w punkcie 3.13.2.

5. Subiektywne oceny dokonane w procesie wyboru i stosowania zasad (polityki) rachunkowości

Sporządzenie skonsolidowanego sprawozdania finansowego zgodnego z MSSF wymaga dokonania istotnych założeń oraz szacunków, które mają wpływ na dane finansowe prezentowane w niniejszym skonsolidowanym sprawozdaniu finansowym w odniesieniu do wartości aktywów, zobowiązań, przychodów oraz kosztów, a także do prezentowanych ujawnień.

Jakkolwiek przyjęte założenia i szacunki opierają się na najlepszej wiedzy Zarządów spółek Grupy PZU na temat bieżących działań i zdarzeń, rzeczywiste wyniki mogą się różnić od przewidywanych.

Szacunki i założenia, które podlegają ciągłej ocenie, oparte są o doświadczenia historyczne i inne czynniki, w tym oczekiwania co do przyszłych zdarzeń, które w oparciu o dane dostępne na dzień sporządzenia niniejszego skonsolidowanego sprawozdania finansowego wydawały się uzasadnione.

5.1 Klasyfikacja kontraktów ubezpieczeniowych zgodnie z MSSF 4

Spółki Grupy PZU prowadzące działalność ubezpieczeniową, tj. PZU, PZU Życie, PZU Lietuva oraz PZU Ukraine stosują wytyczne zawarte w MSSF 4, dotyczące klasyfikacji swoich produktów jako kontrakty ubezpieczeniowe podlegające MSSF 4 bądź kontrakty inwestycyjne. Umowa spełnia definicję kontraktu ubezpieczeniowego jedynie wtedy, gdy zdarzenie objęte ubezpieczeniem może spowodować konieczność wypłacenia przez ubezpieczyciela znacznych świadczeń dodatkowych w każdym scenariuszu, wyłączając scenariusze, którym brakuje treści ekonomicznej (tzn. nie wywierają dostrzegalnego wpływu na ekonomikę transakcji), a więc gdy umowa przenosi znaczące ryzyko ubezpieczeniowe.

Ocena, czy dana umowa przenosi znaczące ryzyko ubezpieczeniowe wymaga analizy przepływów pieniężnych związanych z danym produktem w różnych scenariuszach oraz oszacowania prawdopodobieństwa ich wystąpienia. Ocena ta zawiera element subiektywnego osądu, który ma istotny wpływ na stosowane zasady rachunkowości.

5.1.1. Klasyfikacja kontraktów w ubezpieczeniach majątkowych i osobowych

Na podstawie przeprowadzonej analizy, wszystkie umowy ubezpieczeń majątkowych i osobowych przenoszą istotne ryzyko ubezpieczeniowe i w rezultacie podlegają wymogom MSSF 4, a nie wymogom MSR 39.

Dodatkowo, mając na uwadze prowadzone przez Radę Międzynarodowych Standardów Rachunkowości prace nad drugą fazą MSSF 4, kontynuowane jest stosowanie rachunkowości kontraktów ubezpieczeniowych w odniesieniu do gwarancji finansowych, spełniających definicję instrumentu finansowego w myśl zmian MSR 39 i MSSF 4 obowiązujących od dnia 1 stycznia 2006 roku.

5.1.2. Klasyfikacja kontraktów w ubezpieczeniach na życie

Na podstawie przeprowadzonej analizy Zarząd PZU Życie stwierdził, iż w ofercie PZU Życie znajdują się produkty, które nie transferują istotnego ryzyka ubezpieczeniowego (są to niektóre produkty z gwarantowaną stopą zwrotu oraz niektóre produkty w formie funduszu kapitałowego – unit-linked), w związku z czym nie spełniają definicji kontraktu ubezpieczeniowego w myśl MSSF 4 i zostały zaklasyfikowane dla potrzeb niniejszego skonsolidowanego sprawozdania finansowego jako kontrakty inwestycyjne, wyceniane zgodnie z wymogami MSR 39, to znaczy - w zależności od konstrukcji oraz klasyfikacji danego produktu - według zamortyzowanego kosztu lub w wartości godziwej.

5.2 Jednostki specjalnego przeznaczenia

Określenie, czy Grupa PZU sprawuje kontrolę nad funduszem inwestycyjnym wymaga każdorazowej oceny. W tym celu brane są pod uwagę różne kryteria, w szczególności fakt zarządzania aktywami funduszu przez spółkę Grupy PZU, poziom udziału w aktywach netto funduszu, a także kryterium istotności.

Istotne fundusze znajdujące się pod kontrolą Grupy PZU podlegają konsolidacji. W takim przypadku aktywa funduszy prezentuje się w sprawozdaniu z sytuacji finansowej jako aktywa finansowe, a część aktywów netto funduszu należąca do inwestorów zewnętrznych – jako inne zobowiązania.

5.3 Instrumenty finansowe utrzymywane do terminu wymagalności

Niektóre aktywa finansowe, inne niż instrumenty pochodne, o stałych lub możliwych do ustalenia płatnościach i określonym terminie wymagalności klasyfikuje się, zgodnie z założeniami MSR 39, jako aktywa utrzymywane do terminu wymagalności. Klasyfikacja ta w znacznym stopniu oparta jest na subiektywnej ocenie Zarządów spółek Grupy PZU, które oceniają swój zamiar i możliwości utrzymywania tych instrumentów finansowych do terminu wymagalności.

Ocena ta jest oparta na analizie sytuacji majątkowej i finansowej oraz analizie dopasowania aktywów i zobowiązań spółek Grupy PZU. Zdaniem Zarządów spółek Grupy PZU nie występują przesłanki wskazujące na potencjalne zagrożenia utrzymania ww. instrumentów finansowych do ich terminu wymagalności.

5.4 Utrata wartości instrumentów kapitałowych dostępnych do sprzedaży

Utratę wartości instrumentów kapitałowych dostępnych do sprzedaży uznaje się, gdy wystąpiło znaczne i przedłużające się obniżenie ich wartości godziwej poniżej wartości początkowej. Ustalenie, czy obniżenie jest znaczne i przedłużające się wymaga zastosowania własnej oceny. Przeprowadzając taką ocenę, obok innych czynników, ocenia się normalną zmienność cen instrumentów kapitałowych. Wykazanie utraty wartości może również być wskazane, gdy istnieją dowody na pogorszenie się sytuacji finansowej emitenta (w szczególności przepływów z działalności operacyjnej i finansowej), branży lub sektora gospodarki, technologii itp.

W przypadku zaistnienia utraty wartości, straty z wyceny instrumentów kapitałowych dostępnych do sprzedaży, ujęte dotychczas w kapitale z aktualizacji wyceny, podlegają przeksięgowaniu do rachunku zysków i strat i obciążają wynik finansowy okresu, w którym wystąpiła utrata wartości.

5.5 Transakcje nabycia i sprzedaży instrumentów finansowych, których treść ekonomiczna jest odmienna od treści prawnej transakcji

W ocenie spółek Grupy PZU transakcje warunkowego zakupu z przyrzeczeniem odsprzedaży oraz transakcje warunkowej sprzedaży z przyrzeczeniem odkupu nie oznaczają transferu praw i obowiązków związanych z danym instrumentem finansowym. Zgodnie z punktami 14 i 29 MSR 39 ww. transakcje klasyfikuje się odpowiednio jako pożyczki lub zobowiązania.

5.6 Klasyfikacja nieruchomości wykorzystywanych zarówno na własne potrzeby, jak i przeznaczonych na cele inwestycyjne

Nieruchomości wykorzystywane na własne potrzeby wycenia się zgodnie z modelem kosztu historycznego określonego w MSR 16, natomiast nieruchomości inwestycyjne wycenia się w wartości godziwej, ze zmianami wartości godziwej odnoszonymi do rachunku zysków i strat.

W przypadku nieruchomości, które są częściowo wykorzystywane na własne potrzeby, a częściowo na cele inwestycyjne, dokonuje się podziału nieruchomości dla potrzeb wyceny wg zasad opisanych w punkcie 3.10, o ile części te mogą być oddzielnie sprzedane lub oddane w leasing finansowy.

5.7 Prezentacja transakcji z jednostkami powiązаныmi ze Skarbem Państwa

MSR 24 nakazuje prezentację transakcji z podmiotami powiązаныmi. Skarb Państwa posiadał do dnia 11 maja 2010 roku udział w kapitale zakładowym PZU w wysokości przekraczającej 50%. W dniu 11 maja 2010 roku w ramach przeprowadzonego procesu IPO udział Skarbu Państwa w kapitale zakładowym PZU spadł poniżej progu 50%. Dodatkowo w dniu 10 czerwca 2011 roku Skarb Państwa zbył 10,00% pakiet akcji PZU obniżając swój udział w kapitale zakładowym oraz w ogólnej liczbie głosów do poziomu 35,19%.

Pomimo kwestii opisanych powyżej, mając na uwadze zapisy Statutu PZU (w szczególności dotyczące ograniczeń prawa głosowania akcjonariuszy innych niż Skarb Państwa oraz zasad powoływania Rady Nadzorczej PZU), dla potrzeb przedstawienia obrotów i sald transakcji z podmiotami powiązаныmi, przyjmuje się założenie, że Skarb Państwa zachował kontrolę nad PZU w rozumieniu MSR 27, a w konsekwencji PZU pozostaje podmiotem zależnym od Skarbu Państwa i w dalszym ciągu zobowiązany jest prezentować w swoich sprawozdaniach finansowych transakcje przeprowadzane z jednostkami powiązаныmi ze Skarbem Państwa.

Podmioty z Grupy PZU zawierały w toku swojej statutowej działalności transakcje z podmiotami zależnymi, współzależnymi i stowarzyszonymi ze Skarbem Państwa innymi niż spółki prawa handlowego wymienione na stronach internetowych Ministerstwa Skarbu Państwa. Z uwagi na bardzo dużą liczbę takich podmiotów i zawieranych z nimi transakcji, ograniczenia systemu sprawozdawczości przyjętego w Grupie PZU oraz nieistotność wpływu tych transakcji na wyniki Grupy PZU, w ocenie PZU prezentacja takich transakcji nie ma znaczenia dla rzetelnego przedstawienia sytuacji finansowej Grupy PZU.

6. Sprawozdawczość dotycząca segmentów

MSSF 8 wymaga, aby segmenty operacyjne były identyfikowane na bazie wewnętrznych raportów, które są regularnie przeglądane przez organy odpowiedzialne za alokację zasobów do poszczególnych segmentów i ocenę wyników ich działalności.

Stosując kryterium produktów i usług oferowanych przez spółki Grupy PZU objęte konsolidacją, wyróżniono następujące segmenty operacyjne:

- ubezpieczenia majątkowe i osobowe;
- ubezpieczenia na życie;
- ubezpieczenia emerytalne.

Ze względu na specyfikę poszczególnych segmentów, żadne segmenty nie podlegały łączeniu.

Zasady rachunkowości stosowane na potrzeby sprawozdawczości wg segmentów są takie same, jak te opisane w punkcie 3.

Dane finansowe segmentu ubezpieczeń emerytalnych nie osiągały progów brzegowych zdefiniowanych w punkcie 13 MSSF 8, ale ze względu na swą odrębność oraz stosowany w Grupie PZU system wewnętrznej sprawozdawczości finansowej zostały zaprezentowane oddzielnie.

Grupa PZU stosuje uzupełniający podział segmentów wg kryterium geograficznego, na podstawie którego wyodrębniono następujące segmenty:

- Polska;
- Litwa;
- Ukraina.

Wszystkie transakcje gospodarcze zawierane zarówno pomiędzy segmentami operacyjnymi, jak i geograficznymi zawierane są na warunkach rynkowych.

W 2011 i 2010 roku Grupa PZU nie zawierała transakcji z klientami zewnętrznymi, od których przychody przekraczałyby 10% przychodów jednego z segmentów.

Grupa Kapitałowa Powszechnego Zakładu Ubezpieczeń Spółki Akcyjnej
Skonsolidowane sprawozdanie finansowe wg MSSF za rok zakończony 31 grudnia 2011 roku

w tys. zł

Rachunek zysków i strat 1 stycznia – 31 grudnia 2011	Ubezpieczenia majątkowe i osobowe	Ubezpieczenia na życie	Ubezpieczenia emerytalne	Niealokowane (wyłączenia konsolidacyjne i inne)	Wartość skonsolidowana
Składki ubezpieczeniowe przypisane brutto na zewnątrz	8 527 492	6 751 770	-	-	15 279 262
Składki ubezpieczeniowe przypisane brutto między segmentami	1 664	-	-	(1 664)	-
Udział reasekuratorów w składce ubezpieczeniowej przypisanej brutto	(282 247)	(3 139)	-	-	(285 386)
Składki ubezpieczeniowe przypisane netto, w tym:	8 246 909	6 748 631	-	(1 664)	14 993 876
Składki ubezpieczeniowe przypisane netto na zewnątrz	8 245 245	6 748 631	-	-	14 993 876
Składki ubezpieczeniowe przypisane netto między segmentami	1 664	-	-	(1 664)	-
Zmiana stanu rezerwy składki ubezpieczeniowej netto	(107 920)	4 298	-	274	(103 348)
Składki zarobione netto	8 138 989	6 752 929	-	(1 390)	14 890 528
Przychody z tytułu prowizji i opłat	-	-	231 638	49 713	281 351
Przychody netto z inwestycji (operacje na zewnątrz)	946 940	851 702	12 473	159 139	1 970 254
Przychody netto z inwestycji (operacje między segmentami)	1 988 852*	105 171**	-	(2 094 023)	-
Wynik netto z realizacji i odpisy z tytułu utraty wartości inwestycji	(150 006)	(60 736)	90	23 405	(187 247)
Zmiana netto wartości godziwej aktywów i zobowiązań wycenianych do wartości godziwej	(135 036)	(19 737)	-	(34 408)	(189 181)
Pozostałe przychody operacyjne	80 533	90 280	2 091	312 577	485 481
Odszkodowania, świadczenia oraz zmiana stanu rezerw techniczno-ubezpieczeniowych	(5 659 857)	(4 719 299)	-	5 635	(10 373 521)
Udział reasekuratorów w odszkodowaniach, świadczeniach oraz zmianie stanu rezerw techniczno-ubezpieczeniowych	152 285	114	-	-	152 399
Odszkodowania i świadczenia ubezpieczeniowe netto	(5 507 572)	(4 719 185)	-	5 635	(10 221 122)
Świadczenia oraz zmiana wyceny kontraktów inwestycyjnych	-	-	-	32 512	32 512
Koszty akwizycji	(1 539 194)	(333 984)	(81 559)	(7 249)	(1 961 986)
Koszty administracyjne	(696 851)	(609 106)	(73 091)	(4 849)	(1 383 897)
Pozostałe koszty operacyjne	(400 137)	(177 075)	(1 195)	(181 559)	(759 966)
Zysk (strata) z działalności operacyjnej	2 726 518*	1 880 259**	90 447	(1 740 497)	2 956 727
Koszty finansowe	(27 050)	(13 124)	-	(8 978)	(49 152)
Zysk (strata) brutto	2 699 468*	1 867 135**	90 447	(1 749 475)	2 907 575
Podatek dochodowy	(187 737)	(339 581)	(16 712)	(19 598)	(563 628)
Zysk (strata) netto	2 511 731*	1 527 554**	73 735	(1 769 073)	2 343 947

* w tym dywidenda wypłacona przez PZU Życie do PZU w wysokości 1.987.282 tys. zł

** w tym dywidenda wypłacona przez PTE PZU do PZU Życie w wysokości 99.571 tys. zł

Grupa Kapitałowa Powszechnego Zakładu Ubezpieczeń Spółki Akcyjnej
Skonsolidowane sprawozdanie finansowe wg MSSF za rok zakończony 31 grudnia 2011 roku

Rachunek zysków i strat 1 stycznia – 31 grudnia 2010	Ubezpieczenia majątkowe i osobowe	Ubezpieczenia na życie	Ubezpieczenia emerytalne	Niealokowane (wyłączenia konsolidacyjne i inne)	Wartość skonsolidowana
Składki ubezpieczeniowe przypisane brutto na zewnątrz	8 028 481	6 512 541	-	-	14 541 022
Składki ubezpieczeniowe przypisane brutto między segmentami	846	-	-	(846)	-
Udział reasekuratorów w składce ubezpieczeniowej przypisanej brutto	(197 762)	(3 091)	-	-	(200 853)
Składki ubezpieczeniowe przypisane netto, w tym:	7 831 565	6 509 450	-	(846)	14 340 169
Składki ubezpieczeniowe przypisane netto na zewnątrz	7 830 719	6 509 450	-	-	14 340 169
Składki ubezpieczeniowe przypisane netto między segmentami	846	-	-	(846)	-
Zmiana stanu rezerwy składki ubezpieczeniowej netto	(131 276)	4 674	-	(554)	(127 156)
Składki zarobione netto	7 700 289	6 514 124	-	(1 400)	14 213 013
Przychody z tytułu prowizji i opłat	-	-	246 915	41 122	288 037
Przychody netto z inwestycji (operacje na zewnątrz)	851 914	881 237	14 976	76 391	1 824 518
Przychody netto z inwestycji (operacje między segmentami)	3 121 182*	116 565**	-	(3 237 747)	-
Wynik netto z realizacji i odpisy z tytułu utraty wartości inwestycji	(9 370)	134 441	1 145	73 235	199 451
Zmiana netto wartości godziwej aktywów i zobowiązań wycenianych w wartości	122 968	556 783	-	74 054	753 805
Pozostałe przychody operacyjne	83 369	72 798	1 881	(68 751)	89 297
Odszkodowania, świadczenia oraz zmiana stanu rezerw techniczno-	(6 335 106)	(4 603 969)	-	(159)	(10 939 234)
Udział reasekuratorów w odszkodowaniach, świadczeniach oraz zmianie stanu	555 138	34	-	-	555 172
Odszkodowania i świadczenia ubezpieczeniowe netto	(5 779 968)	(4 603 935)	-	(159)	(10 384 062)
Świadczenia oraz zmiana wyceny kontraktów inwestycyjnych	-	-	-	(177 549)	(177 549)
Koszty akwizycji	(1 510 903)	(295 695)	(48 738)	(55 919)	(1 911 255)
Koszty administracyjne	(748 725)	(653 399)	(93 119)	(10 541)	(1 505 784)
Pozostałe koszty operacyjne	(217 572)	(131 280)	(614)	48 080	(301 386)
Zysk (strata) z działalności operacyjnej	3 613 184*	2 591 639**	122 446	(3 239 184)	3 088 085
Koszty finansowe	(58 654)	-	-	-	(58 654)
Zysk (strata) brutto	3 554 530*	2 591 639**	122 446	(3 239 184)	3 029 431
Podatek dochodowy	(99 464)	(466 606)	(22 875)	(1 257)	(590 202)
Zysk (strata) netto	3 455 066*	2 125 033**	99 571	(3 240 441)	2 439 229

* w tym dywidenda wypłacona przez PZU Życie do PZU w wysokości 3.120.000 tys. zł

** w tym dywidenda wypłacona przez PTE PZU do PZU Życie w wysokości 116.882 tys. zł

Grupa Kapitałowa Powszechnego Zakładu Ubezpieczeń Spółki Akcyjnej
Skonsolidowane sprawozdanie finansowe wg MSSF za rok zakończony 31 grudnia 2011 roku

1 stycznia – 31 grudnia 2011 i na 31 grudnia 2011	Ubezpieczenia majątkowe i osobowe	Ubezpieczenia na życie	Ubezpieczenia emerytalne	Niealokowane (wyłączenia konsolidacyjne i inne)	Wartość skonsolidowana
Aktywa segmentu w tym:	22 732 748	25 945 681	357 158	3 093 695	52 129 282
Aktywa z tytułu odroczonego podatku dochodowego	1 311	-	2 886	4 403	8 600
Jednostki wyceniane metodą praw własności	-	-	-	-	-
Zobowiązania	16 051 066	19 629 357	79 968	3 499 386	39 259 777
Nakłady inwestycyjne w okresie*	100 997	64 773	118	17 868	183 756
Amortyzacja w okresie*	(82 791)	(57 863)	(410)	(23 127)	(164 191)
Odpisy z tytułu utraty wartości aktywów*	(1 180)	(16)	-	-	(1 196)
Odwrócenia odpisów z tytułu utraty wartości aktywów*	13 909	169	-	-	14 078

* dotyczy wartości niematerialnych oraz rzeczowych aktywów trwałych

1 stycznia – 31 grudnia 2010 i na 31 grudnia 2010	Ubezpieczenia majątkowe i osobowe	Ubezpieczenia na życie	Ubezpieczenia emerytalne	Niealokowane (wyłączenia konsolidacyjne i inne)	Wartość skonsolidowana
Aktywa segmentu w tym:	21 333 554	26 191 364	347 159	2 798 480	50 670 557
Aktywa z tytułu odroczonego podatku dochodowego	940	-	3 320	12 385	16 645
Jednostki wyceniane metodą praw własności	-	-	-	-	-
Zobowiązania	14 963 924	19 385 748	43 443	3 477 516	37 870 631
Nakłady inwestycyjne w okresie*	102 566	97 788	326	10 156	210 836
Amortyzacja w okresie	(90 114)	(61 118)	(532)	(18 607)	(170 371)
Odpisy z tytułu utraty wartości aktywów *	(2 137)	(915)	-	-	(3 052)
Odwrócenia odpisów z tytułu utraty wartości aktywów *	3 623	8 073	-	-	11 696

* dotyczy wartości niematerialnych oraz rzeczowych aktywów trwałych

Grupa Kapitałowa Powszechnego Zakładu Ubezpieczeń Spółki Akcyjnej
Skonsolidowane sprawozdanie finansowe wg MSSF za rok zakończony 31 grudnia 2011 roku

w tys. zł

ROK 2011	Polska	Litwa	Ukraina	Niealokowane (wyłączenia konsolidacyjne i inne)	Wartość skonsolidowana
Składki ubezpieczeniowe przypisane brutto na zewnątrz	14 994 071	164 299	120 892	-	15 279 262
Składki ubezpieczeniowe przypisane brutto między segmentami	3 277	-	-	(3 277)	-
Przychody z tytułu prowizji i opłat	281 351	-	-	-	281 351
Przychody netto z inwestycji	1 956 166	6 065	8 023	-	1 970 254
Wynik netto z realizacji i odpisy z tytułu utraty wartości inwestycji	(177 914)	(9 066)	(267)	-	(187 247)
Zmiana netto wartości godziwej aktywów i zobowiązań wycenianych do wartości godziwej	(186 011)	(3 170)	-	-	(189 181)
Aktywa trwałe inne niż instrumenty finansowe*	1 205 179	10 410	7 752	(1 922)	1 221 419
Aktywa z tytułu odroczonego podatku dochodowego	7 289	-	1 311	-	8 600
Aktywa	52 017 213	279 246	147 909	(315 086)	52 129 282

* dotyczy wartości niematerialnych oraz rzeczowych aktywów trwałych

ROK 2010	Polska	Litwa	Ukraina	Niealokowane (wyłączenia konsolidacyjne i inne)	Wartość skonsolidowana
Składki ubezpieczeniowe przypisane brutto na zewnątrz	14 289 689	144 864	106 469	-	14 541 022
Składki ubezpieczeniowe przypisane brutto między segmentami	2 507	-	-	(2 507)	-
Przychody z tytułu prowizji i opłat	288 037	-	-	-	288 037
Przychody netto z inwestycji (operacje na zewnątrz)	1 807 881	8 845	7 792	-	1 824 518
Wynik netto z realizacji i odpisy z tytułu utraty wartości inwestycji (operacje na zewnątrz)	200 256	188	(993)	-	199 451
Zmiana netto wartości godziwej aktywów i zobowiązań wycenianych do wartości godziwej (operacje na zewnątrz)	748 750	5 055	-	-	753 805
Aktywa trwałe inne niż instrumenty finansowe*	1 143 291	9 533	7 043	(60 389)	1 099 478
Aktywa z tytułu odroczonego podatku dochodowego	18 593	-	940	(2 888)	16 645
Aktywa	50 726 758	228 924	187 409	(472 534)	50 670 557

* dotyczy wartości niematerialnych oraz rzeczowych aktywów trwałych

7. Zarządzanie ryzykiem

7.1 Wprowadzenie

Grupa PZU opracowała i wdrożyła system zarządzania ryzykiem, który jest ukierunkowany zarówno na kontrolę ryzyka, jak również na zachowanie odpowiedniego poziomu kapitalizacji. Poprzez identyfikację, analizę, pomiar, kontrolę, zarządzanie oraz raportowanie ryzyka związanego z prowadzoną działalnością operacyjną, Grupa PZU jest w stanie zrealizować swoje zobowiązania wobec klientów i partnerów biznesowych oraz wypełnić wymogi płynące z przepisów prawnych i regulacji zewnętrznych.

Zarządzanie ryzykiem oparte jest na zasadzie „trzech linii obrony” obejmujących:

- Pierwsza linia obrony: zarządzanie ryzykiem na poziomie jednostek biznesowych (jednostek organizacyjnych) na podstawie obowiązujących procedur, wytycznych oraz ustanowionych limitów. Zarządzanie ryzykiem na tym poziomie jest dodatkowo wspierane poprzez obowiązujące zasady kontroli wewnętrznej.
- Druga linia obrony: zarządzanie ryzykiem poprzez wyspecjalizowane jednostki i komitety (ustanowione w celu zarządzania wyszczególnionymi ryzykami) w ramach istniejącej struktury zarządzania ryzykiem na bazie obowiązujących zasad, metodologii i procedur.
- Trzecia linia obrony: audyt wewnętrzny, który przeprowadza niezależne kontrole i audyty kluczowych elementów systemu zarządzania ryzykiem oraz czynności kontrolnych wbudowanych w działalność Grupy.

W dalszej części niniejszego rozdziału został przedstawiony głównie system zarządzania ryzykiem w PZU oraz PZU Życie z uwagi na istotność ich działalności i ekspozycji na ryzyko w skali Grupy PZU.

Przeprowadzenie testów stresu

W związku ze zobowiązaniem nałożonym na zakłady ubezpieczeń przez KNF, PZU i PZU Życie przeprowadziły, zgodnie ze wskazówkami KNF, testy stresu dotyczące danych finansowych raportowanych wg stanu na dzień 31 grudnia 2010 roku i przekazały wyniki w terminie do 31 lipca 2011 roku. Dodatkowo Grupa PZU brała udział w Europejskich Testach Stresu dla sektora ubezpieczeniowego prowadzonych przez Europejski Organ Nadzoru Ubezpieczeń i Pracowniczych Programów Emerytalnych (European Insurance and Occupational Pensions Authority, „EIOPA”), których wyniki zostały przekazane do KNF. Testy stresu wykazały, że Grupa PZU posiada wystarczające kapitały na bezpieczne kontynuowanie działalności po przejściu znacznych niekorzystnych zmian w otoczeniu biznesowym.

7.2 Podstawowe założenia zarządzania ryzykiem

7.2.1. Model zarządzania ryzykiem

Podejmowanie kontrolowanego ryzyka bazuje na następujących procesach:

- identyfikacji ryzyka związanego z działalnością operacyjną, oferowanymi produktami oraz działalnością lokacyjną;
- oceny ryzyka na bazie przyjętych metodologii, danych historycznych, jak również parametrów rynkowych;
- opracowywaniu zasad/wytycznych dla jednostek odpowiedzialnych za podejmowanie ryzyka, w tym w zakresie uwzględniania ryzyka w cenie oferowanych produktów;
- ograniczania ryzyka poprzez przyjmowanie zabezpieczeń lub reasekurację;
- pomiaru i kontroli ponoszonego ryzyka raportowanego w ramach procesu zarządzania ryzykiem.

Środowisko i kultura organizacyjna

Środowisko i kultura organizacyjna Grupy PZU oparta jest na kluczowych zasadach związanych z zarządzaniem ryzykiem oraz odpowiedniej komunikacji wewnętrznej. W celu zapewnienia odpowiedniego poziomu zrozumienia i świadomości ryzyka przez pracowników i kadre zarządzającą,

Grupa PZU kładzie duży nacisk na odpowiedni przepływ informacji w zakresie ekspozycji na ryzyko i zasad zarządzania ryzykiem pomiędzy poszczególnymi obszarami działalności.

7.2.2. Apetyt na ryzyko

Apetyt na ryzyko odzwierciedla maksymalny poziom akceptowalnego ryzyka jakie jest w stanie ponieść organizacja i jest ściśle powiązany ze strategią biznesową oraz celami finansowymi. Apetyt na ryzyko może być wyrażony zarówno w ujęciu ilościowym jak i jakościowym.

Grupa PZU zarządza poziomem ryzyka w sposób zapewniający, że wartość kapitału, przy uwzględnieniu jego dostępności, jest co najmniej odpowiadająca ocenie ratingowej „AA” zgodnie z modelem kapitałowym agencji ratingowej Standard&Poor’s Ratings Services („S&P”).

W przypadku ryzyka rynkowego apetyt na ryzyko jest determinowany na podstawie metody wartości zagrożonej („Value-at-Risk”, „VaR”). VaR jest powszechnie uznanym podejściem do kwestii pomiaru ryzyka straty wynikającej z danego portfela aktywów finansowych w ramach określonego horyzontu czasowego.

Apetyt na ryzyko w zakresie poszczególnych rodzajów ryzyka określany jest w postaci zatwierdzonych limitów na poziomie odpowiednich komitetów:

- Komitetu Zarządzania Aktywami i Pasywami („KZAP”),
- Komitetu Ryzyka Kredytowego PZU i PZU Życie („KRK”),
- Komitetu Inwestycyjnego PZU i PZU Życie („KI”),
- Komitetu ds. Ryzyka Ubezpieczeń Finansowych i Gwarancji PZU („KRUFiG”).

Następnie dokonywana jest alokacja limitów jednostkom organizacyjnym znajdującym się na niższych poziomach struktury organizacyjnej.

7.2.3. Główne zasady zarządzania ryzykiem

Zarządzanie ryzykiem w Grupie PZU jest oparte na następujących głównych zasadach:

- Podejmowanie kontrolowanego ryzyka: siła finansowa i trwały wzrost wartości są integralną częścią strategii biznesowej Grupy PZU. Aby osiągać te cele, Grupa PZU prowadzi działalność w zgodzie z jasno zdefiniowaną polityką ryzyka i w ramach ustanowionych ograniczeń tego ryzyka.
- Jasno określona odpowiedzialność: Grupa PZU działa w myśl zasady przydziału zadań, kompetencji i odpowiedzialności. Delegowani pracownicy są odpowiedzialni za ryzyko, jakie podejmują, a ich bodźce motywacyjne współgrają z celami biznesowymi Grupy PZU.
- Adaptacja do zachodzących zmian w środowisku biznesowym: integralną częścią procesu kontroli ryzyka w Grupie PZU jest zdolność do reagowania na zmiany zachodzące w środowisku biznesowym, wynikające zarówno z uwarunkowań zewnętrznych, jak i wewnętrznych Grupy PZU.

7.3 Struktura zarządzania ryzykiem

W strukturze PZU i PZU Życie istnieje stanowisko Dyrektora Zarządzającego ds. Ryzyka i Biuro Ryzyka.

Do zakresu działalności Biura Ryzyka należy m. in.:

- budowa systemu zarządzania ryzykiem;
- identyfikacja ryzyk inwestycyjnych, ubezpieczeniowych i operacyjnych, ich pomiar oraz opracowanie i wdrożenie efektywnego systemu ich raportowania;
- opracowanie i wdrożenie modelu wewnętrznego dla ryzyka inwestycyjnego, ubezpieczeniowego i operacyjnego;
- budowa efektywnego systemu raportowania o rentowności prowadzonej działalności uwzględniającej koszt kapitału;
- zapewnienie spełnienia przez Grupę PZU wymogów Dyrektywy Wypłacalność II oraz innych aktów zewnętrznych w zakresie systemu zarządzania ryzykiem ubezpieczeniowym i operacyjnym.

W procesie zarządzania ryzykiem w PZU i PZU Życie biorą udział:

- Rada Nadzorcza PZU / PZU Życie,
- Zarząd PZU / PZU Życie,

- KZAP,
- KRK,
- KI,
- KRUFiG,
- wybrane biura i zespoły PZU oraz PZU Życie,
- PZU AM.

Zarządy ponoszą odpowiedzialność za wdrożenie systemu zarządzania ryzykiem w oparciu o rekomendacje Komitetów.

KZAP podejmuje decyzje dotyczące zarządzania strukturą bilansu w celu zapewnienia PZU i PZU Życie właściwego poziomu bezpieczeństwa, płynności i rentowności, zatwierdza poziomy dopuszczalnego rozmiaru ryzyka finansowego oraz wytyczne inwestycyjne dla PZU, PZU Życie oraz PZU AM.

KRK wydaje rekomendacje dla Zarządów dotyczące maksymalnej alokacji kapitału na ryzyko kredytowe i ryzyko koncentracji, dokonuje podziału maksymalnej alokacji kapitału na ryzyko kredytowe i ryzyko koncentracji pomiędzy poszczególne struktury organizacyjne i podmioty zarządzające lokatami, a także zatwierdza siatkę limitów i ograniczeń ryzyka kredytowego i ryzyka koncentracji.

KI określa limity zaangażowania wobec jednego podmiotu (wraz z podmiotami zależnymi) niebędącego instytucją finansową, emitującego dłużne papiery wartościowe lub uzyskującego finansowanie o podobnym charakterze, do wysokości 100 mln zł łącznie dla PZU i PZU Życie. Komitet podejmuje decyzje dotyczące nabywania akcji spółek będących przedmiotem obrotu na zorganizowanym rynku, prowadzące do przekroczenia 10% głosów na walnym zgromadzeniu danego emitenta łącznie przez PZU i PZU Życie.

KRUFiG określa strategię PZU w zakresie produktów należących do segmentu ubezpieczeń finansowych i gwarancji ubezpieczeniowych. KRUFiG przyznaje również limity zaangażowania kredytowego oraz prowadzi monitoring działalności PZU w obszarze istotnych ryzyk finansowych związanych z tymi produktami.

7.4 Profil ryzyka

Zarządzanie poszczególnymi typami ryzyka w przypadku występowania danego typu ryzyka zarówno w PZU oraz PZU Życie jest przeprowadzane na poziomie scentralizowanym. Dotyczy to ryzyka rynkowego, kredytowego w zakresie działalności lokacyjnej i działalności reasekuracyjnej oraz ryzyka płynności. W przypadku ryzyka ubezpieczeniowego jest ono zarządzane na poziomie każdej ze spółek ze względu na charakter działalności. W zakresie ryzyka kredytowego związanego z ubezpieczeniami i gwarancjami finansowymi zarządzanie jest przeprowadzone na poziomie PZU ze względu na to, że działalność ta jest prowadzona tylko przez tę spółkę.

Zarządzanie ryzykiem w PZU i PZU Życie koncentruje się na identyfikacji ryzyk istotnych występujących w danych obszarach działalności i zarządzanie nimi poprzez odpowiednie limitowanie (określanie apetytu na ryzyko), monitoring, jak również jasne określenie obowiązków i odpowiedzialności za zarządzanie ryzykiem w danym obszarze. Profil ryzyka jest raportowany do Zarządów PZU oraz PZU Życie na bazie rocznej.

PZU i PZU Życie kontrolują poszczególne typy ryzyka zarówno poprzez analizę ilościową (np.: kwantyfikacja ryzyk na bazie modeli), jak również analizę jakościową (odgrywa najistotniejszą rolę w przypadku ryzyk jakościowych, jak np.: ryzyko strategiczne i reputacji). Na tej podstawie PZU i PZU Życie określają swój profil ryzyka i ekspozycje na poszczególne typy ryzyka.

Definicja poszczególnych typów ryzyka

Ryzyko ubezpieczeniowe - jest ryzykiem poniesienia straty finansowej lub niekorzystnej zmiany wartości zobowiązań ubezpieczeniowych wynikające ze zmienności w zakresie występowania, częstotliwości i skali ubezpieczanych zdarzeń oraz ze zmienności w zakresie występowania wypłat odszkodowań i świadczeń.

Ryzyko rynkowe - ryzyko, że wartość godziwa instrumentu finansowego lub przyszłe przepływy środków pieniężnych z nim związane będą ulegać wahaniom ze względu na zmiany cen rynkowych.

Ryzyko rynkowe obejmuje trzy rodzaje ryzyka: ryzyko walutowe, ryzyko stopy procentowej i inne ryzyka cenowe.

Ryzyko kredytowe - jest ryzykiem poniesienia strat finansowych na skutek niewykonania zobowiązania przez emitentów papierów wartościowych, kontrahentów, kontrahentów beneficjentów wystawionych gwarancji. Ryzyko kredytowe obejmuje również ryzyko koncentracji związane z poniesieniem strat finansowych wynikających ze zbyt dużego zaangażowania w danym podmiocie.

7.4.1. Ryzyko ubezpieczeniowe (ubezpieczenia majątkowe i osobowe oraz ubezpieczenia na życie)

Ryzyko ubezpieczeniowe w PZU i PZU Życie obejmuje:

- w przypadku ubezpieczeń majątkowych i osobowych (PZU):
 - **ryzyko składki** - ryzyko nieodpowiedniego oszacowania stawek taryfowych i możliwości odchyłeń przypisu składek od oczekiwanego poziomu, wynikające ze zmienności w zakresie występowania, częstotliwości i skali ubezpieczanych zdarzeń,
 - **ryzyko rezerw** - ryzyko nieodpowiedniego oszacowania poziomu rezerw techniczno-ubezpieczeniowych, jak również możliwości fluktuacji faktycznych szkód wokół ich średniej statystycznej ze względu na stochastyczną naturę przyszłych wypłat odszkodowań,
 - **ryzyko długowieczności** - ryzyko straty lub niekorzystnej zmiany wartości zobowiązań ubezpieczeniowych, wynikające ze zmian poziomu, trendu lub zmienności współczynnika umieralności, w przypadku gdy jego spadek prowadzi do zwiększenia wartości zobowiązań ubezpieczeniowych,
 - **ryzyko rewizji wysokości rent** - ryzyko straty lub niekorzystnej zmiany wartości zobowiązań ubezpieczeniowych, wynikające ze zmian poziomu, trendu lub zmienności wskaźników rewizji wysokości rent w ubezpieczeniach odpowiedzialności cywilnej („OC”), w związku ze zmianami otoczenia prawnego lub stanu zdrowia ubezpieczonych,
 - **ryzyko katastroficzne** - ryzyko wystąpienia zdarzeń natury katastroficznej, jak na przykład żywoły, atak terrorystyczny.
- w przypadku ubezpieczeń na życie (PZU Życie):
 - **ryzyko śmiertelności** - ryzyko straty lub niekorzystnej zmiany wartości zobowiązań ubezpieczeniowych, wynikające ze zmian poziomu, trendu lub zmienności współczynnika umieralności, w przypadku gdy jego wzrost prowadzi do zwiększenia wartości zobowiązań ubezpieczeniowych,
 - **ryzyko długowieczności** - ryzyko straty lub niekorzystnej zmiany wartości zobowiązań ubezpieczeniowych, wynikające ze zmian poziomu, trendu lub zmienności współczynnika umieralności, w przypadku gdy jego spadek prowadzi do zwiększenia wartości zobowiązań ubezpieczeniowych,
 - **ryzyko zachorowalności (niezdolności do pracy)** - ryzyko straty lub niekorzystnej zmiany wartości zobowiązań ubezpieczeniowych, wynikające ze zmian poziomu, trendu lub zmienności współczynnika niezdolności do pracy, chorobowości i zachorowalności,
 - **ryzyko związane z wysokością ponoszonych kosztów** - ryzyko straty lub niekorzystnej zmiany wartości zobowiązań ubezpieczeniowych, wynikające ze zmian poziomu, trendu lub zmienności wysokości ponoszonych kosztów na obsługę umów ubezpieczenia lub umów reasekuracji,
 - **ryzyko związane z rezygnacjami z umów** - ryzyko straty lub niekorzystnej zmiany wartości zobowiązań ubezpieczeniowych, wynikające ze zmian poziomu, trendu lub zmienności wskaźników rezygnacji z umów, zamykania polis oraz wykupów,
 - **ryzyko katastroficzne** - ryzyko wystąpienia zdarzeń natury katastroficznej, jak na przykład pandemii.

PZU oraz PZU Życie zarządzają ryzykiem ubezpieczeniowym poprzez stosowanie następujących narzędzi:

- kalkulacja i monitoring adekwatności rezerw techniczno-ubezpieczeniowych,
- strategia taryfowa oraz monitoring obecnych szacunków i ocena adekwatności składki,

- underwriting,
- reasekuracja.

Kalkulacja i monitoring adekwatności rezerw techniczno-ubezpieczeniowych

PZU oraz PZU Życie zarządzają ryzykiem adekwatności rezerw techniczno-ubezpieczeniowych poprzez stosowanie odpowiedniej metodologii ich obliczania, jak również kontrolę procesów związanych z ustalaniem rezerw. Polityka tworzenia rezerw opiera się na:

- ostrożnościowym podejściu do określania wielkości rezerw techniczno-ubezpieczeniowych oraz
- zasadzie ciągłości, polegającej na tym, iż metodologia tworzenia rezerw techniczno-ubezpieczeniowych nie powinna być zmieniana, chyba że nastąpią istotne okoliczności uzasadniające dokonanie takiej zmiany.

W przypadku ubezpieczeń majątkowych i osobowych (PZU) poziom rezerw techniczno-ubezpieczeniowych ocenia się raz w miesiącu i w określonych okolicznościach (dokonanie wypłaty, pozyskanie nowych informacji od likwidatorów lub prawników) aktualizuje się ich wysokość. Do analizy rezerw techniczno-ubezpieczeniowych PZU wykorzystuje zestawienie ich rozwoju oraz wypłaty w kolejnych latach bilansowych. Wynikiem tej analizy jest ocena dokładności stosowanych przez PZU metod aktuarialnych.

W przypadku ubezpieczeń na życie (PZU Życie) głównymi źródłami danych przy szacowaniu oczekiwanej częstości występowania świadczeń są statystyki publiczne (tablice trwania życia) publikowane przez wyspecjalizowane jednostki statystyczne oraz analizy danych historycznych z portfeli ubezpieczeniowych. PZU Życie dokonuje okresowych analiz statystycznych częstości występowania świadczeń na poziomie grup produktów, poszczególnych portfeli ubezpieczeniowych oraz odpowiednio zdefiniowanych homogenicznych grup ryzyka. Przeprowadzane analizy dają możliwość określenia względnych częstości występowania zdarzeń w stosunku do statystyk publicznych. Stosowanie odpowiednich metod statystycznych pozwala na określenie istotności wyznaczanych statystyk i tam, gdzie jest to wymagane, pozwala PZU Życie na określenie i zastosowanie odpowiednich narzutów bezpieczeństwa przy tworzeniu rezerw techniczno-ubezpieczeniowych i wycenie ryzyka.

W PZU oraz PZU Życie oszacowanie rezerw techniczno-ubezpieczeniowych przeprowadzane jest pod nadzorem głównych aktuariuszy. Ponadto w każdym roku niezależny zewnętrzny ekspert dokonuje własnej kalkulacji rezerw w celu sprawdzenia otrzymanych przez PZU wyników bądź dokonuje wyceny portfeli ubezpieczeń na życie PZU Życie w ramach kalkulacji *embedded value*.

Strategia taryfowa oraz monitoring obecnych szacunków i ocena adekwatności składki

Celem polityki taryfowej prowadzonej przez PZU i PZU Życie jest zagwarantowanie adekwatnego poziomu składki (tj. wystarczającego na pokrycie obecnych i przyszłych zobowiązań wynikających z zawartych polis oraz wydatków). Równoległe z opracowywaniem taryfy składek wykonywane są symulacje dotyczące prognozowanego wyniku ubezpieczeń w kolejnych latach. Ponadto dokonywane są regularne analizy adekwatności składek oraz rentowności portfeli dla poszczególnych ubezpieczeń na podstawie różnego typu analiz i zestawień, w tym m.in. oceny wyniku technicznego produktu za dany okres sprawozdawczy. Dla wybranych produktów przeprowadzana jest również ocena rentowności produktu na podstawie wyceny portfeli ubezpieczeniowych w ramach kalkulacji *embedded value*. Częstość analiz zależy od wielkości produktu i możliwej fluktuacji wyniku. W przypadku niekorzystnego przebiegu ubezpieczenia podejmowane są działania mające na celu przywrócenie określonego poziomu rentowności, polegające na modyfikacji taryfy składek lub na zmianie profilu ubezpieczonego ryzyka poprzez modyfikację odpowiednich zapisów ogólnych warunków ubezpieczenia.

Underwriting

W przypadku klientów korporacyjnych oraz małych i średnich przedsiębiorstw (SME) funkcjonuje niezależny od funkcji sprzedaży proces underwritingu. Proces sprzedaży ubezpieczeń dla klientów korporacyjnych jest poprzedzony analizą i oceną ryzyka realizowaną przez dedykowane do tego celu zespoły. Z kolei proces underwritingu obejmuje trójpoziomowy system akceptacji ryzyka w zależności od przyznanych zakresów kompetencyjnych i limitów (Zespół Sprzedaży w Oddziale Regionalnym, Zespół Underwritingu w Oddziale Regionalnym, Centrala).

Reasekuracja (jako narzędzie ograniczania ryzyka ubezpieczeniowego)

Program reasekuracyjny PZU pełni funkcję zabezpieczającą jego podstawową działalność, ograniczając ryzyko wystąpienia zjawisk o charakterze katastroficznym, mogących w negatywny sposób wpłynąć na pozycję finansową PZU. Zadanie to jest realizowane poprzez reasekuracyjne umowy obligatoryjne wraz z uzupełniającą je reasekuracją fakultatywną.

Na bazie zawieranych umów reasekuracyjnych PZU ogranicza swoje ryzyko m.in. poprzez nieproporcjonalną umowę nadwyżki szkód chroniącą portfel PZU przed szkodami o charakterze katastroficznym (np. powódź, huragan), nieproporcjonalne umowy nadwyżki szkód chroniące między innymi portfele ubezpieczeń majątkowych, technicznych, OC (w tym OC z ubezpieczeń komunikacyjnych) przed skutkami dużych pojedynczych szkód. Ograniczenie ryzyka PZU jest realizowane także poprzez proporcjonalną umowę chroniącą portfel ubezpieczeń finansowych.

Spółka opracowała własny model szkód katastroficznym. Wyniki tego modelu oraz modeli firm zewnętrznych są wykorzystywane do optymalizacji programu reasekuracyjnego w zakresie ochrony przed szkodami o charakterze katastroficznym.

W ramach umów reasekuracji biernej zawieranych przez PZU Życie realizowana jest ochrona portfela PZU Życie przed kumulacją ryzyk (umowa katastroficzna), ochrona pojedynczych polis z wyższymi sumami ubezpieczenia, jak również ochrona portfela grupowego ubezpieczenia następstw ciężkiej choroby dziecka.

7.4.1.1. Stopień narażenia na ryzyko ubezpieczeniowe - ubezpieczenia majątkowe i osobowe

Poniższa tabela prezentuje podstawowe wskaźniki kosztów Grupy PZU w ubezpieczeniach majątkowych i osobowych.

Nazwa współczynnika	1 stycznia – 31 grudnia 2011	1 stycznia – 31 grudnia 2010
Współczynnik wydatków	27,74%	29,63%
Współczynnik szkodowości na udziale własnym	67,57%	75,08%
Współczynnik zatrzymania ryzyka przez reasekuratora	3,31%	2,46%
Współczynnik mieszany	95,31%	104,71%

Współczynnik wydatków to stosunek sumy kosztów akwizycji, kosztów administracyjnych oraz prowizji reasekuracyjnych i udziału w zyskach reasekuratorów do składek zarobionych netto.

Współczynnik szkodowości na udziale własnym to stosunek odszkodowań oraz zmiany stanu rezerw techniczno-ubezpieczeniowych netto do składek zarobionych netto.

Współczynnik zatrzymania ryzyka przez reasekuratora to stosunek udziału reasekuratora w składkach ubezpieczeniowych przypisanych brutto do składek ubezpieczeniowych przypisanych brutto.

Współczynnik mieszany to stosunek sumy kosztów akwizycji, kosztów administracyjnych, prowizji reasekuracyjnych i udziału w zyskach reasekuratorów, odszkodowań oraz zmiany stanu rezerw techniczno-ubezpieczeniowych netto do składek zarobionych netto.

Grupa Kapitałowa Powszechnego Zakładu Ubezpieczeń Spółki Akcyjnej
Skonsolidowane sprawozdanie finansowe wg MSSF za rok zakończony 31 grudnia 2011 roku

Poniższe tabele prezentują rozwój rezerw techniczno-ubezpieczeniowych oraz wypłaty w kolejnych okresach sprawozdawczych (w mln zł).

Rozwój szkód w ubezpieczeniach bezpośrednich majątkowych i osobowych brutto (wg okresu sprawozdawczego)	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011
Rezerwa na koniec okresu sprawozdawczego	6 939	7 295	7 247	7 458	7 541	7 898	8 293	8 699	9 381	9 870
Rezerwa oraz łączne wypłaty odszkodowań (od zakończenia pierwszego okresu sprawozdawczego do końca bieżącego okresu sprawozdawczego z pominięciem wypłat dokonanych przed końcem pierwszego okresu sprawozdawczego):										
- wyliczone 1 rok później	6 656	6 471	6 868	6 916	7 300	7 698	8 382	8 561	9 681	
- wyliczone 2 lata później	6 010	6 534	6 387	6 815	7 287	7 833	8 410	8 856		
- wyliczone 3 lata później	6 162	6 097	6 355	7 014	7 437	7 852	8 758			
- wyliczone 4 lata później	5 797	6 083	6 560	7 113	7 443	8 141				
- wyliczone 5 lat później	5 805	6 272	6 659	7 120	7 661					
- wyliczone 6 lat później	6 014	6 361	6 700	7 307						
- wyliczone 7 lat później	6 111	6 422	6 868							
- wyliczone 8 lat później	6 183	6 577								
- wyliczone 9 lat później	6 324									
Suma rezerwy oraz łącznych wypłat odszkodowań (od zakończenia pierwszego okresu sprawozdawczego do końca bieżącego okresu sprawozdawczego z pominięciem wypłat dokonanych przed końcem pierwszego okresu sprawozdawczego)	6 324	6 577	6 868	7 307	7 661	8 141	8 758	8 856	9 681	
Łączne wypłaty odszkodowań (od zakończenia pierwszego okresu sprawozdawczego do końca bieżącego okresu sprawozdawczego z pominięciem wypłat dokonanych przed końcem pierwszego okresu sprawozdawczego)	3 218	3 179	3 165	3 251	3 181	3 095	2 976	2 275	1 986	
Rezerwa wykazana w sprawozdaniu z sytuacji finansowej	3 106	3 398	3 703	4 056	4 480	5 046	5 782	6 581	7 695	
Różnica pomiędzy rezerwą pierwotnie oszacowaną a rezerwą oszacowaną na koniec okresu sprawozdawczego (ang. <i>run-off result</i>)	615	718	379	151	(120)	(243)	(465)	(157)	(300)	
Powyższa różnica jako procent rezerwy pierwotnie oszacowanej	9%	10%	5%	2%	-2%	-3%	-6%	-2%	-3%	

Grupa Kapitałowa Powszechnego Zakładu Ubezpieczeń Spółki Akcyjnej
Skonsolidowane sprawozdanie finansowe wg MSSF za rok zakończony 31 grudnia 2011 roku

Rozwój szkód w ubezpieczeniach bezpośrednich majątkowych i osobowych na udziale własnym (wg okresu sprawozdawczego)	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011
Rezerwa na koniec okresu sprawozdawczego	5 212	5 750	5 980	6 246	6 356	6 916	7 433	7 973	8 639	9 305
Rezerwa oraz łączne wypłaty odszkodowań (od zakończenia pierwszego okresu sprawozdawczego do końca bieżącego okresu sprawozdawczego z pominięciem wypłat dokonanych przed końcem pierwszego okresu sprawozdawczego):										
- wyliczone 1 rok później	5 092	5 134	5 630	5 651	6 146	6 791	7 568	7 844	8 827	
- wyliczone 2 lata później	4 651	5 251	5 175	5 605	6 202	6 969	7 598	8 092		
- wyliczone 3 lata później	4 824	4 839	5 200	5 839	6 396	6 991	7 910			
- wyliczone 4 lata później	4 485	4 874	5 405	5 979	6 405	7 246				
- wyliczone 5 lat później	4 533	5 063	5 529	5 984	6 589					
- wyliczone 6 lat później	4 729	5 173	5 568	6 146						
- wyliczone 7 lat później	4 840	5 233	5 712							
- wyliczone 8 lat później	4 913	5 364								
- wyliczone 9 lat później	5 033									
Suma rezerwy oraz łącznych wypłat odszkodowań (od zakończenia pierwszego okresu sprawozdawczego do końca bieżącego okresu sprawozdawczego z pominięciem wypłat dokonanych przed końcem pierwszego okresu sprawozdawczego)	5 033	5 364	5 712	6 146	6 589	7 246	7 910	8 092	8 827	
Łączne wypłaty odszkodowań (od zakończenia pierwszego okresu sprawozdawczego do końca bieżącego okresu sprawozdawczego z pominięciem wypłat dokonanych przed końcem pierwszego okresu sprawozdawczego)	2 245	2 299	2 354	2 451	2 494	2 594	2 527	1 925	1 666	
Rezerwa wykazana w sprawozdaniu z sytuacji finansowej	2 788	3 065	3 358	3 695	4 095	4 652	5 383	6 167	7 161	
Różnica pomiędzy rezerwą pierwotnie oszacowaną a rezerwą oszacowaną na koniec okresu sprawozdawczego (ang. <i>run-off result</i>)	179	386	268	100	(233)	(330)	(477)	(119)	(188)	
Powyższa różnica jako procent rezerwy pierwotnie oszacowanej	3%	7%	4%	2%	-4%	-5%	-6%	-1%	-2%	

Główną część portfela PZU stanowią ubezpieczenia komunikacyjne – autocasco oraz OC posiadaczy pojazdów mechanicznych. Oba rodzaje ubezpieczeń zawierane są na ogół na rok, w trakcie którego szkoda musi zaistnieć, aby została wypłacona. W przypadku ubezpieczenia autocasco czas na zgłoszenie szkody jest krótki i nie jest źródłem niepewności. Inaczej jest w przypadku ubezpieczenia OC posiadaczy pojazdów mechanicznych, gdzie czas na zgłoszenie szkody może wynosić aż 30 lat. Wysokość szkód majątkowych jest w szczególności wrażliwa na ilość zgłaszanych roszczeń sądowych oraz zapadające w poszczególnych sprawach wyroki sądowe. W przypadku kontraktów ubezpieczeń OC pojawiają się nowe typy szkód oraz dodatkowe roszczenia ujawniane ze znacznym opóźnieniem, co znacznie komplikuje proces szacowania rezerw techniczno-ubezpieczeniowych.

Koncentracja ryzyka w ubezpieczeniach majątkowych i osobowych

Na podstawie bazy danych indywidualnych dla grup majątkowych wyliczono dla każdego oddziału procentowy udział wartości wypłaconych szkód powodziowych i huraganowych w łącznej wartości szkód wypłaconych w latach, w których dochodziło do zdarzeń o charakterze katastroficznym, tj. powodzi czy huraganów. Oddziały podzielono na trzy grupy w zależności od wysokości tego udziału. Następnie dla każdego oddziału ustalono odpowiednie wartości sum ubezpieczenia i ilości polis i pogrupowano według przyjętego podziału uzyskując koncentrację ryzyka powodziowego i huraganowego dla ubezpieczeń majątkowych.

Koncentracja ryzyka w ubezpieczeniach majątkowych i osobowych – narażenie na szkody powodziowe

Koncentracja ryzyka w ubezpieczeniach majątkowych i osobowych – narażenie na szkody powodziowe wg stanu na 31 grudnia 2011		Suma ubezpieczenia					Razem
		0-200 tys. zł	200-500 tys. zł	500-1000 tys. zł	1000-2000 tys. zł	pow. 2000 tys. zł	
Regiony A - oddziały, gdzie odszkodowania powodziowe stanowią od 0 do 5% wszystkich szkód	Suma ubezpieczenia	3,4%	3,7%	1,7%	1,1%	12,9%	22,8%
	Liczba polis	19,2%	3,8%	0,8%	0,3%	0,3%	24,4%
Regiony B - oddziały, gdzie odszkodowania powodziowe stanowią od 5 do 15% wszystkich szkód	Suma ubezpieczenia	2,6%	2,9%	1,3%	0,9%	6,2%	13,9%
	Liczba polis	13,6%	3,0%	0,6%	0,2%	0,3%	17,7%
Regiony C - oddziały, gdzie odszkodowania powodziowe stanowią powyżej 15% wszystkich szkód	Suma ubezpieczenia	8,3%	10,7%	4,0%	2,2%	38,1%	63,3%
	Liczba polis	43,7%	11,2%	1,9%	0,5%	0,6%	57,9%
Razem	Suma ubezpieczenia	14,3%	17,3%	7,0%	4,2%	57,2%	100,0%
	Liczba polis	76,5%	18,0%	3,3%	1,0%	1,2%	100,0%

Grupa Kapitałowa Powszechnego Zakładu Ubezpieczeń Spółki Akcyjnej
Skonsolidowane sprawozdanie finansowe wg MSSF za rok zakończony 31 grudnia 2011 roku

Koncentracja ryzyka w ubezpieczeniach majątkowych i osobowych – narażenie na szkody powodziowe wg stanu na 31 grudnia 2010		Suma ubezpieczenia					Razem
		0-200 tys. zł	200-500 tys. zł	500-1000 tys. zł	1000-2000 tys. zł	pow. 2000 tys. zł	
Regiony A - oddziały, gdzie odszkodowania powodziowe stanowią od 0 do 5% wszystkich szkód	Suma ubezpieczenia	8,6%	8,4%	3,3%	2,4%	31,3%	54,0%
	Liczba polis	47,6%	7,3%	1,3%	0,4%	0,5%	57,1%
Regiony B - oddziały, gdzie odszkodowania powodziowe stanowią od 5 do 15% wszystkich szkód	Suma ubezpieczenia	0,2%	0,1%	0,0%	0,0%	0,7%	1,0%
	Liczba polis	1,0%	0,1%	0,0%	0,0%	0,0%	1,1%
Regiony C - oddziały, gdzie odszkodowania powodziowe stanowią powyżej 15% wszystkich szkód	Suma ubezpieczenia	5,7%	6,4%	2,5%	1,4%	29,0%	45,0%
	Liczba polis	34,7%	5,5%	1,0%	0,3%	0,3%	41,8%
Razem	Suma ubezpieczenia	14,5%	14,9%	5,8%	3,8%	61,0%	100,0%
	Liczba polis	83,3%	12,9%	2,3%	0,7%	0,8%	100,0%

Koncentracja ryzyka w ubezpieczeniach majątkowych i osobowych – narażenie na szkody huraganowe

Koncentracja ryzyka w ubezpieczeniach majątkowych i osobowych – narażenie na szkody huraganowe wg stanu na 31 grudnia 2011		Suma ubezpieczenia					Razem
		0-200 tys. zł	200-500 tys. zł	500-1000 tys. zł	1000-2000 tys. zł	pow. 2000 tys. zł	
Regiony A - oddziały, gdzie odszkodowania huraganowe stanowią od 0 do 5% wszystkich szkód	Suma ubezpieczenia	4,4%	5,7%	2,9%	1,8%	30,1%	44,9%
	Liczba polis	27,8%	5,9%	1,4%	0,4%	0,6%	36,1%
Regiony B - oddziały, gdzie odszkodowania huraganowe stanowią od 5 do 15% wszystkich szkód	Suma ubezpieczenia	5,4%	7,7%	3,0%	1,6%	22,0%	39,7%
	Liczba polis	26,7%	8,0%	1,4%	0,4%	0,4%	36,9%
Regiony C - oddziały, gdzie odszkodowania huraganowe stanowią powyżej 15% wszystkich szkód	Suma ubezpieczenia	4,5%	3,8%	1,1%	0,8%	5,2%	15,4%
	Liczba polis	22,0%	4,1%	0,5%	0,2%	0,2%	27,0%
Razem	Suma ubezpieczenia	14,3%	17,2%	7,0%	4,2%	57,3%	100,0%
	Liczba polis	76,5%	18,0%	3,3%	1,0%	1,2%	100,0%

Koncentracja ryzyka w ubezpieczeniach majątkowych i osobowych – narażenie na szkody huraganowe wg stanu na 31 grudnia 2010		Suma ubezpieczenia					Razem
		0-200 tys. zł	200-500 tys. zł	500-1000 tys. zł	1000-2000 tys. zł	pow. 2000 tys. zł	
Regiony A - oddziały, gdzie odszkodowania huraganowe stanowią od 0 do 5% wszystkich szkód	Suma ubezpieczenia	13,3%	13,7%	5,6%	3,5%	59,3%	95,4%
	Liczba polis	76,7%	11,9%	2,1%	0,7%	0,8%	92,2%
Regiony B - oddziały, gdzie odszkodowania huraganowe stanowią od 5 do 15% wszystkich szkód	Suma ubezpieczenia	0,4%	0,4%	0,2%	0,1%	0,9%	2,0%
	Liczba polis	2,3%	0,4%	0,1%	0,0%	0,0%	2,8%
Regiony C - oddziały, gdzie odszkodowania huraganowe stanowią powyżej 15% wszystkich szkód	Suma ubezpieczenia	0,8%	0,8%	0,2%	0,1%	0,7%	2,6%
	Liczba polis	4,2%	0,7%	0,1%	0,0%	0,0%	5,0%
Razem	Suma ubezpieczenia	14,5%	14,9%	6,0%	3,7%	60,9%	100,0%
	Liczba polis	83,2%	13,0%	2,3%	0,7%	0,8%	100,0%

Koncentracja ryzyka w ubezpieczeniach majątkowych i osobowych – ubezpieczenia OC inne niż komunikacyjne

Koncentracja ryzyka w ubezpieczeniach majątkowych i osobowych z tytułu ubezpieczeń OC innych niż komunikacyjne, mierzonego wielkością składki przypisanej brutto, została przedstawiona według sum gwarancyjnych i rodzajów ochrony ubezpieczeniowej.

Składka przypisana brutto w ubezpieczeniach majątkowych i osobowych – Ubezpieczenia OC wg stanu na 31 grudnia 2011	Suma ubezpieczenia					Razem
	0-200 tys. zł	200-500 tys. zł	500-1000 tys. zł	1000-2000 tys. zł	pow. 2000 tys. zł	
OC ogólne, w życiu prywatnym oraz inne pozostałe	17,2%	4,5%	3,3%	4,0%	15,7%	44,7%
OC personelu medycznego oraz ZOZ	2,1%	3,1%	2,4%	2,6%	3,6%	13,8%
OC podmiotów z tytułu wykonywanej działalności gospodarczej poza medyczną i rolniczą (usługi prawne, doradcze i inne)	25,8%	2,7%	1,3%	1,5%	3,0%	34,3%
OC rolników oraz dotyczące ich majątku ruchomego	0,0%	6,7%	0,0%	0,0%	0,0%	6,7%
OC za produkt	0,0%	0,0%	0,1%	0,0%	0,4%	0,5%
Razem	45,1%	17,0%	7,1%	8,1%	22,7%	100,0%

Składka przypisana brutto w ubezpieczeniach majątkowych i osobowych – Ubezpieczenia OC wg stanu na 31 grudnia 2010	Suma ubezpieczenia					Razem
	0-200 tys. zł	200-500 tys. zł	500-1000 tys. zł	1000-2000 tys. zł	pow. 2000 tys. zł	
OC ogólne, w życiu prywatnym oraz inne pozostałe	16,4%	4,4%	3,6%	4,0%	18,6%	47,0%
OC personelu medycznego oraz ZOZ	1,6%	2,0%	2,2%	2,4%	2,9%	11,1%
OC podmiotów z tytułu wykonywanej działalności gospodarczej poza medyczną i rolniczą (usługi prawne, doradcze i inne)	24,7%	3,4%	0,9%	1,9%	3,2%	34,1%
OC rolników oraz dotyczące ich majątku ruchomego	0,0%	7,5%	0,0%	0,0%	0,0%	7,5%
OC za produkt	0,0%	0,0%	0,1%	0,0%	0,2%	0,3%
Razem	42,7%	17,3%	6,8%	8,3%	24,9%	100,0%

7.4.1.2. Stopień narażenia na ryzyko ubezpieczeniowe - ubezpieczenia na życie

Koncentracja ryzyka związana jest z koncentracją umów lub sum ubezpieczenia. W przypadku tradycyjnych ubezpieczeń indywidualnych, gdzie ryzyko koncentracji związane jest z możliwością wystąpienia zdarzenia ubezpieczeniowego lub związane jest z potencjalną wysokością wypłat z tytułu pojedynczego zdarzenia, ocena ryzyka dokonywana jest w sposób indywidualny i opiera się zarówno na ocenie ryzyka medycznego jak też – w uzasadnionych przypadkach – finansowego. Dzięki temu dokonywana jest selekcja ryzyk (ocena osoby przystępującej do umowy ubezpieczenia), jak również określenie maksymalnego poziomu akceptowalnego ryzyka.

W ubezpieczeniach grupowych wystąpienie ryzyka koncentracji jest ograniczone poprzez wielkość portfela umów, w ramach których ochroną ubezpieczeniową objętych jest ok. 6 milionów pracowników, co istotnie pozwala zmniejszyć poziom zaburzeń wynikających z losowości przebiegów ubezpieczeń. Ponadto, istotnym czynnikiem zmniejszającym ryzyko związane z koncentracją jest forma umowy, w ramach której wszyscy członkowie grupy objęci jedną umową zbiorową mają tę samą sumę ubezpieczenia, jak i zakres gwarantowanej ochrony. Tym samym zjawisko koncentracji niektórych ryzyk w ramach portfela umów nie występuje.

W przypadku umów ubezpieczeń grupowych, gdzie dopuszcza się możliwość kształtowania zakresu ochrony ubezpieczeniowej na poziomie poszczególnych umów grupowych, stosowana jest uproszczona ocena ryzyka na podstawie informacji o branży zawodowej danego zakładu pracy przy

założeniu odpowiednich limitów uczestnictwa osób ubezpieczonych w stosunku do osób zatrudnionych w zakładzie pracy. Stosowane w tych przypadkach składki ubezpieczeniowe i odpowiednie narzuty wynikają z prowadzonych przez PZU Życie analiz statystycznych częstości występowania świadczeń na poziomie zdefiniowanych homogenicznych grup ryzyka, z uwzględnieniem względnych częstości występowania zdarzeń w stosunku do statystyk publicznych.

Należy również zaznaczyć, że dla większości umów oferowanych przez PZU Życie wielkość świadczenia jest ściśle zdefiniowana w umowie ubezpieczenia. Tym samym, w porównaniu do typowych umów ubezpieczeń majątkowych i osobowych, zmniejsza się ryzyko koncentracji polegające na stosunkowo rzadkim występowaniu zdarzeń o znacznej wysokości wypłat z tytułu pojedynczego zdarzenia.

Analiza wrażliwości

Skapitalizowana wartość rent

Poniżej zaprezentowano analizę wrażliwości wyniku netto oraz kapitałów własnych na zmianę założeń wykorzystywanych przy wyliczaniu rezerwy na skapitalizowaną wartość rent. Analiza nie uwzględnia wpływu na wynik finansowy netto oraz kapitały własne zmian wyceny lokat uwzględnianych przy wyliczaniu wartości rezerwy.

Zmiana założeń dla rezerwy na skapitalizowaną wartość rent brutto w ubezpieczeniach majątkowych i osobowych (w mln zł)	Wpływ zmiany założeń na wynik finansowy netto		Wpływ zmiany założeń na kapitały własne	
	31 grudnia 2011	31 grudnia 2010	31 grudnia 2011	31 grudnia 2010
Stopa techniczna – podwyższenie o 0,5 p.p.	366	348	366	348
Stopa techniczna – obniżenie o 1,0 p.p.	(947)	(899)	(947)	(899)
Śmiertelność 110% obecnie założonej	110	106	110	106
Śmiertelność 90% obecnie założonej	(123)	(119)	(123)	(119)

Zmiana założeń dla rezerwy na skapitalizowaną wartość rent na udziale własnym w ubezpieczeniach majątkowych i osobowych (w mln zł)	Wpływ zmiany założeń na wynik finansowy netto		Wpływ zmiany założeń na kapitały własne	
	31 grudnia 2011	31 grudnia 2010	31 grudnia 2011	31 grudnia 2010
Stopa techniczna – podwyższenie o 0,5 p.p.	348	321	348	321
Stopa techniczna – obniżenie o 1,0 p.p.	(900)	(829)	(900)	(829)
Śmiertelność 110% obecnie założonej	104	98	104	98
Śmiertelność 90% obecnie założonej	(116)	(110)	(116)	(110)

Zmiana założeń dla ubezpieczeń rentowych w ubezpieczeniach na życie (w mln zł)	Wpływ zmiany założeń na wynik finansowy netto		Wpływ zmiany założeń na kapitały własne	
	31 grudnia 2011	31 grudnia 2010	31 grudnia 2011	31 grudnia 2010
Stopa techniczna - obniżenie o 1 p.p.	(36)	(37)	(36)	(37)
Śmiertelność 90% obecnie założonej	(14)	(14)	(14)	(14)

Zobowiązania z tytułu zobowiązań ubezpieczeniowych i inwestycyjnych z DPF w ubezpieczeniach na życie z wyłączeniem ubezpieczeń rentowych

Wpływ zmiany założeń dla rezerw dotyczących kontraktów ubezpieczeniowych i inwestycyjnych z DPF w ubezpieczeniach na życie z pominięciem ubezpieczeń rentowych przedstawiony został w poniższej tabeli.

Zmiana założeń dla rezerw dotyczących kontraktów ubezpieczeniowych i inwestycyjnych z DPF w ubezpieczeniach na życie z wyłączeniem ubezpieczeń rentowych (w mln zł)	Wpływ zmiany założeń na wynik finansowy netto		Wpływ zmiany założeń na kapitały własne	
	31 grudnia 2011	31 grudnia 2010	31 grudnia 2011	31 grudnia 2010
Stopa techniczna - obniżenie o 1 p.p.	(2 168)	(2 278)	(2 168)	(2 278)
Śmiertelność 110% obecnie założonej	(961)	(992)	(961)	(992)
110% zachorowalności i wypadkowości	(205)	(222)	(205)	(222)

Wpływ rezygnacji klientów w ubezpieczeniach na życie

W wyliczeniach rezerw techniczno-ubezpieczeniowych w ubezpieczeniach na życie nie jest uwzględnione ryzyko rezygnacji ubezpieczonych. Poniżej zaprezentowano wpływ na sytuację finansową PZU Życie hipotetycznej rezygnacji 10% wszystkich klientów w ubezpieczeniach na życie.

Pozycja sprawozdania finansowego (w mln zł)	31 grudnia 2011	31 grudnia 2010
Zmiana stanu rezerw techniczno-ubezpieczeniowych	1 741	1 743
Odszkodowania i świadczenia wypłacone	(567)	(572)
Zmiana stanu odroczonej kosztów akwizycji	(7)	(7)
Wynik finansowy brutto	1 167	1 164
Wynik finansowy netto	945	943
Kapitały własne	945	943

7.4.2. Ryzyko rynkowe

Ryzyko rynkowe w PZU i PZU Życie pochodzi z dwóch głównych źródeł:

- działalności związanej z dopasowaniem aktywów do zobowiązań (portfel ALM),
- działalności związanej ze strategiczną alokacją aktywów tj. wyznaczaniem optymalnej średnioterminowej struktury aktywów (portfele SAA).

Organizacja zarządzania ryzykiem rynkowym opiera się na niezależności funkcji zarządczych i funkcji kontroli ryzyka, zaimplementowaniu i utrzymaniu ścisłych kontroli ryzyka jak również na ustanowieniu rozdzielności w zakresie podejmowania decyzji i dróg raportowania. Podstawą działalności inwestycyjnej są zatwierdzone przez Rady Nadzorcze (PZU i PZU Życie) *Zasady lokowania środków finansowych*. Szczegółowe standardy i zasady zarządzania ryzykiem rynkowym zdefiniowano w *Regulaminach działalności lokacyjnej*, *Polityce zarządzania ryzykiem rynkowym* i w *Strategii zarządzania ryzykiem rynkowym oraz w Celach i wytycznych inwestycyjnych*. Na podstawie *Celów i wytycznych inwestycyjnych*, zatwierdzonych przez KZAP, PZU AM zarządza portfelami SAA PZU i PZU Życie.

Obok portfeli zarządzanych przez PZU AM zarządzanie ryzykiem rynkowym w PZU i PZU Życie jest również dokonywane na poziomie Biura Skarbnika („BSK”) i Biura Inwestycji Strukturyzowanych („BIS”). BSK zarządza portfelami dłużnych papierów wartościowych (Portfel ALM) w celu ich dopasowania do terminów zapadalności i wysokości zobowiązań.

BIS zarządza ryzykiem rynkowym, m. in. zaangażowaniami długoterminowymi w akcje notowane, jak również dokonuje inwestycji alternatywnych do inwestycji PZU AM.

Biuro Ryzyka („BRY”) sprawuje bieżącą kontrolę nad oceną ryzyka działalności lokacyjnej. Dopuszczalne rozmiary ryzyka rynkowego są określane przez KZAP w postaci ogólnych limitów ryzyka. Pomiar ryzyka rynkowego dokonywany jest przez BRY na podstawie metody wartości zagrożonej („VaR”, „Value at Risk”) lub w oparciu o analizę scenariuszową polegającą na analizie utraty wartości spowodowaną przez zmianę czynników ryzyka (tylko w przypadku ryzyka cen nieruchomości). Całkowita wartość ryzyka rynkowego jest wyznaczana poprzez agregację wielkości poszczególnych ryzyk na podstawie zdefiniowanej macierzy korelacji. Pomiar ryzyka jest zgodny z założeniami Dyrektywy Wypłacalność II (*Solvency II*). W celu efektywnego zarządzania ryzykiem rynkowym ustalone są limity w postaci kwoty kapitału alokowanego na dane ryzyko rynkowe, jak również limity na poszczególne czynniki ryzyka rynkowego (limity basis point value („BPV”) dla ryzyka stopy procentowej, limity ekspozycji na ryzyko akcji). BRY sporządza na bazie bieżącej raport o ponoszonym ryzyku i wynikach inwestycyjnych oraz wykorzystaniu limitów i przekazuje go Członkom Zarządu PZU i PZU Życie.

Działalność PZU AM w zakresie zarządzania portfelami SAA PZU i PZU Życie jest determinowana przez *Cele i wytyczne inwestycyjne*. Dokument zawiera strukturę portfela SAA, jak również strukturę limitów ustanowioną na poziomie poszczególnych ryzyk (limit BPV oraz limity zaangażowania w akcje) i są określane przez KZAP. Na poziomie operacyjnym w PZU AM funkcje związane z zarządzaniem portfelem i kontrolą ryzyka są rozdzielone. Funkcje kontroli ryzyka sprawuje Zespół Monitoringu Inwestycji.

Ekspozycja na ryzyko rynkowe

Poniżej zaprezentowano wartość aktywów finansowych narażonych na ryzyko rynkowe.

Wartość bilansowa na 31 grudnia 2011 (w mln zł)	Ubezpieczenia majątkowe i osobowe	Ubezpieczenia na życie	Kontrakty ubezpieczeniowe i inwestycyjne, dla których ryzyko lokaty ponosi klient
Aktywa finansowe narażone na ryzyko stopy procentowej	16 923	22 500	1 562
- Dłużne papiery wartościowe o stałym oprocentowaniu	13 178	17 623	1 369
- Dłużne papiery wartościowe o zmiennym oprocentowaniu	1 602	945	20
- Lokaty terminowe w instytucjach kredytowych	1 118	3 150	173
- Pożyczki	453	421	-
- Środki pieniężne	93	140	-
- Transakcje reverse repo	442	186	-
- Instrumenty pochodne	37	35	-
Aktywa finansowe narażone na inne ryzyko cenowe	1 300	1 832	1 903
- Akcje notowane na rynku regulowanym	828	1 237	441
- Jednostki uczestnictwa i certyfikaty inwestycyjne w funduszach inwestycyjnych	470	584	1 462
- Instrumenty pochodne	2	11	-
Razem	18 223	24 332	3 465

Wartość bilansowa na 31 grudnia 2010 (w mln zł)	Ubezpieczenia majątkowe i osobowe	Ubezpieczenia na życie	Kontrakty ubezpieczeniowe i inwestycyjne, dla których ryzyko lokaty ponosi klient
Aktywa finansowe narażone na ryzyko stopy procentowej	15 471	22 274	1 454
- Dłużne papiery wartościowe o stałym oprocentowaniu	14 198	18 627	1 235
- Dłużne papiery wartościowe o zmiennym oprocentowaniu	224	378	29
- Lokaty terminowe w instytucjach kredytowych	304	2 181	131
- Pożyczki	17	-	-
- Środki pieniężne	186	225	-
- Transakcje reverse repo	498	817	59
- Instrumenty pochodne	44	46	-
Aktywa finansowe narażone na inne ryzyko cenowe	1 328	2 212	2 079
- Akcje notowane na rynku regulowanym	1 111	1 522	443
- Jednostki uczestnictwa i certyfikaty inwestycyjne w funduszach inwestycyjnych	217	675	1 636
- Instrumenty pochodne	-	15	-
Razem	16 799	24 486	3 533

Grupa Kapitałowa Powszechnego Zakładu Ubezpieczeń Spółki Akcyjnej
Skonsolidowane sprawozdanie finansowe wg MSSF za rok zakończony 31 grudnia 2011 roku

Instrumenty pochodne związane ze stopą procentową	Kwota bazowa wg terminów wymagalności na dzień 31 grudnia 2011					Aktywa w wartości godziwej na dzień 31 grudnia 2011	Zobowiązania w wartości godziwej na dzień 31 grudnia 2011
	Do 3 miesięcy	Powyżej 3 miesięcy do 1 roku	Powyżej 1 roku do 5 lat	Powyżej 5 lat	Razem		
Instrumenty wykazywane jako przeznaczone do obrotu, w tym:	416 891	14 811 503	9 099 211	488 568	24 816 173	71 894	(74 767)
Instrumenty nienotowane (OTC), w tym:	416 891	14 811 503	9 099 211	488 568	24 816 173	71 894	(74 767)
- transakcje FRA	-	13 644 612	-	-	13 644 612	8 993	(15 047)
- transakcje SWAP	416 891	1 166 891	9 099 211	488 568	11 171 561	62 901	(59 720)
Instrumenty pochodne związane ze stopą procentową, razem	416 891	14 811 503	9 099 211	488 568	24 816 173	71 894	(74 767)

Instrumenty pochodne związane ze stopą procentową	Kwota bazowa wg terminów wymagalności na dzień 31 grudnia 2010					Aktywa w wartości godziwej na dzień 31 grudnia 2010	Zobowiązania w wartości godziwej na dzień 31 grudnia 2010
	Do 3 miesięcy	Powyżej 3 miesięcy do 1 roku	Powyżej 1 roku do 5 lat	Powyżej 5 lat	Razem		
Instrumenty wykazywane jako przeznaczone do obrotu, w tym:	300 000	63 773	4 534 384	163 648	5 061 805	89 717	(11 238)
Instrumenty nienotowane (OTC), w tym:	300 000	63 773	4 534 384	163 648	5 061 805	89 717	(11 238)
- transakcje FRA	300 000	-	-	-	300 000	45	-
- transakcje SWAP	-	63 773	4 534 384	163 648	4 761 805	89 672	(11 238)
Instrumenty pochodne związane ze stopą procentową, razem	300 000	63 773	4 534 384	163 648	5 061 805	89 717	(11 238)

Instrumenty pochodne związane z kursami walut	Kwota bazowa wg terminów wymagalności na dzień 31 grudnia 2011					Aktywa w wartości godziwej na dzień 31 grudnia 2011	Zobowiązania w wartości godziwej na dzień 31 grudnia 2011
	Do 3 miesięcy	Powyżej 3 miesięcy do 1 roku	Powyżej 1 roku do 5 lat	Powyżej 5 lat	Razem		
Instrumenty nienotowane (OTC), w tym:	347 566	618 981	21 220	-	987 767	4 482	(18 652)
- transakcje forward	138 147	185 307	-	-	323 454	2 068	(13 088)
- transakcje SWAP	209 419	433 674	21 220	-	664 313	2 414	(5 564)
Instrumenty pochodne związane z kursami walut, razem	347 566	618 981	21 220	-	987 767	4 482	(18 652)

Grupa Kapitałowa Powszechnego Zakładu Ubezpieczeń Spółki Akcyjnej
Skonsolidowane sprawozdanie finansowe wg MSSF za rok zakończony 31 grudnia 2011 roku

Instrumenty pochodne związane z kursami walut	Kwota bazowa wg terminów wymagalności na dzień 31 grudnia 2010					Aktywa w wartości godziwej na dzień 31 grudnia 2010	Zobowiązania w wartości godziwej na dzień 31 grudnia 2010
	Do 3 miesięcy	Powyżej 3 miesięcy do 1 roku	Powyżej 1 roku do 5 lat	Powyżej 5 lat	Razem		
Instrumenty nienotowane (OTC), w tym:	-	413	-	-	413	10	-
- transakcje forward	-	413	-	-	413	10	-
Instrumenty pochodne związane z kursami walut, razem	-	413	-	-	413	10	-

Instrumenty pochodne związane z cenami papierów wartościowych	Kwota bazowa wg terminów wymagalności na dzień 31 grudnia 2011					Aktywa w wartości godziwej na dzień 31 grudnia 2011	Zobowiązania w wartości godziwej na dzień 31 grudnia 2011
	Do 3 miesięcy	Powyżej 3 miesięcy do 1 roku	Powyżej 1 roku do 5 lat	Powyżej 5 lat	Razem		
Instrumenty notowane na rynku regulowanym, w tym:	9 195	-	-	-	9 195	-	(24)
- kontrakty terminowe	9 195	-	-	-	9 195	-	(24)
Instrumenty nienotowane (OTC), w tym:	-	74 857	171 384	-	246 241	8 412	-
- opcje call (zakup)	-	74 857	171 384	-	246 241	8 412	-
Instrumenty pochodne związane z cenami papierów wartościowych, razem	9 195	74 857	171 384	-	255 436	8 412	(24)

Instrumenty pochodne związane z cenami papierów wartościowych	Kwota bazowa wg terminów wymagalności na dzień 31 grudnia 2010					Aktywa w wartości godziwej na dzień 31 grudnia 2010	Zobowiązania w wartości godziwej na dzień 31 grudnia 2010
	Do 3 miesięcy	Powyżej 3 miesięcy do 1 roku	Powyżej 1 roku do 5 lat	Powyżej 5 lat	Razem		
Instrumenty notowane na rynku regulowanym, w tym:	96 211	-	-	-	96 211	242	(492)
- kontrakty terminowe	96 211	-	-	-	96 211	242	(492)
Instrumenty nienotowane (OTC), w tym:	-	67 493	152 753	-	220 246	15 232	-
- opcje call (zakup)	-	67 493	152 753	-	220 246	15 232	-
Instrumenty pochodne związane z cenami papierów wartościowych, razem	96 211	67 493	152 753	-	316 457	15 474	(492)

Koncentracja ryzyka

Zaangażowanie w skarbowe papiery wartościowe wyemitowane przez Ministerstwo Finansów Rzeczypospolitej Polskiej - na dzień 31 grudnia 2011 roku zaangażowanie Grupy PZU w skarbowe papiery wartościowe wyemitowane przez Ministerstwo Finansów Rzeczypospolitej Polskiej wraz z transakcjami warunkowymi na tych papierach wynosiło 32.857 mln zł (na dzień 31 grudnia 2010 roku

35.350 mln zł), co stanowiło 70,2% wartości aktywów finansowych (na dzień 31 grudnia 2010 roku 78,0%).

Zaangażowanie Grupy PZU w akcje notowane na GPW - na dzień 31 grudnia 2011 roku zaangażowanie Grupy PZU w akcje notowane na GPW wynosiło 2.468 mln zł (na dzień 31 grudnia 2010 roku 3.034 mln zł), co stanowiło 5,3% wartości aktywów finansowych (na dzień 31 grudnia 2010 – 6,7%) oraz 98,4% zaangażowania w notowane instrumenty kapitałowe (na dzień 31 grudnia 2010 – 98,4%).

Zaangażowanie w aktywa PKO BP SA - zaangażowanie w aktywa związane z jednym bankiem było najwyższe w przypadku Banku PKO BP SA. Na dzień 31 grudnia 2011 roku łączne zaangażowanie w depozyty bankowe, obligacje i akcje tego banku wyniosło 2.885 mln zł (na dzień 31 grudnia 2010 roku 2.114 mln zł).

Ogólne zaangażowanie w depozyty bankowe, dłużne papiery wartościowe wyemitowane przez banki, akcje banków oraz transakcje IRS i opcje przeprowadzane z bankami wynosiło 7.734 mln zł (na dzień 31 grudnia 2010 roku 4.794 mln zł), co stanowiło 16,5% wartości lokat finansowych (na dzień 31 grudnia 2010 roku 10,6%).

Zaangażowanie w aktywa i zobowiązania denominowane w polskim złotym - aktywa finansowe denominowane w polskim złotym na dzień 31 grudnia 2011 roku stanowiły 96,6% wszystkich aktywów finansowych (na dzień 31 grudnia 2010 roku 97,4%).

Portfel kontraktów ubezpieczeniowych i inwestycyjnych, dla których ryzyko lokaty ponosi klient stanowił na dzień 31 grudnia 2011 roku 7,4% aktywów finansowych Grupy PZU (na dzień 31 grudnia 2010 roku 7,8%).

7.4.2.1. Ryzyko stopy procentowej

Stopień narażenia na ryzyko

W tabeli poniżej zostały zaprezentowane efektywne stopy procentowe w odniesieniu do aktywów finansowych Grupy PZU, dla których ryzyko ponosi zakład ubezpieczeń.

Średnia efektywna stopa procentowa ważona wyceną aktywów wg skorygowanej ceny nabycia na 31 grudnia 2011	PLN	USD	EUR	LTL	UAH
Aktywa finansowe					
1. Dłużne instrumenty finansowe, w tym:					
- utrzymywane do terminu wymagalności	6,1%	nd.	4,1%	10,8%	nd.
- dostępne do sprzedaży	5,3%	5,9%	3,1%	nd.	nd.
2. Pożyczki	4,3%	1,1%	0,5%	1,1%	13,7%
Zobowiązania					
Kontrakty inwestycyjne	4,1%	nd.	nd.	nd.	nd.
Zobowiązania wobec instytucji kredytowych	3,6%	nd.	1,0%	nd.	nd.

Średnia efektywna stopa procentowa ważona wyceną aktywów wg skorygowanej ceny nabycia na 31 grudnia 2010	PLN	USD	EUR	LTL	UAH
Aktywa finansowe					
1. Dłużne instrumenty finansowe, w tym:					
- utrzymywane do terminu wymagalności	6,1%	nd.	3,8%	12,7%	nd.
- dostępne do sprzedaży	5,0%	nd.	2,5%	nd.	25,3%
2. Pożyczki	3,9%	4,3%	0,7%	5,8%	9,4%
Zobowiązania					
Kontrakty inwestycyjne	4,1%	nd.	nd.	nd.	nd.
Zobowiązania wobec instytucji kredytowych	nd.	nd.	nd.	nd.	nd.

Analiza wrażliwości

W tabeli poniżej został zaprezentowany test wrażliwości portfela aktywów finansowych Grupy PZU, w odniesieniu do aktywów finansowych, dla których ryzyko ponosi zakład ubezpieczeń.

Zmiana wartości portfela (w mln zł)	31 grudnia 2011		31 grudnia 2010	
	Wpływ na wynik finansowy netto	Wpływ na kapitały własne	Wpływ na wynik finansowy netto	Wpływ na kapitały własne
spadek rynkowych stóp proc. o 100 pb.	135	281	156	299
wzrost rynkowych stóp proc. o 100 pb.	(126)	(264)	(149)	(283)

Powyższe testy wrażliwości nie zawierają wpływu zmian stóp procentowych dla prezentowanych w zobowiązaniach kontraktów ubezpieczeniowych ani inwestycyjnych. Analiza wpływu zmiany stopy technicznej na wycenę kontraktów ubezpieczeniowych oraz inwestycyjnych została zaprezentowana w punkcie 7.4.1.

7.4.2.2. Ryzyko walutowe

Stopień narażenia na ryzyko

Informacja o narażeniu na ryzyko walutowe w podziale na klasy instrumentów finansowych została zaprezentowana w punkcie 13.

Analiza wrażliwości

W tabeli poniżej został zaprezentowany test wrażliwości portfela aktywów finansowych Grupy PZU, w odniesieniu do aktywów finansowych, dla których ryzyko ponosi zakład ubezpieczeń.

Zmiana wartości portfela (w mln zł)	31 grudnia 2011		31 grudnia 2010	
	Wpływ na wynik finansowy netto	Wpływ na kapitały własne	Wpływ na wynik finansowy netto	Wpływ na kapitały własne
wzrost kursów walut obcych wobec PLN o 20%	232	232	167	167
spadek kursów walut obcych wobec PLN o 20%	(232)	(232)	(167)	(167)

W skład aktywów finansowych narażonych na ryzyko kursów walutowych wchodziły transakcje depozytowe oraz dłużne papiery wartościowe które stanowią zabezpieczenie realizacji wydatków z tytułu rezerw techniczno - ubezpieczeniowych denominowanych w walutach obcych, zaangażowania w instrumenty kapitałowe notowane na giełdach innych niż GPW, zaangażowania w instrumenty pochodne denominowane w walutach obcych oraz aktywa finansowe konsolidowanych spółek ubezpieczeniowych na Litwie i Ukrainie.

7.4.2.3. Inne ryzyko cenowe

Stopień narażenia na ryzyko

Wartość portfela instrumentów finansowych dostępnych do sprzedaży oraz wycenianych w wartości godziwej przez wynik finansowy została zaprezentowana odpowiednio w punktach 13.2 oraz 13.3.

Analiza wrażliwości

W tabeli poniżej został zaprezentowany test wrażliwości portfela aktywów finansowych Grupy PZU, w odniesieniu do aktywów finansowych, dla których ryzyko ponosi zakład ubezpieczeń. Ujawnione wartości dotyczą wpływu zmiany cen instrumentów kapitałowych.

Zmiana wartości portfela (w mln zł)	31 grudnia 2011		31 grudnia 2010	
	Wpływ na wynik finansowy netto	Wpływ na kapitały własne	Wpływ na wynik finansowy netto	Wpływ na kapitały własne
wzrost wyceny notowanych instrumentów kapitałowych o 20%	254	336	283	416
spadek wyceny notowanych instrumentów kapitałowych o 20%	(254)	(336)	(283)	(416)

7.4.3. Ryzyko kredytowe

Ekspozycja na ryzyko kredytowe w PZU i PZU Życie wynika bezpośrednio z działalności lokacyjnej, działalności w segmencie ubezpieczeń finansowych i gwarancji, a także umów reasekuracji oraz działalności bancassurance. W PZU i PZU Życie wyróżnia się trzy rodzaje ekspozycji na ryzyko kredytowe:

- ryzyko bankructwa emitenta instrumentów finansowych, w które PZU i PZU Życie inwestują lub którymi obracają, np. obligacje korporacyjne,
- ryzyko niewykonania zobowiązania przez kontrahenta PZU i PZU Życie, np. reasekuracja lub pozagiełdowe instrumenty pochodne oraz działalność bancassurance,
- ryzyko niewykonania zobowiązania klienta PZU wobec osoby trzeciej, np. ubezpieczenia wiarygodności pieniężnych, gwarancje ubezpieczeniowe.

Działalność inwestycyjna

Zasady zarządzania ryzykiem kredytowym wynikającym z działalności inwestycyjnej zostały zdefiniowane w *Regulaminach działalności lokacyjnej*, *Polityce zarządzania ryzykiem kredytowym* i *Strategii zarządzania ryzykiem kredytowym* oraz w *Metodyce nadawania ratingów wewnętrznych bankom*, *Metodyce nadawania ratingów wewnętrznych emitentom obligacji korporacyjnych*, *Metodyce nadawania ratingów wewnętrznych emitentom obligacji municypalnych*.

Limity w zakresie ryzyka kredytowego i ryzyka koncentracji ustalane są przez KRK i KI.

Limity dla banków ustalane są w odniesieniu do wielkości zaangażowania. Każdy wniosek dotyczący limitów, przed zatwierdzeniem, jest opiniowany przez Zespół Zarządzania Ryzykiem Inwestycyjnym BRY, który jest również odpowiedzialny za aktualizację ratingu wewnętrznego każdego banku. Podczas ustalania limitów bierze się pod uwagę łączne zaangażowanie PZU oraz PZU Życie, jednakże limity są wyznaczone dla każdej spółki osobno. Limity dla PZU i PZU Życie mają charakter limitów zaangażowania wobec pojedynczego banku lub/i grupy kapitałowej (zarówno limity kredytowe, jak i limity koncentracji). Przy ustalaniu limitów uwzględniane są m.in. sytuacja makroekonomiczna, bieżąca rentowność portfela, wysokość marż kredytowych oraz wielkość nadwyżki kapitałowej PZU lub PZU Życie. Monitoring wykorzystania limitów zarówno w zakresie limitów ryzyka kredytowego jak i ryzyka koncentracji dokonywany jest przez BRY w cyklach dziennych z wyjątkiem limitów dla Biura Bancassurance, które monitorowane są w trybie tygodniowym. O przekroczeniach informowana jest dana jednostka oraz Zarząd spółki, w takiej sytuacji jednostka zobligowana jest do przygotowania i przedstawienia planu obniżenia zaangażowania.

Za limity zaangażowania dla podmiotów nie będących instytucją finansową, do wysokości 100 mln zł łącznie dla PZU i PZU Życie odpowiada KI. W przypadku limitów o wartości większej niż 100 mln zł konieczna jest zgoda Zarządów. BRY przeprowadza monitoring wykorzystania tychże limitów.

W zakresie oceny ryzyka kredytowego danego podmiotu wyznaczane są wewnętrzne ratingi kredytowe (podejście do wyznaczania ratingu różni się w zależności od typu podmiotu), które są oparte na analizie ilościowej oraz jakościowej. Ratingi stanowią również podstawę do wyznaczania limitów. W celu monitorowania jakości kredytowej danych podmiotów dokonywana jest aktualizacja ratingu.

W odniesieniu do papierów wartościowych emitowanych przez Skarb Państwa nie wprowadzono limitów zaangażowania, uznając je za najbezpieczniejsze instrumenty dostępne dla Grupy PZU.

Stopień narażenia na ryzyko kredytowe

W tabeli poniżej została zaprezentowana ekspozycja na ryzyko kredytowe aktywów obciążonych ryzykiem kredytowym w poszczególnych kategoriach ratingów Fitch (w przypadku braku ratingu agencji Fitch zastosowano rating agencji Standard&Poors lub Moody's). Ekspozycja na ryzyko kredytowe wynikające z transakcji warunkowych została przedstawiona jako ekspozycja wobec emitenta tych papierów.

Poniższa tabela prezentuje maksymalne narażenie na ryzyko kredytowe pozostałych aktywów. W zestawieniu nie uwzględniono aktywów na pokrycie zobowiązań wynikających z kontraktów ubezpieczeniowych oraz inwestycyjnych na ryzyko klienta.

Aktywa obciążone ryzykiem kredytowym na 31 grudnia 2011 (w mln zł)	AAA	AA	A	BBB	BB	Brak ratingu	Razem
Dłużne papiery wartościowe	480	-	32 883	321	58	63	33 805
Depozyty bankowe i transakcje warunkowe na skarbowych papierach wartościowych	-	-	4 705	492	14	73	5 284
Pożyczki hipoteczne	-	-	-	-	-	32	32
Pozostałe pożyczki	-	-	-	-	-	842	842
Instrumenty pochodne	-	34	51	-	-	-	85
Udział reasekuratorów w rezerwach szkodowych netto	2	329	123	18	11	54	537
Należności z tytułu reasekuracji	-	19	7	3	2	3	34
Aktywa obciążone ryzykiem kredytowym, razem	482	382	37 769	834	85	1 067	40 619

Aktywa obciążone ryzykiem kredytowym na 31 grudnia 2010 (w mln zł)	AAA	AA	A	BBB	BB	Brak ratingu	Razem
Dłużne papiery wartościowe	679	-	32 951	304	-	2	33 936
Depozyty bankowe i transakcje warunkowe na skarbowych papierach wartościowych	-	53	3 198	575	8	254	4 088
Pożyczki hipoteczne	-	-	-	-	-	17	17
Instrumenty pochodne	-	94	11	-	-	-	105
Udział reasekuratorów w rezerwach szkodowych netto	4	329	299	20	-	45	697
Należności z tytułu reasekuracji	1	68	43	2	-	8	122
Aktywa obciążone ryzykiem kredytowym, razem	684	544	36 502	901	8	326	38 965

W tabeli poniżej przedstawiono współczynniki ryzyka kredytowego wykorzystywane do wyliczenia wielkości ryzyka kredytowego.

Ratingi Standard&Poor's	AAA	AA	A	BBB	BB	Brak ratingu*
Współczynnik (%) rok 2011	0,79	0,82	1,84	5,22	16,54	39,94
Współczynnik (%) rok 2010	0,82	0,74	1,97	5,60	17,45	30,82

*W przypadku zaangażowania w pożyczki hipoteczne bez ratingu przyjęto współczynnik w wysokości 2%.

Wielkość ryzyka kredytowego na dzień 31 grudnia 2011 roku wynosiła 1.070 mln zł (na dzień 31 grudnia 2010 roku 876 mln zł; przy zastosowaniu współczynników z 31 grudnia 2011 roku wartość ta wyniosłaby 823 mln zł).

Ubezpieczenia finansowe i gwarancje

Ryzyko kredytowe wynikające z działalności w sektorze ubezpieczeń finansowych i gwarancji (głównie kontraktowych, zabezpieczających właściwe wykonanie zobowiązań wynikających z zawartego kontraktu oraz gwarancji celnych na bazie Kodeksu Celnego) związane jest przede wszystkim z niebezpieczeństwem niewywiązania się klienta PZU ze zobowiązań wobec osoby trzeciej.

Funkcja kontrolna w zakresie monitorowania ryzyka, niezależna od funkcji sprzedaży, jest ustanowiona na trzech poziomach. Pierwszym poziomem jest ocena ryzyka ubezpieczeń finansowych (*ang. underwriting*). Drugim poziomem jest poziom portfelowy realizowany przez Biuro Ubezpieczeń Finansowych („BUF”). BUF dokonuje analizy zmian wartości ekspozycji jak również szkodowości portfela pod kątem wartości i ilości oraz dokonuje analizy koncentracji i zaangażowania w jeden podmiot i grupę kapitałową. Trzecim poziomem jest KRUFiG.

Apetyt na ryzyko w zakresie podejmowanego ryzyka jest określany przez KRUFiG w postaci zatwierdzenia granicznych wartości zaangażowania kredytowego w podziale na ekspozycję, portfel, linie produktowe, jednostki terenowe PZU oraz pojedyncze ryzyko i grupę kapitałową.

Jednostką odpowiedzialną za bieżącą kontrolę ryzyka kredytowego jest BUF. Zarządzanie ryzykiem prowadzone jest na trzech poziomach – na poziomie portfela, produktu i na poziomie indywidualnym.

Na poziomie portfela określone i monitorowane są graniczne wartości ekspozycji. Dodatkowym elementem ograniczającym ryzyko jest obligatoryjna umowa reasekuracyjna chroniąca portfel ubezpieczeń finansowych. Poziom cesji, pojemność umowy i zakres ochrony są istotnymi elementami brany pod uwagę w procesie zarządzania ryzykiem.

Na podstawie wysokości ekspozycji gwarancji ubezpieczeniowych, ubezpieczenia wierzytelności pieniężnych i ubezpieczenia kredytów bankowych oraz z uwzględnieniem zapisów ochrony reasekuracyjnej szacowana jest również wartość maksymalnego wolumenu szkód na zachowku PZU. Dodatkowo do oceny tej wykorzystywany jest model symulacyjny, na podstawie którego szacowana jest wartość zagrożona (VaR) oraz wartość zagrożona liczona w oparciu o ogon rozkładu (TVaR, Tail Value at Risk) dla gwarancji oraz ubezpieczenia wierzytelności pieniężnych.

Na poziomie produktowym BUF zarządza ryzykiem poprzez:

- tworzenie oraz modyfikację procedur i narzędzi do oceny i monitoringu ryzyka,
- wprowadzanie nowych, modyfikację lub wycofanie oferowanych produktów,
- określanie minimalnych poziomów stóp stawek dla linii produktowych zapewniających realizację marży adekwatnej do ponoszonego ryzyka,
- określanie wymogów w zakresie zabezpieczeń prawnych.

Na poziomie indywidualnym przy ocenie danego klienta na etapie rozpatrywania wniosku są wykorzystywane arkusze scoringowe (dla których ustanowiono punkty odcięcia – *ang. cut-off point*), jak również określa się poziom zabezpieczeń adekwatny do ponoszonego ryzyka, co przekłada się na kompleksową ocenę ryzyka podmiotu pod kątem czynników ilościowych, jakościowych i ryzyka transakcji.

Ważnym elementem kontroli ryzyka jest cykliczny monitoring ryzyka dotyczący:

- ekspozycji portfela z podziałem na: gwarancje ubezpieczeniowe, ubezpieczenie wierzytelności pieniężnych, ubezpieczenia bankowe;
- ekspozycji ryzyka w danym Oddziale Regionalnym PZU w celu oceny koncentracji terytorialnej (oddziałowej);
- zaangażowania w podmiot (pojedynczego klienta) i grupę kapitałową oraz zabezpieczeń prawnych;
- rentowności prowadzonej działalności na poziomie rachunku technicznego, linii produktowych i pojedynczych umów.

Stopień narażenia na ryzyko

Maksymalne narażenie na ryzyko kredytowe wynikające z gwarancji ubezpieczeniowych wyrażone kwotą czynnej odpowiedzialności na dzień 31 grudnia 2011 roku wyniosło 3.114 mln zł (na dzień 31 grudnia 2010 roku 2.858 mln zł).

Reasekuracja (z perspektywy ryzyka kredytowego reasekuratora)

W celu ograniczenia zobowiązań wynikających z podstawowej działalności PZU i PZU Życie zawierane są umowy reasekuracyjne o charakterze nieproporcjonalnym oraz proporcjonalnym. Działalność ta jest narażona na ryzyko kredytowe związane z ryzykiem ewentualnego niewykonania zobowiązania przez reasekuratora.

Ocena reasekuratorów, pod kątem ich jakości kredytowej, dokonywana jest na podstawie danych rynkowych, danych pozyskanych ze źródeł zewnętrznych np. z S&P, a także na podstawie modelu wewnętrznego. Model dzieli reasekuratorów na kilka klas w zależności od poziomu szacowanego ryzyka. Akceptowane są tylko te podmioty, których ryzyko jest niższe niż ustalony punkt odcięcia. Akceptacja nie jest automatyczna, a analiza jest uzupełniana o ocenę dokonaną przez brokerów reasekuracyjnych. W ramach monitoringu ryzyka kredytowego ocena danego podmiotu dokonana na

podstawie modelu jest aktualizowana raz na kwartał. Dodatkowo wykonywane są testy warunków skrajnych (stress-test) w oparciu o model wewnętrzny.

Poniższe tabele przedstawiają listę ważniejszych reasekuratorów, z którymi współpracowały spółki Grupy PZU, wraz z udziałem reasekuratorów w rezerwach technicznych netto oraz ratingiem Standard&Poor's.

Reasekurator	Udział reasekuratorów w rezerwach techniczno - ubezpieczeniowych (netto) na dzień 31 grudnia 2011	Rating Standard&Poor's wg stanu na dzień 31 grudnia 2011	Udział reasekuratorów w rezerwach techniczno - ubezpieczeniowych (netto) na dzień 31 grudnia 2010	Rating Standard&Poor's wg stanu na dzień 31 grudnia 2010
AXA France IARD - AAI Reassurance	194 601	AA-	202 663	AA-
Swiss Reinsurance Company	53 129	AA-	73 499	A+
Hannover Ruckversicherung AG	25 316	AA-	23 759	AA-
Swiss RE Europe S.A., Niederlassung Deutschland	22 141	AA-	3 141	A+
STU Ergo Hestia SA	18 093	BB	3 210	BBB
Everest Reinsurance Company	17 331	A+	16 883	A+
Lloyd's Syndicate 2987 BRT	16 029	A+	2 788	A+
Scor Global P&C SE	16 194	A	21 717	A
Polskie Towarzystwo Reasekuracji SA	19 435	BBB+	19 150	BBB+
TUiR Allianz Polska SA	13 803	brak ratingu	8 020	brak ratingu
Scor Switzerland Ltd	13 296	A	27 966	A
Scor Global P&C SE Zurich Branch	12 696	A	-	A
Munich Reinsurance Company	11 102	AA-	25 083	AA-
Chubb Insurance Company of Europe	9 996	AA	10 016	AA
Compagnie Generale Reassurance Monte-Carlo	9 961	brak ratingu	5 687	brak ratingu
The Toa Reinsurance Company Ltd	9 227	A+	7 633	A+
Endurance Speciality Insurance Ltd	8 882	A	7 017	A
Hannover RE Bermuda Ltd	8 849	AA-	25 534	AA-
General Reinsurance AG, Vienna Branch	8 251	AA+	8 160	AA+
Aviva Towarzystwo Ubezpieczeń Ogólnych SA	7 167	brak ratingu	11 879	brak ratingu
Mutuelle Centrale de Reassurance	6 683	brak ratingu	6 606	brak ratingu
XL RE Europe Ltd	6 151	A	1 986	A
MTPL Bureau	12 270	brak ratingu	7 181	brak ratingu
Pozostali	180 110		252 272	
Razem	700 713		771 850	

7.4.4. Ryzyko płynności

Ryzyko płynności jest ryzykiem wystąpienia trudności w wypełnieniu obowiązków wynikających z zobowiązań finansowych, których rozliczenie następuje poprzez dostarczenie środków pieniężnych lub innego rodzaju aktywów finansowych.

Źródłem ryzyka płynności finansowej w PZU i PZU Życie jest możliwość wystąpienia trzech rodzajów zdarzeń:

- niedobór środków płynnych w stosunku do bieżących potrzeb,
- brak płynności posiadanych instrumentów finansowych w portfelu każdej spółki,
- strukturalne niedopasowanie zapadalności aktywów do wymagalności zobowiązań.

W procesie zarządzania ryzykiem płynności PZU i PZU Życie kontrolują płynność w wymiarze krótkoterminowym, średnioterminowym oraz długoterminowym.

W zakresie zarządzania ryzykiem płynności krótkoterminowej w PZU i PZU Życie utrzymywane są środki w portfelu płynnościowym oraz walutowym w wysokości nie mniejszej niż wyznaczony dla nich limit. Ponadto obie spółki posiadają wsparcie w postaci otwartych linii kredytowych w bankach. W odniesieniu do zarządzania ryzykiem płynności średnioterminowej w PZU i PZU Życie utrzymywane są portfele lokat o dużej płynności finansowej. Ograniczanie ryzyka płynności finansowej

długoterminowej w PZU i PZU Życie jest realizowane poprzez system limitów luk płynnościowych (zarówno w PLN jak i w walutach obcych).

Pomiar ryzyka płynności w PZU i PZU Życie dokonywany jest poprzez oszacowanie niedoborów środków pieniężnych na wypłaty zobowiązań. Oszacowanie to dokonywane jest na podstawie zestawu analiz obejmujących m.in. luki płynności (niedopasowania przepływów netto), analizy rozkładu wydatków z działalności operacyjnej, dokonywanych w krótkich okresach, analizy niedopasowania walutowego, jak również analizy zapotrzebowania na środki w terminie do jednego miesiąca, zgłoszonego przez inne jednostki organizacyjne.

PZU i PZU Życie zarządzają dopasowaniem aktywów do zobowiązań (Asset Liability Management, ALM), czyli dopasowaniem struktury lokat finansowych na pokrycie rezerw techniczno-ubezpieczeniowych (RTU) do charakteru RTU oraz minimalizację związanych z tym ryzyk. Proces ALM opiera się również na możliwie najlepszym zagwarantowaniu zdolności do wypłaty świadczeń i odszkodowań także w niesprzyjających scenariuszach ekonomicznych. Realizacja tych założeń jest dokonywana za pomocą wydzielenia portfela aktywów o najwyższym poziomie bezpieczeństwa oraz profilu ryzyka rynkowego dopasowanego do RTU (Portfel ALM). Proces ALM jest określany przez KZAP i jest regulowany przez *Politykę i Strategię zarządzania ryzykiem rynkowym* oraz *Zasady dopasowania aktywów do zobowiązań PZU SA* i *Zasady dopasowania aktywów do zobowiązań w PZU Życie*. KZAP ustala limity ryzyka związanego z dopasowaniem aktywów do zobowiązań, natomiast Biuro Skarbnika dokonuje wyboru instrumentów finansowych do portfela ALM na podstawie kryteriów takich jak: bezpieczeństwo aktywów, dopasowanie terminów, rodzaj lokat, dywersyfikacja, charakter przepływów z tytułu RTU. Dodatkowo lokaty na pokrycie RTU są dokonywane odrębnie w każdej walucie odpowiadającej walucie RTU jak również wartość portfela jest podwyższana w stosunku do wartości RTU w celu uwzględnienia potencjalnej utraty wartości rynkowej portfela. KZAP dokonuje przeglądu polityki ALM co najmniej raz w roku.

Zabezpieczenie płynności operacyjnej

W celu ograniczenia ryzyka płynności, wykorzystywany jest limit minimalnego zaangażowania środków pieniężnych w depozyty i transakcje warunkowe na skarbowych dłużnych papierach wartościowych o okresie trwania do 1 miesiąca oraz w skarbowe papiery wartościowe. Na dzień 31 grudnia 2011 roku limit ten wynosił 141 mln zł dla PZU i 144 mln zł dla PZU Życie (na dzień 31 grudnia 2010 roku 149 mln zł dla PZU i 126 mln zł PZU Życie).

Stopień narażenia na ryzyko

Przyszłe przepływy z aktywów na pokrycie rezerw techniczno-ubezpieczeniowych przedstawiono w wysokości nominalnej wartości prognozowanych przyszłych przepływów pieniężnych w podziale na okres, w którym nastąpi przepływ pieniężny. W przypadku dłużnych papierów wartościowych, pożyczek i lokat terminowych uwzględniono wszystkie przepływy, które nastąpią do dnia wykupu papieru wartościowego, likwidacji lokaty bądź spłaty pożyczki. Akcje i jednostki uczestnictwa zostały zaprezentowane w okresach przewidywanej ich sprzedaży lub odkupu.

Ubezpieczenia majątkowe i osobowe

W tabeli poniżej zostało zaprezentowane dopasowanie przepływów finansowych wynikających z rezerw techniczno-ubezpieczeniowych w ubezpieczeniach majątkowych i osobowych oraz aktywów stanowiących ich pokrycie.

Wyszczególnienie	Przewidywana wartość przepływów pieniężnych (w mln zł)				
	do 3 miesiący	powyżej 3 miesiący do 6 miesięcy	powyżej 6 miesięcy do 1 roku	powyżej 1 roku do 5 lat	powyżej 5 lat
A. Prognozowane wydatki netto wynikające z umów ubezpieczenia zawartych do końca okresu sprawozdawczego	(1 290)	(1 011)	(1 555)	(3 992)	(8 202)
(I + II)					
I. Wydatki	(1 298)	(1 016)	(1 561)	(4 009)	(8 250)
II. Wpływy	8	5	6	17	48
B. Wpływy z tytułu aktywów na pokrycie rezerw techniczno-ubezpieczeniowych	2 363	1 360	1 982	10 239	6 002
I. Przyszłe wpływy, których wartość jest znana na koniec okresu sprawozdawczego	2 218	1 215	1 649	9 001	5 312
- Obligacje Skarbu Państwa	483	1 045	1 532	8 739	5 109
- Bony skarbowe	-	-	-	-	-
- Inne dłużne papiery wartościowe	3	5	3	106	169
- Lokaty terminowe w instytucjach kredytowych	1 095	24	3	-	-
- Należności	634	57	25	6	-
- Pozostałe, w tym:	3	84	86	150	34
- udział reasekuratora w rezerwach techniczno-ubezpieczeniowych	3	84	86	150	34
II. Przyszłe wpływy, których wartość zależy bezpośrednio od rynkowych stóp procentowych lub innych wskaźników i nie jest znana na koniec okresu sprawozdawczego	145	145	333	1 238	621
- Obligacje Skarbu Państwa	-	-	40	1 021	578
- Inne dłużne papiery wartościowe	-	-	3	17	5
- Akcje notowane na rynku regulowanym	145	145	290	200	38
- Pozostałe	-	-	-	-	-
III. Wpływy z pozostałych aktywów	-	-	-	-	69
C. Saldo prognozowanych przepływów (A + B)	1 073	349	427	6 247	(2 200)
D. Saldo skumulowanych przepływów	1 073	1 422	1 849	8 096	5 896

Prognozowane przepływy netto wynikające z umów ubezpieczeń majątkowych i osobowych zawartych do końca okresu sprawozdawczego zostały wyznaczone metodami statystyki i matematyki aktuarialnej z uwzględnieniem danych historycznych. Wpływy zostały skalkulowane w oparciu o składkę brutto. W wydatkach ujęte zostały wszystkie prognozowane koszty, jakie zakład ubezpieczeń poniesie w związku z zawartymi umowami ubezpieczenia.

Saldo skumulowanych przepływów w ubezpieczeniach majątkowych zwiększyło się z 4.954 mln zł na koniec 2010 roku do 5.896 mln zł na koniec 2011 roku, co było spowodowane zwiększeniem prognozowanych wpływów z tytułu aktywów na pokrycie rezerw techniczno – ubezpieczeniowych o 1.802 mln i zwiększeniem prognozowanych przepływów netto wynikających z umów ubezpieczenia o 860 mln.

Miarą niedopasowania terminów dat zapadalności aktywów (lokat) oraz wymagalności zobowiązań (rezerw techniczno – ubezpieczeniowych) jest luka duracji. Duracja lokat w ubezpieczeniach majątkowych i osobowych wynosiła 3,8 (3,1 w 2010 roku) natomiast duracja rezerw techniczno - ubezpieczeniowych 4,2 (4,0 w 2010 roku).

Ubezpieczenia na życie

W tabeli poniżej zostało zaprezentowane dopasowanie przepływów finansowych wynikających z rezerw techniczno-ubezpieczeniowych i zobowiązań z tytułu kontraktów inwestycyjnych oraz aktywów stanowiących ich pokrycie w PZU Życie. Tabela ta nie obejmuje przepływów związanych z produktami ubezpieczeniowymi i kontraktami inwestycyjnymi, dla których ryzyko inwestycyjne ponosi ubezpieczający.

Wyszczególnienie	Przewidywana wartość przepływów pieniężnych (w mln zł)					
	do 6 miesięcy	powyżej 6 miesięcy do 1 roku	powyżej 1 roku do 5 lat	powyżej 5 lat do 10 lat	powyżej 10 lat do 20 lat	powyżej 20 lat
A. Prognozowane wydatki netto wynikające z umów ubezpieczenia i kontraktów inwestycyjnych zawartych do końca okresu sprawozdawczego (I + II)	(2 040)	(843)	(1 112)	(1 342)	(3 393)	(6 223)
I. Wydatki	(2 905)	(1 684)	(7 007)	(7 055)	(10 896)	(11 604)
II. Wpływy	865	841	5 895	5 713	7 503	5 381
B. Wpływy z tytułu aktywów na pokrycie rezerw techniczno-ubezpieczeniowych	2 241	1 708	12 049	4 065	4 520	1 984
I. Przyszłe wpływy, których wartość jest znana na koniec okresu sprawozdawczego	2 136	1 698	9 808	4 056	4 480	1 984
- Obligacje Skarbu Państwa	736	1 133	9 658	3 991	4 456	1 984
- Bony skarbowe	-	-	-	-	-	-
- Inne dłużne papiery wartościowe	4	2	53	65	24	-
- Lokaty terminowe w instytucjach kredytowych	1 354	563	97	-	-	-
- Należności	42	-	-	-	-	-
II. Przyszłe wpływy, których wartość zależy bezpośrednio od rynkowych stóp procentowych lub innych wskaźników i nie jest znana na koniec okresu sprawozdawczego	105	10	2 241	9	40	-
- Obligacje Skarbu Państwa	-	8	241	5	40	-
- Inne dłużne papiery wartościowe	-	2	7	4	-	-
- Jednostki uczestnictwa funduszy inwestycyjnych	105	-	1 993	-	-	-
III. Wpływy z pozostałych aktywów	-	-	-	-	-	-
C. Saldo prognozowanych przepływów (A + B)	201	865	10 937	2 723	1 127	(4 239)
D. Saldo skumulowanych przepływów	201	1 066	12 003	14 726	15 853	11 614

Prognoza przyszłych świadczeń oraz przyszłych składek netto w ubezpieczeniach na życie opracowana została przy uwzględnieniu założeń dotyczących współczynników śmiertelności, współczynników wypadkowości i urodzenia dzieci, rezygnacji ubezpieczonych, prognozowanych świadczeń, prognozowanych wpływów z tytułu składek netto.

Niedopasowanie w ostatnich okresach wynika z ograniczonej dostępności na polskim rynku finansowym aktywów o tak długim okresie życia, co generuje ryzyko reinwestycji, które jest zarządzane z wykorzystaniem używanych w PZU Życie modeli ALM.

Saldo skumulowanych przepływów w PZU Życie zwiększyło się z 11.272 mln zł na koniec 2010 roku do 11.614 mln zł na koniec 2011 roku, co spowodowane było zmniejszeniem prognozowanych przepływów netto wynikających z umów ubezpieczenia i kontraktów inwestycyjnych o 740 mln i zmniejszeniem prognozowanych wpływów z tytułu aktywów na pokrycie rezerw techniczno – ubezpieczeniowych o 398 mln.

Miarą niedopasowania terminów dat zapadalności aktywów (lokat) oraz wymagalności zobowiązań (rezerw techniczno – ubezpieczeniowych) jest luka duracji. Duracja lokat w ubezpieczeniach na życie wynosiła 5,0 (4,1 w 2010 roku), podczas gdy duracja rezerw techniczno - ubezpieczeniowych 19,5 (17,6 w 2010 roku).

8. Zarządzanie kapitałem własnym

Zarządzanie kapitałem wiąże się m. in. z monitorowaniem głównych parametrów wypłacalności ubezpieczycieli, np. wysokości środków własnych i stopnia pokrycia nimi marginesu wypłacalności oraz kapitału gwarancyjnego. MSSF nie regulują sposobu wyliczania marginesu wypłacalności oraz środków własnych na pokrycie marginesu wypłacalności.

8.1 Zewnętrzne wymogi kapitałowe

Zgodnie z Ustawą o działalności ubezpieczeniowej zakład ubezpieczeń mający siedzibę na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej jest obowiązany posiadać środki własne w wysokości nie niższej niż margines wypłacalności i nie niższej niż kapitał gwarancyjny.

W celu wyliczenia wysokości środków własnych PZU aktywa zakładu pomniejsza się o wartości niematerialne i prawne, aktywa z tytułu odroczonego podatku dochodowego, aktywa przeznaczone na pokrycie wszelkich przewidywalnych zobowiązań oraz o posiadane przez ten zakład akcje i inne aktywa finansujące kapitały własne zakładów ubezpieczeń należących do tej samej ubezpieczeniowej grupy kapitałowej. Tak wyliczoną wartość koryguje się, w proporcji do posiadanych przez PZU udziałów, o sumę nadwyżek lub niedoborów środków własnych podrzędnych zakładów ubezpieczeń nad ich wymogami wypłacalności.

Zasady wyliczania marginesu wypłacalności oraz minimalnej wysokości kapitału gwarancyjnego określa Rozporządzenie z dnia 28 listopada 2003 roku w sprawie sposobu wyliczenia wysokości marginesu wypłacalności oraz minimalnej wysokości kapitału gwarancyjnego dla działów i grup ubezpieczeń (Dz. U. Nr 211 z 2003 roku, poz. 2060 z późn. zm., „Rozporządzenie w sprawie marginesu wypłacalności”).

Margines wypłacalności w ubezpieczeniach majątkowych i osobowych oblicza się na bazie składek lub na bazie przeciętnej rocznej sumy odszkodowań i świadczeń ubezpieczeniowych. Dla zakładu ubezpieczeń jako obowiązujący margines wypłacalności przyjmuje się wyższą z dwóch wartości wspomnianych powyżej.

W przypadku ubezpieczeń na życie, margines wypłacalności oblicza się na bazie: sumy na ryzyku, wysokości rezerw techniczno-ubezpieczeniowych na życie oraz rezerw składek, a w przypadku umów wypadkowych i chorobowych – wysokości składki.

Kapitał gwarancyjny jest równy większej z wartości: jednej trzeciej marginesu wypłacalności lub minimalnej wysokości kapitału gwarancyjnego określonej w Rozporządzeniu w sprawie marginesu wypłacalności.

Dane finansowe uwzględnione w wyliczeniu środków własnych oraz marginesu wypłacalności zostały ustalone w oparciu o PSR.

Poniżej przedstawiono wyliczenie środków własnych na pokrycie marginesu wypłacalności PZU.

Wyliczenie środków własnych na pokrycie marginesu wypłacalności	31 grudnia 2011	31 grudnia 2010
Kapitał własny PZU	11 745 410	11 902 186
Wartości niematerialne i prawne	(107 004)	(63 526)
Wartość udziałów w zakładach ubezpieczeń należących do ubezpieczeniowej grupy kapitałowej PZU	(6 063 902)	(6 599 272)
Aktywa z tytułu odroczonego podatku dochodowego	(363 384)	(276 036)
Wpływ innych zakładów ubezpieczeń należących w ubezpieczeniowej grupie kapitałowej PZU na wysokość środków własnych PZU:	3 980 944	4 630 089
PZU Życie (100,00%)	3 988 423	4 534 446
Wysokość środków własnych	5 703 608	6 232 554
Margines wypłacalności	1 715 185	1 698 108
Nadwyżka środków własnych na pokrycie marginesu wypłacalności	3 988 423	4 534 446
UAB DK PZU Lietuva (99,76%)	4 229	12 313
Wysokość środków własnych	34 918	40 117
Margines wypłacalności	30 679	27 774
Nadwyżka środków własnych na pokrycie marginesu wypłacalności	4 239	12 343
PrJSC IC PZU Ukraine (100,00%)	(14 206)	76 701
Wysokość środków własnych	6 715	93 131
Margines wypłacalności	20 921	16 430
Nadwyżka środków własnych na pokrycie marginesu wypłacalności	(14 206)	76 701
Pozostałe zakłady ubezpieczeń	2 498	6 629
Wysokość środków własnych PZU	9 192 064	9 593 441
Margines wypłacalności PZU	1 338 798	1 338 798
Kapitał gwarancyjny PZU	446 266	446 266
Nadwyżka środków własnych na pokrycie marginesu wypłacalności	7 853 266	8 254 643
Nadwyżka środków własnych na pokrycie kapitału gwarancyjnego	8 745 798	9 147 175

8.2 Ocena pozycji spółek Grupy PZU przez agencje ratingowe

PZU i PZU Życie podlegają regularnej ocenie przez agencje ratingowe. Rating nadany PZU i PZU Życie jest oceną wynikającą z analizy danych finansowych, pozycji konkurencyjnej, zarządzania i strategii korporacyjnej. Rating zawiera również perspektywę ratingową (ang. *outlook*), czyli przyszłą ocenę sytuacji spółki w przypadku zaistnienia określonych okoliczności.

Na dzień podpisania niniejszego skonsolidowanego sprawozdania finansowego PZU i PZU Życie posiadały długoterminowy rating kredytowy oraz rating siły finansowej (nadany przez agencję Standard & Poor's w dniu 16 lipca 2009 roku) na poziomie A ze stabilną perspektywą ratingową. Następnie corocznie agencja Standard & Poor's potwierdzała powyższy rating oraz perspektywę (w dniach odpowiednio 22 lipca 2011 roku i 5 lipca 2010 roku).

Poniższa tabela prezentuje ratingi nadane spółkom Grupy PZU przez agencję Standard & Poor's wraz z ratingami nadanymi rok wcześniej. Ratingi były aktualne na końcu odpowiednich okresów sprawozdawczych.

Nazwa zakładu	Rating oraz perspektywa	Data przyznania	Rating oraz perspektywa	Data przyznania
PZU				
Rating siły finansowej	A /stabilna/	22 lipca 2011	A /stabilna/	5 lipca 2010
Rating wiarygodności kredytowej	A /stabilna/	22 lipca 2011	A /stabilna/	5 lipca 2010
PZU Życie				
Rating siły finansowej	A /stabilna/	22 lipca 2011	A /stabilna/	5 lipca 2010
Rating wiarygodności kredytowej	A /stabilna/	22 lipca 2011	A /stabilna/	5 lipca 2010

9. Wartości niematerialne

Na dzień 31 grudnia 2011 roku i na 31 grudnia 2010 roku wszystkie wartości niematerialne były wytworzone zewnątrz.

Amortyzacja wartości niematerialnych według miejsca wykazania w skonsolidowanych rachunkach zysków i strat	1 stycznia - 31 grudnia 2011	1 stycznia - 31 grudnia 2010
Odszkodowania, świadczenia oraz zmiana stanu rezerw techniczno-ubezpieczeniowych w ubezpieczeniach majątkowych i osobowych	5 520	3 858
Odszkodowania, świadczenia oraz zmiana stanu rezerw techniczno-ubezpieczeniowych w ubezpieczeniach na życie	7 063	3 830
Świadczenia oraz zmiana wyceny kontraktów inwestycyjnych	50	38
Koszty akwizycji	8 041	7 534
Koszty administracyjne	35 657	35 061
Pozostałe koszty operacyjne	260	137
Koszty działalności inwestycyjnej	354	436
Amortyzacja, razem	56 945	50 894

Zmiana stanu wartości niematerialnych (wg grup rodzajowych) w roku zakończonym 31 grudnia 2011					
	Nabyte koncesje, patenty, licencje i podobne wartości, w tym:	Oprogramo- wanie komputerowe	Wartości niematerialne w toku wytwarzania	Inne wartości niema- terialne	Wartości niematerialne, razem
Wartość brutto wartości niematerialnych na początek okresu	423 452	301 950	179 312	492	603 256
Zwiększenia (z tytułu):	69 159	53 114	97 376	404	166 939
- zakup	16 361	14 546	97 376	34	113 771
- zmiana składu grupy	1 736	1 736	-	33	1 769
- przeniesienia z aktywów w toku wytwarzania	51 062	36 832	-	-	51 062
- pozostałe	-	-	-	337	337
Zmniejszenia (z tytułu):	(3 166)	(88)	(52 430)	-	(55 596)
- likwidacja	(2 947)	(108)	-	-	(2 947)
- przeniesienia z aktywów w toku wytwarzania	-	-	(51 062)	-	(51 062)
- pozostałe	(219)	20	(1 368)	-	(1 587)
Różnice kursowe	1 514	1 516	-	107	1 621
Wartość brutto wartości niematerialnych na koniec okresu	490 959	356 492	224 258	1 003	716 220
Skumulowana amortyzacja (umorzenie) na początek okresu	(330 990)	(250 473)	-	(100)	(331 090)
Zmiany (z tytułu):	(57 022)	(50 891)	-	(122)	(57 144)
- amortyzacja za okres	(56 883)	(47 878)	-	(62)	(56 945)
- likwidacja	2 947	107	-	-	2 947
- zmiana składu grupy	(1 438)	(1 438)	-	(6)	(1 444)
- różnice kursowe	(872)	(877)	-	(24)	(896)
- pozostałe	(776)	(805)	-	(30)	(806)
Skumulowana amortyzacja (umorzenie) na koniec okresu	(388 012)	(301 364)	-	(222)	(388 234)
Odpisy z tytułu utraty wartości na początek okresu	(34 950)	(785)	(128 149)	-	(163 099)
Inne zmiany	785	785	366	-	1 151
Odpisy z tytułu utraty wartości na koniec okresu	(34 165)	-	(127 783)	-	(161 948)
Wartość netto wartości niematerialnych na koniec okresu	68 782	55 128	96 475	781	166 038

Zmiana stanu wartości niematerialnych w roku zakończonym 31 grudnia 2010

	Nabyte koncesje, patenty, licencje i podobne wartości, w tym:	Oprogramo- wanie komputerowe	Wartości niematerialne w toku wytwarzania	Inne wartości niema- terialne	Wartości niematerialne, razem
Wartość brutto wartości niematerialnych na początek okresu	357 229	243 151	189 543	506	547 278
Zwiększenia (z tytułu):	67 933	59 037	49 798	2	117 733
- zakup	24 676	22 573	49 785	2	74 463
- przeniesienia z aktywów w toku wytwarzania	42 848	36 055	-	-	42 848
- pozostałe	409	409	13	-	422
Zmniejszenia (z tytułu)	(1 603)	(124)	(60 034)	-	(61 637)
- likwidacja	(1 603)	(124)	(15 807)	-	(17 410)
- przeniesienia z aktywów w toku wytwarzania	-	-	(42 848)	-	(42 848)
- pozostałe	-	-	(1 379)	-	(1 379)
Różnice kursowe	(107)	(114)	5	(16)	(118)
Wartość brutto wartości niematerialnych na koniec okresu	423 452	301 950	179 312	492	603 256
Skumulowana amortyzacja (umorzenie) na początek okresu	(281 896)	(212 376)	-	(28)	(281 924)
Zmiany (z tytułu)	(49 094)	(38 097)	-	(72)	(49 166)
- amortyzacja za okres	(50 820)	(38 345)	-	(74)	(50 894)
- likwidacja	1 548	70	-	-	1 548
- różnice kursowe	178	178	-	2	180
Skumulowana amortyzacja (umorzenie) na koniec okresu	(330 990)	(250 473)	-	(100)	(331 090)
Odpisy z tytułu utraty wartości na początek okresu	(34 950)	(785)	(145 335)	-	(180 285)
Inne zmiany	-	-	17 186	-	17 186
Odpisy z tytułu utraty wartości na koniec okresu	(34 950)	(785)	(128 149)	-	(163 099)
Wartość netto wartości niematerialnych na koniec okresu	57 512	50 692	51 163	392	109 067

W pozycji „Odpisy z tytułu trwałej utraty wartości” wykazano m. in. odpisy na:

- całość salda poniesionych nakładów na system GraphTalk w wysokości 116.309 tys. zł (na 31 grudnia 2010 roku 116.309 tys. zł);
- moduł do obsługi ubezpieczeń z funduszem kapitałowym oraz licencji bazowej Graph Talk w wysokości 34.165 tys. zł (na 31 grudnia 2010 roku 34.165 tys. zł);
- odpis na projekt Centralnej Bazy Danych Klientów (CBDK) w wysokości 6.255 tys. zł (na 31 grudnia 2010 roku 6.255 tys. zł).

10. Wartość firmy

Wartość firmy	31 grudnia 2011	31 grudnia 2010	31 grudnia 2009
Wartość firmy - jednostki zależne	8 716	8 381	19 631
- PZU CO	5 415	5 415	5 415
- PZU Życie	60	60	60
- PZU Lietuva	3 241	2 906	3 015
- PZU Ukraine	-	-	11 141
Wartość firmy, razem	8 716	8 381	19 631

Grupa Kapitałowa Powszechnego Zakładu Ubezpieczeń Spółki Akcyjnej
Skonsolidowane sprawozdanie finansowe wg MSSF za rok zakończony 31 grudnia 2011 roku

Zmiana stanu wartości firmy	1 stycznia - 31 grudnia 2011	1 stycznia - 31 grudnia 2010
Wartość firmy brutto na początek okresu	20 035	19 631
Zmiany z tytułu różnic kursowych	2 004	404
Wartość firmy brutto na koniec okresu	22 039	20 035
Odpisy z tytułu utraty wartości na początek okresu	(11 654)	-
Zmiany odpisów z tytułu utraty wartości	(1 669)	(11 654)
- dokonane w bieżącym okresie	-	(11 654)
- różnice kursowe	(1 669)	-
Odpisy z tytułu utraty wartości na koniec okresu	(13 323)	(11 654)
Wartość firmy netto na koniec okresu	8 716	8 381

Możliwość utraty wartości dotyczącej wartości firmy

Test na utratę wartości firmy oparty jest na ocenie wartości odzyskiwalnej poszczególnych spółek. Po przeprowadzeniu ww. testu stwierdzono, że wartości odzyskiwalne dotyczące wartości firmy PZU CO i PZU Lietuva nie są niższe niż ich wartości księgowe i tym samym utrata wartości nie występuje

Wartość odzyskiwalna została ustalona w oparciu o wartość użytkową, oszacowaną na podstawie najbardziej aktualnych planów finansowych przy wykorzystaniu poniższych założeń:

- stopa dyskontowa – 4,99% dla PZU CO i 8,44% dla PZU Lietuva;
- okres, na jaki kierownictwo spółki opracowało prognozy finansowe – 1 rok dla PZU CO, 3 lata dla PZU Lietuva;
- wysokość przepływów pieniężnych po ostatnim okresie objętym planem finansowym spółki przyjęto na poziomie równym przepływom w ostatnim okresie objętym planem finansowym.

Maksymalne stopy dyskontowe, niepowodujące powstania nadwyżki wartości bilansowej inwestycji nad ich wartością odzyskiwalną wynoszą 64,9% dla PZU CO, 12,28% dla PZU Lietuva.

11. Rzeczowe aktywa trwałe

Zmiana stanu rzeczowych aktywów trwałych (wg grup rodzajowych) w roku zakończonym 31 grudnia 2011						
	Urządzenia techniczne i maszyny	Środki transportu	Rzeczowe aktywa trwałe w budowie	Nieruchomości	Inne rzeczowe aktywa trwałe	Rzeczowe aktywa trwałe, razem
Wartość brutto rzeczowych aktywów trwałych na początek okresu	676 535	95 119	29 388	1 163 786	143 985	2 108 813
Zwiększenia (z tytułu):	78 674	16 979	48 708	151 370	16 268	311 999
- zakup	9 364	3 725	39 258	9 229	2 885	64 461
- modernizacje i ulepszenia	293	-	-	5 186	45	5 524
- zmiana składu grupy	50 765	4 453	9 450	111 836	10 193	186 697
- przeniesienie z kategorii nieruchomości inwestycyjnych	-	-	-	16 669	-	16 669
- przeniesienia z aktywów w budowie	18 252	8 801	-	8 450	3 145	38 648
Zmniejszenia (z tytułu):	(86 739)	(11 318)	(38 648)	(103 816)	(13 608)	(254 129)
- sprzedaż	(6 558)	(11 164)	-	(22 602)	(2 807)	(43 131)
- likwidacja	(73 697)	(154)	-	(3 116)	(9 286)	(86 253)
- przeniesienie do kategorii nieruchomości inwestycyjnych	-	-	-	(73 660)	-	(73 660)
- przeniesienia z aktywów w budowie	-	-	(38 648)	-	-	(38 648)
- pozostałe	(6 484)	-	-	(4 438)	(1 515)	(12 437)
Różnice kursowe	1 111	238	-	1 077	465	2 891
Wartość brutto rzeczowych aktywów trwałych na koniec okresu	669 581	101 018	39 448	1 212 417	147 110	2 169 574
Skumulowana amortyzacja (umorzenie) na początek okresu	(600 335)	(53 399)	-	(289 907)	(109 224)	(1 052 865)
Zmiany (z tytułu):	26 904	(5 478)	-	(32 742)	18	(11 298)
- amortyzacja za okres	(44 218)	(14 397)	-	(37 796)	(10 835)	(107 246)
- sprzedaż	3 277	9 904	-	5 084	2 638	20 903
- likwidacja	73 565	150	-	830	8 799	83 344
- zmiana składu grupy	(9 628)	(992)	-	(15 145)	(1 733)	(27 498)
- przeniesienie do kategorii nieruchomości inwestycyjnych	-	-	-	13 066	-	13 066
- różnice kursowe	(800)	(143)	-	(147)	(346)	(1 436)
- pozostałe	4 708	-	-	1 366	1 495	7 569
Skumulowana amortyzacja (umorzenie) na koniec okresu	(573 431)	(58 877)	-	(322 649)	(109 206)	(1 064 163)
Odpisy z tytułu utraty wartości na początek okresu	(1 746)	-	(9 944)	(53 847)	-	(65 537)
Zmiany odniesione na wynik finansowy okresu, w tym odniesione na:	-	-	(1 196)	14 078	-	12 882
- pozostałe koszty operacyjne	-	-	(1 196)	-	-	(1 196)
- pozostałe przychody operacyjne	-	-	-	14 078	-	14 078
Inne zmiany:	996	-	-	1 629	-	2 625
- przeniesienie do kategorii nieruchomości inwestycyjnych	-	-	-	1 721	-	1 721
- różnice kursowe	-	-	-	(92)	-	(92)
- pozostałe	996	-	-	-	-	996
Odpisy z tytułu utraty wartości na koniec okresu	(750)	-	(11 140)	(38 140)	-	(50 030)
Wartość netto rzeczowych aktywów trwałych na koniec okresu	95 400	42 141	28 308	851 628	37 904	1 055 381

Grupa Kapitałowa Powszechnego Zakładu Ubezpieczeń Spółki Akcyjnej
Skonsolidowane sprawozdanie finansowe wg MSSF za rok zakończony 31 grudnia 2011 roku

Zmiana stanu rzeczowych aktywów trwałych w roku zakończonym 31 grudnia 2010

	Urządzenia techniczne i maszyny	Środki transportu	Rzeczowe aktywa trwałe w budowie	Nierucho- mości	Inne rzeczowe aktywa trwałe	Rzeczowe aktywa trwałe, razem
Wartość brutto rzeczowych aktywów trwałych na początek okresu	674 078	110 698	39 544	1 178 465	131 039	2 133 824
Zwiększenia (z tytułu):	43 196	6 570	66 930	105 291	23 912	245 899
- zakup	15 738	2 194	66 930	23 578	1 355	109 795
- modernizacje i ulepszenia	1 011	16	-	25 550	1	26 578
- przeniesienie z kategorii nieruchomości inwestycyjnych	-	-	-	30 185	-	30 185
- przeniesienia z aktywów w toku wytwarzania	24 692	4 360	-	25 831	20 506	75 389
- pozostałe	1 755	-	-	147	2 050	3 952
Zmniejszenia (z tytułu):	(40 716)	(22 233)	(77 086)	(119 858)	(10 986)	(270 879)
- sprzedaż	(685)	(22 177)	(20)	(804)	(313)	(23 999)
- likwidacja	(38 669)	(56)	(10)	(7 886)	(9 616)	(56 237)
- przeniesienie do kategorii nieruchomości inwestycyjnych	-	-	(5)	(87 296)	-	(87 301)
- przeniesienia z aktywów w toku wytwarzania	-	-	(75 389)	-	-	(75 389)
- pozostałe	(1 362)	-	(1 662)	(23 872)	(1 057)	(27 953)
Różnice kursowe	(23)	84	-	(112)	20	(31)
Wartość brutto rzeczowych aktywów trwałych na koniec okresu	676 535	95 119	29 388	1 163 786	143 985	2 108 813
Skumulowana amortyzacja (umorzenie) na początek okresu	(588 818)	(58 109)	-	(258 482)	(110 414)	(1 015 823)
Zmiany (z tytułu):	(11 517)	4 710	-	(31 425)	1 190	(37 042)
- amortyzacja za okres	(51 734)	(16 444)	-	(42 320)	(8 979)	(119 477)
- sprzedaż	671	21 151	-	403	312	22 537
- likwidacja	38 463	33	-	2 990	8 835	50 321
- przeniesienie do kategorii nieruchomości inwestycyjnych	-	-	-	12 015	-	12 015
- różnice kursowe	40	(30)	-	5	8	23
- pozostałe	1 043	-	-	(4 518)	1 014	(2 461)
Skumulowana amortyzacja (umorzenie) na koniec okresu	(600 335)	(53 399)	-	(289 907)	(109 224)	(1 052 865)
Odpisy z tytułu utraty wartości na początek okresu	(1 746)	-	(8 625)	(63 819)	-	(74 190)
Zmiany odniesione na wynik finansowy okresu, w tym odniesione na:	-	-	(1 319)	1 890	-	571
- utworzenie odpisów ujęte w pozostałych kosztach operacyjnych	-	-	(1 319)	(1 733)	-	(3 052)
- rozwiązania odpisów ujęte w pozostałych przychodach operacyjnych	-	-	-	3 623	-	3 623
Inne zmiany:	-	-	-	8 082	-	8 082
- różnice kursowe	-	-	-	9	-	9
- przeniesienia do nieruchomości inwestycyjnych	-	-	-	8 073	-	8 073
Odpisy z tytułu utraty wartości na koniec okresu	(1 746)	-	(9 944)	(53 847)	-	(65 537)
Wartość netto rzeczowych aktywów trwałych na koniec okresu	74 454	41 720	19 444	820 032	34 761	990 411

12. Nieruchomości inwestycyjne

Nieruchomości inwestycyjne	31 grudnia 2011	31 grudnia 2010	31 grudnia 2009
Grunty własne	190 308	196 666	171 748
Prawo wieczystego użytkowania gruntu	59 270	32 878	31 611
Budynki i budowle	267 985	206 015	142 996
Spółdzielcze własnościowe prawo do lokalu	16 659	5 455	197
Nieruchomości inwestycyjne, razem	534 222	441 014	346 552

Zmiana stanu nieruchomości inwestycyjnych	1 stycznia - 31 grudnia 2011	1 stycznia - 31 grudnia 2010
Wartość księgową netto na początek okresu	441 014	346 552
Zwiększenia (z tytułu):	83 017	68 542
- zakup	173	1 329
- zmiana składu grupy	23 767	-
- przeniesienia z nieruchomości przeznaczonych na potrzeby własne	58 873	67 208
- przeniesienie z inwestycji budowlanych	-	5
- pozostałe	204	-
Zmniejszenia (z tytułu):	(36 108)	(36 275)
- sprzedaż i likwidacja	(15 457)	(792)
- przeniesienia do nieruchomości przeznaczonych na potrzeby własne	(16 669)	(30 185)
- pozostałe	(3 982)	(5 298)
Zysk (strata) netto z tytułu aktualizacji wyceny do wartości godziwej	46 115	62 233
- odniesiony na wynik finansowy	(2 353)	(573)
- odniesiony bezpośrednio w kapitały własne	48 468	62 806
Różnice kursowe	184	(38)
Wartość księgową netto na koniec okresu	534 222	441 014

Pozycja „Prawo wieczystego użytkowania gruntu” zawiera funkcjonujące w Polsce prawo do odpłatnego wykorzystywania gruntu przez okres do 99 lat. Prawo takie może być przedmiotem obrotu handlowego.

Wartość godziwa nieruchomości inwestycyjnych wynika z wycen niezależnych rzeczoznawców, posiadających odpowiednie wymagane prawem uprawnienia, przy zastosowaniu metody porównawczej lub metody dochodowej z wykorzystaniem aktualnych wskaźników rynkowych, przeprowadzonych w latach 2008-2012 (dla 51% wartości bilansowej wg stanu na 31 grudnia 2011 roku nieruchomości inwestycyjnych wycena została przeprowadzona w styczniu 2012 roku).

13. Aktywa finansowe

W 2011 roku ani w 2010 roku nie dokonano przeklasyfikowania instrumentów finansowych z grup wykazywanych w wartości godziwej do grup wykazywanych wg kosztu lub zamortyzowanego kosztu.

13.1 Instrumenty finansowe utrzymywane do terminu wymagalności

Instrumenty finansowe utrzymywane do terminu wymagalności	31 grudnia 2011			31 grudnia 2010			31 grudnia 2009		
	Wycena bilansowa	Wycena wg zamortyzowanego kosztu	Wycena wg wartości godziwej	Wycena bilansowa	Wycena wg zamortyzowanego kosztu	Wycena wg wartości godziwej	Wycena bilansowa	Wycena wg zamortyzowanego kosztu	Wycena wg wartości godziwej
Instrumenty, dla których można określić wartość godziwą	21 659 505	21 659 505	21 793 906	20 305 758	20 305 758	20 418 147	23 327 568	23 327 568	23 109 959
Dłużne papiery wartościowe	21 659 505	21 659 505	21 793 906	20 305 758	20 305 758	20 418 147	23 327 568	23 327 568	23 109 959
Rządowe	21 467 316	21 467 316	21 600 961	19 687 560	19 687 560	19 786 803	22 724 017	22 724 017	22 469 200
Oprocentowanie stałe	21 128 913	21 128 913	21 262 439	19 687 560	19 687 560	19 786 803	22 407 507	22 407 507	22 152 596
Oprocentowanie zmienne	338 403	338 403	338 522	-	-	-	316 510	316 510	316 604
Pozostałe	192 189	192 189	192 945	618 198	618 198	631 344	603 551	603 551	640 759
Notowane na rynku regulowanym	66 566	66 566	67 322	445 700	445 700	460 631	428 328	428 328	452 914
Oprocentowanie stałe	66 566	66 566	67 322	445 700	445 700	460 631	428 328	428 328	452 914
Nienotowane na rynku regulowanym	125 623	125 623	125 623	172 498	172 498	170 713	175 223	175 223	187 845
Oprocentowanie stałe	-	-	-	54 718	54 718	54 718	79 998	79 998	81 011
Oprocentowanie zmienne	125 623	125 623	125 623	117 780	117 780	115 995	95 225	95 225	106 834
Instrumenty finansowe utrzymywane do terminu wymagalności, razem	21 659 505	21 659 505	21 793 906	20 305 758	20 305 758	20 418 147	23 327 568	23 327 568	23 109 959

Grupa Kapitałowa Powszechnego Zakładu Ubezpieczeń Spółki Akcyjnej
Skonsolidowane sprawozdanie finansowe wg MSSF za rok zakończony 31 grudnia 2011 roku

Instrumenty finansowe utrzymywane do terminu wymagalności	31 grudnia 2011	31 grudnia 2010	31 grudnia 2009
Krótkoterminowe	1 639 229	1 858 674	4 353 068
Długoterminowe	20 020 276	18 447 084	18 974 500
Instrumenty finansowe utrzymywane do terminu wymagalności, razem	21 659 505	20 305 758	23 327 568

Wartość bilansowa instrumentów dłużnych utrzymywanych do terminu wymagalności wg daty wykupu na dzień 31 grudnia 2011	do 1 roku	powyżej 1 roku do 2 lat	powyżej 2 lat do 3 lat	powyżej 3 lat do 4 lat	powyżej 4 lat do 5 lat	powyżej 5 lat	Razem
Dłużne papiery wartościowe	1 639 229	6 904 920	1 036 281	2 395 537	146 833	9 536 705	21 659 505
Rządowe	1 639 229	6 904 920	1 036 281	2 391 432	136 874	9 358 580	21 467 316
- oprocentowanie stałe	1 639 229	6 904 920	1 036 281	2 391 432	74 043	9 083 008	21 128 913
- oprocentowanie zmienne	-	-	-	-	62 831	275 572	338 403
Pozostałe	-	-	-	4 105	9 959	178 125	192 189
- notowane na rynku regulowanym	-	-	-	4 105	9 959	52 502	66 566
- oprocentowanie stałe	-	-	-	4 105	9 959	52 502	66 566
- nienotowane	-	-	-	-	-	125 623	125 623
- oprocentowanie zmienne	-	-	-	-	-	125 623	125 623
Razem	1 639 229	6 904 920	1 036 281	2 395 537	146 833	9 536 705	21 659 505

Wartość bilansowa instrumentów dłużnych utrzymywanych do terminu wymagalności wg daty wykupu na dzień 31 grudnia 2010	do 1 roku	powyżej 1 roku do 2 lat	powyżej 2 lat do 3 lat	powyżej 3 lat do 4 lat	powyżej 4 lat do 5 lat	powyżej 5 lat	Razem
Dłużne papiery wartościowe	1 858 674	1 538 384	6 199 454	970 944	2 388 035	7 350 267	20 305 758
Rządowe	1 363 049	1 538 384	6 199 454	970 944	2 388 035	7 227 694	19 687 560
- oprocentowanie stałe	1 363 049	1 538 384	6 199 454	970 944	2 388 035	7 227 694	19 687 560
Pozostałe	495 625	-	-	-	-	122 573	618 198
- notowane na rynku regulowanym	440 907	-	-	-	-	4 793	445 700
- oprocentowanie stałe	440 907	-	-	-	-	4 793	445 700
- nienotowane	54 718	-	-	-	-	117 780	172 498
- oprocentowanie stałe	54 718	-	-	-	-	-	54 718
- oprocentowanie zmienne	-	-	-	-	-	117 780	117 780
Razem	1 858 674	1 538 384	6 199 454	970 944	2 388 035	7 350 267	20 305 758

Grupa Kapitałowa Powszechnego Zakładu Ubezpieczeń Spółki Akcyjnej
Skonsolidowane sprawozdanie finansowe wg MSSF za rok zakończony 31 grudnia 2011 roku

Wartość bilansowa instrumentów dłużnych utrzymywanych do terminu wymagalności wg daty wykupu na dzień 31 grudnia 2009	do 1 roku	powyżej 1 roku do 2 lat	powyżej 2 lat do 3 lat	powyżej 3 lat do 4 lat	powyżej 4 lat do 5 lat	powyżej 5 lat	Razem
Dłużne papiery wartościowe	4 353 068	1 802 886	1 127 318	6 033 671	1 184 515	8 826 110	23 327 568
Rządowe	4 337 402	1 340 323	1 127 318	6 033 671	1 184 515	8 700 788	22 724 017
- oprocentowanie stałe	4 020 892	1 340 323	1 127 318	6 033 671	1 184 515	8 700 788	22 407 507
- oprocentowanie zmienne	316 510	-	-	-	-	-	316 510
Pozostałe	15 666	462 563	-	-	-	125 322	603 551
- notowane na rynku regulowanym	15 666	407 849	-	-	-	4 813	428 328
- oprocentowanie stałe	15 666	407 849	-	-	-	4 813	428 328
- nienotowane	-	54 714	-	-	-	120 509	175 223
- oprocentowanie stałe	-	54 714	-	-	-	25 284	79 998
- oprocentowanie zmienne	-	-	-	-	-	95 225	95 225
Razem	4 353 068	1 802 886	1 127 318	6 033 671	1 184 515	8 826 110	23 327 568

Grupa Kapitałowa Powszechnego Zakładu Ubezpieczeń Spółki Akcyjnej
Skonsolidowane sprawozdanie finansowe wg MSSF za rok zakończony 31 grudnia 2011 roku

Instrumenty finansowe utrzymywane do terminu wymagalności	31 grudnia 2011				31 grudnia 2010				31 grudnia 2009			
	PLN	EUR	LTL	Razem	PLN	EUR	LTL	Razem	PLN	EUR	LTL	Razem
Dłużne papiery	21 362 293	210 867	86 345	21 659 505	20 034 449	206 835	64 474	20 305 758	23 129 298	165 129	33 141	23 327 568
Rządowe	21 259 181	121 790	86 345	21 467 316	19 488 282	134 804	64 474	19 687 560	22 616 168	81 548	26 301	22 724 017
- oprocentowanie stałe	20 920 778	121 790	86 345	21 128 913	19 488 282	134 804	64 474	19 687 560	22 299 658	81 548	26 301	22 407 507
- oprocentowanie	338 403	-	-	338 403	-	-	-	-	316 510	-	-	316 510
Pozostałe	103 112	89 077	-	192 189	546 167	72 031	-	618 198	513 130	83 581	6 840	603 551
- notowane na rynku	52 502	14 064	-	66 566	440 907	4 793	-	445 700	407 849	13 639	6 840	428 328
- oprocentowanie stałe	52 502	14 064	-	66 566	440 907	4 793	-	445 700	407 849	13 639	6 840	428 328
- nienotowane	50 610	75 013	-	125 623	105 260	67 238	-	172 498	105 281	69 942	-	175 223
- oprocentowanie stałe	-	-	-	-	54 718	-	-	54 718	79 998	-	-	79 998
- oprocentowanie	50 610	75 013	-	125 623	50 542	67 238	-	117 780	25 283	69 942	-	95 225
Razem	21 362 293	210 867	86 345	21 659 505	20 034 449	206 835	64 474	20 305 758	23 129 298	165 129	33 141	23 327 568

13.2 Instrumenty finansowe dostępne do sprzedaży

Instrumenty finansowe dostępne do sprzedaży	31 grudnia 2011			31 grudnia 2010			31 grudnia 2009		
	Wycena bilansowa	Wycena wg zamortyzowanego kosztu	Wycena w wartości godziwej	Wycena bilansowa	Wycena wg zamortyzowanego kosztu	Wycena w wartości godziwej	Wycena bilansowa	Wycena wg zamortyzowanego kosztu	Wycena w wartości godziwej
Instrumenty, dla których można określić wartość godziwą	7 723 676	nd.	7 723 676	8 492 528	nd.	8 597 955	9 926 704	nd.	10 025 927
Instrumenty kapitałowe	1 189 903	nd.	1 189 903	1 309 060	nd.	1 414 487	1 324 807	nd.	1 424 030
Notowane na rynku regulowanym	506 886	nd.	506 886	868 899	nd.	974 326	909 525	nd.	1 008 748
Nienotowane na rynku regulowanym	683 017	nd.	683 017	440 161	nd.	440 161	415 282	nd.	415 282
Dłużne papiery wartościowe	6 533 773	6 529 487	6 533 773	7 183 468	7 197 769	7 183 468	8 601 897	7 137 188	8 601 897
Rządowe	6 467 372	6 462 609	6 467 372	7 052 769	7 064 542	7 052 769	8 537 465	7 071 598	8 537 465
Oprocentowanie stałe	5 764 231	5 760 579	5 764 231	7 027 713	7 039 399	7 027 713	8 208 297	6 741 438	8 208 297
Oprocentowanie zmienne	703 141	702 030	703 141	25 056	25 143	25 056	329 168	330 160	329 168
Pozostałe	66 401	66 878	66 401	130 699	133 227	130 699	64 432	65 590	64 432
Notowane na rynku regulowanym	66 401	66 878	66 401	39 425	39 014	39 425	15 067	15 137	15 067
Oprocentowanie stałe	23 745	23 059	23 745	24 346	23 885	24 346	-	-	-
Oprocentowanie zmienne	42 656	43 819	42 656	15 079	15 129	15 079	15 067	15 137	15 067
Nienotowane na rynku regulowanym	-	-	-	91 274	94 213	91 274	49 365	50 453	49 365
Oprocentowanie zmienne	-	-	-	91 274	94 213	91 274	49 365	50 453	49 365
Instrumenty, dla których nie można określić wartości godziwej	128 227	nd.	nd.	130 554	nd.	nd.	101 141	nd.	nd.
Instrumenty kapitałowe	128 227	nd.	nd.	130 554	nd.	nd.	101 141	nd.	nd.
Nienotowane na rynku regulowanym*	128 227	nd.	nd.	130 554	nd.	nd.	101 141	nd.	nd.
Instrumenty finansowe dostępne do sprzedaży, razem	7 851 903	nd.	nd.	8 623 082	nd.	nd.	10 027 845	nd.	nd.

* pozycja zawiera udziały i akcje w niekonsolidowanych podmiotach podporządkowanych, których wartość bilansowa na dzień 31 grudnia 2011 roku wyniosła 125.140 tys. zł (na dzień 31 grudnia 2010 roku 127.313 tys. zł).

Na dzień 31 grudnia 2011 roku i na 31 grudnia 2010 roku nie ustalono wartości godziwej instrumentów kapitałowych nienotowanych na rynku regulowanym ze względu na niepraktyczność takiego podejścia, a także znaczny margines błędu, jakim takie oszacowania byłyby obarczone.

Grupa Kapitałowa Powszechnego Zakładu Ubezpieczeń Spółki Akcyjnej
Skonsolidowane sprawozdanie finansowe wg MSSF za rok zakończony 31 grudnia 2011 roku

Instrumenty finansowe dostępne do sprzedaży	31 grudnia 2011	31 grudnia 2010	31 grudnia 2009
Krótkoterminowe	1 844 004	1 586 329	1 973 688
Długoterminowe	6 007 899	7 036 753	8 054 157
Instrumenty finansowe dostępne do sprzedaży, razem	7 851 903	8 623 082	10 027 845

Instrumenty kapitałowe klasyfikuje się jako długoterminowe, chyba że planowana jest ich sprzedaż w ciągu dwunastu miesięcy od zakończenia okresu sprawozdawczego.

Wartość bilansowa dłużnych instrumentów finansowych dostępnych do sprzedaży na dzień 31 grudnia 2011	do 1 roku	powyżej 1 roku do 2 lat	powyżej 2 lat do 3 lat	powyżej 3 lat do 4 lat	powyżej 4 lat do 5 lat	powyżej 5 lat	Razem
Dłużne papiery wartościowe	1 384 426	1 158 730	1 084 865	815 845	1 000 697	1 089 210	6 533 773
Rządowe	1 384 426	1 116 074	1 084 865	815 845	1 000 697	1 065 465	6 467 372
- oprocentowanie stałe	1 384 426	1 116 074	1 084 865	815 845	434 330	928 691	5 764 231
- oprocentowanie zmienne	-	-	-	-	566 367	136 774	703 141
Pozostałe	-	42 656	-	-	-	23 745	66 401
- notowane na rynku	-	42 656	-	-	-	23 745	66 401
- oprocentowanie stałe	-	-	-	-	-	23 745	23 745
- oprocentowanie zmienne	-	42 656	-	-	-	-	42 656
Razem	1 384 426	1 158 730	1 084 865	815 845	1 000 697	1 089 210	6 533 773

Wartość bilansowa dłużnych instrumentów finansowych dostępnych do sprzedaży na dzień 31 grudnia 2010	do 1 roku	powyżej 1 roku do 2 lat	powyżej 2 lat do 3 lat	powyżej 3 lat do 4 lat	powyżej 4 lat do 5 lat	powyżej 5 lat	Razem
Dłużne papiery wartościowe	1 081 098	2 123 478	1 364 239	426 540	1 098 851	1 089 262	7 183 468
Rządowe	1 066 019	2 123 478	1 320 551	426 540	1 098 851	1 017 330	7 052 769
- oprocentowanie stałe	1 066 019	2 123 478	1 320 551	426 540	1 098 851	992 274	7 027 713
- oprocentowanie zmienne	-	-	-	-	-	25 056	25 056
Pozostałe	15 079	-	43 688	-	-	71 932	130 699
- notowane na rynku regulowanym	15 079	-	-	-	-	24 346	39 425
- oprocentowanie stałe	-	-	-	-	-	24 346	24 346
- oprocentowanie zmienne	15 079	-	-	-	-	-	15 079
- nienotowane	-	-	43 688	-	-	47 586	91 274
- oprocentowanie zmienne	-	-	43 688	-	-	47 586	91 274
Razem	1 081 098	2 123 478	1 364 239	426 540	1 098 851	1 089 262	7 183 468

Wartość bilansowa dłużnych instrumentów finansowych dostępnych do sprzedaży na dzień 31 grudnia 2009	do 1 roku	powyżej 1 roku do 2 lat	powyżej 2 lat do 3 lat	powyżej 3 lat do 4 lat	powyżej 4 lat do 5 lat	powyżej 5 lat	Razem
Dłużne papiery wartościowe	1 529 834	2 344 608	2 304 196	1 329 110	498 741	595 408	8 601 897
Rządowe	1 529 834	2 329 541	2 304 196	1 329 110	498 741	546 043	8 537 465
- oprocentowanie stałe	1 529 834	2 122 624	2 304 196	1 329 110	498 741	423 792	8 208 297
- oprocentowanie zmienne	-	206 917	-	-	-	122 251	329 168
Pozostałe	-	15 067	-	-	-	49 365	64 432
- notowane na rynku regulowanym	-	15 067	-	-	-	-	15 067
- oprocentowanie zmienne	-	15 067	-	-	-	-	15 067
- nienotowane	-	-	-	-	-	49 365	49 365
- oprocentowanie zmienne	-	-	-	-	-	49 365	49 365
Razem	1 529 834	2 344 608	2 304 196	1 329 110	498 741	595 408	8 601 897

Grupa Kapitałowa Powszechnego Zakładu Ubezpieczeń Spółki Akcyjnej
Skonsolidowane sprawozdanie finansowe wg MSSF za rok zakończony 31 grudnia 2011 roku

Instrumenty finansowe dostępne do sprzedaży	31 grudnia 2011						31 grudnia 2010						31 grudnia 2009					
	PLN	USD	EUR	LTL	UAH	Razem	PLN	USD	EUR	LTL	UAH	Razem	PLN	USD	EUR	LTL	UAH	Razem
Instrumenty kapitałowe	1 248 132	69	79	40 235	29 615	1 318 130	1 367 912	80	90	40 235	31 297	1 439 614	1 376 065	70	79	40 235	9 499	1 425 948
- notowane na rynku regulowanym	506 195	-	-	-	691	506 886	868 899	-	-	-	-	868 899	909 525	-	-	-	-	909 525
- nienotowane na rynku regulowanym	741 937	69	79	40 235	28 924	811 244	499 013	80	90	40 235	31 297	570 715	466 540	70	79	40 235	9 499	516 423
Dłużne papiery wartościowe	6 054 060	-	479 713	-	-	6 533 773	6 816 505	-	365 015	-	1 948	7 183 468	8 159 497	-	440 550	-	1 850	8 601 897
Rządowe	5 987 659	-	479 713	-	-	6 467 372	6 685 806	-	365 015	-	1 948	7 052 769	8 095 065	-	440 550	-	1 850	8 537 465
- oproc. stałe	5 284 518	-	479 713	-	-	5 764 231	6 660 750	-	365 015	-	1 948	7 027 713	7 765 897	-	440 550	-	1 850	8 208 297
- oproc. zmienne	703 141	-	-	-	-	703 141	25 056	-	-	-	-	25 056	329 168	-	-	-	-	329 168
Pozostałe	66 401	-	-	-	-	66 401	130 699	-	-	-	-	130 699	64 432	-	-	-	-	64 432
- notowane na rynku regulowanym	66 401	-	-	-	-	66 401	39 425	-	-	-	-	39 425	15 067	-	-	-	-	15 067
- oproc. stałe	23 745	-	-	-	-	23 745	24 346	-	-	-	-	24 346	-	-	-	-	-	-
- oproc. zmienne	42 656	-	-	-	-	42 656	15 079	-	-	-	-	15 079	15 067	-	-	-	-	15 067
- nienotowane	-	-	-	-	-	-	91 274	-	-	-	-	91 274	49 365	-	-	-	-	49 365
- oproc. zmienne	-	-	-	-	-	-	91 274	-	-	-	-	91 274	49 365	-	-	-	-	49 365
Razem	7 302 192	69	479 792	40 235	29 615	7 851 903	8 184 417	80	365 105	40 235	33 245	8 623 082	9 535 562	70	440 629	40 235	11 349	10 027 845

13.3 Instrumenty finansowe wyceniane w wartości godziwej przez wynik finansowy

Na dzień 31 grudnia 2011 roku i na 31 grudnia 2010 roku spółki Grupy PZU nie były stronami umów zawierających wbudowane instrumenty pochodne, których charakter i związane z nimi ryzyka nie byłyby ściśle powiązane z umową zasadniczą.

Instrumenty finansowe wyceniane w wartości godziwej przez wynik finansowy - zakwalifikowane do tej kategorii w momencie pierwszego rozpoznania	31 grudnia 2011	31 grudnia 2010	31 grudnia 2009
Instrumenty, dla których można określić wartość godziwą	4 363 764	6 373 065	5 498 886
Instrumenty kapitałowe	118 727	456 181	340 009
Notowane na rynku regulowanym	11 240	19 060	6 887
Nienotowane na rynku regulowanym	107 487	437 121	333 122
Instrumenty dłużne	4 245 037	5 916 884	5 158 877
Rządowe	4 178 520	5 786 065	5 094 085
Oprocentowanie stałe	3 719 321	5 677 640	4 852 891
Oprocentowanie zmienne	459 199	108 425	241 194
Pozostałe	66 517	130 819	64 792
Notowane na rynku regulowanym	66 517	39 545	15 427
Oprocentowanie stałe	23 861	24 466	288
Oprocentowanie zmienne	42 656	15 079	15 139
Nienotowane na rynku regulowanym	-	91 274	49 365
Oprocentowanie zmienne	-	91 274	49 365
Instrumenty finansowe wyceniane w wartości godziwej przez wynik finansowy - zakwalifikowane do tej kategorii w momencie pierwszego rozpoznania, razem	4 363 764	6 373 065	5 498 886

Instrumenty finansowe wyceniane w wartości godziwej przez wynik finansowy - przeznaczone do obrotu	31 grudnia 2011	31 grudnia 2010	31 grudnia 2009
Instrumenty, dla których można określić wartość godziwą	6 450 855	5 745 187	4 714 745
Instrumenty kapitałowe	3 723 493	3 845 937	3 001 885
Notowane na rynku regulowanym	1 989 010	2 195 887	1 795 234
Nienotowane na rynku regulowanym	1 734 483	1 650 050	1 206 651
Instrumenty dłużne	2 642 574	1 794 049	1 699 137
Rządowe	2 597 771	1 765 125	1 649 374
Oprocentowanie stałe	1 870 647	1 622 191	1 641 849
Oprocentowanie zmienne	727 124	142 934	7 525
Pozostałe	44 803	28 924	49 763
Notowane na rynku regulowanym	-	5 131	7 683
Oprocentowanie stałe	-	5 131	7 683
Nienotowane na rynku regulowanym	44 803	23 793	42 080
Oprocentowanie stałe	24 402	-	2 952
Oprocentowanie zmienne	20 401	23 793	39 128
Pozostałe, w tym:	84 788	105 201	13 723
- instrumenty pochodne	84 788	105 201	13 723
Instrumenty finansowe wyceniane w wartości godziwej przez	6 450 855	5 745 187	4 714 745

Instrumenty finansowe wyceniane w wartości godziwej przez wynik finansowy - zakwalifikowane do tej kategorii w momencie pierwszego rozpoznania	31 grudnia 2011	31 grudnia 2010	31 grudnia 2009
Krótkoterminowe	914 798	1 476 181	1 205 862
Długoterminowe	3 448 966	4 896 884	4 293 024
Instrumenty finansowe wyceniane w wartości godziwej przez wynik finansowy - zakwalifikowane do tej kategorii w momencie pierwszego rozpoznania, razem	4 363 764	6 373 065	5 498 886

Instrumenty kapitałowe klasyfikuje się jako długoterminowe, chyba że planowana jest ich sprzedaż w ciągu dwunastu miesięcy od zakończenia okresu sprawozdawczego lub stanowią element portfela aktywów finansowych przeznaczonych do obrotu.

Grupa Kapitałowa Powszechnego Zakładu Ubezpieczeń Spółki Akcyjnej
Skonsolidowane sprawozdanie finansowe wg MSSF za rok zakończony 31 grudnia 2011 roku

Wartość bilansowa instrumentów dłużnych wycenianych w wartości godziwej przez wynik finansowy - zakwalifikowanych do tej kategorii w momencie pierwszego rozpoznania wg daty wykupu na dzień 31 grudnia 2011	do 1 roku	powyżej 1 roku do 2 lat	powyżej 2 lat do 3 lat	powyżej 3 lat do 4 lat	powyżej 4 lat do 5 lat	powyżej 5 lat	Razem
Dłużne papiery wartościowe	809 818	751 562	802 953	578 899	574 445	727 360	4 245 037
Rządowe	809 818	708 906	802 953	578 899	574 329	703 615	4 178 520
- oprocentowanie stałe	809 818	708 906	802 953	568 732	204 311	624 601	3 719 321
- oprocentowanie zmienne	-	-	-	10 167	370 018	79 014	459 199
Pozostałe	-	42 656	-	-	116	23 745	66 517
- notowane na rynku regulowanym	-	42 656	-	-	116	23 745	66 517
- oprocentowanie stałe	-	-	-	-	116	23 745	23 861
- oprocentowanie zmienne	-	42 656	-	-	-	-	42 656
Razem	809 818	751 562	802 953	578 899	574 445	727 360	4 245 037

Wartość bilansowa instrumentów dłużnych wycenianych w wartości godziwej przez wynik finansowy - zakwalifikowanych do tej kategorii w momencie pierwszego rozpoznania wg daty wykupu na dzień 31 grudnia 2010	do 1 roku	powyżej 1 roku do 2 lat	powyżej 2 lat do 3 lat	powyżej 3 lat do 4 lat	powyżej 4 lat do 5 lat	powyżej 5 lat	Razem
Dłużne papiery wartościowe	1 039 060	1 790 780	1 054 884	430 556	717 830	883 774	5 916 884
Rządowe	1 023 981	1 790 780	1 011 196	430 556	717 830	811 722	5 786 065
- oprocentowanie stałe	1 023 981	1 790 780	1 011 196	430 556	717 830	703 297	5 677 640
- oprocentowanie zmienne	-	-	-	-	-	108 425	108 425
Pozostałe	15 079	-	43 688	-	-	72 052	130 819
- notowane na rynku regulowanym	15 079	-	-	-	-	24 466	39 545
- oprocentowanie stałe	-	-	-	-	-	24 466	24 466
- oprocentowanie zmienne	15 079	-	-	-	-	-	15 079
- nienotowane	-	-	43 688	-	-	47 586	91 274
- oprocentowanie zmienne	-	-	43 688	-	-	47 586	91 274
Razem	1 039 060	1 790 780	1 054 884	430 556	717 830	883 774	5 916 884

Grupa Kapitałowa Powszechnego Zakładu Ubezpieczeń Spółki Akcyjnej
Skonsolidowane sprawozdanie finansowe wg MSSF za rok zakończony 31 grudnia 2011 roku

Wartość bilansowa instrumentów dłużnych wycenianych w wartości godziwej przez wynik finansowy - zakwalifikowanych do tej kategorii w momencie pierwszego rozpoznania wg daty wykupu na dzień 31 grudnia 2009	do 1 roku	powyżej 1 roku do 2 lat	powyżej 2 lat do 3 lat	powyżej 3 lat do 4 lat	powyżej 4 lat do 5 lat	powyżej 5 lat	Razem
Dłużne papiery wartościowe	872 740	1 600 511	1 129 125	558 422	519 989	478 090	5 158 877
Rządowe	872 740	1 585 372	1 129 125	558 422	519 989	428 437	5 094 085
- oprocentowanie stałe	872 740	1 344 178	1 129 125	558 422	519 989	428 437	4 852 891
- oprocentowanie zmienne	-	241 194	-	-	-	-	241 194
Pozostałe	-	15 139	-	-	-	49 653	64 792
- notowane na rynku regulowanym	-	15 139	-	-	-	288	15 427
- oprocentowanie stałe	-	-	-	-	-	288	288
- oprocentowanie zmienne	-	15 139	-	-	-	-	15 139
- nienotowane	-	-	-	-	-	49 365	49 365
- oprocentowanie zmienne	-	-	-	-	-	49 365	49 365
Razem	872 740	1 600 511	1 129 125	558 422	519 989	478 090	5 158 877

Wartość bilansowa instrumentów dłużnych wycenianych w wartości godziwej przez wynik finansowy - przeznaczonych do obrotu wg daty wykupu na dzień 31 grudnia 2011	do 1 roku	powyżej 1 roku do 2 lat	powyżej 2 lat do 3 lat	powyżej 3 lat do 4 lat	powyżej 4 lat do 5 lat	powyżej 5 lat	Razem
Dłużne papiery wartościowe	43 503	595 440	287 731	416 326	717 117	582 457	2 642 574
Rządowe	19 101	595 440	287 731	416 326	717 117	562 056	2 597 771
- oprocentowanie stałe	19 101	595 440	287 731	416 326	213 427	338 622	1 870 647
- oprocentowanie zmienne	-	-	-	-	503 690	223 434	727 124
Pozostałe	24 402	-	-	-	-	20 401	44 803
- nienotowane na rynku regulowanym	24 402	-	-	-	-	20 401	44 803
- oprocentowanie stałe	24 402	-	-	-	-	-	24 402
- oprocentowanie zmienne	-	-	-	-	-	20 401	20 401
Razem	43 503	595 440	287 731	416 326	717 117	582 457	2 642 574

Grupa Kapitałowa Powszechnego Zakładu Ubezpieczeń Spółki Akcyjnej
Skonsolidowane sprawozdanie finansowe wg MSSF za rok zakończony 31 grudnia 2011 roku

Wartość bilansowa instrumentów dłużnych wycenianych w wartości godziwej przez wynik finansowy - przeznaczonych do obrotu wg daty wykupu na dzień 31 grudnia 2010	do 1 roku	powyżej 1 roku do 2 lat	powyżej 2 lat do 3 lat	powyżej 3 lat do 4 lat	powyżej 4 lat do 5 lat	powyżej 5 lat	Razem
Dłużne papiery wartościowe	218 993	437 396	349 889	133 760	150 337	503 674	1 794 049
Rządowe	218 993	437 396	349 889	128 629	150 337	479 881	1 765 125
- oprocentowanie stałe	213 932	437 396	349 889	128 629	150 337	342 008	1 622 191
- oprocentowanie zmienne	5 061	-	-	-	-	137 873	142 934
Pozostałe	-	-	-	5 131	-	23 793	28 924
- notowane na rynku regulowanym	-	-	-	5 131	-	-	5 131
- oprocentowanie stałe	-	-	-	5 131	-	-	5 131
- nienotowane	-	-	-	-	-	23 793	23 793
- oprocentowanie zmienne	-	-	-	-	-	23 793	23 793
Razem	218 993	437 396	349 889	133 760	150 337	503 674	1 794 049

Wartość bilansowa instrumentów dłużnych wycenianych w wartości godziwej przez wynik finansowy – przeznaczonych do obrotu wg daty wykupu na dzień 31 grudnia 2009	do 1 roku	powyżej 1 roku do 2 lat	powyżej 2 lat do 3 lat	powyżej 3 lat do 4 lat	powyżej 4 lat do 5 lat	powyżej 5 lat	Razem
Dłużne papiery wartościowe	356 354	225 492	456 590	193 958	124 418	342 325	1 699 137
Rządowe	354 155	218 540	450 644	193 258	116 434	316 343	1 649 374
- oprocentowanie stałe	354 155	211 015	450 644	193 258	116 434	316 343	1 641 849
- oprocentowanie zmienne	-	7 525	-	-	-	-	7 525
Pozostałe	2 199	6 952	5 946	700	7 984	25 982	49 763
- notowane na rynku regulowanym	699	-	-	-	6 984	-	7 683
- oprocentowanie stałe	699	-	-	-	6 984	-	7 683
- nienotowane	1 500	6 952	5 946	700	1 000	25 982	42 080
- oprocentowanie stałe	-	2 952	-	-	-	-	2 952
- oprocentowanie zmienne	1 500	4 000	5 946	700	1 000	25 982	39 128
Razem	356 354	225 492	456 590	193 958	124 418	342 325	1 699 137

Grupa Kapitałowa Powszechnego Zakładu Ubezpieczeń Spółki Akcyjnej
Skonsolidowane sprawozdanie finansowe wg MSSF za rok zakończony 31 grudnia 2011 roku

Instrumenty finansowe wyceniane w wartości godziwej przez wynik finansowy - zakwalifikowane do tej kategorii w momencie pierwszego rozpoznania	31 grudnia 2011					31 grudnia 2010				31 grudnia 2009				
	PLN	EUR	LTL	Pozostałe	Razem	PLN	EUR	Pozostałe	Razem	PLN	EUR	LTL	Pozostałe	Razem
Instrumenty kapitałowe	109 317	8 324	316	770	118 727	437 121	17 818	1 242	456 181	333 122	3 686	3 049	152	340 009
- notowane na rynku regulowanym	1 830	8 324	316	770	11 240	-	17 818	1 242	19 060	-	3 686	3 049	152	6 887
- nienotowane na rynku regulowanym	107 487	-	-	-	107 487	437 121	-	-	437 121	333 122	-	-	-	333 122
Dłużne papiery wartościowe	4 244 921	116	-	-	4 245 037	5 916 449	435	-	5 916 884	5 157 999	878	-	-	5 158 877
Rządowe	4 178 520	-	-	-	4 178 520	5 785 750	315	-	5 786 065	5 093 495	590	-	-	5 094 085
- oprocentowanie stałe	3 719 321	-	-	-	3 719 321	5 677 325	315	-	5 677 640	4 852 301	590	-	-	4 852 891
- oprocentowanie zmienne	459 199	-	-	-	459 199	108 425	-	-	108 425	241 194	-	-	-	241 194
Pozostałe	66 401	116	-	-	66 517	130 699	120	-	130 819	64 504	288	-	-	64 792
- notowane na rynku regulowanym	66 401	116	-	-	66 517	39 425	120	-	39 545	15 139	288	-	-	15 427
- oprocentowanie stałe	23 745	116	-	-	23 861	24 346	120	-	24 466	-	288	-	-	288
- oprocentowanie zmienne	42 656	-	-	-	42 656	15 079	-	-	15 079	15 139	-	-	-	15 139
- nienotowane	-	-	-	-	-	91 274	-	-	91 274	49 365	-	-	-	49 365
- oprocentowanie zmienne	-	-	-	-	-	91 274	-	-	91 274	49 365	-	-	-	49 365
Razem	4 354 238	8 440	316	770	4 363 764	6 353 570	18 253	1 242	6 373 065	5 491 121	4 564	3 049	152	5 498 886

Grupa Kapitałowa Powszechnego Zakładu Ubezpieczeń Spółki Akcyjnej
Skonsolidowane sprawozdanie finansowe wg MSSF za rok zakończony 31 grudnia 2011 roku

Instrumenty finansowe wyceniane w wartości godziwej przez wynik finansowy - przeznaczone do obrotu	31 grudnia 2011					31 grudnia 2010					31 grudnia 2009			
	PLN	USD	EUR	Pozo- stałe	Razem	PLN	USD	EUR	Pozo- stałe	Razem	PLN	USD	EUR	Razem
Instrumenty kapitałowe	3 611 499	68 371	43 623	-	3 723 493	3 711 564	74 303	60 070	-	3 845 937	2 900 906	52 971	48 008	3 001 885
- notowane na rynku regulowanym	1 959 982	29 028	-	-	1 989 010	2 165 455	30 432	-	-	2 195 887	1 789 350	4 903	981	1 795 234
- nienotowane na rynku regulowanym	1 651 517	39 343	43 623	-	1 734 483	1 546 109	43 871	60 070	-	1 650 050	1 111 556	48 068	47 027	1 206 651
Dłużne papiery wartościowe	2 253 906	136 472	252 196	-	2 642 574	1 794 049	-	-	-	1 794 049	1 699 137	-	-	1 699 137
Rządowe	2 209 103	136 472	252 196	-	2 597 771	1 765 125	-	-	-	1 765 125	1 649 374	-	-	1 649 374
- oprocentowanie stałe	1 481 979	136 472	252 196	-	1 870 647	1 622 191	-	-	-	1 622 191	1 641 849	-	-	1 641 849
- oprocentowanie zmienne	727 124	-	-	-	727 124	142 934	-	-	-	142 934	7 525	-	-	7 525
Pozostałe	44 803	-	-	-	44 803	28 924	-	-	-	28 924	49 763	-	-	49 763
- notowane na rynku regulowanym	-	-	-	-	-	5 131	-	-	-	5 131	7 683	-	-	7 683
- oprocentowanie stałe	-	-	-	-	-	5 131	-	-	-	5 131	7 683	-	-	7 683
- nienotowane na rynku regulowanym	44 803	-	-	-	44 803	23 793	-	-	-	23 793	42 080	-	-	42 080
- oprocentowanie stałe	24 402	-	-	-	24 402	-	-	-	-	-	2 952	-	-	2 952
- oprocentowanie zmienne	20 401	-	-	-	20 401	23 793	-	-	-	23 793	39 128	-	-	39 128
Pozostałe, w tym:	52 006	2 068	2 414	28 300	84 788	31 869	-	1 066	72 266	105 201	11 665	-	2 058	13 723
- instrumenty pochodne	52 006	2 068	2 414	28 300	84 788	31 869	-	1 066	72 266	105 201	11 665	-	2 058	13 723
Razem	5 917 411	206 911	298 233	28 300	6 450 855	5 537 482	74 303	61 136	72 266	5 745 187	4 611 708	52 971	50 066	4 714 745

13.4 Pożyczki

Pożyczki	31 grudnia 2011	31 grudnia 2010	31 grudnia 2009
Krótkoterminowe	5 133 705	4 006 814	4 406 323
Długoterminowe	1 315 627	291 126	262 226
Pożyczki, razem	6 449 332	4 297 940	4 668 549

Pożyczki na dzień 31 grudnia 2011	Wartość bilansowa wg daty wykupu						Razem
	do 1 roku	powyżej 1 roku do 2 lat	powyżej 2 lat do 3 lat	powyżej 3 lat do 4 lat	powyżej 4 lat do 5 lat	powyżej 5 lat	
Dłużne papiery wartościowe	10 954	-	50 762	5 329	47 098	-	114 143
Rządowe	-	-	-	5 329	-	-	5 329
- oprocentowanie stałe	-	-	-	5 329	-	-	5 329
Pozostałe	10 954	-	50 762	-	47 098	-	108 814
- notowane na rynku	860	-	50 762	-	-	-	51 622
- oprocentowanie stałe	860	-	-	-	-	-	860
- oprocentowanie zmienne	-	-	50 762	-	-	-	50 762
- nienotowane	10 094	-	-	-	47 098	-	57 192
- oprocentowanie zmienne	10 094	-	-	-	47 098	-	57 192
Pozostałe, w tym:	5 122 751	286 660	43 998	4 006	32 264	845 510	6 335 189
- transakcje reverse repo	628 497	-	-	-	-	-	628 497
- lokaty terminowe w instytucjach kredytowych	4 493 847	286 660	43 998	4 006	-	-	4 828 511
- depozyty u cedentów	407	-	-	-	-	-	407
- pożyczki	-	-	-	-	32 264	845 510	877 774
Razem	5 133 705	286 660	94 760	9 335	79 362	845 510	6 449 332

Pożyczki na dzień 31 grudnia 2010	Wartość bilansowa wg daty wykupu			Razem
	do 1 roku	powyżej 1 roku do 2 lat	powyżej 2 lat do 3 lat	
Dłużne papiery wartościowe	-	-	-	-
Pozostałe, w tym:	4 006 814	55 267	235 859	4 297 940
- transakcje reverse repo	1 374 939	-	-	1 374 939
- lokaty terminowe w instytucjach kredytowych	2 610 291	55 267	235 859	2 901 417
- depozyty u cedentów	1 770	-	-	1 770
- pożyczki	19 814	-	-	19 814
Razem	4 006 814	55 267	235 859	4 297 940

Pożyczki na dzień 31 grudnia 2009	Wartość bilansowa wg daty wykupu			Razem
	do 1 roku	powyżej 1 roku do 2 lat	powyżej 3 lat do 4 lat	
Dłużne papiery wartościowe	-	-	-	-
Pozostałe, w tym:	4 406 323	33 306	228 920	4 668 549
- transakcje reverse repo	345 789	-	-	345 789
- lokaty terminowe w instytucjach kredytowych	4 034 958	33 306	228 920	4 297 184
- depozyty u cedentów	1 542	-	-	1 542
- pożyczki	24 034	-	-	24 034
Razem	4 406 323	33 306	228 920	4 668 549

Zarówno na dzień 31 grudnia 2011 roku, jak i na dzień 31 grudnia 2010 roku wartość godziwa pożyczek nie odbiegała istotnie od ich wartości bilansowej.

Grupa Kapitałowa Powszechnego Zakładu Ubezpieczeń Spółki Akcyjnej
Skonsolidowane sprawozdanie finansowe wg MSSF za rok zakończony 31 grudnia 2011 roku

Pożyczki na dzień 31 grudnia 2011	PLN	USD	EURO	LTL	UAH	Razem
Dłużne papiery wartościowe	107 954	-	-	-	6 189	114 143
Rządowe	-	-	-	-	5 329	5 329
- oprocentowanie stałe	-	-	-	-	5 329	5 329
Pozostałe	107 954	-	-	-	860	108 814
- notowane na rynku regulowanym	50 762	-	-	-	860	51 622
- oprocentowanie stałe	-	-	-	-	860	860
- oprocentowanie zmienne	50 762	-	-	-	-	50 762
- nienotowane	57 192	-	-	-	-	57 192
- oprocentowanie zmienne	57 192	-	-	-	-	57 192
Pozostałe, w tym:	6 129 292	24 449	96 764	8 954	75 730	6 335 189
- transakcje reverse repo	628 497	-	-	-	-	628 497
- lokaty terminowe w instytucjach kredytowych	4 626 241	24 339	96 467	8 954	72 510	4 828 511
- depozyty u cedentów	-	110	297	-	-	407
- pożyczki	874 554	-	-	-	3 220	877 774
Pożyczki, razem	6 237 246	24 449	96 764	8 954	81 919	6 449 332

Pożyczki na dzień 31 grudnia 2010	PLN	USD	EURO	LTL	UAH	Razem
Dłużne papiery wartościowe	-	-	-	-	-	-
Pozostałe, w tym:	4 075 707	68 348	94 204	37 301	22 380	4 297 940
- transakcje reverse repo	1 374 939	-	-	-	-	1 374 939
- lokaty terminowe w instytucjach kredytowych	2 683 736	67 314	93 468	37 301	19 598	2 901 417
- depozyty u cedentów	-	1 034	736	-	-	1 770
- pożyczki	17 032	-	-	-	2 782	19 814
Razem	4 075 707	68 348	94 204	37 301	22 380	4 297 940

Pożyczki na dzień 31 grudnia 2009	PLN	USD	EUR	LTL	UAH	Razem
Dłużne papiery wartościowe	-	-	-	-	-	-
Pozostałe, w tym:	4 529 640	15 780	68 949	35 372	18 808	4 668 549
- transakcje reverse repo	345 789	-	-	-	-	345 789
- lokaty terminowe w instytucjach kredytowych	4 162 355	15 015	68 172	35 372	16 270	4 297 184
- depozyty u cedentów	-	765	777	-	-	1 542
- pożyczki	21 496	-	-	-	2 538	24 034
Razem	4 529 640	15 780	68 949	35 372	18 808	4 668 549

Pozostałe pożyczki

Rodzaj pożyczki	31 grudnia 2011	31 grudnia 2010	31 grudnia 2009
Pożyczki hipoteczne	32 264	17 032	-
Pożyczki zabezpieczone zastawami na akcjach, portfelach wierzycelności, a także na rachunkach bankowych, innych pożyczkach lub w inny sposób	842 290	-	21 496
Pożyczki niezabezpieczone	3 220	2 782	2 538
Razem	877 774	19 814	24 034

13.5 Zaangażowanie w dłużne papiery emitowane przez rządy

W tabeli poniżej zaprezentowano zaangażowanie spółek Grupy PZU w obligacje rządów innych niż rząd polski, wg stanu na 31 grudnia 2011 roku.

Nazwa emitenta	Waluta	Klasyfikacja do portfela	Cena nabycia	Wycena bilansowa	Wycena wg wartości godziwej	Wycena wg zamortyzowanego kosztu	Odpis z tytułu utraty wartości
Niemcy	EUR	dostępne do sprzedaży	478 751	479 713	479 713	476 773	-
Islandia	USD	przeznaczone do obrotu	47 567	50 044	50 044	49 454	-
Litwa	LTL	utrzymywane do terminu wymagalności	67 269	86 344	87 168	86 344	-
Litwa	EUR	utrzymywane do terminu wymagalności	41 354	43 375	44 265	43 375	-
Ukraina	UAH	pożyczki	4 864	5 329	b.d.	5 329	-
Węgry	EUR	utrzymywane do terminu wymagalności	2 278	2 628	2 413	2 628	-
Razem			642 083	667 433	nd.	663 903	-

13.6 Wartość godziwa

13.6.1. Klasyfikacja wartości godziwej

W oparciu o stosowane metody ustalania wartości godziwej, poszczególne składniki aktywów i zobowiązań finansowych zostały zaklasyfikowane do następujących poziomów:

- Poziom I – instrumenty finansowe wyceniane na bazie cen notowanych (nieskorygowanych) z aktywnych rynków dla identycznych aktywów i zobowiązań. Do tego poziomu zaklasyfikowano:
 - płynne notowane dłużne papiery wartościowe;
 - akcje notowane na giełdach;
 - instrumenty pochodne notowane na giełdach;
- Poziom II – instrumenty finansowe, których wycena opiera się na danych wejściowych innych niż ceny notowane zaliczane do Poziomu I, które są obserwowalne na rynku w sposób bezpośredni (jako ceny) lub pośredni (bazujący na cenach). Do tego poziomu zaklasyfikowano:
 - nienotowane dłużne papiery wartościowe oraz niepłynne notowane dłużne papiery wartościowe (w tym nieskarbowe papiery dłużne emitowane przez inne podmioty finansowe, jednostki samorządu terytorialnego, podmioty niefinansowe);
 - instrumenty pochodne inne niż notowane na giełdach;
 - jednostki uczestnictwa w funduszach inwestycyjnych;
- Poziom III – instrumenty finansowe, których wycena opiera się na danych wejściowych niemożliwych do zaobserwowania na rynkach (dane wejściowe nieobserwowalne). Do tego poziomu zakwalifikowano m. in. udziały i akcje nienotowanych jednostek zależnych i stowarzyszonych, niepodlegających konsolidacji oraz wszystkie aktywa finansowe posiadane przez PZU Ukraine.

Grupa Kapitałowa Powszechnego Zakładu Ubezpieczeń Spółki Akcyjnej
Skonsolidowane sprawozdanie finansowe wg MSSF za rok zakończony 31 grudnia 2011 roku

Aktywa i zobowiązania finansowe wyceniane w wartości godziwej na dzień 31 grudnia 2011	Poziom I	Poziom II	Poziom III	Razem
Aktywa finansowe				
Instrumenty finansowe dostępne do sprzedaży	7 039 968	683 017	691	7 723 676
Instrumenty kapitałowe	506 195	683 017	691	1 189 903
Dłużne papiery wartościowe	6 533 773	-	-	6 533 773
Instrumenty finansowe wyceniane w wartości godziwej przez wynik finansowy - zakwalifikowane do tej kategorii w momencie pierwszego rozpoznania	4 256 277	107 487	-	4 363 764
Instrumenty kapitałowe	11 240	107 487	-	118 727
Dłużne papiery wartościowe	4 245 037	-	-	4 245 037
Instrumenty finansowe wyceniane w wartości godziwej przez wynik finansowy - przeznaczone do obrotu	4 586 781	1 864 074	-	6 450 855
Instrumenty kapitałowe	1 989 010	1 734 483	-	3 723 493
Dłużne papiery wartościowe	2 597 771	44 803	-	2 642 574
Instrumenty pochodne	-	84 788	-	84 788
Zobowiązania finansowe				
Zobowiązania wyceniane w wartości godziwej	24	93 419	-	93 443
Instrumenty pochodne	24	93 419	-	93 443

Aktywa i zobowiązania finansowe wyceniane w wartości godziwej na dzień 31 grudnia 2010	Poziom I	Poziom II	Poziom III	Razem
Aktywa finansowe				
Instrumenty finansowe dostępne do sprzedaży	7 919 720	570 860	1 948	8 492 528
Instrumenty kapitałowe	868 899	440 161	-	1 309 060
Dłużne papiery wartościowe	7 050 821	130 699	1 948	7 183 468
Instrumenty finansowe wyceniane w wartości godziwej przez wynik finansowy - zakwalifikowane do tej kategorii w momencie pierwszego rozpoznania	5 844 671	528 394	-	6 373 065
Instrumenty kapitałowe	19 060	437 121	-	456 181
Dłużne papiery wartościowe	5 825 611	91 273	-	5 916 884
Instrumenty finansowe wyceniane w wartości godziwej przez wynik finansowy - przeznaczone do obrotu	3 966 385	1 778 802	-	5 745 187
Instrumenty kapitałowe	2 195 887	1 650 050	-	3 845 937
Dłużne papiery wartościowe	1 770 256	23 793	-	1 794 049
Instrumenty pochodne	242	104 959	-	105 201
Zobowiązania finansowe				
Zobowiązania wyceniane w wartości godziwej	492	11 238	-	11 730
Instrumenty pochodne	492	11 238	-	11 730

Aktywa i zobowiązania finansowe wyceniane w wartości godziwej na dzień 31 grudnia 2009	Poziom I	Poziom II	Poziom III	Razem
Aktywa finansowe				
Instrumenty finansowe dostępne do sprzedaży	9 445 140	479 714	1 850	9 926 704
Instrumenty kapitałowe	909 525	415 282	-	1 324 807
Dłużne papiery wartościowe	8 535 615	64 432	1 850	8 601 897
Instrumenty finansowe wyceniane w wartości godziwej przez wynik finansowy - zakwalifikowane do tej kategorii w momencie pierwszego rozpoznania	5 116 399	382 487	-	5 498 886
Instrumenty kapitałowe	6 887	333 122	-	340 009
Dłużne papiery wartościowe	5 109 512	49 365	-	5 158 877
Instrumenty finansowe wyceniane w wartości godziwej przez wynik finansowy - przeznaczone do obrotu	3 453 613	1 261 132	-	4 714 745
Instrumenty kapitałowe	1 795 234	1 206 651	-	3 001 885
Dłużne papiery wartościowe	1 657 057	42 080	-	1 699 137
Instrumenty pochodne	1 322	12 401	-	13 723
Zobowiązania finansowe				
Zobowiązania wyceniane w wartości godziwej	351	3 669	-	4 020
Instrumenty pochodne	351	3 182	-	3 533
Kontrakty inwestycyjne	-	487	-	487
- o gwarantowanych i ustalonych warunkach	-	487	-	487

13.6.2. Przesunięcia pomiędzy Poziomem I oraz Poziomem II

W roku obrotowym zakończonym 31 grudnia 2011 nie miały miejsca istotne, w odniesieniu do wyniku finansowego oraz sumy aktywów i zobowiązań, przeniesienia pomiędzy Poziomem I i II.

14. Należności, w tym należności z tytułu kontraktów ubezpieczeniowych

Należności, w tym należności z tytułu kontraktów ubezpieczeniowych - wartość bilansowa	31 grudnia 2011	31 grudnia 2010	31 grudnia 2009
Należności z tytułu ubezpieczeń bezpośrednich, w tym:	1 378 054	1 292 955	1 222 390
- należności od ubezpieczających	1 268 320	1 218 489	1 154 479
- należności od pośredników ubezpieczeniowych	84 511	55 462	51 616
- inne należności	25 223	19 004	16 295
Należności z tytułu reasekuracji	33 987	122 215	26 334
Inne należności	322 595	319 104	246 483
Należności, w tym należności z tytułu kontraktów ubezpieczeniowych (netto)	1 734 636	1 734 274	1 495 207

Zarówno na dzień 31 grudnia 2011 roku, jak i na dzień 31 grudnia 2010 roku wartość godziwa należności nie odbiegała istotnie od ich wartości bilansowej.

Należności, w tym należności z tytułu kontraktów ubezpieczeniowych - wg wymagalności wynikającej z warunków umowy	31 grudnia 2011	31 grudnia 2010	31 grudnia 2009
Do 1 roku	1 696 626	1 692 975	1 435 285
Powyżej 1 roku do 5 lat	35 360	35 028	48 309
Powyżej 5 lat	2 650	6 271	11 613
Należności, w tym należności z tytułu kontraktów ubezpieczeniowych - wg wymagalności wynikającej z warunków umowy, razem	1 734 636	1 734 274	1 495 207

14.1 Inne należności

Inne należności	31 grudnia 2011	31 grudnia 2010	31 grudnia 2009
Należności od budżetu, inne niż z tytułu podatku dochodowego od osób prawnych	2 449	804	764
Należności od Metro Projekt sp. z o.o.	96 491	92 439	89 831
Rozliczenia przewencyjne	43 057	36 155	24 593
Zaliczki	3 116	1 402	2 959
Należności od OFE PZU	2 756	4 872	8 320
Należności z tytułu wykonywania czynności komisarza awaryjnego	6 326	4 811	4 006
Należności ubezpieczeniowych funduszy kapitałowych w ubezpieczeniach na życie	4 014	30 510	8 053
Należności z tytułu sprzedaży papierów wartościowych	57 667	131 808	93 537
Należności z tytułu dostaw i usług	89 426	767	644
Pozostałe	17 293	15 536	13 776
Inne należności, razem	322 595	319 104	246 483

Kwestie związane z należnościami od Metro Projekt sp. z o.o. zostały opisane w punkcie 52.4.

14.2 Należności z tytułu leasingu operacyjnego

Transakcje leasingu operacyjnego dotyczą w głównej mierze umów najmu nieruchomości inwestycyjnych.

Przyszłe minimalne należności z tytułu opłat leasingowych	31 grudnia 2011	31 grudnia 2010	31 grudnia 2009
Do 1 roku	17 532	13 808	15 178
Powyżej 1 roku do 5 lat	19 879	22 269	19 428
Powyżej 5 lat	301	1 188	118
Należności z tytułu przyszłych minimalnych opłat leasingowych, razem	37 712	37 265	34 724

15. **Udział reasekuratorów w rezerwach techniczno-ubezpieczeniowych**

Udział reasekuratorów w rezerwach techniczno-ubezpieczeniowych - ubezpieczenia majątkowe i osobowe	31 grudnia 2011	31 grudnia 2010	31 grudnia 2009
Rezerwa składek	163 937	75 230	75 096
Rezerwa na pokrycie ryzyka niewygasłego	167	89	-
Rezerwy na niewypłacone odszkodowania i świadczenia, w tym:	283 085	336 023	191 210
- na szkody zgłoszone	233 774	270 855	156 106
- na szkody niezgłoszone (IBNR)	37 503	52 650	19 056
- na koszty likwidacji szkód	11 808	12 518	16 048
Rezerwa na skapitalizowaną wartość rent	253 524	360 508	482 007
Udział reasekuratorów w rezerwach techniczno-ubezpieczeniowych (netto)	700 713	771 850	748 313

Udział reasekuratorów w rezerwach techniczno-ubezpieczeniowych - ubezpieczenia majątkowe i osobowe	31 grudnia 2011	31 grudnia 2010	31 grudnia 2009
Krótkoterminowe	172 358	199 926	259 293
Długoterminowe	528 355	571 924	489 020
Udział reasekuratorów w rezerwach techniczno-ubezpieczeniowych - ubezpieczenia majątkowe i osobowe, razem	700 713	771 850	748 313

16. Utrata wartości aktywów finansowych i należności

Zmiana stanu odpisów z tytułu utraty wartości aktywów finansowych w roku zakończonym 31 grudnia 2011	Odpisy z tytułu utraty wartości na początek okresu	Utworzenie odpisów, ujęte w rachunku zysków i strat	Rozwiązanie odpisów ujęte w rachunku zysków i strat	Usunięcie odpisów z ksiąg rachunkowych (nieujęte w rachunku zysków i strat)	Różnice kursowe	Inne zmiany odpisów	Odpisy z tytułu utraty wartości na koniec okresu
Aktywa finansowe dostępne do sprzedaży	296 919	16 352	-	(60 147)	248	-	253 372
- instrumenty kapitałowe	296 919	16 352	-	(60 147)	248	-	253 372
Pożyczki	18 321	9 780	-	-	669	-	28 770
Lokaty terminowe w instytucjach kredytowych	-	9 780	-	-	654	-	10 434
Pożyczki	18 321	-	-	-	15	-	18 336
Należności łącznie z należnościami z tytułu kontraktów ubezpieczeniowych	507 659	147 596	(61 677)	(13 756)	1 400	(13)	581 209
Należności z tytułu ubezpieczeń bezpośrednich	423 260	93 258	(3 089)	(1 705)	1 135	(4)	512 855
Należności z tytułu reasekuracji	18 544	51 801	(53 892)	(11 605)	-	-	4 848
Inne należności	65 855	2 537	(4 696)	(446)	265	(9)	63 506
Udział reasekuratorów w rezerwach techniczno-ubezpieczeniowych	36 372	7 378	(25 137)	-	-	-	18 613
Razem	859 271	181 106	(86 814)	(73 903)	2 317	(13)	881 964

Zmiana stanu odpisów z tytułu utraty wartości aktywów finansowych w roku zakończonym 31 grudnia 2010	Odpisy z tytułu utraty wartości na początek okresu	Utworzenie odpisów, ujęte w rachunku zysków i strat	Rozwiązanie odpisów ujęte w rachunku zysków i strat	Usunięcie odpisów z ksiąg rachunkowych (nieujęte w rachunku zysków i strat)	Różnice kursowe	Inne zmiany odpisów	Odpisy z tytułu utraty wartości na koniec okresu
Aktywa finansowe dostępne do sprzedaży	303 779	17 737	-	(24 674)	77	-	296 919
- instrumenty kapitałowe	303 779	17 737	-	(24 674)	77	-	296 919
Pożyczki	19 124	-	(375)	(423)	(5)	-	18 321
Pożyczki	19 124	-	(375)	(423)	(5)	-	18 321
Należności łącznie z należnościami z tytułu kontraktów ubezpieczeniowych	432 507	102 998	(28 313)	(415)	177	705	507 659
Należności z tytułu ubezpieczeń bezpośrednich	347 079	80 797	(5 722)	(78)	179	1 005	423 260
Należności z tytułu reasekuracji	17 824	18 543	(17 593)	(224)	(6)	-	18 544
Inne należności	67 604	3 658	(4 998)	(113)	4	(300)	65 855
Udział reasekuratorów w rezerwach techniczno-ubezpieczeniowych	30 370	12 918	(6 916)	-	-	-	36 372
Razem	785 780	133 653	(35 604)	(25 512)	249	705	859 271

Grupa Kapitałowa Powszechnego Zakładu Ubezpieczeń Spółki Akcyjnej
Skonsolidowane sprawozdanie finansowe wg MSSF za rok zakończony 31 grudnia 2011 roku

Jakość kredytowa aktywów finansowych na dzień 31 grudnia 2011	Wartość bilansowa (netto) aktywów nieprzeterminowanych		Wartość bilansowa (netto) aktywów przeterminowanych			Wartość bilansowa (netto)	Odpisy z tytułu utraty wartości		Wartość brutto
	objętych odpisami z tytułu utraty wartości	nieobjętych odpisami z tytułu utraty wartości	do 3 miesięcy	pow. 3 miesięcy do 6 miesięcy	powyżej 6 miesięcy		tworzone indywidualnie	tworzone grupowo	
Aktywa finansowe utrzymywane do terminu wymagalności	-	21 659 505	-	-	-	21 659 505	-	-	21 659 505
Dłużne papiery wartościowe	-	21 659 505	-	-	-	21 659 505	-	-	21 659 505
Aktywa finansowe dostępne do sprzedaży	-	6 533 773	-	-	-	6 533 773	-	-	6 533 773
Dłużne papiery wartościowe	-	6 533 773	-	-	-	6 533 773	-	-	6 533 773
Pożyczki	-	6 449 332	-	-	-	6 449 332	28 770	-	6 478 102
Dłużne papiery wartościowe	-	114 143	-	-	-	114 143	-	-	114 143
Transakcje reverse repo	-	628 497	-	-	-	628 497	-	-	628 497
Lokaty terminowe w instytucjach kredytowych	-	4 828 511	-	-	-	4 828 511	10 434	-	4 838 945
Depozyty u cedentów	-	407	-	-	-	407	-	-	407
Pożyczki	-	877 774	-	-	-	877 774	18 336	-	896 110
Należności łącznie z należnościami z tytułu kontraktów ubezpieczeniowych	37 269	1 417 262	72 893	32 656	174 556	1 734 636	91 932	489 277	2 315 845
Należności z tytułu ubezpieczeń bezpośrednich	32 148	1 178 223	64 277	29 940	73 466	1 378 054	25 257	487 598	1 890 909
Należności z tytułu reasekuracji	5 121	28 852	-	-	14	33 987	4 848	-	38 835
Inne należności	-	210 187	8 616	2 716	101 076*	322 595	61 827	1 679	386 101
Udział reasekuratorów w rezerwach techniczno-ubezpieczeniowych	60 202	640 511	-	-	-	700 713	18 613	-	719 326
Razem	97 471	36 700 383	72 893	32 656	174 556	37 077 959	139 315	489 277	37 706 551

* w tym 96.491 tys. zł dotyczących pożyczki zabezpieczonej hipotecznie, udzielonej spółce Metro-Projekt sp. z o.o.

Grupa Kapitałowa Powszechnego Zakładu Ubezpieczeń Spółki Akcyjnej
Skonsolidowane sprawozdanie finansowe wg MSSF za rok zakończony 31 grudnia 2011 roku

Jakość kredytowa aktywów finansowych na dzień 31 grudnia 2010	Wartość bilansowa (netto) aktywów nieprzeterminowanych		Wartość bilansowa (netto) aktywów przeterminowanych			Wartość bilansowa (netto)	Odpisy z tytułu utraty wartości		Wartość brutto
	objętych odpisami z tytułu utruty wartości	nieobjętych odpisami z tytułu utraty wartości	do 3 miesiące	pow. 3 miesiące do 6 miesiące	powyżej 6 miesiące		tworzone indywidualnie	tworzone grupowo	
Aktywa finansowe utrzymywane do terminu wymagalności	-	20 305 758	-	-	-	20 305 758	-	-	20 305 758
Dłużne papiery wartościowe	-	20 305 758	-	-	-	20 305 758	-	-	20 305 758
Aktywa finansowe dostępne do sprzedaży	-	7 183 468	-	-	-	7 183 468	-	-	7 183 468
Dłużne papiery wartościowe	-	7 183 468	-	-	-	7 183 468	-	-	7 183 468
Pożyczki	-	4 297 940	-	-	-	4 297 940	18 321	-	4 316 261
Transakcje reverse repo	-	1 374 939	-	-	-	1 374 939	-	-	1 374 939
Lokaty terminowe w instytucjach kredytowych	-	2 901 417	-	-	-	2 901 417	-	-	2 901 417
Depozyty u cedentów	-	1 770	-	-	-	1 770	-	-	1 770
Pożyczki	-	19 814	-	-	-	19 814	18 321	-	38 135
Należności łącznie z należnościami z tytułu kontraktów ubezpieczeniowych	58 270	1 462 615	56 839	19 290	137 260	1 734 274	114 208	393 451	2 241 933
Należności z tytułu ubezpieczeń bezpośrednich	35 852	1 144 876	51 825	18 468	41 934	1 292 955	31 276	391 984	1 716 215
Należności z tytułu reasekuracji	10 218	111 997	-	-	-	122 215	18 544	-	140 759
Inne należności	12 200	205 742	5 014	822	95 326*	319 104	64 388	1 467	384 959
Udział reasekuratorów w rezerwach techniczno- ubezpieczeniowych	90 221	681 629	-	-	-	771 850	36 372	-	808 222
Razem	148 491	33 931 410	56 839	19 290	137 260	34 293 290	168 901	393 451	34 855 642

* w tym 92.439 tys. zł dotyczących pożyczki zabezpieczonej hipotecznie, udzielonej spółce Metro-Projekt sp. z o.o.

Grupa Kapitałowa Powszechnego Zakładu Ubezpieczeń Spółki Akcyjnej
Skonsolidowane sprawozdanie finansowe wg MSSF za rok zakończony 31 grudnia 2011 roku

Jakość kredytowa aktywów finansowych na dzień 31 grudnia 2009	Wartość bilansowa (netto) aktywów nieprzeterminowanych		Wartość bilansowa (netto) aktywów przeterminowanych			Wartość bilansowa (netto)	Odpisy z tytułu utraty wartości		Wartość brutto
	objętych odpisami z tytułu utruty wartości	nieobjętych odpisami z tytułu utraty wartości	do 3 miesiący	pow. 3 miesiący do 6 miesiący	powyżej 6 miesiący		tworzone indywidualnie	tworzone grupowo	
Aktywa finansowe utrzymywane do terminu wymagalności	-	23 327 568	-	-	-	23 327 568	-	-	23 327 568
Dłużne papiery wartościowe	-	23 327 568	-	-	-	23 327 568	-	-	23 327 568
Aktywa finansowe dostępne do sprzedaży	-	8 601 897	-	-	-	8 601 897	-	-	8 601 897
Dłużne papiery wartościowe	-	8 601 897	-	-	-	8 601 897	-	-	8 601 897
Pożyczki	-	4 668 549	-	-	-	4 668 549	19 124	-	4 687 673
Transakcje reverse repo	-	345 789	-	-	-	345 789	-	-	345 789
Lokaty terminowe w instytucjach kredytowych	-	4 297 184	-	-	-	4 297 184	-	-	4 297 184
Depozyty u cedentów	-	1 542	-	-	-	1 542	-	-	1 542
Pożyczki	-	24 034	-	-	-	24 034	19 124	-	43 158
Należności łącznie z należnościami z tytułu kontraktów ubezpieczeniowych	25 217	1 270 488	48 248	21 210	130 044	1 495 207	113 779	318 728	1 927 714
Należności z tytułu ubezpieczeń bezpośrednich	12 984	1 104 105	46 968	20 825	37 508	1 222 390	29 257	317 822	1 569 469
Należności z tytułu reasekuracji	7 441	18 893	-	-	-	26 334	17 824	-	44 158
Inne należności	4 792	147 490	1 280	385	92 536*	246 483	66 698	906	314 087
Udział reasekuratorów w rezerwach techniczno- ubezpieczeniowych	38 993	709 320	-	-	-	748 313	30 370	-	778 683
Razem	64 210	38 577 822	48 248	21 210	130 044	38 841 534	163 273	318 728	39 323 535

* w tym 89.831 tys. zł dotyczących pożyczki zabezpieczonej hipotecznie, udzielonej spółce Metro-Projekt sp. z o.o.

17. Szacowane regresy i odzyski

Szacowane regresy i odzyski	31 grudnia 2011	31 grudnia 2010	31 grudnia 2009
Szacowane regresy	82 032	76 965	79 934
Szacowane odzyski	657	847	2 396
Szacowane dotacje	428	-	-
Razem	83 117	77 812	82 330

Szacowane regresy i odzyski	31 grudnia 2011	31 grudnia 2010	31 grudnia 2009
Krótkoterminowe	48 460	47 638	50 929
Długoterminowe	34 657	30 174	31 401
Razem	83 117	77 812	82 330

Szacowane regresy i odzyski klasyfikuje się jako długoterminowe, jeżeli przewiduje się, że związane z nimi przepływy pieniężne nastąpią po upływie więcej niż 12 miesięcy od zakończenia okresu sprawozdawczego.

18. Aktywa z tytułu odroczonego podatku dochodowego

Zmiana stanu aktywa z tytułu podatku odroczonego w roku zakończonym 31 grudnia 2011	Stan na początek okresu	Zmiany odnoszone na wynik finansowy	Zmiany odnoszone na inne całkowite dochody	Zmiana składu grupy	Różnice kursowe	Stan na koniec okresu
Instrumenty finansowe	(1 247)	137	123	-	(82)	(1 069)
Należności	-	3	-	420	(1)	422
Nieruchomości	(2 607)	(5 554)	(195)	372	-	(7 984)
Rezerwy na nagrody jubileuszowe, odprawy emerytalne, etc.	314	145	-	-	-	459
Rezerwa na premie oraz odpis na fundusz nagród	502	269	-	-	-	771
Rezerwy na urlopy pracownicze	-	51	-	-	7	58
Należności niewypłacone osobom fizycznym (z tytułu umów zlecenia, agencyjne, etc.)	38	276	-	-	-	314
Inne rezerwy i rozliczenia międzyokresowe bierne	2 075	856	-	478	175	3 584
Straty podatkowe do rozliczenia w latach następnych	15 759	(5 283)	-	-	-	10 476
Rezerwa z tytułu zwrotu przez PTE do ZUS nienależnych opłat manipulacyjnych	1 811	(242)	-	-	-	1 569
Aktywo z tytułu odroczonego podatku, razem	16 645	(9 342)	(72)	1 270	99	8 600

Zmiana stanu aktywa z tytułu podatku odroczonego w roku zakończonym 31 grudnia 2010	Stan na początek okresu	Zmiany odnoszone na wynik finansowy	Zmiany odnoszone na inne całkowite dochody	Różnice kursowe	Stan na koniec okresu
Instrumenty finansowe	(1 940)	625	65	3	(1 247)
Nieruchomości	(1 569)	(904)	(134)	-	(2 607)
Rezerwy na nagrody jubileuszowe, odprawy emerytalne, etc.	349	(35)	-	-	314
Rezerwa na premie oraz odpis na fundusz nagród	528	(26)	-	-	502
Należności niewypłacone osobom fizycznym (z tytułu umów zlecenia, agencyjne, etc.)	63	(25)	-	-	38
Inne rezerwy i rozliczenia międzyokresowe bierne	2 532	(485)	-	28	2 075
Straty podatkowe do rozliczenia w latach następnych	22 524	(6 765)	-	-	15 759
Rezerwa z tytułu zwrotu przez PTE do ZUS nienależnych opłat manipulacyjnych	2 443	(632)	-	-	1 811
Pozostałe różnice	(17)	19	-	(2)	-
Aktywo z tytułu odroczonego podatku, razem	24 913	(8 228)	(69)	29	16 645

Z uwagi na brak zamiarów realizacji inwestycji w akcje i udziały w niekonsolidowanych jednostkach Grupy PZU, nie rozpoznaje się aktywa bądź rezerwy z tytułu podatku odroczonego wynikających z różnic przejściowych dotyczących tych aktywów.

Ujemne różnice przejściowe związane z wyceną akcji i udziałów w niekonsolidowanych jednostkach Grupy PZU, dla których nie rozpoznano aktywa z tytułu podatku odroczonego wyniosły na dzień 31 grudnia 2011 roku 36.276 tys. zł (na 31 grudnia 2010 roku 44.240 tys. zł).

Nierozpoznane (nieujęte w sprawozdaniu z sytuacji finansowej) aktywa z tytułu odroczonego podatku dochodowego	31 grudnia 2011	31 grudnia 2010	31 grudnia 2009
Wynikające ze straty podatkowej wg dopuszczalnego prawem terminu realizacji (w tym):	81 901	62 561	55 499
- termin nieograniczony przepisami prawa	81 901	62 561	55 499
Nierozpoznane aktywa z tytułu odroczonego podatku dochodowego, razem	81 901	62 561	55 499

Nierozpoznane aktywa z tytułu odroczonego podatku dotyczą strat podatkowych poniesionych przez PZU Lietuva, które mogą być zrealizowane w późniejszych okresach.

19. Należności z tytułu bieżącego podatku dochodowego

Należności z tytułu bieżącego podatku dochodowego	31 grudnia 2011	31 grudnia 2010	31 grudnia 2009
Krótkoterminowe	8 582	9 958	87 599
Długoterminowe	-	-	-
Należności z tytułu bieżącego podatku dochodowego, razem	8 582	9 958	87 599

20. Odroczone koszty akwizycji

Odroczone koszty akwizycji	31 grudnia 2011	31 grudnia 2010	31 grudnia 2009
Krótkoterminowe	504 458	470 497	441 595
Długoterminowe	65 385	70 232	76 684
Odroczone koszty akwizycji, razem	569 843	540 729	518 279

20.1 Odroczone koszty akwizycji w ubezpieczeniach majątkowych i osobowych

Zmiana stanu odroczonego kosztów akwizycji w ubezpieczeniach majątkowych i osobowych	1 stycznia – 31 grudnia 2011	1 stycznia – 31 grudnia 2010
Wartość netto na początek okresu	470 497	441 595
Odroczone koszty akwizycji	524 323	452 581
Amortyzacja za okres, w tym:	(491 452)	(423 345)
- odniesiona na wynik finansowy	(491 452)	(423 345)
Inne zmiany	1 090	(334)
- różnice kursowe	1 090	(334)
Wartość netto na koniec okresu	504 458	470 497

20.2 Odroczone koszty akwizycji w ubezpieczeniach na życie

Zmiana stanu odroczonego kosztów akwizycji w ubezpieczeniach na życie	1 stycznia - 31 grudnia 2011	1 stycznia - 31 grudnia 2010
Wartość netto na początek okresu	70 232	76 684
Odroczone koszty akwizycji	-	-
Amortyzacja za okres, w tym:	(4 847)	(6 452)
-odniesiona na wynik finansowy	(4 847)	(6 452)
Wartość netto na koniec okresu	65 385	70 232

21. Rozliczenia międzyokresowe

Rozliczenia międzyokresowe	31 grudnia 2011	31 grudnia 2010	31 grudnia 2009
Koszty informatyczne	6 217	4 536	3 338
Aktywowane koszty akwizycji OFE PZU	23 400	45 829	38 154
Rozliczenia z tytułu reasekuracji	85 366	132 776	164 228
Pozostałe	10 907	11 085	10 084
Rozliczenia międzyokresowe, razem	125 890	194 226	215 804

Rozliczenia międzyokresowe	31 grudnia 2011	31 grudnia 2010	31 grudnia 2009
Krótkoterminowe	121 486	186 600	206 244
Długoterminowe	4 404	7 626	9 560
Rozliczenia międzyokresowe, razem	125 890	194 226	215 804

22. Inne aktywa

Inne aktywa	31 grudnia 2011	31 grudnia 2010	31 grudnia 2009
Zapasy, w tym:	116 266	4 654	12 099
- materiały	49 883	4 325	11 709
- produkty i towary	65 628	-	-
- odzyski po szkodach	755	329	390
Pozostałe składniki aktywów	4 195	2 801	3 682
Inne aktywa, razem	120 461	7 455	15 781

Inne aktywa	31 grudnia 2011	31 grudnia 2010	31 grudnia 2009
Krótkoterminowe	120 461	7 455	15 781
Długoterminowe	-	-	-
Inne aktywa, razem	120 461	7 455	15 781

Zapasy

Zapasy (pozostałe informacje)	31 grudnia 2011	31 grudnia 2010	31 grudnia 2009
Wartość księgowa netto zapasów wykazywanych wg wartości godziwej pomniejszonej o koszty sprzedaży	755	329	390
Wartość księgowa zapasów stanowiących zabezpieczenie zobowiązań	39 600	-	-

W 2011 roku spółki Grupy PZU utworzyły odpisy aktualizujące wartość zapasów w wysokości 537 tys. zł. W 2010 roku nie utworzono ani nie rozwiązano odpisów aktualizujących wartości zapasów.

23. Środki pieniężne i ekwiwalenty środków pieniężnych

Struktura środków pieniężnych i ich ekwiwalentów wykazanych w sprawozdaniu z sytuacji finansowej oraz w sprawozdaniu z przepływów pieniężnych wraz z uzgodnieniem	31 grudnia 2011	31 grudnia 2010	31 grudnia 2009
Środki pieniężne w kasie i na rachunkach bankowych	224 967	417 087	361 455
Inne środki pieniężne	12 757	6 616	5 101
Środki pieniężne wykazane w sprawozdaniu z przepływów pieniężnych, razem	237 724	423 703	366 556

Informacja dodatkowa do skonsolidowanego rachunku przepływów pieniężnych

W skonsolidowanym rachunku przepływów pieniężnych wykazano następujące środki pieniężne o ograniczonej możliwości dysponowania:

- środki Funduszy Prewencyjnych – na gruncie przepisów polskich i opartych na nich wewnętrznych regulacjach spółek Grupy PZU, środki te mogą być wydatkowane tylko w ściśle określonych celach w ramach działalności prewencyjnej, przy zachowaniu pełnej kontroli nad tymi środkami w ramach działalności prewencyjnej;

- środki pieniężne z tytułu usługi „Autowypłata” – realizowanej przez Bank Pekao SA, polegającej na blokowaniu środków na rachunku bankowym do wysokości zleconej do wypłaty szkody, uprzednio zarejestrowanej w systemie bankowości elektronicznej.

24. Wyemitowany kapitał podstawowy oraz rezerwy przypisywane akcjonariuszom jednostki dominującej

24.1 Kapitał podstawowy

Stan na dzień 31 grudnia 2011 roku

Serial/ emisja	Rodzaj akcji	Rodzaj uprzywilejowania	Rodzaj ograniczenia praw do akcji	Liczba akcji	Wartość serii/emisji wg wartości nominalnej (w zł)	Sposób pokrycia kapitału	Data rejestracji	Prawo do dywidendy (od daty)
A	imiennie	brak	brak	7 602	7 602	gotówka	23.01.1997	27.12.1991
A	na okaziciela	brak	brak	60 438 718	60 438 718	gotówka	23.01.1997	27.12.1991
B	na okaziciela	brak	brak	25 905 980	25 905 980	aport	31.03.1999	01.01.1999
Liczba akcji razem				86 352 300				
Kapitał zakładowy razem					86 352 300			

Stan na dzień 31 grudnia 2010 roku

Serial/ emisja	Rodzaj akcji	Rodzaj uprzywilejowania	Rodzaj ograniczenia praw do akcji	Liczba akcji	Wartość serii/emisji wg wartości nominalnej (w zł)	Sposób pokrycia kapitału	Data rejestracji	Prawo do dywidendy (od daty)
A	imiennie	brak	brak	11 608	11 608	gotówka	23.01.1997	27.12.1991
A	na okaziciela	brak	brak	60 434 712	60 434 712	gotówka	23.01.1997	27.12.1991
B	na okaziciela	brak	brak	25 905 980	25 905 980	aport	31.03.1999	01.01.1999
Liczba akcji razem				86 352 300				
Kapitał zakładowy razem					86 352 300			

Stan na dzień 31 grudnia 2009 roku

Serial/ emisja	Rodzaj akcji	Rodzaj uprzywilejowania	Rodzaj ograniczenia praw do akcji	Liczba akcji	Wartość serii/emisji wg wartości nominalnej (w zł)	Sposób pokrycia kapitału	Data rejestracji	Prawo do dywidendy (od daty)
A	imiennie	brak	brak	60 446 320	60 446 320	gotówka	23.01.1997	27.12.1991
B	na okaziciela	brak	brak	25 905 980	25 905 980	aport	31.03.1999	01.01.1999
Liczba akcji razem				86 352 300				
Kapitał zakładowy razem					86 352 300			

Wszystkie akcje zostały w pełni opłacone.

24.1.1. Wykaz akcjonariuszy PZU

Struktura akcjonariatu PZU z uwzględnieniem akcjonariuszy posiadających co najmniej 5% głosów na Walnym Zgromadzeniu PZU przedstawiała się następująco:

Stan na dzień 31 grudnia 2011 roku

Lp.	Nazwa akcjonariusza	Liczba akcji oraz głosów na WZA	Procent udziału w kapitale podstawowym oraz w ogólnej liczbie głosów na WZA
1	Skarb Państwa	30 385 253	35,1875%
2	ING Otwarty Fundusz Emerytalny *	4 339 308	5,0251%
3	Pozostali akcjonariusze	51 627 739	59,7874%
Razem		86 352 300	100,0000%

* Stan posiadania wg stanu bezpośrednio po transakcjach rozliczonych w dniu 22 lipca 2011 roku, opisanych w punkcie 24.1.2.

Stan na dzień 31 grudnia 2010 roku

Lp.	Nazwa akcjonariusza	Liczba akcji oraz głosów na WZA	Procent udziału w kapitale podstawowym oraz w ogólnej liczbie głosów na WZA
1	Skarb Państwa	39 020 483	45,1875%
2	Pozostali akcjonariusze	47 331 817	54,8125%
Razem		86 352 300	100,0000%

Stan na dzień 31 grudnia 2009 roku

Lp.	Nazwa akcjonariusza	Liczba akcji oraz głosów na WZA	Procent udziału w kapitale podstawowym oraz w ogólnej liczbie głosów na WZA
1	Skarb Państwa	43 338 098	50,1875%
2	Eureko B.V.*	19 856 968	22,9953%
3	Kappa SA	12 866 492	14,9000%
3	Pozostali akcjonariusze	10 290 742	11,9172%
Razem		86 352 300	100,0000%

* nieuwzględniono 4.060 akcji niewpisanych do księgi akcyjnej PZU, z uwagi na sprzeciwy złożone przez ich poprzednich właścicieli. Z uwzględnieniem akcji oprotestowanych Eureko B.V. posiadało 19.861.028 akcji uprawniających do 22,9999% udziału w kapitale podstawowym oraz w ogólnej liczbie głosów na WZA

24.1.2. Transakcje dotyczące znacznych pakietów akcji PZU

W okresie od 1 stycznia 2011 roku do dnia podpisania niniejszego skonsolidowanego sprawozdania finansowego zaszły zmiany w strukturze własności znacznych pakietów akcji PZU polegające na:

- zbyciu w transakcjach pakietowych w dniu 10 czerwca 2011 roku przez Skarb Państwa 8.635.230 akcji PZU, stanowiących 10,0000% udziału w kapitale zakładowym oraz taki sam udział w ogólnej liczbie głosów. Przed zmianą Skarb Państwa posiadał 39.020.483 akcje stanowiące 45,1875% udziału w kapitale zakładowym oraz taki sam udział w ogólnej liczbie głosów;
- nabyciu przez ING Otwarty Fundusz Emerytalny („ING OFE”), zarządzany przez ING Powszechne Towarzystwo Emerytalne SA akcji w transakcjach rozliczonych na GPW w dniu 22 lipca 2011 roku, powodującym przekroczenie progu 5% głosów na Walnym Zgromadzeniu PZU. Przed nabyciem akcji PZU ING OFE posiadał 4.309.423 akcje stanowiące 4,9905% kapitału zakładowego PZU oraz taki sam udział w ogólnej liczbie głosów. Po ww. zmianie ING OFE posiadał 4.339.308 akcji PZU, stanowiących 5,0251% udziału w kapitale zakładowym PZU oraz w ogólnej liczbie głosów.

24.1.3. Jednostka dominująca wobec PZU najwyższego szczebla

Na dzień 31 grudnia 2011 roku Skarb Państwa posiadał 35,1875% akcji PZU, uprawniających do wykonywania 35,1875% głosów na Walnym Zgromadzeniu. Nie występowała zatem jednostka dominująca wyższego szczebla w stosunku do PZU sporządzająca skonsolidowane sprawozdanie finansowe.

24.1.4. Podział zysku jednostki dominującej

W odniesieniu do podziału zysku za 2011 rok i za lata poprzednie, podziałowi podlega wyłącznie zysk wykazany w jednostkowym sprawozdaniu finansowym jednostki dominującej sporządzonym zgodnie z PSR.

24.1.4.1. Podział zysku za 2010 rok

W dniu 11 maja 2011 roku Zarząd PZU podjął uchwałę w sprawie polityki dywidendowej PZU. Przyjęte założenia polityki dywidendowej:

- podstawą ustalenia dywidendy płaconej przez PZU za dany rok obrachunkowy będzie skonsolidowany wynik finansowy Grupy PZU zgodny z MSSF;
- wysokość dywidendy:
 - nie może być niższa niż 50% i nie wyższa niż 100% skonsolidowanego zysku netto wykazanego w skonsolidowanych sprawozdaniach finansowych wg MSSF;
 - nie może być wyższa od jednostkowego zysku netto PZU wykazanego w jednostkowych sprawozdaniach finansowych wg PSR;
 - nie może powodować obniżenia funduszy własnych PZU poniżej wartości odpowiadającej 250% marginesu wypłacalności;
 - nie może spowodować obniżenia siły finansowej Grupy PZU poniżej poziomu odpowiadającego ratingowi AA według metodologii agencji Standard & Poor's;
 - powinna uwzględniać dodatkowe potrzeby kapitałowe PZU w perspektywie dwunastu miesięcy od momentu przyjęcia przez Zarząd PZU skonsolidowanego sprawozdania finansowego Grupy PZU za dany rok.
- fundusze własne i margines wypłacalności są kalkulowane zgodnie z normami ostrożnościowymi ustanowionymi dla polskiego rynku ubezpieczeniowego.

Także w dniu 11 maja 2011 roku Zarząd PZU podjął uchwałę w sprawie propozycji podziału zysku netto za rok 2010 w kwocie 3.516.709 tys. zł proponując przeznaczyć:

- 2.245.160 tys. zł na wypłatę dywidendy dla akcjonariuszy;
- 1.271.549 tys. zł na kapitał zapasowy.

W dniu 30 czerwca 2011 roku Walne Zgromadzenie PZU podjęło uchwałę w sprawie podziału zysku netto za rok 2010, zgodną z ww. propozycją, zakładając wypłatę dywidendy w wysokości 26,00 zł na akcję i jednocześnie określając dzień ustalenia praw do dywidendy na 30 września 2011 roku, a dzień wypłaty dywidendy na 21 października 2011 roku. Dywidenda została wypłacona.

24.1.4.2. Podział zysku za 2011 rok

Do dnia podpisania niniejszego skonsolidowanego sprawozdania finansowego Zarząd PZU nie podjął uchwały w sprawie propozycji podziału zysku za rok 2011.

24.1.4.3. Uchylenie uchwały ZWZ PZU w sprawie podziału zysku PZU za rok obrotowy 2006

Pozwem z dnia 30 lipca 2007 roku zostało wszczęte postępowanie z powództwa Manchester Securities Corporation przeciwko PZU o uchylenie uchwały nr 8/2007 ZWZ PZU z dnia 30 czerwca 2007 roku w sprawie podziału zysku PZU za rok obrotowy 2006, jako sprzecznej z dobrymi obyczajami i mającej na celu pokrzywdzenie powoda – akcjonariusza PZU.

Zaskarżona uchwała ZWZ PZU podzieliła zysk netto za rok 2006 w kwocie 3.280.883 tys. zł w następujący sposób:

- na kapitał zapasowy przekazano kwotę 3.260.883 tys. zł;
- na Zakładowy Fundusz Świadczeń Socjalnych przekazano kwotę 20.000 tys. zł.

Wyrokiem z dnia 22 stycznia 2010 roku Sąd Okręgowy w Warszawie w całości uchylił ww. uchwałę ZWZ PZU. W dniu 17 lutego 2010 roku PZU wniósł apelację, zaskarżając wyrok Sądu Okręgowego w Warszawie w całości.

Sąd Apelacyjny w Warszawie wyrokiem wydanym w dniu 6 grudnia 2011 roku oddalił w całości apelację PZU od wyroku Sądu Okręgowego w Warszawie z dnia 22 stycznia 2010 roku. W następstwie wydania wyroku Sądu Apelacyjnego z dnia 6 grudnia 2011 roku wyrok Sądu Okręgowego z dnia 22 stycznia 2010 roku uchylający ww. uchwałę ZWZ PZU stał się prawomocny.

W chwili podpisania niniejszego skonsolidowanego sprawozdania finansowego wspomniany wyrok Sądu Okręgowego pozostaje w mocy.

W dniu 7 grudnia 2011 roku PZU złożył wniosek o sporządzenie pisemnego uzasadnienia wyroku Sądu Apelacyjnego w Warszawie z dnia 6 grudnia 2011 r. Po otrzymaniu i analizie uzasadnienia Zarząd PZU rozważył podjęcie odpowiednich kroków prawnych, wynikających z Kodeksu postępowania cywilnego i Kodeksu spółek handlowych. Do dnia podpisania niniejszego sprawozdania finansowego PZU nie otrzymał uzasadnienia.

We wstępnej ocenie Zarządu PZU uchylene ww. uchwały ZWZ PZU nie powoduje powstania roszczenia o wypłatę dywidendy przez PZU.

Na dzień bilansowy 31 grudnia 2011 roku nie dokonano zmian w prezentacji kapitałów PZU, mogących potencjalnie wynikać z uchylenia ww. uchwały ZWZ PZU, w tym pozycji „Kapitał zapasowy” i „Zysk (strata) z lat ubiegłych”, nie korygowano środków Zakładowego Funduszu Świadczeń Socjalnych i nie utworzono rezerw na jakiegokolwiek potencjalne roszczenia dodatkowe wynikające z uchylenia ww. uchwały ZWZ PZU.

24.2 Kapitał z aktualizacji wyceny

Kapitał z aktualizacji wyceny	31 grudnia 2011	31 grudnia 2010	31 grudnia 2009
Aktualizacja wyceny instrumentów finansowych dostępnych do sprzedaży	161 307	323 956	323 315
Reklasyfikacja nieruchomości z rzeczowych aktywów trwałych do nieruchomości inwestycyjnych	107 524	68 312	17 655
Kapitał z aktualizacji wyceny, razem	268 831	392 268	340 970

Zmiana kapitału z aktualizacji wyceny z tytułu aktualizacji wyceny instrumentów finansowych dostępnych do sprzedaży	1 stycznia - 31 grudnia 2011	1 stycznia - 31 grudnia 2010
Stan na początek okresu	323 956	323 315
Zmiany	(162 649)	641
- zmiana wartości godziwej	(108 699)	58 586
- odpisy z tytułu utraty wartości	67 680	69 671
- sprzedaż	(121 630)	(127 620)
- różnice kursowe	-	4
Stan na koniec okresu	161 307	323 956

25. Różnice kursowe z przeliczenia

Różnice kursowe z przeliczenia jednostek podporządkowanych	1 stycznia - 31 grudnia 2011	1 stycznia - 31 grudnia 2010
Stan na początek okresu	(38 799)	(23 416)
Zmiany dotyczące jednostek podporządkowanych	6 536	(15 383)
Stan na koniec okresu	(32 263)	(38 799)

26. Rezerwy techniczno-ubezpieczeniowe

26.1 Rezerwy techniczno-ubezpieczeniowe w ubezpieczeniach majątkowych i osobowych

Rezerwy techniczno-ubezpieczeniowe w ubezpieczeniach majątkowych i osobowych	31 grudnia 2011	31 grudnia 2010	31 grudnia 2009
Rezerwa składek	4 411 652	4 183 127	4 047 377
Rezerwa na pokrycie ryzyka niewygasłego	13 411	31 917	37 167
Rezerwy na niewypłacone odszkodowania i świadczenia	4 817 359	4 548 445	3 837 211
Rezerwa na skapitalizowaną wartość rent	5 088 626	4 862 552	4 874 653
Rezerwy na premie i rabaty dla ubezpieczonych	6 232	4 731	4 180
Rezerwy techniczno-ubezpieczeniowe, razem	14 337 280	13 630 772	12 800 588

Rodzaj ryzyka - rezerwy brutto wg klas rachunkowych określonych w dziale II załącznika do Ustawy o działalności ubezpieczeniowej	31 grudnia 2011	31 grudnia 2010	31 grudnia 2009
Następstwa wypadków i choroba (grupa 1 i 2)	347 348	344 757	333 858
Komunikacyjne - odpowiedzialność cywilna (grupa 10)	9 169 307	8 558 131	8 165 663
Komunikacyjne pozostałe (grupa 3)	1 741 208	1 743 126	1 649 359
Morskie, lotnicze i transportowe (grupy 4, 5, 6, 7)	64 944	96 465	64 444
Od ognia i innych szkód majątkowych (grupy 8 i 9)	1 154 692	1 151 522	948 148
Odpowiedzialność cywilna (grupy 11,12,13)	1 457 244	1 303 691	1 302 721
Kredyt i gwarancje (grupy 14,15)	135 225	130 318	121 484
Świadczenie pomocy (grupa 18)	127 853	99 408	72 635
Ochrona prawna (grupa 17)	2 314	2 175	2 002
Pozostałe (grupa 16)	137 145	201 179	140 274
Rezerwy techniczno-ubezpieczeniowe, razem	14 337 280	13 630 772	12 800 588

Rodzaj ryzyka - rezerwy na udziale własnym wg klas rachunkowych określonych w dziale II załącznika do Ustawy o działalności ubezpieczeniowej	31 grudnia 2011	31 grudnia 2010	31 grudnia 2009
Następstwa wypadków i choroba (grupa 1 i 2)	347 165	345 672	335 301
Komunikacyjne - odpowiedzialność cywilna (grupa 10)	8 774 938	8 062 855	7 498 610
Komunikacyjne pozostałe (grupa 3)	1 717 747	1 757 860	1 667 471
Morskie, lotnicze i transportowe (grupy 4, 5, 6, 7)	52 271	68 909	54 683
Od ognia i innych szkód majątkowych (grupy 8 i 9)	1 019 492	1 016 057	927 769
Odpowiedzialność cywilna (grupy 11,12,13)	1 439 116	1 294 355	1 282 530
Kredyt i gwarancje (grupy 14,15)	91 139	90 905	85 838
Świadczenie pomocy (grupa 18)	126 825	99 253	72 525
Ochrona prawna (grupa 17)	2 314	2 175	2 002
Pozostałe (grupa 16)	65 560	120 881	125 546
Rezerwy techniczno-ubezpieczeniowe, razem	13 636 567	12 858 922	12 052 275

Rezerwy techniczno-ubezpieczeniowe w ubezpieczeniach majątkowych i osobowych	31 grudnia 2011	31 grudnia 2010	31 grudnia 2009
Krótkoterminowe	3 230 831	3 641 330	4 528 915
Długoterminowe	11 106 449	9 989 442	8 271 673
Rezerwy techniczno-ubezpieczeniowe, razem	14 337 280	13 630 772	12 800 588

Jako rezerwy długoterminowe wykazano rezerwy, wynikające z których prognozowane przepływy pieniężne nastąpią po upływie więcej niż 12 miesięcy od zakończenia okresu sprawozdawczego.

26.2 Rezerwy techniczno-ubezpieczeniowe w ubezpieczeniach na życie

Rezerwy techniczno-ubezpieczeniowe w ubezpieczeniach na życie	31 grudnia 2011	31 grudnia 2010	31 grudnia 2009
Rezerwa składek	96 333	100 631	105 305
Rezerwa ubezpieczeń na życie	14 595 112	14 570 725	14 582 590
Rezerwy na niewypłacone odszkodowania i świadczenia	612 122	608 635	619 253
Rezerwy na premie i rabaty dla ubezpieczonych	960	1 446	891
Pozostałe rezerwy techniczno-ubezpieczeniowe	581 155	614 692	698 918
Rezerwy techniczno-ubezpieczeniowe dla ubezpieczeń na życie, jeżeli ryzyko lokaty ponosi ubezpieczający	2 299 767	2 296 089	2 017 501
Rezerwy techniczno-ubezpieczeniowe, razem	18 185 449	18 192 218	18 024 458

Rezerwy techniczno-ubezpieczeniowe w ubezpieczeniach na życie	31 grudnia 2011	31 grudnia 2010	31 grudnia 2009
Krótkoterminowe	4 368 662	4 319 641	3 871 532
Długoterminowe	13 816 787	13 872 577	14 152 926
Rezerwy techniczno-ubezpieczeniowe, razem	18 185 449	18 192 218	18 024 458

Saldo rezerw techniczno-ubezpieczeniowych w ubezpieczeniach na życie zostało podzielone w oparciu o wartość zdyskontowanych przepływów pieniężnych wynikających z umów ubezpieczenia na życie (przewidywanych do realizacji w okresie odpowiednio do 12 miesięcy po zakończeniu okresu sprawozdawczego i później).

26.2.1. Konwersja umów ubezpieczeń grupowych pracowniczych

Od początku 2002 roku PZU Życie rozpoczął konwersję umów ubezpieczeń grupowych pracowniczych typ P z umów zawartych na czas nieokreślony na umowy zawarte na czas określony. Wynikiem skrócenia okresu odpowiedzialności jest zmniejszenie dla umów podlegających konwersji zobowiązań wynikających z udzielanej ochrony ubezpieczeniowej oraz obniżenie się poziomu wymaganych środków własnych.

26.2.2. Stary portfel w ubezpieczeniach na życie

W 1992 roku PZU przekazał PZU Życie polisy ubezpieczeń jednostkowych (posagowych i na życie) oraz rentowych (tzw. „stary portfel”).

W okresie wysokiej inflacji w Polsce w latach osiemdziesiątych XX w. istniały ograniczenia działalności lokacyjnej Państwowego Zakładu Ubezpieczeń, które powodowały, że przychody z lokat kształtowały się poniżej poziomu inflacji. W rezultacie, rezerwy utworzone w odniesieniu do starego portfela nie były dostateczne na pokrycie świadczeń indeksowanych o inflację. PZU Życie dokonał częściowej waloryzacji polis starego portfela. Programy urealnienia świadczeń są wprowadzone dla wszystkich bieżąco wypłacanych świadczeń. Część ubezpieczonych, których świadczenia utraciły swoją realną wartość, zaczęła wytaczać procesy sądowe przeciwko PZU Życie w celu uzyskania wyższych świadczeń.

Łączną wysokość rezerw utworzonych na stary portfel przedstawiono poniżej:

	31 grudnia 2011	31 grudnia 2010
Rezerwy ubezpieczeń na życie	486 539	500 161
Pozostałe rezerwy techniczno – ubezpieczeniowe	222 814	212 325
Rezerwa IBNR i RBNP*	6 365	10 796
Rezerwy na stary portfel, ogółem	715 718	723 282

* - IBNR – Incurred But Not Reported – szkody zaistniałe lecz niezgłoszone

- RBNP – Reported But Not Paid – szkody zgłoszone, ale niewypłacone

PZU Życie tworzy rezerwę na rewaloryzację świadczeń z ubezpieczeń indywidualnych i rent przejętych od PZU (czyli z tzw. „starego portfela”), która może wynikać z przyszłych spraw spornych (procesy sądowe i ugody).

Wartość rezerwy została wyliczona w oparciu o wartość oczekiwanych przyszłych dodatkowych świadczeń wynikających ze spraw sądowych i ugód. Wartość tych świadczeń została ustalona poprzez ekstrapolację historycznego trendu świadczeń, oszacowanego na bazie liczby zakończonych procesów sądowych i ugód oraz wartości zasądzonych kwot. Jeżeli trendy dotyczące spraw sądowych i pozasądowych lub program waloryzacji świadczeń starego portfela uległyby istotnym zmianom w przyszłości, mogłyby to mieć istotny wpływ na poziom rezerw wymaganych na pokrycie zobowiązań z tytułu starego portfela.

27. Kontrakty inwestycyjne

Kontrakty inwestycyjne - wartość bilansowa	31 grudnia 2011	31 grudnia 2010	31 grudnia 2009
Kontrakty inwestycyjne o gwarantowanych i ustalonych warunkach	2 330 870	2 270 568	2 632 054
- wyceniane wg zamortyzowanego kosztu	2 330 870	2 270 568	2 631 567
- wyceniane wg wartości godziwej	-	-	487
Kontrakty inwestycyjne na rachunek i ryzyko klienta (unit-linked)	1 140 902	1 273 947	1 094 475
Kontrakty inwestycyjne - wartość bilansowa, razem	3 471 772	3 544 515	3 726 529

Kontrakty inwestycyjne na rachunek i ryzyko klienta (ang. *unit-linked*) zostały wyznaczone przy początkowym ujęciu jako zobowiązania finansowe wyceniane w wartości godziwej przez wynik finansowy.

Wartość godziwa zobowiązań z tytułu kontraktów inwestycyjnych o gwarantowanych i ustalonych warunkach nie odbiega istotnie od wartości bilansowej.

Kontrakty inwestycyjne (krótkoterminowe)	31 grudnia 2011	31 grudnia 2010	31 grudnia 2009
Kontrakty inwestycyjne o gwarantowanych i ustalonych warunkach	2 330 870	2 053 913	2 506 707
Kontrakty inwestycyjne na rachunek i ryzyko klienta (unit-linked)	1 140 902	1 273 947	1 094 475
Kontrakty inwestycyjne (krótkoterminowe), razem	3 471 772	3 327 860	3 601 182

Ze względu na możliwość odstąpienia klientów od umów na rachunek i ryzyko klienta wszystkie kontrakty tego typu zostały zakwalifikowane do zobowiązań krótkoterminowych.

Kwota krótkoterminowych kontraktów inwestycyjnych o gwarantowanych i ustalonych warunkach została określona w oparciu o warunki określone w umowach.

28. Rezerwy na świadczenia na rzecz pracowników

W związku z przyjętymi zasadami rachunkowości oraz faktem, iż spółki Grupy PZU nie wydzieliły aktywów programów określonych świadczeń, wartość bilansowa rezerw programów określonych świadczeń równa się wartości bieżącej odpowiadających im zobowiązań.

Rezerwy na świadczenia pracownicze	31 grudnia 2011	31 grudnia 2010	31 grudnia 2009
Świadczenia po okresie zatrudnienia	108 661	108 057	105 253
- programy określonych świadczeń	108 661	108 057	105 253
- rezerwy na odprawy emerytalne	93 832	93 252	89 998
- rezerwy na świadczenia pośmiertne	14 829	14 805	15 255
Inne długoterminowe świadczenia pracownicze	146 915	149 859	155 693
- rezerwy na nagrody jubileuszowe	115 393	119 928	118 443
- pozostałe	31 522	29 931	37 250
Rezerwy na świadczenia pracownicze, razem	255 576	257 916	260 946

Rezerwy na świadczenia pracownicze	31 grudnia 2011	31 grudnia 2010	31 grudnia 2009
Krótkoterminowe	13 448	13 424	17 353
Długoterminowe	242 128	244 492	243 593
Rezerwy na świadczenia pracownicze, razem	255 576	257 916	260 946

Przychody (koszty) ujęte w rachunku zysków i strat związane z rezerwami na świadczenia pracownicze	1 stycznia - 31 grudnia 2011	1 stycznia - 31 grudnia 2010
Świadczenia po okresie zatrudnienia	(12 397)	(7 997)
- programy określonych świadczeń	(12 397)	(7 997)
- rezerwy na odprawy emerytalne	(12 284)	(8 209)
- rezerwy na świadczenia pośmiertne	(113)	212
Inne długoterminowe świadczenia pracownicze	3 509	(9 243)
- rezerwy na nagrody jubileuszowe	3 231	(8 761)
- pozostałe	278	(482)
Przychody (koszty) ujęte w rachunku zysków i strat związane z pozostałymi długoterminowymi rezerwami na świadczenia pracownicze, razem	(8 888)	(17 240)

28.1 Rezerwy na odprawy emerytalne

Zmiana bilansowa stanu rezerwy na odprawy emerytalne	1 stycznia - 31 grudnia 2011	1 stycznia - 31 grudnia 2010
Stan na początek okresu	93 252	89 998
Koszt wykazany w rachunku zysków i strat	12 284	8 209
Zmiana stanu rezerwy spowodowana połączeniem jednostek	290	-
Świadczenia wypłacone	(11 994)	(4 913)
Pozostałe	-	(42)
Stan na koniec okresu	93 832	93 252

Koszty i przychody związane z rezerwą na odprawy emerytalne ujęte w rachunku zysków i strat	1 stycznia - 31 grudnia 2011	1 stycznia - 31 grudnia 2010
Koszty dotyczące zatrudnienia w bieżącym okresie (current service cost)	(8 436)	(16 033)
Koszty odsetkowe	(2 657)	(2 837)
Zyski i (straty) aktuarialne rozpoznane w bieżącym okresie	(1 191)	10 661
Koszty i przychody związane z rezerwą na odprawy emerytalne ujęte w rachunku zysków i strat, razem, w tym wykazane w rachunku zysków i strat w następujących pozycjach:	(12 284)	(8 209)
Odszkodowania i świadczenia	(3 186)	(587)
Świadczenia oraz zmiana wyceny kontraktów inwestycyjnych	7	(33)
Koszty akwizycji	(3 890)	(544)
Koszty administracyjne	(5 132)	(6 486)
Pozostałe koszty operacyjne	(83)	(559)

Zgodnie z Kodeksem Pracy pracownikowi, którego stosunek pracy ustał w związku z przejściem na rentę lub emeryturę, przysługuje odprawa pieniężna w wysokości jednomiesięcznego wynagrodzenia. Regulacje wewnętrzne w mających siedziby w Polsce spółkach Grupy PZU rozszerzają uprawnienia w tym zakresie w odniesieniu do pracowników, których okres zatrudnienia w spółkach Grupy PZU przekracza 10 lat (do 6-krotności miesięcznego wynagrodzenia pracownika, w zależności od stażu pracy ogółem).

28.2 Rezerwy na świadczenia pośmiertne

Zmiana bilansowa stanu rezerwy na świadczenia pośmiertne	1 stycznia - 31 grudnia 2011	1 stycznia - 31 grudnia 2010
Stan na początek okresu	14 805	15 255
Koszt wykazany w rachunku zysków i strat	113	(212)
Świadczenia wypłacone	(89)	(234)
Pozostałe	-	(4)
Stan na koniec okresu	14 829	14 805

Koszty i przychody związane z rezerwą na świadczenia pośmiertne ujęte w rachunku zysków i strat	1 stycznia - 31 grudnia 2011	1 stycznia - 31 grudnia 2010
Koszty dotyczące zatrudnienia w bieżącym okresie (current service cost)	(1 345)	(2 717)
Koszty odsetkowe	(390)	(439)
Zyski i (straty) aktuarialne rozpoznane w bieżącym okresie	1 622	3 368
Koszty i przychody związane z rezerwą na odprawy emerytalne ujęte w rachunku zysków i strat, razem, w tym wykazane w rachunku zysków i strat w następujących pozycjach:	(113)	212
Odszkodowania i świadczenia	(90)	(664)
Świadczenia oraz zmiana wyceny kontraktów inwestycyjnych	1	(4)
Koszty akwizycji	-	(265)
Koszty administracyjne	71	1 243
Pozostałe koszty operacyjne	(95)	(98)

Zgodnie z Kodeksem Pracy w razie śmierci pracownika w czasie trwania stosunku pracy lub w czasie pobierania zasiłku z tytułu niezdolności do pracy wskutek choroby, rodzinie pracownika przysługuje od pracodawcy świadczenie pośmiertne uzależnione od okresu zatrudnienia u danego pracodawcy w wysokości od jednomiesięcznego do sześciomiesięcznego wynagrodzenia.

28.3 Zasadnicze założenia aktuarialne przyjęte w kalkulacji rezerwy na odprawy emerytalne oraz świadczenia pośmiertne

Zasadnicze założenia aktuarialne przyjęte w kalkulacji rezerwy na odprawy emerytalne oraz odprawy pośmiertne	31 grudnia 2011	31 grudnia 2010
Stopy dyskontowe /1	1,5% - 5,86%	1,5% - 6,21%
Przewidywane stopy wzrostu wynagrodzeń /1	0,0% - 4,5%	0,0% - 4,5%
Wskaźnik śmiertelności /2	PTTŻ	PTTŻ
Wskaźnik rotacji pracowników /3	właściwy dla spółki	właściwy dla spółki
Wskaźnik inwalidztwa (odejścia na rentę) /4	30% - 60% PTTŻ	30% - 60% PTTŻ

/1 W niektórych spółkach Grupy PZU przyjmuje się stopy dyskontowe na poziomie 1,5% (na dzień 31 grudnia 2010 roku 1,5%), w takim przypadku przyjmowana stopa dyskontowa zawiera już w sobie przewidywaną stopę wzrostu wynagrodzeń (w konsekwencji zaprezentowaną w powyższej tabeli na poziomie 0,0%).

/2 Wskaźnik śmiertelności przyjmowany na poziomie określonym w Polskich Tablicach Trwania Życia (dla mężczyzn i kobiet ogółem), publikowanych przez Główny Urząd Statystyczny.

/3 Wskaźniki rotacji pracowników obliczono na podstawie bieżącej obserwacji odejść z pracy. Wskaźnik jest różnicowany ze względu m. in. na wiek, staż pracy i zarobki pracownika. W niektórych spółkach Grupy PZU wskaźnika tego nie uwzględnia się.

/4 Wskaźnik inwalidztwa przyjmowany jako odpowiedni procent wartości wskaźnika śmiertelności, opisanego powyżej. W niektórych spółkach Grupy PZU wskaźnika tego nie uwzględnia się.

29. Inne rezerwy

Zmiana stanu innych rezerw w roku zakończonym 31 grudnia 2011	Stan na początek okresu	Zwiększenia	Wykorzystanie	Rozwiązanie	Zmiana składu grupy	Stan na koniec okresu
Rezerwa na koszty z tytułu restrukturyzacji	75 253	96 842	(58 169)	(970)	-	112 956
Rezerwy utworzone na potencjalne zobowiązania z tytułu inwestycji dotyczących CLSiOR	916	-	-	-	-	916
Rezerwa na roszczenia sporne i potencjalne zobowiązania z tytułu zawartych umów ubezpieczenia	4 461	3 881	(1 820)	(2 503)	-	4 019
Rezerwa na UOKiK	69 143	67 892	-	-	-	137 035
Rezerwa na koszty zamknięcia projektu GraphTalk	49 396	953	-	-	-	50 349
Rezerwa z tytułu zwrotu przez PTE do ZUS nienależnych prowizji	9 532	766	(1 372)	(831)	-	8 095
Pozostałe	3 858	4 835	-	(2 046)	2 046	8 693
Inne rezerwy, razem	212 559	175 169	(61 361)	(6 350)	2 046	322 063

Zmiana stanu innych rezerw w roku zakończonym 31 grudnia 2010	Stan na początek okresu	Zwiększenia	Wykorzystanie	Rozwiązanie	Stan na koniec okresu
Rezerwa na koszty z tytułu restrukturyzacji	158 763	64 240	(147 750)	-	75 253
Rezerwy utworzone na potencjalne zobowiązania z tytułu inwestycji dotyczących CLSiOR	916	-	-	-	916
Rezerwa na roszczenia sporne i potencjalne zobowiązania z tytułu zawartych umów ubezpieczenia	24 936	137	(2 400)	(18 212)	4 461
Rezerwa na UOKiK	65 176	3 967	-	-	69 143
Rezerwa na koszty zamknięcia projektu GraphTalk	48 632	764	-	-	49 396
Rezerwa z tytułu zwrotu przez PTE do ZUS nienależnych prowizji	12 858	-	(2 773)	(553)	9 532
Pozostałe	3 314	672	-	(128)	3 858
Inne rezerwy, razem	314 595	69 780	(152 923)	(18 893)	212 559

Inne rezerwy	31 grudnia 2011	31 grudnia 2010	31 grudnia 2009
Krótkoterminowe	228 918	181 119	275 887
Długoterminowe	93 145	31 440	38 708
Inne rezerwy, razem	322 063	212 559	314 595

Pozycje „Rezerwy na UOKiK” zostały opisane w punktach 52.1 i 52.2.

Rezerwa na koszty z tytułu restrukturyzacji

W dniu 29 grudnia 2009 roku Zarządy PZU i PZU Życie ogłosiły plan wdrożenia programu restrukturyzacji na lata 2010-2012.

Proces restrukturyzacji zatrudnienia w 2011 roku był związany z kontynuacją rozpoczętych w 2010 roku działań i polegał m.in. na dalszej integracji poszczególnych zespołów realizujących podobne zadania w PZU i PZU Życie, wdrożeniu narzędzi informatycznych oraz optymalizacji procesów pozwalających na osiągnięcie wyższych norm (wskaźników) efektywności pracy, a także na dalszej centralizacji niektórych funkcji w jednostkach centralnych. Proces restrukturyzacji zatrudnienia w 2011 roku obejmował w największym stopniu następujące obszary: operacji, finansów, administracji, kadr i płac, likwidacji szkód i świadczeń oraz sieci we wszystkich obszarach zarówno w jednostkach terenowych, jak również w jednostkach centralnych i Centralach PZU i PZU Życie.

Z uwagi na planowaną skalę zwolnień, w dniu 11 maja 2011 roku Zarządy PZU i PZU Życie ogłosiły zamiar przeprowadzenia kolejnych zwolnień grupowych.

Na ten dzień szacowano, że zmianą zostanie objętych do 3.316 osób, z czego redukcje, tj. zmniejszenie stanu zatrudnienia w PZU i PZU Życie w 2011 roku zostały założone na poziomie 1.212 osób.

Zgodnie z przepisami ustawy z 13 marca 2003 roku o szczególnych zasadach rozwiązywania z pracownikami stosunków pracy z przyczyn niedotyczących pracowników (Dz. U. Nr 90, poz. 844 z późn. zm., „Ustawa o szczególnych zasadach rozwiązywania stosunków pracy”) poziom zwolnień grupowych i zasady ich przeprowadzenia były konsultowane ze związkami zawodowymi działającymi w PZU i PZU Życie i zostały zakończone w dniu 26 maja 2011 roku uzgodnieniem treści porozumienia określającego warunki restrukturyzacji zatrudnienia w 2011 roku, podpisanego w dniu 30 maja 2011 roku („Porozumienie”).

Porozumienie zawierało m.in. informacje dotyczące liczby osób objętych restrukturyzacją, kryteriów doboru do zwolnień, pakietu finansowego, zasad ochrony wybranych grup pracowników oraz harmonogram przeprowadzenia zwolnień grupowych.

Zgodnie z zapisami Porozumienia:

- proces zwolnień grupowych w ramach restrukturyzacji zatrudnienia rozpoczął się 13 czerwca i zakończył się 10 października 2011 roku;
- w PZU restrukturyzacją polegającą na zmianie warunków pracy lub - w przypadku braku akceptacji ze strony pracowników – zwolnieniu objętych miało być 1.706 pracowników, a do 1.041 pracowników miało otrzymać wypowiedzenia definitywne;
- w PZU Życie restrukturyzacją polegającą na zmianie warunków pracy - lub w przypadku braku akceptacji ze strony pracowników – zwolnieniu objętych miało być 1.317 pracowników, a do 637 pracowników miało otrzymać wypowiedzenia definitywne;
- z uwagi na fakt, że część pracowników jest zatrudnionych na część etatu w PZU i PZU Życie, łączna liczba pracowników objętych zmianami (zmiana warunków pracy i zwolnienia) miała nie przekroczyć 3.303 osób. Rozwiązanie umowy o pracę w skali obu spółek miało objąć do 1.199 osób.

Osobom, które zostały zwolnione lub które nie przyjęły zaproponowanej zmiany warunków zatrudnienia podczas poprzedniego etapu restrukturyzacji (obejmującego 2010 rok i w I kwartale 2011 roku), jak też podczas ostatniego etapu restrukturyzacji były proponowane korzystniejsze warunki odejścia niż te przewidziane prawem w podobnych sytuacjach („Ustawa o szczególnych zasadach rozwiązywania stosunków pracy”). Wysokość dodatkowych odpraw była uzależniona od poziomu wynagrodzeń poszczególnych pracowników oraz ich stażu pracy w Grupie PZU.

W 2011 roku procesem zmian w ramach zwolnień grupowych zostało objętych 1.943 pracowników, z czego z 1.276 pracownikami zainicjowano rozwiązanie umowy o pracę w wyniku porozumienia rozwiązującego bądź wręczenia oświadczeń o rozwiązaniu umowy o pracę albo w wyniku braku przyjęcia przez tych pracowników, niezależnie od woli pracodawcy, nowych warunków pracy lub płacy.

Ponadto, w okresach od 1 stycznia do 12 czerwca 2011 roku oraz od 11 października do 31 grudnia 2011 roku w ramach zwolnień indywidualnych z przyczyn nie dotyczących pracowników rozwiązano umowy o pracę z 75 osobami, których koszty zwolnień również obciążą rezerwę restrukturyzacyjną.

Łączne koszty z tytułu restrukturyzacji poniesione w 2011 roku wyniosły 58.169 tys. zł (w 2010 roku 147.750 tys. zł).

Na dzień 31 grudnia 2011 roku wartość rezerwy na koszty z tytułu restrukturyzacji wyniosła 112.956 tys. zł (na dzień 31 grudnia 2010 roku 75.253 tys. zł), co oznaczało zmianę stanu ww. rezerwy w kwocie 37.703 tys. zł w 2011 roku (w 2010 roku 83.510 tys. zł).

Rezerwa na koszty wyjścia z projektu GraphTalk w PZU Życie

Pozycja „Rezerwa na koszty zamknięcia projektu GraphTalk obejmuje w całości rezerwę na koszty zamknięcia projektu informatycznego GraphTalk w kwocie 50.349 tys. zł (na 31 grudnia 2010 roku 49.396 tys. zł).

Ww. rezerwę tworzy się w oparciu o szacunki nakładów niezbędnych do zakończenia projektu GraphTalk, wskazujące na ryzyko nieosiągnięcia w terminie zakładanych celów projektu GraphTalk i spodziewanych korzyści ekonomicznych oraz ryzyko znacznego zwiększenia oczekiwanych kosztów projektu.

Rezerwa z tytułu zwrotu przez PTE do ZUS nienależnych opłat manipulacyjnych

Na podstawie pisma z ZUS, PTE PZU otrzymał informację o szacowanej kwocie nadpłaconych przez ZUS składek do otwartych funduszy emerytalnych za lata 1999 – 2007. W momencie dokonywania zwrotu nadpłaconych składek, zwrotowi do ZUS podlega także nominalna wartość opłaty manipulacyjnej pobieranej przez towarzystwo emerytalne zarządzające funduszem. W związku z powyższym zarząd PTE PZU uznał, iż zostały spełnione przesłanki dotyczące utworzenia rezerwy na zwrot pobranych w okresach wcześniejszych opłat manipulacyjnych od nadpłaconych przez ZUS składek. Wysokość rezerwy została oszacowana na podstawie przekazanej przez ZUS informacji o szacowanej kwocie nadpłaconych przez ZUS składek oraz stawki opłaty manipulacyjnej pobieranej przez PTE PZU w latach 1999 – 2007, pomniejszonej o wartość opłaty, o którą ZUS pomniejszył przekazywane składki.

Z uwagi na fakt, że do dnia podpisania niniejszego skonsolidowanego sprawozdania finansowego nie otrzymano od ZUS wszystkich wymaganych informacji, które umożliwiłyby dokonanie przeliczenia jednostek rozrachunkowych na środki pieniężne podlegające wypłacie z rachunków indywidualnych członków OFE PZU, nie można określić terminu zwrotu pobranych opłat manipulacyjnych.

30. Rezerwa z tytułu odroczonego podatku dochodowego

Zmiana stanu rezerwy z tytułu podatku odroczonego w roku zakończonym 31 grudnia 2011	Stan na początek okresu	Zmiany odnoszone na wynik finansowy	Zmiany odnoszone na inne całkowite dochody	Zmiana składu grupy	Stan na koniec okresu
Instrumenty finansowe	319 118	(216 529)	(36 043)	-	66 546
Należności regresowe	(8 319)	1 337	-	-	(6 982)
Nieruchomości	6 040	(5 951)	6 218	6 253	12 560
Odroczone koszty akwizycji	97 014	8 985	-	-	105 999
Odroczone koszty akwizycji OFE PZU	(8 823)	7 906	-	-	(917)
Zarachowane przychody i koszty reasekuracyjne	17 786	(28 557)	-	-	(10 771)
Rezerwy na nagrody jubileuszowe, odprawy emerytalne, etc.	(50 956)	787	-	-	(50 169)
Rezerwa na premie oraz odpis na fundusz nagród	(30 347)	(10 512)	-	-	(40 859)
Rezerwy na urlopy pracownicze	(4 783)	(217)	-	-	(5 000)
Należności niewypłacone osobom fizycznym (z tytułu umów zlecenia, agencyjne, etc.)	(35 399)	(403)	-	-	(35 802)
Inne rezerwy i rozliczenia międzyokresowe bierne	(76 342)	(19 569)	-	443	(95 468)
Fundusz prewencyjny	19 450	(6 347)	-	-	13 103
Rezerwa na wyrównanie szkodowości oraz katastroficzna	101 597	10 275	-	-	111 872
Rezerwy techniczno-ubezpieczeniowe	80 026	(3 592)	-	-	76 434
Rezerwa na koszty z tytułu reorganizacji i restrukturyzacji	(14 299)	(7 163)	-	-	(21 462)
Pozostałe różnice	(6 807)	(2 561)	-	-	(9 368)
Rezerwa z tytułu odroczonego podatku, razem	404 956	(272 111)	(29 825)	6 696	109 716

Zmiana stanu rezerwy z tytułu podatku odroczonego w roku zakończonym 31 grudnia 2010	Stan na początek okresu	Zmiany odnoszone na wynik finansowy	Zmiany odnoszone na inne całkowite dochody	Stan na koniec okresu
Instrumenty finansowe	362 209	(53 042)	9 951	319 118
Należności regresowe	(9 320)	1 001	-	(8 319)
Nieruchomości	2 156	(4 392)	8 276	6 040
Odroczone koszty akwizycji	94 350	2 664	-	97 014
Odroczone koszty akwizycji OFE PZU	(8 238)	(585)	-	(8 823)
Zarachowane przychody i koszty reasekuracyjne	20 273	(2 487)	-	17 786
Rezerwy na nagrody jubileuszowe, odprawy emerytalne, etc.	(49 108)	(1 848)	-	(50 956)
Rezerwa na premie oraz odpis na fundusz nagród	(25 483)	(4 864)	-	(30 347)
Rezerwy na urlopy pracownicze	(6 816)	2 033	-	(4 783)
Należności niewypłacone osobom fizycznym (z tytułu umów zlecenia, agencyjne, etc.)	(35 081)	(318)	-	(35 399)
Inne rezerwy i rozliczenia międzyokresowe bierne	(4 113)	(72 229)	-	(76 342)
Fundusz prewencyjny	8 923	10 527	-	19 450
Rezerwa na wyrównanie szkodowości	101 198	399	-	101 597
Rezerwy techniczno-ubezpieczeniowe	85 813	(5 787)	-	80 026
Rezerwa na koszty z tytułu reorganizacji i restrukturyzacji	(30 165)	15 866	-	(14 299)
Pozostałe różnice	(62 545)	55 738	-	(6 807)
Rezerwa z tytułu odroczonego podatku, razem	444 053	(57 324)	18 227	404 956

31. Zobowiązania z tytułu bieżącego podatku dochodowego

Na dzień 31 grudnia 2011 roku i na dzień 31 grudnia 2010 roku całość salda zobowiązań z tytułu bieżącego podatku dochodowego stanowiły zobowiązania krótkoterminowe.

32. Inne zobowiązania

Zobowiązania - wartość bilansowa	31 grudnia 2011	31 grudnia 2010	31 grudnia 2009
Zobowiązania z tytułu ubezpieczeń bezpośrednich	528 648	484 004	402 139
Zobowiązania z tytułu reasekuracji	49 450	39 674	26 959
Zobowiązania wobec instytucji kredytowych	758 951	122	4 780 108
Inne zobowiązania	452 902	608 279	764 846
Zobowiązania, razem	1 789 951	1 132 079	5 974 052

Na dzień 31 grudnia 2011 roku i na dzień 31 grudnia 2010 roku wartość godziwa innych zobowiązań nie odbiegała istotnie od ich wartości bilansowej.

Zobowiązania wg wymagalności wynikającej z warunków umowy	31 grudnia 2011	31 grudnia 2010	31 grudnia 2009
Do 3 miesięcy	1 682 005	1 101 799	1 188 139
Powyżej 3 miesięcy do 1 roku	100 971	20 572	4 776 374
Powyżej 1 roku do 5 lat	4 626	4 538	4 826
Powyżej 5 lat	2 349	5 170	4 713
Zobowiązania wg wymagalności wynikającej z warunków umowy, razem	1 789 951	1 132 079	5 974 052

32.1 Zobowiązania z tytułu ubezpieczeń bezpośrednich

Zobowiązania z tytułu ubezpieczeń bezpośrednich	31 grudnia 2011	31 grudnia 2010	31 grudnia 2009
Zobowiązania wobec ubezpieczających	300 933	287 517	263 797
Zobowiązania wobec pośredników ubezpieczeniowych	86 886	92 443	77 987
Inne zobowiązania z tytułu ubezpieczeń	140 829	104 044	60 355
Zobowiązania z tytułu ubezpieczeń bezpośrednich, razem	528 648	484 004	402 139

32.2 Zobowiązania z tytułu reasekuracji

Zobowiązania z tytułu reasekuracji	31 grudnia 2011	31 grudnia 2010	31 grudnia 2009
Zobowiązania z tytułu reasekuracji czynnej	1 896	1 147	365
Zobowiązania z tytułu reasekuracji biernej	47 554	37 815	26 594
Zobowiązania z tytułu retrocesji	-	712	-
Zobowiązania z tytułu reasekuracji, razem	49 450	39 674	26 959

32.3 Zobowiązania wobec instytucji kredytowych

W zobowiązaniach wobec instytucji kredytowych dominującą pozycją są zobowiązania wynikające z transakcji warunkowego odkupu (*sell-buy-back*) w kwocie 758.929 tys. zł.

Zabezpieczenie zawartych transakcji stanowiły obligacje Skarbu Państwa, których wartość bilansowa na 31 grudnia 2011 roku wynosiła 758.560 tys. zł.

Wszystkie transakcje *sell-buy-back* zostały rozliczone w dniach 2 i 5 stycznia 2012 roku.

32.4 Pozostałe zobowiązania

Pozostałe zobowiązania	31 grudnia 2011	31 grudnia 2010	31 grudnia 2009
Zobowiązania wobec budżetu inne niż z tytułu podatku dochodowego	18 016	18 234	23 288
Rozrachunki publiczno-prawne: ZUS, PFRON, ZFŚS i inne	23 564	23 895	45 200
Wobec pracowników	6 195	2 206	2 789
Ubezpieczeniowy Fundusz Gwarancyjny	7 541	6 389	4 118
Z tytułu zakupu papierów wartościowych	139 292	396 604	436 533
Zobowiązania wobec akcjonariuszy PZU	3 650	4 002	8 581
Zobowiązania z tytułu dostaw i usług	124 529	10 050	9 470
Oszacowane zobowiązania pozaubezpieczeniowe	80 551	90 509	145 321
Pozostałe	49 564	56 390	89 546
Pozostałe zobowiązania, razem	452 902	608 279	764 846

32.5 Zobowiązania z tytułu leasingu operacyjnego

Zobowiązania z tytułu leasingu operacyjnego w większości wynikają z umów najmu powierzchni usługowo – biurowych. Historycznie, umowy te najczęściej zawierane były na czas nieokreślony z możliwością ich wypowiedzenia, a w przypadku umów na czas określony - w przeważającej liczbie przypadków istniała możliwość ich przedłużenia. Bieżąca polityka w zakresie zawierania umów jest ukierunkowana na umowy na czas określony - 5 lat.

Zobowiązania z tytułu minimalnych opłat leasingu operacyjnego	31 grudnia 2011	31 grudnia 2010	31 grudnia 2009
Do 1 roku	75 014	44 999	36 966
Powyżej 1 roku do 5 lat	106 725	89 465	84 257
Powyżej 5 lat	18 562	16 054	13 052
Zobowiązania z tytułu minimalnych opłat leasingu operacyjnego, razem	200 301	150 518	134 275

Opłaty z tytułu leasingu operacyjnego wykazane w rachunku zysków i strat danego okresu	1 stycznia - 31 grudnia 2011	1 stycznia - 31 grudnia 2010
Minimalne opłaty z tytułu leasingu operacyjnego	64 236	66 866
Opłaty subleasingowe	-	-
Razem	64 236	66 866

33. Rozliczenia międzyokresowe i przychody przyszłych okresów

Rozliczenia międzyokresowe i przychody przyszłych okresów	31 grudnia 2011	31 grudnia 2010	31 grudnia 2009
Rozliczenia międzyokresowe kosztów, w tym:	669 048	474 272	464 126
- długoterminowe	-	-	-
- krótkoterminowe	669 048	474 272	464 126
- zarachowane koszty prowizji agencyjnej	176 181	164 331	174 814
- zarachowane koszty wynagrodzeń pracowników	121 803	115 410	94 916
- zarachowane koszty z reasekuracji	153 618	64 917	74 847
- wynagrodzenia pośredników w zakładach pracy	19 731	19 507	19 523
- rezerwa na urlopy	40 301	39 386	38 633
- zarachowane nagrody dla pracowników	134 836	58 075	50 966
- pozostałe	22 578	12 646	10 427
Przychody przyszłych okresów, w tym:	17 909	7 871	4 623
- długoterminowe	7 001	174	168
- krótkoterminowe	10 908	7 697	4 455
- odroczone prowizja reasekuracyjna	9 688	6 543	4 061
- pozostałe	1 220	1 154	394
Rozliczenia międzyokresowe i przychody przyszłych okresów, razem	686 957	482 143	468 749

Na dzień 31 grudnia 2011 roku w pozycji „zarachowane nagrody dla pracowników” ujęto zarachowane nagrody za wyniki roku 2011 w kwocie 94.875 tys. zł.

34. Składki ubezpieczeniowe przypisane brutto

Składki ubezpieczeniowe przypisane brutto	1 stycznia - 31 grudnia 2011	1 stycznia - 31 grudnia 2010
Składki ubezpieczeniowe przypisane brutto w ubezpieczeniach majątkowych i osobowych	8 527 492	8 028 481
W ubezpieczeniach bezpośrednich	8 491 093	7 991 069
W ubezpieczeniach pośrednich	36 399	37 412
Składki ubezpieczeniowe przypisane brutto w ubezpieczeniach na życie	6 751 770	6 512 541
Składki indywidualne	2 401 961	2 342 210
Z ubezpieczeń bezpośrednich	2 401 961	2 342 210
Z ubezpieczeń pośrednich	-	-
Składki ubezpieczeń grupowych	4 349 809	4 170 331
Z ubezpieczeń bezpośrednich	4 349 809	4 170 331
Z ubezpieczeń pośrednich	-	-
Składki przypisane brutto, razem	15 279 262	14 541 022

W 2011 roku i w 2010 roku PZU Życie nie prowadził reasekuracji czynnej.

Składki przypisane brutto w bezpośrednich ubezpieczeniach majątkowych i osobowych (wg klas rachunkowych określonych w dziale II załącznika do Ustawy o działalności ubezpieczeniowej)	1 stycznia - 31 grudnia 2011	1 stycznia - 31 grudnia 2010
Następstwa wypadków i choroba (grupa 1 i 2)	502 733	503 423
Komunikacyjne - odpowiedzialność cywilna (grupa 10)	2 968 375	2 673 779
Komunikacyjne pozostałe (grupa 3)	2 358 893	2 305 370
Morskie, lotnicze i transportowe (grupy 4, 5, 6, 7)	48 629	49 320
Od ognia i innych szkód majątkowych (grupy 8 i 9)	1 742 023	1 637 156
Odpowiedzialność cywilna (grupy 11,12,13)	532 538	506 060
Kredyt i gwarancje (grupy 14,15)	63 003	68 291
Świadczenie pomocy (grupa 18)	191 288	176 212
Ochrona prawna (grupa 17)	822	777
Pozostałe (grupa 16)	82 789	70 681
Składki przypisane brutto w bezpośrednich ubezpieczeniach majątkowych i osobowych (wg klas rachunkowych określonych w dziale II załącznika do Ustawy o działalności ubezpieczeniowej)	8 491 093	7 991 069

Składki przypisane brutto w pośrednich ubezpieczeniach majątkowych i osobowych (wg klas rachunkowych określonych w dziale II załącznika do Ustawy o działalności ubezpieczeniowej)	1 stycznia - 31 grudnia 2011	1 stycznia - 31 grudnia 2010
Następstwa wypadków i choroba (grupa 1 i 2)	75	89
Komunikacyjne - odpowiedzialność cywilna (grupa 10)	-	(14)
Komunikacyjne pozostałe (grupa 3)	952	-
Morskie, lotnicze i transportowe (grupy 4, 5, 6, 7)	2 005	2 400
Od ognia i innych szkód majątkowych (grupy 8 i 9)	28 173	28 285
Odpowiedzialność cywilna (grupy 11,12,13)	4 549	4 251
Kredyt i gwarancje (grupy 14,15)	-	-
Świadczenie pomocy (grupa 18)	-	-
Ochrona prawna (grupa 17)	-	-
Pozostałe (grupa 16)	645	2 401
Składki przypisane brutto w pośrednich ubezpieczeniach majątkowych i osobowych (wg klas rachunkowych określonych w dziale II załącznika do Ustawy o działalności ubezpieczeniowej)	36 399	37 412

35. Przychody z tytułu prowizji i opłat

Przychody z tytułu prowizji i opłat	1 stycznia - 31 grudnia 2011	1 stycznia - 31 grudnia 2010
Ubezpieczenie emerytalne	231 638	246 915
Prowizje z tytułu opłat manipulacyjnych	74 381	107 342
Prowizje z tytułu zarządzania aktywami otwartego funduszu emerytalnego	157 208	139 521
Prowizje z tytułu wypłat transferowych	49	52
Kontrakty inwestycyjne	25 007	19 719
Przychody z tytułu opłat dotyczących kontraktów inwestycyjnych na rachunek i ryzyko klienta	25 007	19 719
Pozostałe	24 706	21 403
Przychody i opłaty od funduszy oraz towarzystw funduszy inwestycyjnych	24 706	21 403
Przychody z tytułu prowizji i opłat, razem	281 351	288 037

36. Przychody netto z inwestycji

Przychody netto z inwestycji	1 stycznia - 31 grudnia 2011	1 stycznia - 31 grudnia 2010
Przychody odsetkowe, w tym:	1 835 917	1 772 869
- aktywa finansowe dostępne do sprzedaży	348 081	375 369
- aktywa finansowe utrzymywane do terminu wymagalności	1 231 247	1 278 122
- pożyczki	253 022	117 711
- środki pieniężne i ekwiwalenty środków pieniężnych	3 567	1 667
Przychody z dywidend, w tym:	122 148	77 655
- aktywa finansowe zakwalifikowane do wyceny w wartości godziwej przez wynik finansowy w momencie pierwszego rozpoznania	263	218
- aktywa finansowe przeznaczone do obrotu	79 742	50 931
- aktywa finansowe dostępne do sprzedaży	42 143	26 506
Przychody z tytułu nieruchomości inwestycyjnych	27 256	19 940
Różnice kursowe, w tym:	28 610	(17 178)
- aktywa finansowe utrzymywane do terminu wymagalności	20 722	(6 248)
- pożyczki	4 013	(2 749)
- należności, w tym należności z tytułu kontraktów ubezpieczeniowych	3 954	(8 108)
- środki pieniężne i ekwiwalenty środków pieniężnych	(79)	(73)
Pozostałe, w tym:	(43 677)	(28 768)
- koszty działalności inwestycyjnej	(23 824)	(16 295)
- koszty utrzymania nieruchomości inwestycyjnych	(19 853)	(12 473)
Przychody netto z inwestycji, razem	1 970 254	1 824 518

37. Wynik netto z realizacji i odpisy z tytułu utraty wartości inwestycji

Wynik netto z realizacji oraz odpisy z tytułu utraty wartości inwestycji	1 stycznia - 31 grudnia 2011	1 stycznia - 31 grudnia 2010
Wynik netto z realizacji inwestycji	(75 196)	303 152
Aktywa finansowe wyceniane w wartości godziwej przez wynik finansowy - zakwalifikowane do tej kategorii w momencie pierwszego rozpoznania, w tym:		
- instrumenty kapitałowe	1 233	625
- dłużne papiery wartościowe	34 933	18 593
Aktywa finansowe przeznaczone do obrotu, w tym:	(195 677)	104 979
- instrumenty kapitałowe	(216 333)	187 781
- dłużne papiery wartościowe	5 041	6 871
- instrumenty pochodne	15 615	(89 673)
Aktywa finansowe dostępne do sprzedaży, w tym:	143 122	193 848
- instrumenty kapitałowe	70 900	86 910
- dłużne papiery wartościowe	72 222	106 938
Aktywa finansowe utrzymywane do terminu wymagalności, w tym:	1 595	22 685
- dłużne papiery wartościowe utrzymywane do terminu wymagalności	1 595	22 685
Pożyczki	-	20 471
Należności łącznie z należnościami z tytułu kontraktów ubezpieczeniowych	(60 601)	(58 049)
Nieruchomości inwestycyjne	199	-
Odpisy z tytułu utraty wartości	(112 051)	(103 701)
Aktywa finansowe dostępne do sprzedaży, w tym:	(16 352)	(17 737)
- instrumenty kapitałowe	(16 352)	(17 737)
Pożyczki	(9 780)	375
Należności łącznie z należnościami z tytułu kontraktów ubezpieczeniowych	(85 919)	(74 685)
Odpisy z tytułu utraty wartości firmy PZU Ukraine	-	(11 654)
Wynik netto z realizacji oraz odpisy z tytułu utraty wartości inwestycji, razem	(187 247)	199 451

38. Zmiana netto wartości godziwej aktywów i zobowiązań wycenianych w wartości godziwej

Zmiana netto wartości godziwej aktywów i zobowiązań wycenianych do wartości godziwej	1 stycznia - 31 grudnia 2011	1 stycznia - 31 grudnia 2010
Instrumenty finansowe wyceniane w wartości godziwej przez wynik finansowy - zakwalifikowane do tej kategorii w momencie pierwszego rozpoznania, w tym:		
- instrumenty kapitałowe	(37 945)	48 002
- dłużne papiery wartościowe	251 218	225 690
- instrumenty pochodne	-	(29)
Instrumenty finansowe przeznaczone do obrotu, w tym:	(400 101)	480 715
- instrumenty kapitałowe	(476 248)	302 568
- dłużne papiery wartościowe	102 494	98 808
- instrumenty pochodne	(26 347)	79 339
Nieruchomości inwestycyjne	(2 353)	(573)
Zmiana netto wartości godziwej aktywów i zobowiązań wycenianych do wartości godziwej	(189 181)	753 805

39. Pozostałe przychody operacyjne

Pozostałe przychody operacyjne	1 stycznia - 31 grudnia 2011	1 stycznia - 31 grudnia 2010
Prowizje z tytułu pełnienia czynności komisarza awaryjnego	7 503	6 762
Rozwiązanie rezerw	6 350	19 483
Rozwiązanie odpisów z tytułu utraty wartości aktywów niefinansowych	14 078	6 267
Sprzedaż rzeczowych aktywów trwałych i rzeczowych aktywów trwałych w budowie	1 994	4 940
Refaktury kosztów	1 106	4 737
Prowizje reasekuracyjne i udziały w zyskach reasekuratorów	(15 408)	(16 537)
Przychody ze sprzedaży wyrobów, towarów i usług przez spółki nieubezpieczeniowe	281 109	6 315
Objęcie konsolidacją Grupy Armatura	118 916	-
Pozostałe	69 833	57 330
Pozostałe przychody operacyjne, razem	485 481	89 297

40. Odszkodowania i świadczenia ubezpieczeniowe

Odszkodowania i świadczenia ubezpieczeniowe	1 stycznia - 31 grudnia 2011	1 stycznia - 31 grudnia 2010
Odszkodowania, świadczenia oraz zmiana stanu rezerw techniczno-ubezpieczeniowych w ubezpieczeniach majątkowych i osobowych	5 651 114	6 335 360
Udział reasekuratorów w odszkodowaniach, świadczeniach oraz zmianie stanu rezerw techniczno-ubezpieczeniowych w ubezpieczeniach majątkowych i osobowych	(152 285)	(555 138)
Odszkodowania, świadczenia oraz zmiana stanu rezerw techniczno-ubezpieczeniowych w ubezpieczeniach na życie	4 722 407	4 603 874
Udział reasekuratorów w odszkodowaniach, świadczeniach oraz zmianie stanu rezerw techniczno-ubezpieczeniowych w ubezpieczeniach na życie	(114)	(34)
Odszkodowania i świadczenia, razem	10 221 122	10 384 062

40.1 Ubezpieczenia majątkowe i osobowe

Odszkodowania i zmiana stanu rezerw w ubezpieczeniach majątkowych i osobowych	1 stycznia - 31 grudnia 2011	1 stycznia - 31 grudnia 2010
Odszkodowania i zmiana stanu rezerw w ubezpieczeniach majątkowych i osobowych brutto	5 651 114	6 335 360
Szkody i koszty likwidacji szkód bieżącego okresu	3 278 826	4 059 068
Szkody i koszty likwidacji szkód okresów poprzednich	1 895 661	1 567 820
Zmiana stanu rezerwy na niewypłacone odszkodowania i świadczenia	476 627	708 472
Udział reasekuratorów w odszkodowaniach i zmianie stanu rezerw w ubezpieczeniach majątkowych i osobowych	(152 285)	(555 138)
Szkody i koszty likwidacji szkód bieżącego okresu	(4 254)	(350 029)
Szkody i koszty likwidacji szkód okresów poprzednich	(310 594)	(181 522)
Zmiana stanu rezerwy na niewypłacone odszkodowania i świadczenia	162 563	(23 587)
Odszkodowania i zmiana stanu rezerw w ubezpieczeniach majątkowych i osobowych netto	5 498 829	5 780 222
Szkody i koszty likwidacji szkód bieżącego okresu	3 274 572	3 709 039
Szkody i koszty likwidacji szkód okresów poprzednich	1 585 067	1 386 298
Zmiana stanu rezerwy na niewypłacone odszkodowania i świadczenia	639 190	684 885

Koszty likwidacji szkód w ubezpieczeniach majątkowych i osobowych według rodzaju	1 stycznia - 31 grudnia 2011	1 stycznia - 31 grudnia 2010
Zużycie materiałów i energii	12 940	13 156
Usługi obce	173 505	160 001
Podatki i opłaty	9 257	7 614
Koszty pracownicze	264 139	306 512
Amortyzacja rzeczowych aktywów trwałych	12 718	7 785
Amortyzacja wartości niematerialnych	5 520	3 858
Inne, w tym:	54 147	40 152
- zasądzone koszty, odsetki i kary w sprawach od odszkodowania	41 148	37 095
- pozostałe	12 999	3 057
Koszty likwidacji szkód w ubezpieczeniach majątkowych i osobowych, razem	532 226	539 078

Zmiana stanu rezerw techniczno-ubezpieczeniowych w ubezpieczeniach majątkowych i osobowych

Zmiana stanu rezerwy składki w ubezpieczeniach majątkowych i osobowych	1 stycznia - 31 grudnia 2011			1 stycznia - 31 grudnia 2010		
	brutto	udział reasekuratorów	udział własny	brutto	udział reasekuratorów	udział własny
Stan na początek okresu	4 183 127	(75 230)	4 107 897	4 047 377	(75 096)	3 972 281
Wzrost (spadek) rezerw dotyczących polis zawartych w roku bieżącym	4 133 193	(130 081)	4 003 112	3 636 797	(40 980)	3 595 817
Wzrost (spadek) rezerw dotyczących polis zawartych w latach poprzednich	(3 917 700)	42 059	(3 875 641)	(3 499 700)	40 834	(3 458 866)
Różnice kursowe w okresie	13 032	(685)	12 347	(1 347)	12	(1 335)
Stan na koniec okresu	4 411 652	(163 937)	4 247 715	4 183 127	(75 230)	4 107 897

Zmiana stanu rezerwy na pokrycie ryzyka niewygasłego (w ubezpieczeniach majątkowych i osobowych)	1 stycznia - 31 grudnia 2011			1 stycznia - 31 grudnia 2010		
	brutto	udział reasekuratorów	udział własny	brutto	udział reasekuratorów	udział własny
Stan na początek okresu	31 917	(89)	31 828	37 167	-	37 167
Wzrost (spadek) rezerw dotyczących polis zawartych w roku bieżącym	4 064	89	4 153	24 813	-	24 813
Wzrost (spadek) rezerw dotyczących polis zawartych w latach poprzednich	(24 044)	(146)	(24 190)	(29 848)	(92)	(29 940)
Różnice kursowe w okresie	1 474	(21)	1 453	(215)	3	(212)
Stan na koniec okresu	13 411	(167)	13 244	31 917	(89)	31 828

Zmiana stanu rezerw na niewypłacone odszkodowania i świadczenia w ubezpieczeniach majątkowych i osobowych	1 stycznia - 31 grudnia 2011			1 stycznia - 31 grudnia 2010		
	brutto	udział reasekuratorów	udział własny	brutto	udział reasekuratorów	udział własny
Stan na początek okresu, w tym:	4 548 445	(336 023)	4 212 422	3 837 211	(191 210)	3 646 001
- na szkody zgłoszone	1 919 232	(270 855)	1 648 377	1 472 477	(156 106)	1 316 371
- na szkody nie zgłoszone (IBNR)	1 921 859	(52 650)	1 869 209	1 732 090	(19 056)	1 713 034
- na koszty likwidacji szkód	707 354	(12 518)	694 836	632 644	(16 048)	616 596
Wyplacone świadczenia dotyczące szkód zaistniałych w latach poprzednich, w tym:	(1 836 072)	305 640	(1 530 432)	(1 434 847)	167 866	(1 266 981)
- wypłacone odszkodowania	(1 616 984)	303 487	(1 313 497)	(1 276 151)	164 468	(1 111 683)
- koszty likwidacji szkód	(219 088)	2 153	(216 935)	(158 696)	3 398	(155 298)
Wzrost (spadek) rezerw, w tym:	2 088 420	(242 031)	1 846 389	2 148 927	(322 567)	1 826 360
- dotyczących szkód zaistniałych w bieżącym roku	1 927 247	(31 017)	1 896 230	2 196 216	(224 952)	1 971 264
- dotyczących szkód zaistniałych w latach poprzednich	161 173	(211 014)	(49 841)	(47 289)	(97 615)	(144 904)
Pozostałe zmiany	-	(6 861)	(6 861)	-	9 121	9 121
Różnice kursowe w okresie	16 566	(3 810)	12 756	(2 846)	767	(2 079)
Stan na koniec okresu	4 817 359	(283 085)	4 534 274	4 548 445	(336 023)	4 212 422
- na szkody zgłoszone	1 824 201	(233 774)	1 590 427	1 919 232	(270 855)	1 648 377
- na szkody nie zgłoszone (IBNR)	2 171 324	(37 503)	2 133 821	1 921 859	(52 650)	1 869 209
- na koszty likwidacji szkód	821 834	(11 808)	810 026	707 354	(12 518)	694 836

Grupa Kapitałowa Powszechnego Zakładu Ubezpieczeń Spółki Akcyjnej
Skonsolidowane sprawozdanie finansowe wg MSSF za rok zakończony 31 grudnia 2011 roku

Zmiana stanu rezerwy na skapitalizowaną wartość rent w ubezpieczeniach majątkowych i osobowych	1 stycznia - 31 grudnia 2011			1 stycznia - 31 grudnia 2010		
	brutto	udział reasekuratorów	udział własny	brutto	udział reasekuratorów	udział własny
Stan na początek okresu	4 862 552	(360 508)	4 502 044	4 874 653	(482 007)	4 392 646
Wypłacone świadczenia dotyczące szkód zaistniałych w latach poprzednich	(161 033)	9 309	(151 724)	(158 433)	14 766	(143 667)
Wzrost (spadek) rezerw dotyczących szkód zaistniałych w latach poprzednich	169 897	106 606	276 503	(96 222)	109 853	13 631
Wzrost rezerw dotyczących szkód zaistniałych w bieżącym roku	234 642	-	234 642	242 554	-	242 554
Pozostałe zmiany	(17 432)	(8 931)	(26 363)	-	(3 120)	(3 120)
Stan na koniec okresu	5 088 626	(253 524)	4 835 102	4 862 552	(360 508)	4 502 044

40.2 Ubezpieczenia na życie

Świadczenia ubezpieczeniowe w ubezpieczeniach na życie	1 stycznia - 31 grudnia 2011	1 stycznia - 31 grudnia 2010
Wynikające z wymagalności	481 028	309 337
Wynikające ze świadczeń wypłacanych w przypadku śmierci	2 513 446	2 442 801
Wynikające z zachorowalności	665 586	673 067
Wynikające z rezygnacji z umowy ubezpieczenia	214 505	225 018
Wynikające z inwalidztwa i odejść na renty	6 217	4 668
Wynikające ze świadczeń rentowych	42 589	42 350
Wynikające z urodzenia dziecka	308 326	309 033
Wynikające z leczenia szpitalnego	256 791	236 000
Wynikające ze zwrotu zgromadzonych środków i wypłat transferowych	114 227	100 625
Pozostałe	117 704	88 091
Świadczenia ubezpieczeniowe w ubezpieczeniach na życie, razem	4 720 419	4 430 990

Wszystkie odszkodowania i świadczenia dotyczące 2011 roku i 2010 roku odnosiły się do ubezpieczeń bezpośrednich.

Koszty likwidacji szkód w ubezpieczeniach na życie według rodzaju	1 stycznia - 31 grudnia 2011	1 stycznia - 31 grudnia 2010
Zużycie materiałów i energii	3 490	5 518
Usługi obce	68 946	60 125
Podatki i opłaty	4 667	7 673
Koszty pracownicze	71 466	72 054
Amortyzacja rzeczowych aktywów trwałych	3 177	4 557
Amortyzacja wartości niematerialnych	7 063	3 830
Inne	982	1 977
Koszty likwidacji szkód w ubezpieczeniach na życie, razem	159 791	155 734

Zmiana stanu rezerw techniczno-ubezpieczeniowych w ubezpieczeniach na życie

Zmiana stanu rezerwy składki w ubezpieczeniach na życie	1 stycznia - 31 grudnia 2011			1 stycznia - 31 grudnia 2010		
	brutto	udział reasekuratorów	udział własny	brutto	udział reasekuratorów	udział własny
Stan na początek okresu	100 631	-	100 631	105 305	-	105 305
Zwiększenia	96 333	1 490	97 823	100 631	-	100 631
Zmniejszenia	(100 631)	(1 490)	(102 121)	(105 305)	-	(105 305)
Stan na koniec okresu	96 333	-	96 333	100 631	-	100 631

Grupa Kapitałowa Powszechnego Zakładu Ubezpieczeń Spółki Akcyjnej
Skonsolidowane sprawozdanie finansowe wg MSSF za rok zakończony 31 grudnia 2011 roku

Zmiana stanu rezerwy ubezpieczeń na życie - kontrakty ubezpieczeniowe bez DPF	1 stycznia - 31 grudnia 2011			1 stycznia - 31 grudnia 2010		
	brutto	udział reasekuratorów	udział własny	brutto	udział reasekuratorów	udział własny
Stan na początek okresu	10 848 252	-	10 848 252	10 958 427	-	10 958 427
Otrzymane składki netto	1 463 774	-	1 463 774	559 687	-	559 687
Stopa techniczna na rezerwie	362 217	-	362 217	363 909	-	363 909
Uwolnienie rezerw z tytułu wymagalności i przeżycia, śmiertelności, rezygnacji/wykupów i innych ubezpieczeniowych zdarzeń losowych	(2 350 096)	-	(2 350 096)	(1 493 366)	-	(1 493 366)
Wpływ sprzedaży nowych polis oraz negocjacji umów istniejących na początek okresu	599 079	-	599 079	459 595	-	459 595
Stan na koniec okresu	10 923 226	-	10 923 226	10 848 252	-	10 848 252

Zmiana stanu rezerw ubezpieczeń na życie, rezerw na wypadek wystąpienia niskich stóp procentowych oraz rezerw na rewaloryzację i procesy sądowe brutto - kontrakty ubezpieczeniowe i inwestycyjne z DPF	1 stycznia - 31 grudnia 2011			1 stycznia - 31 grudnia 2010		
	brutto	udział reasekuratorów	udział własny	brutto	udział reasekuratorów	udział własny
Stan na początek okresu	4 317 278	-	4 317 278	4 303 505	-	4 303 505
Otrzymane składki netto	365 329	-	365 329	321 111	-	321 111
Stopa techniczna na rezerwie	167 382	-	167 382	179 394	-	179 394
Wzrost rezerw z tytułu udziału w zysku	17 467	-	17 467	31 392	-	31 392
Uwolnienie rezerw z tytułu wymagalności i przeżycia, śmiertelności, rezygnacji/wykupów i innych ubezpieczeniowych zdarzeń losowych	(671 416)	-	(671 416)	(534 724)	-	(534 724)
wpływ sprzedaży nowych polis oraz negocjacji umów istniejących na początek okresu	(7 797)	-	(7 797)	(3 193)	-	(3 193)
Zmiany w założeniach	44 205	-	44 205	19 793	-	19 793
Stan na koniec okresu	4 232 448	-	4 232 448	4 317 278	-	4 317 278

Zmiana stanu rezerw ubezpieczeń na życie brutto - kontrakty unit-linked	1 stycznia - 31 grudnia 2011			1 stycznia - 31 grudnia 2010		
	brutto	udział reasekuratorów	udział własny	brutto	udział reasekuratorów	udział własny
Aktywa netto funduszu na początek okresu	2 296 089	-	2 296 089	2 017 501	-	2 017 501
Zwiększenia funduszu z tytułu składek	404 404	-	404 404	360 279	-	360 279
Opłaty potrącone z funduszu za ryzyko, administrację i inne	(37 973)	-	(37 973)	(30 016)	-	(30 016)
Przychody z lokat funduszu	(80 939)	-	(80 939)	188 690	-	188 690
Zmniejszenia funduszu z tytułu świadczeń, wykupów, itp.	(277 226)	-	(277 226)	(235 423)	-	(235 423)
Pozostałe zmniejszenia	(21 752)	-	(21 752)	(18 642)	-	(18 642)
Pozostałe zwiększenia	17 164	-	17 164	13 700	-	13 700
Aktywa netto funduszu na koniec okresu	2 299 767	-	2 299 767	2 296 089	-	2 296 089

Grupa Kapitałowa Powszechnego Zakładu Ubezpieczeń Spółki Akcyjnej
Skonsolidowane sprawozdanie finansowe wg MSSF za rok zakończony 31 grudnia 2011 roku

Zmiana stanu rezerw ubezpieczeń na życie brutto - pozostałe kontrakty	1 stycznia - 31 grudnia 2011			1 stycznia - 31 grudnia 2010		
	brutto	udział reasekuratorów	udział własny	brutto	udział reasekuratorów	udział własny
Stan na początek okresu	21 333	-	21 333	20 467	-	20 467
Zwiększenia	220	-	220	866	-	866
Zmniejszenia	-	-	-	-	-	-
Stan na koniec okresu	21 553	-	21 553	21 333	-	21 333

Zmiana stanu rezerw szkodowych brutto	1 stycznia - 31 grudnia 2011			1 stycznia - 31 grudnia 2010		
	brutto	udział reasekuratorów	udział własny	brutto	udział reasekuratorów	udział własny
RBNP na początek okresu	108 425	-	108 425	160 720	-	160 720
IBNR na początek okresu	500 210	-	500 210	458 533	-	458 533
Razem RBNP i IBNR na początek okresu	608 635	-	608 635	619 253	-	619 253
Wykorzystanie rezerw szkodowych w ciągu roku	(608 635)	-	(608 635)	(619 253)	-	(619 253)
Utworzenie rezerw szkodowych w ciągu roku	612 122	-	612 122	608 635	-	608 635
Razem RBNP i IBNR na koniec okresu	612 122	-	612 122	608 635	-	608 635
RBNP na koniec okresu	125 937	-	125 937	108 425	-	108 425
IBNR na koniec okresu	486 185	-	486 185	500 210	-	500 210

41. Świadczenia oraz zmiana wyceny kontraktów inwestycyjnych

Świadczenia oraz zmiana wyceny kontraktów inwestycyjnych	1 stycznia - 31 grudnia 2011	1 stycznia - 31 grudnia 2010
Wynikające z kontraktów inwestycyjnych o gwarantowanych i ustalonych warunkach	112 087	63 774
- koszty odsetkowe wyliczone efektywną stopą procentową	112 087	63 774
Wynikające z kontraktów inwestycyjnych na rachunek i ryzyko klienta (unit-linked)	(144 599)	113 775
Świadczenia oraz zmiana wyceny kontraktów inwestycyjnych, razem	(32 512)	177 549

42. Koszty akwizycji

Koszty akwizycji w ubezpieczeniach majątkowych i osobowych według rodzaju	1 stycznia - 31 grudnia 2011	1 stycznia - 31 grudnia 2010
Zużycie materiałów i energii	22 779	24 784
Usługi obce	91 486	100 706
Podatki i opłaty	4 354	3 916
Koszty pracownicze	354 383	359 730
Amortyzacja rzeczowych aktywów trwałych	14 461	13 896
Amortyzacja wartości niematerialnych	5 280	5 251
Inne, w tym:	1 045 074	1 003 078
- prowizje z działalności bezpośredniej	1 042 989	981 177
- reklama	27 855	37 570
- zmiana stanu aktywowanych kosztów akwizycji	(32 870)	(28 447)
- prowizje z działalności pośredniej	4 463	5 092
- pozostałe	2 637	7 686
Koszty akwizycji w ubezpieczeniach majątkowych i osobowych, razem	1 537 817	1 511 361

Grupa Kapitałowa Powszechnego Zakładu Ubezpieczeń Spółki Akcyjnej
Skonsolidowane sprawozdanie finansowe wg MSSF za rok zakończony 31 grudnia 2011 roku

Koszty akwizycji w ubezpieczeniach na życie według rodzaju	1 stycznia - 31 grudnia 2011	1 stycznia - 31 grudnia 2010
Zużycie materiałów i energii	4 512	4 511
Usługi obce	18 377	22 430
Podatki i opłaty	531	449
Koszty pracownicze	59 750	57 374
Amortyzacja rzeczowych aktywów trwałych	3 548	3 981
Amortyzacja wartości niematerialnych	2 761	2 283
Inne, w tym:	278 140	248 473
- prowizje z działalności bezpośredniej	257 222	230 502
- reklama	14 761	10 765
- zmiana stanu aktywowanych kosztów akwizycji	4 847	6 452
- pozostałe	1 310	754
Koszty akwizycji w ubezpieczeniach na życie, razem	367 619	339 501

Koszty akwizycji w ubezpieczeniach emerytalnych według rodzaju	1 stycznia - 31 grudnia 2011	1 stycznia - 31 grudnia 2010
Usługi obce	22	1 175
Koszty pracownicze	55 312	56 293
Inne	1 216	2 925
Koszty akwizycji w ubezpieczeniach emerytalnych, razem	56 550	60 393

43. Koszty administracyjne

Koszty administracyjne w ubezpieczeniach majątkowo-osobowych według rodzaju	1 stycznia - 31 grudnia 2011	1 stycznia - 31 grudnia 2010
Zużycie materiałów i energii	22 649	26 999
Usługi obce	134 359	186 359
Podatki i opłaty	15 389	13 539
Koszty pracownicze	425 116	393 096
Amortyzacja rzeczowych aktywów trwałych	40 060	48 181
Amortyzacja wartości niematerialnych	13 473	14 422
Inne, w tym:	52 345	70 647
- reklama	43 437	36 446
- pozostałe	8 908	34 201
Koszty administracyjne w ubezpieczeniach majątkowo-osobowych, razem	703 391	753 243

Koszty administracyjne w ubezpieczeniach na życie według rodzaju	1 stycznia - 31 grudnia 2011	1 stycznia - 31 grudnia 2010
Zużycie materiałów i energii	13 991	17 076
Usługi obce	81 573	96 721
Podatki i opłaty	4 833	5 435
Koszty pracownicze	244 396	269 275
Amortyzacja rzeczowych aktywów trwałych	19 180	27 586
Amortyzacja wartości niematerialnych	20 689	19 671
Wynagrodzenia osób obsługujących ubezpieczenia grupowe w zakładach pracy	212 274	211 116
Inne, w tym:	22 778	20 759
- reklama	17 475	16 336
- pozostałe	5 303	4 423
Koszty administracyjne w ubezpieczeniach na życie, razem	619 714	667 639

Koszty administracyjne obejmują również koszty działalności ubezpieczeniowej niezaliczone do kosztów akwizycji, związane z inkasem składek, koszty związane z zarządzaniem portfelem umów ubezpieczenia, portfelem umów reasekuracyjnych i innych wynikających ze statutowej działalności spółek ubezpieczeniowych Grupy PZU.

Koszty administracyjne w ubezpieczeniach emerytalnych według rodzaju	1 stycznia - 31 grudnia 2011	1 stycznia - 31 grudnia 2010
Zużycie materiałów i energii	1 821	1 470
Usługi obce	4 507	6 012
Podatki i opłaty	31 879	51 645
Koszty pracownicze	17 108	19 278
Amortyzacja rzeczowych aktywów trwałych	2 135	2 734
Amortyzacja wartości niematerialnych	1 495	968
Inne	1 847	2 795
Koszty administracyjne w ubezpieczeniach emerytalnych, razem	60 792	84 902

Pozycja „Podatki i opłaty” w kosztach administracyjnych w ubezpieczeniach emerytalnych obejmuje m. in:

- Wpłaty do części podstawowej i dodatkowej Funduszu Gwarancyjnego;
- Opłaty dla KDPW – z tytułu refundacji kosztów za wykonanie czynności związanych z obsługą wypłat transferowych;
- Opłaty dla ZUS – z tytułu poniesionych kosztów poboru i dochodzenia składek.

44. Koszty pracownicze

Koszty pracownicze	1 stycznia - 31 grudnia 2011	1 stycznia - 31 grudnia 2010
Wynagrodzenia	1 271 154	1 280 837
Programy określonych składek, w tym:	261 391	247 815
- narzuty na wynagrodzenia	194 702	182 171
- ubezpieczenia emerytalne III filaru, w tym koszty składek na PPE poniesione w okresie	66 689	65 644
Pozostałe	14 184	22 466
Koszty pracownicze, razem	1 546 729	1 551 118

Na dzień 31 grudnia 2011 roku spółki PZU, PZU Życie i PZU CO posiadały programy emerytalne III filaru dla swoich pracowników, będące programami określonych składek, opłacanych dodatkowo przez pracodawcę ponad wynagrodzenie ustalone w umowie o pracę, stanowiących 7% wynagrodzenia za pracę brutto. W przypadku PZU i PZU CO programy prowadzi MPTE PZU SA, a w przypadku PZU Życie - spółka sama prowadzi ww. program dla swoich pracowników.

Koszty dotyczące restrukturyzacji zatrudnienia w PZU i PZU Życie zostały wykazane w pozostałych kosztach operacyjnych, w punkcie 45.

45. Pozostałe koszty operacyjne

Pozostałe koszty operacyjne	1 stycznia - 31 grudnia 2011	1 stycznia - 31 grudnia 2010
Koszty związane z pełnieniem czynności komisarza awaryjnego	356	253
Utworzenie rezerw	10 435	949
Utworzenie odpisów na aktywa niefinansowe	1 196	3 052
Wartość netto sprzedanych rzeczowych aktywów trwałych i rzeczowych aktywów trwałych w budowie	594	1 803
Odsetki za zwłokę, kary i odszkodowania	1 221	1 153
Darowizny	11 443	10 993
Ubezpieczeniowy Fundusz Gwarancyjny	28 939	21 920
Komenda Główna Straży Pożarnej oraz Związek Ochotniczych Straży Pożarnych	30 593	30 530
Obowiązkowe opłaty na rzecz instytucji rynku ubezpieczeniowego	49 877	48 687
Koszty podlegające refakturowaniu	6 085	4 778
Wydatki z tytułu działalności prewencyjnej	16 968	31 711
Koszty TFI	7 031	11 236
Utworzenie rezerwy na UOKiK	67 892	3 967
Utworzenie rezerwy na koszty z tytułu reorganizacji i restrukturyzacji	96 842	64 240
Koszty podstawowej działalności spółek nieubezpieczeniowych	285 218	7 632
Pozostałe	145 276	58 482
Pozostałe koszty operacyjne, razem	759 966	301 386

Pozycja „Utworzenie rezerwy na koszty z tytułu reorganizacji i restrukturyzacji” dotyczy procesu optymalizacji zatrudnienia w Centralach PZU i PZU Życie opisanego w punkcie 29.

46. Koszty finansowe

Koszty finansowe	1 stycznia - 31 grudnia 2011	1 stycznia - 31 grudnia 2010
Odsetki, w tym:	46 067	58 654
- pożyczki	40 162	58 654
- kredyty bankowe	5 905	-
Pozostałe, w tym:	3 085	-
- różnice kursowe	2 536	-
- pozostałe	549	-
Koszty finansowe, razem	49 152	58 654

W odsetkach od pożyczek wykazano głównie koszty dotyczące umów warunkowej sprzedaży papierów wartościowych (*sell-buy-back*).

47. Różnice kursowe

Różnice kursowe ujęte w skonsolidowanym rachunku zysków i strat	1 stycznia - 31 grudnia 2011	1 stycznia - 31 grudnia 2010
Aktywa finansowe	24 735	(8 997)
- instrumenty finansowe utrzymywane do terminu wymagalności	20 722	(6 248)
- pożyczki	4 013	(2 749)
Należności, w tym należności z tytułu kontraktów ubezpieczeniowych	3 954	(8 108)
Środki pieniężne i ekwiwalenty środków pieniężnych	(79)	(73)
Inne zobowiązania	5	(32)
Różnice kursowe ujęte w skonsolidowanym rachunku zysków i strat, razem	28 615	(17 210)

Zestawienie nie zawiera różnic kursowych dotyczących rezerw techniczno-ubezpieczeniowych, ponieważ ich ustalenie nie jest w praktyce możliwe, z uwagi na przyjęty sposób kalkulacji ww. rezerw.

48. Podatek dochodowy

Podatek dochodowy	1 stycznia - 31 grudnia 2011	1 stycznia - 31 grudnia 2010
Zysk (strata) brutto (skonsolidowany)	2 907 575	3 029 431
Stawka CIT (lub zakres stawek CIT) właściwa dla kraju siedziby jednostki dominującej (w %)	19%	19%
Podatek dochodowy jaki zostałby skalkulowany jako iloczyn zysku księgowego brutto jednostek i stawki CIT właściwej dla kraju siedziby jednostki dominującej	552 439	575 592
Różnice pomiędzy podatkiem dochodowym skalkulowanym powyżej a podatkiem dochodowym wykazany w rachunku zysków i strat:	11 189	14 610
- straty podatkowe	(101)	(142)
- grzywny, kary umowne	564	1 618
- dywidendy	6 374	(13 968)
- wycena aktywów finansowych	(11 715)	(11 034)
- utworzenie/rozwiązanie odpisów na należności niezaliczone do kosztów uzyskania przychodów	(11 477)	(6 692)
- utworzenie / rozwiązanie pozostałych rezerw i odpisów na inne aktywa niezaliczonych do kosztów uzyskania przychodów	59 605	30 355
- niezrealizowane przychody i koszty z tytułu reasekuracji biernej	(19 437)	619
- opodatkowanie działalności ubezpieczeniowej na Ukrainie	5 950	7 832
- amortyzacja	608	319
- pozostałe zwiększenia, zaniechania, zwolnienia, odliczenia i obniżki podatku	(19 182)	5 703
Podatek dochodowy wykazany w rachunku zysków i strat	563 628	590 202

Łączna kwota podatku bieżącego i odroczonego	1 stycznia - 31 grudnia 2011	1 stycznia - 31 grudnia 2010
1. Ujętego w rachunku zysków i strat, w tym:	563 628	590 202
- podatek bieżący	826 397	639 298
- podatek odroczonego	(262 769)	(49 096)
2. Ujętego w innych całkowitych dochodach, w tym:	(29 753)	18 296
- podatek bieżący	-	-
- podatek odroczonego	(29 753)	18 296

Przepisy dotyczące podatku od towarów i usług, podatku dochodowego od osób prawnych, fizycznych, czy składek na ubezpieczenia społeczne podlegają stosunkowo częstym zmianom. Obowiązujące przepisy zawierają również niejasności, które powodują różnice w opiniach co do interpretacji prawnej przepisów podatkowych zarówno między organami państwowymi, jak i między organami państwowymi i przedsiębiorstwami. Rozliczenia podatkowe oraz inne (na przykład celne czy dewizowe) mogą być przedmiotem kontroli organów, które uprawnione są do nakładania wysokich kar, a ustalone w wyniku kontroli dodatkowe kwoty zobowiązań muszą zostać wpłacone wraz z wysokimi odsetkami. Zjawiska te powodują, że ryzyko podatkowe w Polsce, Litwie i Ukrainie jest wyższe, niż istniejące w krajach o bardziej rozwiniętym systemie podatkowym. W Polsce rozliczenia podatkowe mogą zostać poddane kontroli przez okres pięciu lat. W efekcie kwoty wykazane w niniejszym skonsolidowanym sprawozdaniu finansowym mogą ulec zmianie w późniejszym terminie po ostatecznym ustaleniu ich wysokości przez organy skarbowe.

49. Przychody pochodzące z wymiany towarów i usług

W 2011 roku ani w 2010 roku w Grupie PZU nie wystąpiły przychody powstające w wyniku wymiany towarów i usług.

50. Aktywa stanowiące zabezpieczenie należności, zobowiązań oraz zobowiązań warunkowych

50.1 Aktywa finansowe stanowiące zabezpieczenie zobowiązań

Na dzień 31 grudnia 2011 roku w spółkach Grupy PZU obligacje Skarbu Państwa o wartości bilansowej 758.560 tys. zł stanowiły zabezpieczenie zawartych transakcji warunkowego odkupu (*sell-buy-back*) opisanych w punkcie 32.3.

Na dzień 31 grudnia 2010 roku w spółkach Grupy PZU nie występowały aktywa finansowe stanowiące zabezpieczenie zobowiązań.

50.2 Aktywa finansowe stanowiące zabezpieczenie pożyczek udzielonych

Na dzień 31 grudnia 2011 roku i na dzień 31 grudnia 2010 roku PZU i PZU Życie były stronami transakcji typu *buy-sell-back*.

Dodatkowo na dzień 31 grudnia 2011 roku PZU i PZU Życie udzieliły pożyczek zabezpieczonych aktywami finansowymi.

Informacje na temat kwot dotyczących tych transakcji znajdują się w punkcie 13.4.

50.3 Rzeczowe aktywa trwałe

Na dzień 31 grudnia 2011 roku i na dzień 31 grudnia 2010 roku w spółkach Grupy PZU nie występowały składniki rzeczowych aktywów trwałych, które stanowiłyby zabezpieczenie zobowiązań.

51. Aktywa i zobowiązania warunkowe

Aktywa i zobowiązania warunkowe	31 grudnia 2011	31 grudnia 2010	31 grudnia 2009
Aktywa warunkowe, w tym:	17 746	4 528	3 699
Otrzymane gwarancje i poręczenia	17 746	4 528	3 699
Zobowiązania warunkowe	171 030	136 699	1 000 074 157
Udzielone poręczenia i gwarancje	4 873	8 543	7 714
Roszczenia ubezpieczeniowe sporne	53 937	64 426	1 000 045 496
Inne roszczenia sporne	32 029	62 704	19 865
Pozostałe	80 191*	1 026	1 082

* w tym 49.264 tys. zł z tytułu potencjalnych zobowiązań wynikających z umów kredytowych zawartych przez Grupę Armatura oraz 30.000 tys. zł potencjalnych zobowiązań z tytułu sprzedaży nieruchomości przez Grupę Armatura

51.1 Udzielenie przez PZU lub jednostki zależne poręczeń kredytu lub pożyczki lub udzielenie gwarancji

W 2011 roku PZU ani jednostki zależne nie udzieliły poręczeń kredytu lub pożyczki ani nie udzieliły gwarancji - łącznie jednemu podmiotowi lub jednostce zależnej od tego podmiotu - jeżeli łączna wartość istniejących poręczeń lub gwarancji stanowiłaby równowartość co najmniej 10% kapitałów własnych PZU.

51.2 Potencjalne sprawy sądowe z tytułu portfela ubezpieczeń na życie rodzinnych kontynuowanych

W 1998 roku przed Sądem Najwyższym zakończył się proces sądowy dotyczący waloryzacji sumy ubezpieczenia w kontynuowanym ubezpieczeniu rodzinnym, w wyniku którego PZU Życie musiał wypłacić świadczenie wyższe niż wynikało to z umowy ubezpieczenia. Ponadto, w odosobnionych przypadkach sądy okręgowe wydają podobne wyroki.

PZU Życie uważa, iż ubezpieczeni w ramach ubezpieczeń rodzinnych indywidualnie kontynuowanych mieli i mają możliwość podnoszenia sumy ubezpieczenia i w związku z powyższym ich roszczenia co do waloryzacji świadczeń w przypadku, gdy nie dokonali podwyższenia sumy ubezpieczenia, są bezpodstawne. Jeżeli w podobnych przypadkach byłaby możliwość przyznawania przez sądy waloryzacji świadczeń ponad sumę ubezpieczenia, miałyby to potencjalnie bardzo groźne skutki dla całego systemu ubezpieczeniowego w Polsce. Gdyby w przyszłości do PZU Życie wpływały roszczenia czy też wytaczane byłyby przez ubezpieczonych sprawy sądowe z tytułu ubezpieczeń rodzinnych kontynuowanych, PZU Życie będzie zdecydowanie występował przeciwko waloryzacji świadczeń ponad sumę ubezpieczenia określoną w polisie.

W związku z tym Zarząd PZU Życie uważa, że nie ma przesłanek uzasadniających ujęcie w niniejszym skonsolidowanym sprawozdaniu finansowym rezerw na potencjalne roszczenia z tytułu portfela ubezpieczeń na życie rodzinnych kontynuowanych.

52. Sprawy sporne

Podmioty z Grupy PZU biorą udział w licznych sporach sądowych, arbitrażowych oraz postępowaniach administracyjnych. Do typowych sporów sądowych, w których biorą udział spółki z Grupy PZU należą spory związane z zawartymi umowami ubezpieczeniowymi, spory dotyczące stosunku pracy oraz spory dotyczące zobowiązań umownych. Do typowych postępowania administracyjnych, w których biorą udział spółki z Grupy PZU należą postępowania związane z posiadaniem nieruchomości. Powyższe postępowania i spory mają charakter typowy i powtarzalny, zazwyczaj żadne z nich z osobna nie ma istotnego znaczenia dla Grupy PZU.

Większość sporów z udziałem spółek z Grupy PZU dotyczy dwóch spółek: PZU i PZU Życie. Dodatkowo PZU i PZU Życie są stroną w postępowaniach przed Prezesem UOKiK.

PZU i PZU Życie uwzględniają roszczenia sporne w procesie tworzenia rezerw techniczno-ubezpieczeniowych na szkody znane biorąc pod uwagę prawdopodobieństwo niekorzystnego rozstrzygnięcia sporu oraz szacując wartość prawdopodobnego rozstrzygnięcia. W przypadku roszczeń spornych dotyczących waloryzacji rent w PZU Życie roszczenia ujmowane są w pozostałych rezerwach techniczno-ubezpieczeniowych w kwocie rocznej wartości rent ponad odpowiadającą kwotę rezerwy ustalonej w ramach rezerw matematycznych na życie.

W 2011 roku i do dnia podpisania niniejszego skonsolidowanego sprawozdania finansowego w Grupie PZU nie wystąpiły postępowania toczące się przed sądem, organem właściwym dla postępowania arbitrażowego lub organem administracji publicznej dotyczące zobowiązań albo wierzytelności PZU lub jednostki od niego bezpośrednio lub pośrednio zależnej, których jednostkowa wartość stanowiłaby odpowiednio co najmniej 10% kapitałów własnych PZU.

Na dzień 31 grudnia 2011 roku wartość wszystkich 22.357 spraw toczących się przed sądami, organami właściwymi dla postępowań arbitrażowych lub organami administracji publicznej prowadzonych w podmiotach z Grupy PZU wynosiła łącznie 1.643.448 tys. zł. W kwocie tej 1.275.625 tys. zł dotyczy zobowiązań, a 367.823 tys. zł wierzytelności spółek z Grupy PZU, co stanowiło odpowiednio 10,86% i 3,13% kapitałów własnych PZU wg PSR.

52.1 Postępowania UOKiK wobec PZU

52.1.1. Kara nałożona w 2009 roku dotycząca wzorców umownych

Prezes UOKiK decyzją z dnia 30 grudnia 2009 roku nałożył na PZU karę pieniężną w wysokości 14.792 tys. zł za stosowanie przez PZU praktyk naruszających zbiorowe interesy konsumentów polegających na:

- zamieszczaniu we wskazanych wzorcach umownych, postanowieniach umownych wpisanych do Rejestru postanowień wzorców umownych uznanych za niedozwolone;
- bezprawnym zamieszczaniu we wskazanych wzorcach umownych postanowień umownych naruszających art. 813 § 1 Kodeksu cywilnego, poprzez wprowadzenie nieobjętej dyspozycją tego przepisu przesłanki niewykorzystanej sumy ubezpieczenia jako warunkującej wysokość zwracanej konsumentowi przez zakład ubezpieczeń składki z tytułu niewykorzystanego okresu ochrony ubezpieczeniowej.

PZU nie zgadza się zarówno z treścią, jak i z uzasadnieniem decyzji UOKiK. W dniu 18 stycznia 2010 roku PZU wniósł do Sądu Ochrony Konkurencji i Konsumentów odwołanie od ww. decyzji (skutkujące brakiem jej uprawomocnienia się). Wyrokiem z dnia 14 listopada 2011 roku Sąd Ochrony Konkurencji i Konsumentów oddalił odwołanie PZU od ww. decyzji. W dniu 14 grudnia 2011 roku PZU wniósł apelację do Sądu Apelacyjnego w Warszawie.

Niezależnie od podjętych kroków odwoławczych, PZU utworzył rezerwę na ww. karę, której wysokość zarówno na dzień 31 grudnia 2011 roku, jak i 31 grudnia 2010 roku wynosiła 14.792 tys. zł.

52.1.2. Kary nałożone w 2011 roku

52.1.2.1. Sprawa dotycząca refundacji kosztu wynajmu samochodu zastępczego

Prezes UOKiK decyzją z dnia 18 listopada 2011 roku nałożył na PZU karę pieniężną w wysokości 11.287 tys. zł za stosowanie praktyki naruszającej zbiorowe interesy konsumentów określonej w art. 24 ust. 1 i 2 Ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów (Dz. U. Nr 50 z 2007 roku, poz 331 z późn. zm.), polegającej na ograniczaniu zakresu odpowiedzialności PZU wobec konsumentów realizujących roszczenie w ramach odpowiedzialności gwarancyjnej ubezpieczyciela z tytułu umowy obowiązkowego ubezpieczenia odpowiedzialności cywilnej posiadacza pojazdu mechanicznego przez:

- nieuznawanie samej utraty możliwości korzystania z uszkodzonego pojazdu za szkodę majątkową i uzależnianie wypłaty odszkodowania za najem samochodu zastępczego od wykazania przez poszkodowanego szczególnych okoliczności związanych z niezbędną wynajęcia samochodu zastępczego;
- nieuzasadnione pomijanie przy ustalaniu wielkości kwoty refundacji kosztu wynajmu samochodu zastępczego okresu oczekiwania na części zamienne przez warsztat samochodowy;

a także nakazał zaniechanie jej stosowania.

Zarząd PZU nie zgadza się zarówno z samą decyzją jak też z uzasadnieniem prawnym i faktycznym.

PZU złożył odwołanie od ww. decyzji w dniu 5 grudnia 2011 roku (skutkujące brakiem jej uprawomocnienia się). W odwołaniu PZU zgłosił szereg zarzutów.

Niezależnie od podjętych kroków odwoławczych, PZU utworzył rezerwę na ww. karę, której wysokość na dzień 31 grudnia 2011 roku wynosiła 11.287 tys. zł.

52.1.2.2. Sprawa dotycząca sprzedaży grupowego ubezpieczenia NNW

Prezes UOKiK decyzją z dnia 30 grudnia 2011 roku nałożył na PZU karę pieniężną w wysokości 56.605 tys. zł za stosowanie praktyki ograniczającej konkurencję i naruszającej zakaz określony w art. 6 ust. 1 pkt 3 Ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów, polegającej na zawarciu przez PZU i Maximus Broker Sp. z o.o. z siedzibą w Toruniu („Maximus Broker”) porozumienia ograniczającego konkurencję na krajowym rynku sprzedaży grupowego ubezpieczenia NNW dzieci, młodzieży i personelu w placówkach oświatowych, polegającego na podziale rynku zbytu pod względem podmiotowym poprzez przekazanie do obsługi Maximus Broker klientów PZU z terenu województwa kujawsko-pomorskiego, w zamian za rekomendowanie tym klientom ubezpieczenia w PZU i jednocześnie zakazał PZU stosowania zarzucanej przez siebie praktyki.

Zarząd PZU nie zgadza się zarówno z ustaleniami stanu faktycznego, jak i argumentacją prawną zawartą w decyzji. W ocenie Zarządu PZU przy wydawaniu decyzji nie uwzględniono całokształtu materiału dowodowego i dokonano błędnej kwalifikacji prawnej.

PZU złożył odwołanie od ww. decyzji w dniu 18 stycznia 2012 roku (skutkujące brakiem jej uprawomocnienia się). W odwołaniu PZU wskazał m.in., że:

- żadne porozumienie (poza kurtażowym) pomiędzy PZU a Maximus Broker nie zostało zawarte;
- Prezes UOKiK błędnie pojmuje zasady zawierania umów ubezpieczenia z udziałem brokera;
- większość umów ubezpieczenia zawieranych przy udziale Maximus Broker była zawierana z innymi niż PZU zakładami ubezpieczeń;
- PZU i Maximus Broker nie mogą i nie mogły prowadzić działalności konkurencyjnej na rynkach, na których działają.

Niezależnie od podjętych kroków odwoławczych, PZU utworzył rezerwę na ww. karę, której wysokość na dzień 31 grudnia 2011 roku wynosiła 56.605 tys. zł.

52.2 Postępowanie UOKiK wobec PZU Życie

W dniu 1 czerwca 2005 roku Prezes UOKiK wszczął na wniosek kilku wnioskodawców postępowanie antymonopolowe wobec podejrzenia nadużywania przez PZU Życie pozycji dominującej na rynku grupowych ubezpieczeń pracowniczych, które może stanowić naruszenie art. 8 Ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów oraz art. 82 Traktatu ustanawiającego Wspólnotę Europejską. W wyniku rozstrzygnięcia toczącego się postępowania Prezes UOKiK decyzją z dnia 25 października 2007 roku nałożył na PZU Życie karę w wysokości 50.384 tys. zł za utrudnianie korzystania z ofert konkurentów.

Zarząd PZU Życie nie zgadza się zarówno z ustaleniami stanu faktycznego, jak i argumentacją prawną zawartą w decyzji. W ocenie Zarządu PZU Życie przy wydawaniu decyzji nie uwzględniono całokształtu materiału dowodowego i dokonano błędnej kwalifikacji prawnej, a w konsekwencji bezpodstawnie przyjęto, że PZU Życie posiada dominującą pozycję na rynku.

PZU Życie złożył odwołanie od tej decyzji do Sądu Ochrony Konkurencji i Konsumentów, w którym sformułowano 38 zarzutów materialno- i formalnoprawnych wobec decyzji Prezesa UOKiK. Postanowieniem z dnia 31 maja 2010 roku Sąd odrzucił odwołanie PZU Życie uzasadniając to okolicznością, że decyzja Prezesa UOKiK z dnia 25 października 2007 roku nie została prawidłowo doręczona PZU Życie, a tym samym nie rozpoczął biegu termin do złożenia przez PZU Życie odwołania od decyzji. Powyższe postanowienie Sądu zostało zaskarżone przez obie strony. Po rozpoznaniu zażaleń powoda oraz pozwanego, postanowieniem z dnia 26 października 2010 roku sąd II instancji uchylił zaskarżone postanowienie.

Wyrokiem z dnia 17 lutego 2011 roku Sąd Okręgowy w Warszawie – Sąd Ochrony Konkurencji i Konsumentów częściowo zmienił zaskarżoną decyzję, jednakże oddalając odwołanie PZU Życie w zakresie wysokości nałożonej kary. W dniu 6 maja 2011 roku PZU Życie złożył apelację od wyroku. W dniu 7 lutego 2012 roku odbyła się rozprawa przed Sądem Apelacyjnym w Warszawie, w trakcie której Sąd odroczył rozpoznanie sprawy bez podania terminu.

Niezależnie od podjętych kroków odwoławczych, PZU Życie utworzył rezerwę na ww. karę, której wysokość zarówno na dzień 31 grudnia 2011 roku, jak i 31 grudnia 2010 roku wynosiła 50.384 tys. zł.

52.3 Spór z CSC Computer Sciences Polska Sp. z o.o.

W dniu 9 kwietnia 2010 roku Sąd Arbitrażowy doręczył PZU Życie pozew o zapłatę w sprawie z powództwa CSC Computer Sciences Polska Sp. z o.o. („CSC”) przeciwko PZU Życie, w którym CSC

domagała się zapłaty kwoty łącznie 8.437 tys. EUR w związku z wdrażaniem w PZU Życie systemu GraphTalk. W następstwie kolejnych zmiany powództwa, CSC aktualnie domaga się zapłaty kwoty łącznie 36.923 tys. zł.

Kwota dochodzona pozwem obejmuje roszczenia CSC z tytułu opłat licencyjnych, za wykonanie prac wdrożeniowych, za usługi utrzymania systemu komputerowego, serwisowych, wynagrodzenia za systemy komputerowe, kary umownej oraz skapitalizowanych odsetek.

W dniu 31 maja 2010 roku, w odpowiedzi na ww. pozew PZU Życie wniósł o stwierdzenie przez Sąd Arbitrażowy czasowej niewłaściwości do rozpoznania części roszczeń oraz o oddalenie powództwa w całości. W ocenie PZU Życie, roszczenia CSC są bądź to bezzasadne, bądź też nie zostały udowodnione.

Wraz z odpowiedzią na pozew, PZU Życie złożył pozew wzajemny przeciwko CSC, domagając się zapłaty kwoty 71.890 tys. zł tytułem zwrotu wynagrodzenia pobranego przez CSC na podstawie zawartej umowy, ewentualnie tytułem odszkodowania za nienależyte wykonanie zobowiązań wynikających z zawartej umowy. W odpowiedzi na pozew wzajemny, w dniu 31 sierpnia 2010 roku CSC wniósł o oddalenie w całości powództwa PZU Życie, wskazując, że brakuje przesłanek do uwzględnienia roszczenia PZU Życie.

W dniu 31 stycznia 2012 roku odbyła się rozprawa przed Sądem Arbitrażowym przy Krajowej Izbie Gospodarczej w Warszawie, a termin następnej rozprawy wyznaczony został na dzień 2 kwietnia 2012 roku.

Ponadto PZU Życie, w dniu 21 grudnia 2010 roku, złożył w Sądzie Rejonowym dla m. st. Warszawy wniosek o zawezwanie do próby ugodowej przeciwko CSC o zapłatę odszkodowania w kwocie 123.326 tys. zł za szkodę wyrządzoną nienależytym wykonywaniem umowy, alternatywnie o zwrot wynagrodzenia zapłaconego CSC na podstawie tej umowy w kwocie 71.890 tys. zł. Na posiedzeniu sądowym w dniu 8 lutego 2011 roku do zawarcia ugody nie doszło. Sąd umorzył ww. postępowanie o zawezwanie do próby ugodowej. Postanowienie w tej sprawie jest prawomocne.

52.4 Należność powstała w wyniku umowy pożyczki hipotecznej z Metro-Projekt Sp. z o.o.

W 1999 r. PZU Życie udzielił Metro-Projekt Sp. z o.o. (dalej: „Metro-Projekt”) pożyczkę hipoteczną na okres pięciu lat. Kwota pożyczki wynosiła równowartość 25.500 tys. USD. Zabezpieczenie pożyczki stanowiła hipoteka kaucyjna ustanowiona na nieruchomości składającej się z prawa użytkowania wieczystego gruntu i budynku stanowiącego własność Metro-Projekt, zlokalizowanej w Warszawie przy Al. Jerozolimskich 44.

Pożyczka nie została spłacona, natomiast w listopadzie 2002 roku została ogłoszona upadłość spółki Metro-Projekt.

Dnia 15 września 2004 roku syndyk Universal SA w upadłości (dalej: „Universal”) wniósł do Sądu Okręgowego w Warszawie powództwo o wyłączenie z masy upadłościowej Metro-Projekt nieruchomości położonej w Warszawie przy Al. Jerozolimskich 44 w związku z wpisem w dziale III księgi wieczystej ostrzeżenia o toczącym się postępowaniu pomiędzy Universal a BI Code SA („BI Code”) w sprawie unieważnienia transakcji sprzedaży nieruchomości przez Universal na rzecz BI Code, od którego Metro-Projekt nabył nieruchomości. W związku z powyższym, w dniu 21 września 2004 roku Sąd Okręgowy w Warszawie wydał postanowienie o wstrzymaniu likwidacji majątku Metro-Projekt do czasu rozstrzygnięcia pozwu o wyłączenie z masy upadłości przedmiotowej nieruchomości.

Sprawa o unieważnienie umowy przeniesienia prawa użytkowania wieczystego gruntu i własności budynku biurowego usytuowanego w Warszawie w Al. Jerozolimskich 44 rozstrzygnięta została w dniu 7 marca 2006 roku - Sąd Apelacyjny w Warszawie oddalił powództwo Universal przeciwko BI Code. Jednakże w sierpniu 2006 roku syndyk masy upadłości Universal wniósł od tego orzeczenia skargę kasacyjną do Sądu Najwyższego.

Po uprawomocnieniu się wyroku Sądu Apelacyjnego z dnia 7 marca 2006 roku, Metro-Projekt wniósł o wykreślenie z działu III księgi wieczystej ostrzeżenia o toczącym się postępowaniu sądowym z powództwa Universal przeciwko BI Code o unieważnienie ww. umowy sprzedaży. Postanowienie o wykreśleniu wpisu, o którym mowa wyżej zostało wydane w dniu 3 listopada 2006 roku.

Sąd Najwyższy w dniu 14 marca 2007 roku uchylił wyrok Sądu Apelacyjnego i skierował sprawę do ponownego rozpoznania przez Sąd Apelacyjny. W dniu 21 listopada 2007 roku Sąd Apelacyjny uchylił wyrok Sądu Okręgowego i skierował sprawę do ponownego rozpoznania przez Sąd Okręgowy.

W dniu 11 września 2009 roku Sąd Okręgowy ogłosił wyrok w sprawie z powództwa syndyka masy upadłości Universal przeciwko syndykowi masy upadłości BI Code o stwierdzenie nieważności umowy sprzedaży prawa użytkowania wieczystego oraz prawa własności budynku zawartej pomiędzy Universal i BI Code, w którym stwierdził nieważność ww. umowy sprzedaży. Syndyk masy upadłości BI Code wniósł apelację od ww. wyroku, która wyrokiem z dnia 29 lipca 2010 roku została oddalona. Syndyk masy upadłości BI Code wniósł skargę kasacyjną od wyroku Sądu Apelacyjnego, która to skarga nie została przyjęta do rozpoznania, w związku z powyższym postępowanie zostało zakończone.

W styczniu 2011 roku syndyk masy upadłości Metro-Projekt wniósł o podjęcie zawieszonoego w 2005 roku postępowania w toczącej się przed Sądem Okręgowym sprawie z powództwa syndyka masy upadłości Universal o wyłączenie z masy upadłości Metro-Projekt prawa wieczystego użytkowania oraz prawa odrębnej własności budynku posadowionego na nieruchomości. W dniu 30 maja 2011 roku Sąd Okręgowy oddalił powództwo Universal w tej sprawie. Wyrok był korzystny dla syndyka masy upadłości Metro-Projekt, ale nie jest prawomocny - w dniu 12 września 2011 roku Syndyk masy upadłości Universal złożył apelację. Postanowieniem z dnia 23 lutego 2012 roku Sąd Okręgowy w Warszawie odrzucił apelację z powodu jej nieopłacenia.

Zdaniem Zarządu PZU, hipoteka wpisana na rzecz PZU Życie istnieje, a PZU Życie ma prawo dochodzić zaspokojenia od każdego właściciela.

52.5 Spór z Universale International GmbH

W dniu 1 czerwca 1998 roku w Warszawie została zawarta umowa pomiędzy Universale International GmbH z siedzibą w Wiedniu („Universale”) a BRC Holding SA z siedzibą w Warszawie, następnie zmieniona aneksem w dniu 15 czerwca 1999 roku, dotycząca budowy budynku Centrali PZU.

Od dnia 17 września 2003 roku toczył się spór z powództwa wzajemnego przed Sądem Arbitrażowym w sprawie zasądzenia od Universale na rzecz Tower Inwestycje odszkodowania za nienależyte wykonanie postanowień umowy. W dniu 19 listopada 2011 roku pomiędzy Tower Inwestycje a Universale International Realitäten GmbH (następcą prawnym Universale) została zawarta ugoda, na podstawie której Universale International Realitäten GmbH zapłaciła łączną kwotę 6.000 tys. zł. Ugoda rozstrzygała wszystkie sprawy sporne między stronami definitywnie je kończąc. Ugoda została zawarta w formie aktu notarialnego jako ugoda pozasądowa. Kwota ugody przewyższa kwotę zasądzoną przez Sąd Polubowny w wyroku w dniu 17 stycznia 2008 roku oraz łączny koszt usunięcia wad wskazanych w ww. wyroku wyliczony przez biegłego rzeczoznawcę.

52.6 Wynagrodzenia członków Zarządów, osób zarządzających wyższego szczebla i członków organów nadzorczych spółek Grupy PZU objętych konsolidacją łącznie z wynagrodzeniem z zysku oraz informacja o wartości zaliczek, kredytów, pożyczek i gwarancji udzielonych tym osobom

W 2011 i w 2010 roku spółki Grupy PZU objęte konsolidacją nie udzieliły pożyczek ani żadnych podobnych świadczeń członkom Zarządów, osobom zarządzającym wyższego szczebla ani członkom swoich Rad Nadzorczych.

52.6.1. Jednostka dominująca

Wynagrodzenia wypłacone członkom Zarządu, osobom zarządzającym wyższego szczebla oraz członkom Rady Nadzorczej PZU przedstawiono poniżej:

Wynagrodzenia i inne krótkoterminowe świadczenia pracownicze wypłacone przez PZU	1 stycznia – 31 grudnia 2011	1 stycznia – 31 grudnia 2010
Zarząd, z czego:	5 367	2 462
Andrzej Klesyk	1 512	1 090
Witold Jaworski	1 072	789
Przemysław Dąbrowski**	840	-
Tomasz Tarkowski	578	-
Bogusław Skuza	415	-
Ryszard Trepczyński	420	-
Marcin Halbersztadt	530	-
Dariusz Filar	-	188

Grupa Kapitałowa Powszechnego Zakładu Ubezpieczeń Spółki Akcyjnej
Skonsolidowane sprawozdanie finansowe wg MSSF za rok zakończony 31 grudnia 2011 roku

Wynagrodzenia i inne krótkoterminowe świadczenia pracownicze wypłacone przez PZU	1 stycznia – 31 grudnia 2011	1 stycznia – 31 grudnia 2010
Magdalena Nawłoka	-	24
Rafał Stankiewicz	-	371
Osoby zarządzające wyższego szczebla (Dyrektorzy Grupy PZU), z czego:	3 151	3 411
Dariusz Krzewina	570	760
Rafał Grodzicki	510	850
Przemysław Dąbrowski **	200	951
Tomasz Tarkowski	141	-
Mariusz J. Sarnowski	920	602
Krzysztof Dominik Branny	810	248
Rada Nadzorcza, z czego:	984	677
Marzena Piszczek	192	128
Zbigniew Cwiakalski	168	94
Krzysztof Dresler	132	68
Waldemar Maj	120	86
Dariusz Filar	120	41
Zbigniew Derdziuk	60	-
Dariusz Daniluk	60	-
Piotr Kamiński	60	85
Grażyna Piotrowska-Oliwa	72	99
Alferd Bieć	-	4
Tomasz Gruszecki	-	22
Marcin Majeranowski	-	21
Tomasz Przesławski	-	4
Gerard Van Olphen	-	3
Jurgen Stegmann	-	17
Marco Vet	-	5

Wynagrodzenia i inne krótkoterminowe świadczenia pracownicze wypłacone przez pozostałe podmioty z Grupy PZU	1 stycznia – 31 grudnia 2011	1 stycznia – 31 grudnia 2010
Zarząd, z czego:	1 868	964
Andrzej Klesyk	389	302
Witold Jaworski	451	387
Przemysław Dąbrowski**	489	-
Rafał Stankiewicz	-	275*
Tomasz Tarkowski	245	-
Bogusław Skuza	-	-
Ryszard Trepczyński	178	-
Marcin Halbersztadt	116	-
Osoby zarządzające wyższego szczebla (Dyrektorzy Grupy PZU), z czego:	2 127	2 027
Dariusz Krzewina	877	755
Rafał Grodzicki	596	550
Przemysław Dąbrowski**	-	404
Tomasz Tarkowski	-	-
Mariusz J. Sarnowski	346	263
Krzysztof Dominik Branny	308	55

Grupa Kapitałowa Powszechnego Zakładu Ubezpieczeń Spółki Akcyjnej
Skonsolidowane sprawozdanie finansowe wg MSSF za rok zakończony 31 grudnia 2011 roku

Całkowita szacunkowa wartość świadczeń niepieniężnych przyznanych przez PZU oraz podmioty zależne PZU	1 stycznia – 31 grudnia 2011	1 stycznia – 31 grudnia 2010
Zarząd, z czego:	1 029	370
Andrzej Klesyk	247	119
Witold Jaworski	216	147
Przemysław Dąbrowski **	198	-
Tomasz Tarkowski	149***	-
Bogusław Skuza	75	-
Ryszard Trepczyński	39	-
Marcin Halbersztadt	105	-
Magdalena Nawłoka	-	25
Rafał Stankiewicz	-	79
Osoby zarządzające wyższego szczebla (Dyrektorzy Grupy PZU) **, z czego:	455	525
Dariusz Krzewina	172	153
Rafał Grodzicki	160	177
Przemysław Dąbrowski **	-	149
Tomasz Tarkowski	-	-
Mariusz J. Sarnowski	21	40
Krzysztof Dominik Branny	102	6
Rada Nadzorcza, z czego:	-	42
Tomasz Gruszecki	-	42

* Wskazana kwota zawiera równowartość 40.000 USD, przeliczone na PLN zgodnie ze średnim kursem walut z dnia 31 grudnia 2010 roku ogłoszonym przez NBP.

** Kwoty wypłacone Przemysławowi Dąbrowskiemu za 2010 rok zostały wykazane w sekcji dotyczącej osób zarządzających wyższego szczebla z uwagi na fakt, że wszedł on do Zarządu PZU w dniu 21 grudnia 2010 roku.

*** Wskazana kwota zawiera równowartość 18.600 EUR, przeliczone na PLN zgodnie ze średnim kursem walut z dnia 31 grudnia 2011 roku ogłoszonym przez NBP.

52.6.2. Inne spółki Grupy PZU objęte konsolidacją

Wynagrodzenia wypłacone członkom Zarządów i Rad Nadzorczych innych spółek Grupy PZU objętych konsolidacją przedstawiono poniżej:

Wyszczególnienie	1 stycznia - 31 grudnia 2011	1 stycznia - 31 grudnia 2010
Członkowie Zarządów	7 914	8 540
Członkowie Rad Nadzorczych	2 580	2 600

52.7 Transakcje z podmiotami powiązanymi

Spółki Grupy PZU, w ramach prowadzonej działalności ubezpieczeniowej, zawierają umowy ubezpieczeń z podmiotami powiązanymi oraz dokonują na ich rzecz wypłat odszkodowań. Transakcje te są zawierane i rozliczane na warunkach możliwych do uzyskania przez klientów niebędących stronami powiązanymi. Należności od stron powiązanych oraz zobowiązania wobec stron powiązanych z tytułu umów ubezpieczeniowych mają charakter krótkoterminowy.

Na potrzeby niniejszego punktu:

- przez „jednostki zależne, współzależne i stowarzyszone ze Skarbem Państwa” należy rozumieć wyłącznie spółki prawa handlowego i przedsiębiorstwa państwowe zależne, współzależne i stowarzyszone ze Skarbem Państwa, których listy publikowane są na stronach internetowych Ministerstwa Skarbu Państwa. W szczególności, podmioty z Grupy PZU zawierały w toku swojej statutowej działalności transakcje z podmiotami zależnymi, współzależnymi i stowarzyszonymi ze Skarbem Państwa innymi niż spółki prawa handlowego i przedsiębiorstwa państwowe wymienione na stronach internetowych Ministerstwa Skarbu Państwa. Z uwagi na bardzo dużą liczbę takich podmiotów i zawieranych z nimi transakcji, ograniczenia systemu sprawozdawczości przyjętego w Grupie PZU oraz nieistotność wpływu tych transakcji na wyniki Grupy PZU, w ocenie PZU prezentacja takich transakcji nie ma znaczenia dla rzetelnego przedstawienia sytuacji finansowej Grupy PZU;
- przez „pozostałe podmioty powiązane” należy rozumieć spółki bezpośrednio lub pośrednio zależne i stowarzyszone z PZU i nieobjęte konsolidacją, których kompletna lista znajduje się w punkcie 2.2.

W 2011 roku Grupa PZU zastosowała zwolnienie z konieczności ujawnień niektórych transakcji z podmiotami powiązanymi poprzez fakt znajdowania się pod kontrolą, współkontrolą lub znaczącym wpływem tego samego rządu, o którym mowa w pkt. 25 MSR 24, opisane w punkcie 3.3.

Transakcje z jednostkami zależnymi, współzależnymi i stowarzyszonymi ze Skarbem Państwa stanowiły w przeważającej większości umowy ubezpieczeń majątkowych i osobowych oraz ubezpieczeń na życie i kontraktów inwestycyjnych.

W tabeli poniżej przedstawiono przypis składki oraz wolumeny z kontraktów inwestycyjnych wynikające z transakcji z jednostkami zależnymi, współzależnymi i stowarzyszonymi ze Skarbem Państwa, zawieranych i rozliczanych na warunkach możliwych do uzyskania przez klientów nie będących podmiotami powiązanymi.

Jednostki zależne, współzależne i stowarzyszone ze Skarbem Państwa	1 stycznia – 31 grudnia 2011	1 stycznia – 31 grudnia 2010
Składka przypisana brutto w ubezpieczeniach majątkowych i osobowych	118 824	107 501
Składka przypisana brutto w ubezpieczeniach na życie	13 096	26 887
Wolumeny z kontraktów inwestycyjnych PZU Życie	1 484 415	1 587 189
Razem	1 616 335	1 721 577

Grupa Kapitałowa Powszechnego Zakładu Ubezpieczeń Spółki Akcyjnej
Skonsolidowane sprawozdanie finansowe wg MSSF za rok zakończony 31 grudnia 2011 roku

Salda i obroty wynikające z transakcji handlowych pomiędzy Grupą PZU a podmiotami powiązanymi wg stanu na 31 grudnia 2011	Składka przypisana brutto			Koszty	- w tym odpisy na należności dokonane w bieżącym okresie	Należności					
	w ubezpieczeniach majątkowych i osobowych	w ubezpieczeniach na życie (łącznie z wolumenami z kontraktów inwestycyjnych)	Pozostałe przychody			wartość brutto	odpisy aktualizujące	netto	Zobowiązania	Aktywa warunkowe	Zobowiązania warunkowe
Kluczowi członkowie kadry kierowniczej podstawowych jednostek 2/	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Pozostałe pomioty powiązane	387	-	35 840	17 192	-	11 398	(9 806)	1 592	1 868	-	-

Salda i obroty wynikające z transakcji handlowych pomiędzy Grupą PZU a podmiotami powiązanymi wg stanu na 31 grudnia 2010	Składka przypisana brutto			Koszty	- w tym odpisy na należności dokonane w bieżącym okresie	Należności					
	w ubezpieczeniach majątkowych i osobowych	w ubezpieczeniach na życie (łącznie z wolumenami z kontraktów inwestycyjnych)	Pozostałe przychody			wartość brutto	odpisy aktualizujące	netto	Zobowiązania	Aktywa warunkowe	Zobowiązania warunkowe
Znaczący inwestor (Eureko B.V.) 1/	-	-	21	-	-	-	-	-	-	-	-
Kluczowi członkowie kadry kierowniczej podstawowych jednostek 2/	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Pozostałe pomioty powiązane	784	-	31 377	25 012	-	11 575	(10 306)	1 269	3 498	-	-

1/ Przychody od Eureko dotyczą wynagrodzenia należnego PZU z tytułu przekazywania wybranych danych i raportów finansowych dla Eureko.

2/ Osoby zarządzające wyższego szczebla, dane wg oświadczeń.

Na 31 grudnia 2011 roku i na 31 grudnia 2010 roku główną pozycję salda należności od pozostałych podmiotów powiązanych stanowią należności od Syta Development Sp. z o.o. w likwidacji („Syta Development”) z tytułu realizacji umów dotyczących inwestycji Centrum Likwidacji Szkód i Oceny Ryzyka w wartości brutto 9.806 tys. zł (na dzień 31 grudnia 2010 roku 10.306 tys. zł), które z powodu niewywiązywania się z umów zostały na obie te daty objęte o odpisem aktualizującym w pełnej wysokości.

52.8 Przypis składki oraz wolumeny z kontraktów inwestycyjnych w transakcjach bancassurance z bankami zależnymi od Skarbu Państwa

Poniższe tabele zawierają dane dotyczące przypisu składki oraz wolumenów z kontraktów inwestycyjnych w transakcjach bancassurance z bankami zależnymi i stowarzyszonymi ze Skarbem Państwa.

Bank Powszechna Kasa Oszczędności BP SA	1 stycznia – 31 grudnia 2011	1 stycznia – 31 grudnia 2010
Składka przypisana brutto PZU	10 298	23 904
Składka przypisana brutto PZU Życie	13 096	26 887
Wolumeny z kontraktów inwestycyjnych PZU Życie	1 484 415	1 587 189
Razem	1 507 809	1 637 980

Bank Ochrony Środowiska SA	1 stycznia – 31 grudnia 2011	1 stycznia – 31 grudnia 2010
Składka przypisana brutto PZU	753	93
Razem	753	93

Bank Gospodarstwa Krajowego SA	1 stycznia – 31 grudnia 2011	1 stycznia – 31 grudnia 2010
Składka przypisana brutto PZU	195	76
Razem	195	76

Bank Gospodarki Żywnościowej SA	1 stycznia – 31 grudnia 2011	1 stycznia – 31 grudnia 2010
Składka przypisana brutto PZU	2 645	3 516
Razem	2 645	3 516

52.9 Transakcje z największymi jednostkami zależnymi od Skarbu Państwa

Składka przypisana brutto* od 10 największych kontrahentów Grupy PZU będącymi jednostkami zależnymi od Skarbu Państwa

Kontrahent	1 stycznia - 31 grudnia 2011 roku	Kontrahent	1 stycznia - 31 grudnia 2010 roku
Kontrahent 1	1 507 809	Kontrahent 1	1 637 980
Kontrahent 2	32 309	Kontrahent 3	28 961
Kontrahent 3	21 481	Kontrahent 2	18 390
Kontrahent 4	8 273	Kontrahent 4	7 730
Kontrahent 5	6 805	Kontrahent 11	4 077
Kontrahent 6	6 115	Kontrahent 8	2 055
Kontrahent 7	4 423	Kontrahent 12	1 894
Kontrahent 8	3 683	Kontrahent 13	1 468
Kontrahent 9	2 645	Kontrahent 14	1 284
Kontrahent 10	2 616	Kontrahent 15	907

* Pozycja obejmuje składkę przypisaną brutto w ubezpieczeniach majątkowych i osobowych, ubezpieczeniach na życie oraz wolumeny z kontraktów inwestycyjnych.

53. Zatrudnienie

Poniższa tabela przedstawia średnie zatrudnienie w etatach w spółkach Grupy PZU objętych konsolidacją.

Wyszczególnienie	1 stycznia - 31 grudnia 2011	1 stycznia - 31 grudnia 2010
Zarządy (liczba osób na koniec okresu sprawozdawczego)	29	24
Kadra kierownicza	931	781
Doradcy	2	-
Pozostali pracownicy	14 057	14 898
Razem	15 019*	15 703

* w tym 842 etaty pracowników spółek Grupy Armatura, objętej konsolidacją od 1 stycznia 2011 roku.

54. Pozostałe informacje

54.1 Skład Zarządu jednostki dominującej

Na dzień 31 grudnia 2010 roku w skład Zarządu PZU wchodził:

- Andrzej Klesyk - Prezes Zarządu PZU;
- Witold Jaworski - Członek Zarządu PZU;
- Przemysław Dąbrowski - Członek Zarządu PZU.

W związku z upływem w dniu 27 czerwca 2011 roku trzyletniej kadencji obecnego Zarządu PZU, w dniu 2 lutego 2011 roku Rada Nadzorcza PZU podjęła uchwałę o rozpoczęciu postępowania kwalifikacyjnego na stanowisko Prezesa Zarządu PZU oraz sześciu Członków Zarządu PZU nowej kadencji. Wybrani Członkowie Zarządu PZU mieli być odpowiedzialni za następujące obszary zadaniowe: biznesu detalicznego, biznesu korporacyjnego, inwestycji, finansów, operacji i likwidacji szkód oraz informatyki.

W dniu 15 marca 2011 roku Rada Nadzorcza PZU powołała Andrzeja Klesyka w skład Zarządu PZU nowej kadencji i powierzyła mu dalsze pełnienie funkcji Prezesa Zarządu PZU.

W dniu 21 kwietnia 2011 roku Rada Nadzorcza PZU podjęła kolejną decyzję o składzie Zarządu PZU na nową kadencję.

Rada Nadzorcza postanowiła powołać w skład Zarządu PZU następujące osoby:

- Tomasza Tarkowskiego - jako Członka Zarządu PZU nadzorującego obszar likwidacji szkód (dodatkowo powołanie także na ówczesnie trwającą kadencję z dniem 21 kwietnia 2011 roku);
- Bogusława Skuzę - jako Członka Zarządu PZU nadzorującego obszar biznesu korporacyjnego;
- Ryszarda Trepczyńskiego - jako Członka Zarządu PZU nadzorującego obszar inwestycji;
- Marcina Halbersztadta - jako Członka Zarządu PZU nadzorującego obszar informatyki (dodatkowo powołanie także na ówczesnie trwającą kadencję z dniem 15 maja 2011 roku).

Ponadto potwierdzony na kolejną kadencję został mandat dla dwóch dotychczasowych Członków Zarządu PZU:

- Przemysława Dąbrowskiego - nadzorującego obszar finansów;
- Witolda Jaworskiego - nadzorującego obszar biznesu detalicznego.

Zgodnie z decyzją Rady Nadzorczej PZU Bogusław Skuza i Ryszard Trepczyński powołani zostali w skład Zarządu PZU nowej kadencji od dnia 1 lipca 2011 roku.

W związku z odbyciem w dniu 30 czerwca 2011 roku ZWZ PZU, na którym zatwierdzono jednostkowe i skonsolidowane sprawozdanie finansowe PZU za 2010 rok, nowa kadencja Zarządu PZU rozpoczęła się od dnia następnego po odbyciu ZWZ PZU, czyli od 1 lipca 2011 roku. Kadencja jest wspólna i obejmuje trzy kolejne pełne lata obrotowe. Pierwszym pełnym rokiem obrotowym jest rok 2012.

W dniu 6 października 2011 roku Marcin Halbersztadt złożył rezygnację z pełnienia funkcji Członka Zarządu PZU i jego mandat wygasł w tym samym dniu. Od dnia 6 października 2011 roku do dnia podpisania niniejszego skonsolidowanego sprawozdania finansowego skład Zarządu PZU przedstawiał się następująco:

- Andrzej Klesyk - Prezes Zarządu PZU;

- Witold Jaworski - Członek Zarządu PZU;
- Przemysław Dąbrowski - Członek Zarządu PZU;
- Tomasz Tarkowski - Członek Zarządu PZU;
- Bogusław Skuza - Członek Zarządu PZU;
- Ryszard Trepczyński - Członek Zarządu PZU.

54.2 Skład Rady Nadzorczej jednostki dominującej

Na dzień 31 grudnia 2010 roku skład Rady Nadzorczej PZU przedstawiał się następująco:

- Marzena Piszczek - Przewodnicząca Rady;
- Zbigniew Cwiąkalski - Wiceprzewodniczący Rady;
- Grażyna Piotrowska-Oliwa - Sekretarz Rady;
- Waldemar Maj - Członek Rady;
- Piotr Kamiński - Członek Rady;
- Krzysztof Dresler - Członek Rady;
- Dariusz Filar - Członek Rady.

Zgodnie ze Statutem PZU liczbę członków Rady Nadzorczej określa uchwałą Walne Zgromadzenie PZU. Członkowie Rady Nadzorczej są powoływani na okres wspólnej kadencji, która obejmuje trzy kolejne pełne lata obrotowe. Rada Nadzorcza wybiera spośród swoich członków Przewodniczącego i Wiceprzewodniczącego Rady Nadzorczej.

ZWZ PZU uchwałami z dnia 30 czerwca 2011 roku ustaliło liczbę Członków Rady Nadzorczej PZU na 7 osób i powołało w skład Rady Nadzorczej nowej kadencji taką liczbę osób. Również 30 czerwca 2011 roku nowo powołana Rada Nadzorcza ukonstytuowała się i jej skład przedstawia się następująco:

- Marzena Piszczek - Przewodnicząca Rady;
- Zbigniew Cwiąkalski - Wiceprzewodniczący Rady;
- Krzysztof Dresler - Sekretarz Rady;
- Waldemar Maj - Członek Rady;
- Dariusz Filar - Członek Rady;
- Zbigniew Derdziuk - Członek Rady;
- Dariusz Daniluk - Członek Rady.

Pierwszym pełnym rokiem obrotowym dla nowo powołanej Rady Nadzorczej jest rok 2012. Do dnia podpisania niniejszego skonsolidowanego sprawozdania finansowego w składzie Rady Nadzorczej PZU nie nastąpiły żadne inne zmiany.

54.3 Dyrektorzy Grupy PZU

Na dzień 31 grudnia 2010 roku Dyrektorami Grupy PZU byli:

- Dariusz Krzewina;
- Rafał Grodzicki;
- Przemysław Dąbrowski;
- Mariusz Sarnowski;
- Krzysztof Branny.

W dniu 2 stycznia 2011 roku Przemysław Dąbrowski złożył rezygnację ze stanowiska Dyrektora Grupy PZU, a w dniu 24 stycznia 2011 roku Zarząd PZU odwołał Przemysława Dąbrowskiego z tego stanowiska i z dniem 1 lutego 2011 roku powołał Tomasza Tarkowskiego na Dyrektora Grupy PZU.

Z dniem 21 kwietnia 2011 r., w związku z powołaniem do Zarządu PZU, Tomasz Tarkowski przestał pełnić obowiązki Dyrektora Grupy PZU.

Z dniem 7 lipca 2011 roku, w związku z rezygnacją z funkcji Wiceprezesa Zarządu PZU Życie w dniu 20 czerwca 2011 r., Zarząd PZU odwołał Mariusza Sarnowskiego z funkcji Dyrektora Grupy PZU.

W dniu 16 sierpnia 2011 roku Krzysztof Branny złożył rezygnację z pełnionych przez siebie funkcji: Członka Zarządu PZU Życie i Dyrektora Grupy PZU.

W dniu 7 lutego 2012 roku Zarząd PZU powołał z dniem 1 lutego 2012 roku Przemysława Henschke na stanowisko Dyrektora Grupy PZU.

Od dnia 1 lutego 2012 roku do podpisania niniejszego skonsolidowanego sprawozdania finansowego Dyrektorami Grupy PZU byli:

- Dariusz Krzewina;
- Rafał Grodzicki;
- Przemysław Henschke.

Wszyscy aktualni Dyrektorzy Grupy PZU wchodzi również w skład Zarządu PZU Życie.

54.4 Poszerzenie Podatkowej Grupy Kapitałowej PZU

W dniu 27 września 2011 roku pomiędzy spółkami Grupy PZU została podpisana nowa umowa Podatkowej Grupy Kapitałowej („PGK”) obejmująca 9 spółek: PZU, PZU Życie, TFI PZU, PZU AM, PZU CO, PZU Pomoc SA, Ipsilon BIS SA, Ogrodową-Inwestycje Sp. z o.o., Ipsilon Sp. z o.o. PGK powołana została na okres 3 lat – od roku 2012 do roku 2014.

Funkcjonująca w latach 2009 - 2011 umowa PGK obejmowała tylko dwie wiodące spółki Grupy PZU – PZU i PZU Życie.

W przypadku obydwu umów PGK spółką dominującą i reprezentującą PGK jest PZU. Zgodnie z art. 25 ust. 1 Ustawy z dnia 15 lutego 1992 roku o podatku dochodowym od osób prawnych (Dz. U. nr 74 z 2011 roku, poz. 397), PGK rozlicza się z Urzędem Skarbowym w cyklach miesięcznych.

54.5 Niedobór kapitałowy PZU Ukraine Life

PZU Ukraine Life na skutek obniżenia kapitału zakładowego, a następnie znacznego wzrostu kursu EUR/UAH, przestał spełniać wymóg minimalnego kapitału zakładowego, który ukraińska ustawa ubezpieczeniowa określa dla zakładów ubezpieczeń na życie na poziomie 1.500 tys. EUR (zgodnie z obowiązującym kursem EUR/UAH na dzień 31 marca 2011 roku była to kwota 16.823 tys. UAH, co oznaczało niedobór kapitału na kwotę 622 tys. UAH na tę datę).

W dniu 18 kwietnia 2011 roku, na posiedzeniu Rad Nadzorczych PZU Ukraine i PZU Ukraine Life, przedstawiono plan wzajemnego dokapitalizowania kwotą po około 8.000 tys. UAH, tj. akcje PZU Ukraine Life miały zostać objęte przez PZU Ukraine i odwrotnie. Transakcja taka miała pozwolić na spełnienie wymogów licencyjnych bez dodatkowego zaangażowania środków PZU.

W dniu 30 czerwca 2011 r. Nadzwyczajne Walne Zgromadzenia PZU Ukraine i PZU Ukraine Life na podstawie rekomendacji Rad Nadzorczych tych spółek, podjęły uchwały o:

- podwyższeniu kapitału zakładowego PZU Ukraine Life o kwotę 2.500 tys. UAH, a kapitałów własnych o 7.872 tys. UAH w drodze emisji 25.000 akcji o wartości nominalnej 100 UAH za akcję i cenie emisyjnej 314,88 UAH za akcję,
- podwyższeniu kapitału zakładowego PZU Ukraine o kwotę 1.800 tys. UAH, a kapitałów własnych o 7.517 tys. UAH w drodze emisji 180.000 akcji o wartości nominalnej 10 UAH za akcję i cenie emisyjnej 41,76 UAH za akcję.

W dniu 16 września 2011 roku spółki ukraińskie zawarły umowy zakupu akcji, zgodnie z warunkami opisanymi powyżej. Statuty, uwzględniające podwyższenie kapitału obu spółek zostały zarejestrowane w dniu 26 września 2011 roku, a w dniu 13 października 2011 roku wydano świadectwo rejestracji akcji. Podwyższony kapitał zakładowy PZU Ukraine wynosi 17.954 tys. UAH, a PZU Ukraine Life 18.701 tys. UAH.

54.6 Wynagrodzenie biegłego rewidenta

W tabeli poniżej zaprezentowano kwoty należne podmiotom uprawnionym do badania sprawozdań finansowych PZU wypłacone lub należne za dany okres, powiększone o podatek VAT, określone zgodnie z zasadą memoriału.

Wyszczególnienie	1 stycznia - 31 grudnia 2011	1 stycznia - 31 grudnia 2010
Badanie sprawozdań finansowych	609	800
Inne usługi poświadczające	486	927
Usługi doradztwa podatkowego	115	-
Pozostałe usługi	32	37
Razem	1 242	1 764

Umowa o przegląd skróconego śródrocznego skonsolidowanego sprawozdania finansowego Grupy PZU i skróconego jednostkowego sprawozdania finansowego PZU za okres 6 miesięcy zakończony 30 czerwca 2011 roku oraz o badanie jednostkowego sprawozdania finansowego PZU i skonsolidowanego sprawozdania finansowego Grupy PZU za rok zakończony 31 grudnia 2011 roku została zawarta w dniu 30 czerwca 2011 roku.

54.7 Kontrola KNF w PZU

W dniu 12 stycznia 2011 roku rozpoczęła się kontrola KNF w PZU, która trwała do 22 lutego 2011 roku. Zakresem kontroli objęte były następujące zagadnienia: organizacja i zarządzanie oraz rachunkowość. W dniu 30 marca 2011 roku PZU otrzymał protokół kontroli, a w dniu 13 kwietnia 2011 roku przekazał do KNF zastrzeżenia i wyjaśnienia do protokołu kontroli. W dniu 30 czerwca 2011 r. PZU otrzymał zalecenie z terminem wykonania do dnia 30 września 2011 roku. W dniu 1 lipca 2011 roku PZU poinformował KNF o dokonanej realizacji zalecenia.

W dniu 8 kwietnia 2011 roku PZU otrzymał 7 zaleceń pokontrolnych dotyczących kontroli KNF, która odbyła się w pomiędzy czerwcem i sierpniem 2009 roku i obejmowała obszary: rezerwy techniczno-ubezpieczeniowe oraz likwidacja szkód. KNF ustalił termin wykonania zaleceń na dzień 30 września 2011 roku. Pismem z dnia 30 września 2011 roku PZU przekazał do KNF informację na temat sposobu wykonania zaleceń.

54.8 Kontrola KNF w PZU Życie

W dniu 6 czerwca 2011 roku KNF rozpoczęła kontrolę w PZU Życie, która trwała do dnia 8 lipca 2011 roku i obejmowała działalność agencyjną PZU Życie.

KNF przedstawiła protokół z kontroli w dniu 1 września 2011 roku. Nie wydano zaleceń pokontrolnych.

54.9 Wypowiedzenie Zakładowych Układów Zbiorowych Pracy

W dniu 28 lutego 2012 roku Zarządy PZU i PZU Życie wypowiedziały Zakładowe Układy Zbiorowe Pracy („ZUZP”) funkcjonujące w tych spółkach odpowiednio od 2003 roku i 2006 roku, głównie z powodu konieczności wprowadzenia nowego, bardziej motywującego systemu wynagrodzeń, którego szczegółowe rozwiązania będą negocjowane z organizacjami pracowniczymi. Planuje się, że nowe zasady mają zacząć obowiązywać od października 2012 roku. Ze względu na niepewność co do ostatecznego kształtu przyjętych rozwiązań, na dzień 31 grudnia 2011 roku nie można wiarygodnie oszacować skutków finansowych wypowiedzenia ZUZP.

Efekt wpływu wypowiedzenia ZUZP ujęty zostanie w wyniku finansowym 2012 roku.

Podpisy osób wchodzących w skład Zarządu PZU:

Imię i nazwisko	Stanowisko / Funkcja	
Andrzej Klesyk	Prezes Zarządu PZU (podpis)
Przemysław Dąbrowski	Członek Zarządu PZU (podpis)
Witold Jaworski	Członek Zarządu PZU (podpis)
Bogusław Skuza	Członek Zarządu PZU (podpis)
Tomasz Tarkowski	Członek Zarządu PZU (podpis)
Ryszard Trepczyński	Członek Zarządu PZU (podpis)

Osoba odpowiedzialna za sporządzenie skonsolidowanego sprawozdania finansowego:

Piotr Marczyk	Dyrektor (podpis)
---------------	----------	-------------------

Warszawa, 14 marca 2012 roku